

- **เจ้าของ**

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

- **สำนักงาน**

179/30 ถนนประชาสโมสร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

โทรศัพท์ 043-246537 ต่อ 403 โทรสาร 043-246539 www.cas.ac.th

- **วัตถุประสงค์**

1. เพื่อเผยแพร่บทความทางวิชาการ และผลงานวิจัยเกี่ยวกับ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ สาขาวิศวกรรมศาสตร์ และอุตสาหกรรม สาขาปรัชญา สาขานิติศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขาสังคมวิทยา สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ และนิเทศศาสตร์ สาขาการศึกษา ในแนวทางสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ทางวิชาการ
2. เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์วิชาการ และประสบการณ์วิชาชีพ ในสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ สาขาวิศวกรรมศาสตร์และอุตสาหกรรม สาขาปรัชญา สาขานิติศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขาสังคมวิทยา สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ และนิเทศศาสตร์ สาขาการศึกษา รวมถึงเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานของสมาชิการวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

- **ที่ปรึกษา**

นายกสภาวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

อธิการบดีวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

รองอธิการบดีวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

- **บรรณาธิการ**

ศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์กระแส ชนะวงศ์

- **บรรณาธิการผู้ช่วย**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนใจ ไชยบุญเรือง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุหลาบ บุริสาร

- **กองบรรณาธิการ**

ศาสตราจารย์ ดร.กนกกร สมปราชญ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพิมาย

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

รองศาสตราจารย์ ดร.ละอียด จงกลนี้

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา อารีรัตน์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรัชย์ จันทร์จรัส

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวกิจ ศรีปัดถา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.เจษฎ์ โทณะวณิก

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

รองศาสตราจารย์ ดร.จุฬามาต จันทร์ศรีสุคต

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศนานนท์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ วีณา อิศรางกูร ณ อยุธยา

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

รองศาสตราจารย์ นฤมล สีนสุพรรณ

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อักรพนธ์ เนื้อไม้หอม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ สิริสุทธิ	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีย์ นัยพินิจ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงคินี จันทร์จรัส	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวมินทร์ ประชานันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนใจ ไชยบุญเรือง	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุหลาบ ปุริสาร	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ดร.นิกัญชลาลันเหลือ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
ดร.ดาวรรณ ฤทธิการ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- ฝ่ายจัดการและเลขานุการ

อาจารย์กุสุมา ดำรงชัย
อาจารย์อรนุช ยังเจริญ
อาจารย์ชัยวัฒน์ วัลลภา
นางสาวอัญชลี มุลทิพย์
นางสาวกัญญาลักษณ์ กว้างสวัสดิ์
นางสาวศุภาสินี แก้วสิทธิ์

- กำหนดออก ปีละ 2 ฉบับ

มกราคม – มิถุนายน
กรกฎาคม – ธันวาคม

- การส่งเรื่องลงตีพิมพ์

www.casjournal.cas.ac.th

- พิมพ์ที่

บริษัท เพ็ญพรินติ้ง จำกัด

เลขที่ 2 หมู่ 3 ถนนโพธิสาร ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000

โทรศัพท์ 043-220582, 043-326739 ,089-4224139 Fax.043-328459

E-mail : penprint@hotmail.com

- บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 ท่าน ต่อ 1 เรื่อง จากภายในและภายนอกวิทยาลัย
- การตีพิมพ์และเผยแพร่ของวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียนี้ เนื้อหาบทความ ทรรศนะและข้อคิดเห็นใดๆ ในวารสารถือว่าเป็นของผู้เขียน โดยเฉพาะทางกองบรรณาธิการวารสาร หรือวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2562

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาอ่านบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

ประจำปี 9 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2562)

ศาสตราจารย์ ดร.กนกวรรณ จารุกัจฉ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพิมาย	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา อารีรัตน์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.จุฬามาศ จันทศรีสุคต	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์วีณา อิศรางกูร ณ อยุธยา	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
รองศาสตราจารย์ณัฏฐมล สิ้นสุพรรณ	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนวงษ์	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนใจ ไชยบุญเรือง	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุหลาบ บุรีสาร	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวณี สิริสุขศิลป์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ ศรีปัดดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศรพล เนื้อไม้หอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวมินทร์ ประชานันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิศารัตน์ โชติเชย	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกอร บุญมี	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ดร.สายัณห์ ผาน้อย	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ดร.ชีวัน ทองสอดแสง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น
ดร.ดาวรุ่งวรรณ ถวิลการ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ดร.ประกอบ ผลงาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ดร.สุทิน ชนบุญ	วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น
ดร.สุรพล พรหมกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทบรรณาธิการ

วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2562) เป็นวารสารที่มีคุณภาพฐาน TCI (ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย) กลุ่มที่ 2 ซึ่งวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียมีความภาคภูมิใจ และได้พัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดมาตั้งแต่ปี 2555 เป็นต้นมารวม 8 ปี โดยมีเป้าหมายเพื่อขึ้นสู่ฐาน TCI (ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย) กลุ่มที่ 1 ต่อไปในปี 2563 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอชีฉบับนี้ เป็นบทความทางวิชาการและบทความวิจัยของ คณาจารย์ นักวิจัย บทความวิจัยวิทยานิพนธ์ จากหลากหลายสถาบันทั่วประเทศ สำหรับฉบับนี้ผลงานภายในสถาบัน 6 เรื่อง และภายนอกสถาบัน 15 เรื่อง รวม 21 เรื่อง ผลงานทุกเรื่องในวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย มุ่งเน้นมาตรฐานและคุณภาพเป็นหลัก โดยได้พิจารณาบทความเชิงวิชาการความถูกต้องของ Methodology การวิจัยในเชิงวิชาการ คุณภาพเป็นหลัก จึงได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภายนอกเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับอย่างต่อเนื่อง จึงกล่าวได้ว่าวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย สามารถใช้เป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงทางวิชาการ อันก่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อวงวิชาการอย่างยิ่ง สำหรับฉบับนี้มีผลงานวิจัยจากหลากหลายสาขา อาทิ สาขาการศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ สาขาศิลปะศาสตร์ สาขาบริหารธุรกิจ และกลุ่มมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นประโยชน์ต่อนิสิตนักศึกษา ครู อาจารย์ นักวิชาการ และผู้สนใจทั่วไปจะได้ศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้ที่ทันสมัยสามารถประยุกต์ใช้ในวิชาชีพต่อไป

กองบรรณาธิการยินดีรับบทความในกลุ่ม สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ สาขาวิศวกรรมศาสตร์และอุตสาหกรรม สาขาปรัชญา สาขานิติศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขาสังคมวิทยา สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ และนิเทศศาสตร์ สาขาการศึกษา และมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ จากทุกองค์กรทั้งภาครัฐ และเอกชน บทความทุกเรื่องจะได้รับการพิจารณาตรวจสอบประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิประจำกองบรรณาธิการ 2 ท่าน ต่อ 1 เรื่อง **ที่เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาเพื่อให้ได้คุณภาพและมาตรฐานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานของ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม**

ท้ายที่สุดนี้หวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จะเป็นประโยชน์สำหรับนักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา และผู้อ่านทุกท่าน และขอขอบคุณเจ้าของบทความทางวิชาการ และบทความวิจัยทุกเรื่องที่ท่านได้ให้ความไว้วางใจในคุณภาพ และสนใจส่งมาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ตลอดจนขอขอบพระคุณท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจติดตามวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย มาอย่างต่อเนื่อง และทางกองบรรณาธิการมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพ ของวารสารให้สูงขึ้นในระดับนานาชาติต่อไป พบกันใหม่ฉบับหน้าปีที่ 10 ฉบับที่ 1 ปี 2563 ในเร็ววันนี้ และขออำนวยการเนื่องในวาระดิถีขึ้นปีใหม่ 2563 ขอให้ทุกท่านมีความสุขความเจริญยิ่งๆ ขึ้นไป โชคดีปีใหม่ 2563

อนึ่งทางกองบรรณาธิการวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ได้นำบทความวารสารในฉบับนี้ Up load ไว้ใน Website ของวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียต่อไป สามารถติดตามและเปิดดูได้ที่ www.casjournal.cas.ac.th

ด้วยความปรารถนาดี
กองบรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ที่ผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญากับแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงของครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา	1
เมธาวดี เกษบาล ชาติชาย ม่วงปฐม สมยศ ชิตมงคล จุฬามาศ จันทร์ศรีสุคต	
Structural Equation Model Development : Human Resource Management and Efficiency of Hotels in Southern of Thailand	11
Pitchayut Penmas Jutamanee Trakulmututa Pradthana Leekpai	
The Developing of Mattayousuksa 1 Students' English Speaking Skills, Using Cooperative Learning Strategy Based on a Team-Pair-Solo Technique Banhaedsuksa School	18
Kanchanapan Chetdhabutr Sonjai Chaibunruang Kularb Purisarn	
การพัฒนารูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางโดยใช้หลักจักรสี่	24
จิราภรณ์ ผันสว่าง พระราชปรีดีวิมล,ดร. พระครูกิตติวราทร พันธ์ ศิลรัตน์ วศยา เอกวิสัย กุสุมา สุ่มมาตร เดชนันต์ ญาตินิยม อมรรัตน์ เทพนรินทร์ ระพีพัฒน์ หาญโสภา	
การดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ตำบลหลวงเหนืออำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่	32
กมลพรรณ จักรแก้ว รพีพร เทียมจันทร์ วราภรณ์ ศิริสว่าง	
จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ กฎหมายการศึกษาและแผนพัฒนาชาติ สู่มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561	39
ยุวรัตน์ ฐิตินรินทร์กุล	
การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนด้านความรับผิดชอบในการส่งงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1	43
ชีวิน อ่อนลออ สุชาติ บางวิเศษ กานนท์ แสนเภา	
การพัฒนาสื่อปฏิสัมพันธ์เพื่อนำเสนอพิธีกรรมการคล้องช้างของจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้เทคนิคลีโม่ชั้น	49
อุกฤษฏ์ พินแยม สืบศิริ แซ่ลี	
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในชุมชนเมือง	55
นันธินัย วังนันท์ วสันต์ชาย สุรมาตย์ นัยนา สุแพง	
รูปแบบการจัดการสมัยใหม่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร	64
ธนอมศิลป์ จันคนากิติกุล กิตติชัย เจริญชัย นิศารัตน์ โชติเชย	
แนวทางการบริหารงานของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชน: กรณีศึกษาศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชนตำบลหนองกุงเงิน อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น	69
เสาวลักษณ์ คำหาญสุนทร เพ็ญณี แนนรท	

การจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่าง จังหวัดพิษณุโลก สุกิจ นิมสุวรรณ์ ประชาสรรค์ แสนภักดี	76
ขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จิราวัฒน์ มันทรา ปรีชา ศรีกนกพาน วีระยุทธ รัชตเวชกุล ณิกานต์ ถนอมศักดิ์ชัย	82
Problems in the Use of English of Tourist Police in Khon Kaen Province Sirikul Praesrisakul Sonjai Chaibunruang Kularb Purisarn	89
การพัฒนาสื่อปฏิสัมพันธ์โดยใช้เทคนิคความจริงเสริม 3 มิติ เรื่อง ดาราศาสตร์และอวกาศ วชิราภรณ์ สารบรรณ สืบศิริ แซ่ลี	94
สภาพปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด พระมหาอำนาจ มหาวิโร,ดร. วัชร พงศ์สุวรรณ	99
ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการธนาคารพาณิชย์ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนคร ขอนแก่น สุวรรณ เนียมประชา ศิริพร น้อยวงศ์	106
แก๊งมั่งกรดำ จากเด็กขายขบสูกุ่แกนนำการพัฒนาเมืองขอนแก่น กิตติ อินทรีย์ ศุภวัฒนากร วงศ์ธนวุ	116
ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการค้าในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เนาวาพ หลีสหัต อนินวัช แก้วจำนง อรจันทร์ ศิริโชติ	124
พฤติกรรมและส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พิชัย สารภักดี อภิมุข วันเพ็ญฟู เลิศลักษณ์ มุลตา	133
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มจังหวัดส่นก วาโร เพ็งสวัสดิ์ นวพร วรรณทอง	144

การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ที่ผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา
กับแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้
กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงของครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา

The Development of Learning Management Strategy by Combining Social Cognitive
Learning Theory and Collaborative Learning Approach to Enhance Competency
in Learning Management of the Sufficient Business Entrepreneurs Club
Activity for Secondary School Teachers

เมธาวดี เคทบาล¹ชาติชาย ม่วงปฐม²สมยศ ชิตมงคล³จุฬามาศ จันทร์ศรีสุต⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ 2) ศึกษาผลการใช้ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ 3) ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 พัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ และระยะที่ 2 ศึกษาผลการใช้ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ โดยการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครู ระดับชั้นมัธยมศึกษา เขต 20 จำนวน 33 คน จาก 33 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 1) เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา ได้แก่ (1) คู่มือยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ (2) แผนการอบรม 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ (1) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ (2) แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และ (3) แบบประเมินความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ 3) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t (t-test)

ผลการวิจัยสรุป ได้ดังนี้ 1. ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการและเหตุผล 2) แนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นฐานในการพัฒนายุทธศาสตร์ 3) หลักการของยุทธศาสตร์ 4) จุดมุ่งหมายของยุทธศาสตร์ 5) กระบวนการในการพัฒนายุทธศาสตร์ และ 6) การวัดและประเมินผลตามยุทธศาสตร์ กระบวนการในการพัฒนายุทธศาสตร์ มี 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนกำหนดเป้าหมายร่วมกัน 2) ขั้นตอนแบ่งปันความรู้ 3) ขั้นตอนการทดลองปฏิบัติ 4) ขั้นตอนวัดผลในสถานการณ์จริง และ 5) ขั้นตอนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และส่วนที่ 2 ของกระบวนการในการพัฒนายุทธศาสตร์คือ องค์ประกอบด้านปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ 1) ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และ 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2. ผลการใช้ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ 1) ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนได้รับการพัฒนา ตามยุทธศาสตร์ 2) ครูมีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35 มีคุณภาพอยู่ในระดับดี 3) ครูมีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 จัดอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์, การจัดการการเรียนรู้, สมรรถนะ, กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ประธานสาขาวิชายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴ รองศาสตราจารย์ ดร., ประจำภาควิชาครุศาสตร์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Abstract

The purposes of this research were: 1) to develop learning management strategy, and 2) to study the results after using the learning management strategy. The research pattern was Mixed methods model. The procedure of this research comprised two phases: Phase 1 to develop learning management strategy, and Phase 2 to study the result of using the learning management strategy through an experiment. The sample were 33 teachers from 33 secondary schools, by stratified random sampling. The research instruments consisted of 1) the instruments for development; (1) learning management strategy guide, (2) training plan. And 2) The instruments for collecting data consisted of; (1) a test of knowledge and understanding, (2) an assessment form of ability in designing learning management, and (3) an assessment form ability on organizing learning process. Data was analyzed by mean, standard, deviation, percentage, dependent (t-test).

The results of the research were as follows: 1. **The developed strategy of learning management included:** 1) Principle and reason, 2) Theories and concepts employed in developing strategy, 3) The principles of the strategy, 4) Objectives of the strategy, 5) Process of developing the strategy, and 6) Measurement and evaluation related to the strategy. The process of developing the strategy comprised 2 parts. The first part was the learning management process including 5 steps: 1) Setting common goal, 2) Sharing knowledge, 3) Bringing to practice, 4) Being evident in real situations, and 5) Exchanging learning. And the second part of the strategy were supporting factors: 1) Personnel involved, 2) Learning Facilities, and 3) Learning environment arrangement. 2. **The result of using strategy:** 1) The secondary school teachers had knowledge and understanding higher than before. 2) The secondary school teachers were able to design the learning management overall at 2.35, the quality was at the good level. 3) The secondary school teachers were able to process the learning management, the mean was 4.18, at high level.

Keywords: strategy, learning management, competency, sufficiency business entrepreneurs.

บทนำ

กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป้าหมายคือ การปรับโครงสร้างประเทศไปสู่ประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และบริการ การจัดการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ การศึกษา 4.0 (Education 4.0) เป็นการจัดการเรียน การสอน ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชน ท้องถิ่น มาพัฒนาสร้างสรรค์ให้เป็นนวัตกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559: 2)

ธุรกิจพอเพียง เป็นกระบวนการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ท้องถิ่นมาสร้างหรือพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้คน และก่อให้เกิดเป็นรายได้ บนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียง การจัดการเรียนรู้รูปแบบผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง เป็น 1 ใน 4 รูปแบบของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ที่สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดเป็นนโยบายให้เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทุกเขตให้การส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนในสังกัดของตนเอง จัดการศึกษาในรูปแบบดังกล่าว โดยเสนอแนวทางการดำเนินการ 3 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) รูปแบบเป็นหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ 8 กลุ่มสาระ 2) รูปแบบเป็นรายวิชาเพิ่มเติม และ 3) รูปแบบเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมชุมนุม ชมรม) ให้ผู้เรียนรวมกลุ่มกันในรูปแบบบริษัทจำลอง ศึกษาสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน ท้องถิ่นตามความสนใจ แล้วพัฒนาเป็นนวัตกรรมทางธุรกิจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558 : 134-135) ตามแนวทางการจัดกิจกรรมชุมนุมที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้ว่า การจัดกิจกรรมชุมนุมต้องให้ผู้เรียนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันรวมกลุ่มกันศึกษาเรียนรู้ตามความถนัด

ความสนใจ เป็นการเติมเต็มศักยภาพของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 51-53) จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้รูปแบบผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด มีความเหมาะสมที่จะนำมาจัดการเรียนรู้ในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมชุมนุม) มากกว่ารูปแบบอื่น ๆ และมีความเหมาะสมที่จะนำมาจัดให้กับผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ได้เรียนรู้ เพราะจังหวัดอุดรธานีเป็นศูนย์กลางการคมนาคมและการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของจังหวัดอุดรธานี ในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้เข้าสู่จังหวัดเป็นจำนวนมาก ทำให้ภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและบริการเติบโตอย่างต่อเนื่อง (รุจิรา พลแพงขัว 2561: 12) หากผู้เรียนได้เรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงก็จะมีพื้นฐานทางอาชีพ สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมทางธุรกิจมีรายได้ระหว่างเรียน หรือต่อยอดเป็นอาชีพในอนาคต

ในการจัดการเรียนรู้ ครูคือบุคคลสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จากการศึกษาสภาพ และปัญหาในการพัฒนาครูในปัจจุบัน พบว่าวิธีการพัฒนาครู ส่วนใหญ่ยังใช้วิธีการประชุมหรืออบรมในระยะเวลาสั้น ๆ ผลที่ได้จากการพัฒนาครูจึงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะครูนำสิ่งที่ได้รับจากการอบรมไปใช้จริงน้อยมาก ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2555 : 12) ที่ระบุว่า กระบวนการอบรมครูที่เป็นอยู่ยังขาดระบบ ขาดกลไกส่งเสริมสนับสนุน และการชี้แนะกำกับติดตาม สอดคล้องกับที่ มรกต วงษ์เนตร (2558 : บทนำ) ได้กล่าวว่า การพัฒนาครูโดยการจัดประชุมอบรมไม่ประสบความสำเร็จเกิดจากมีเนื้อหาจำนวนมาก แต่ให้เวลาในการเรียนรู้จำกัด ขาดการติดตามผลการนำความรู้ที่ได้ไปใช้

ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นศึกษานิเทศก์ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ได้ศึกษาปัญหาของการจัดกิจกรรมชุมนุมของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรายงานจากการถอดบทเรียนของครูที่รับผิดชอบกิจกรรมชุมนุม พบว่า ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะการจัดกิจกรรม ข้อเสนอของครูคือต้องการตัวอย่างในการจัดกิจกรรมจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ และควรมีการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2555 : 1-2) จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเพื่อจะนำมาพัฒนาเป็นยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Learning Theory) แบบ บันดูรา (Bandura, 1986 : 23) มีความเชื่อว่า ความคิดเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม มนุษย์สามารถเรียนรู้ผ่านการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นโดยใช้ กระบวนการทางสติปัญญาในการตัดสินใจ ความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม ปัจจัยส่วนบุคคล และพฤติกรรมที่เป็นตัวแบบมีผลต่อการเรียนรู้ องค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ ได้แก่ ตัวแบบทางพฤติกรรม การเสริมแรง กระบวนการทางปัญญาของผู้เรียนในการตัดสินใจว่าจะแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบหรือไม่ หากผู้เรียนรับรู้ความสามารถของตนในระดับสูง รู้จุดประสงค์และผลที่จะได้รับเมื่อแสดงพฤติกรรม มีการใช้ตัวแบบอย่างหลากหลาย จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และประสิทธิภาพการเรียนรู้ของบุคคลจะเพิ่มขึ้นหากใช้กระบวนการกำกับตนเอง (Zimmerman, 1998 : 83) จากที่ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูที่รับผิดชอบกิจกรรมชุมนุมที่พบว่า ครูขาดแรงจูงใจ และครูควรได้เรียนรู้จากตัวอย่างหรือต้นแบบที่ดี ผู้วิจัยจึงเห็นว่าแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญามีความเหมาะสมที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเป็นยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้

แนวคิดการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning Approach) เป็นศาสตร์ที่เชื่อว่า ผู้เรียนเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด การเรียนรู้เกิดจากการที่ผู้เรียนนำประสบการณ์ของตนเองไปแลกเปลี่ยนกับผู้อื่นผ่านการสนทนา การทำงานร่วมกัน และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติจริง เป็นการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับสถานการณ์ใหม่ แรนดี้ เคน และ อเลน (Randy, Ken & Alan, 2014 ; อ้างอิงใน สิทธิชัย ลายเสมา, 2557 : 101) กล่าวว่า ในการเรียนรู้ร่วมกัน ต้องมีการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีการแบ่งปันข้อมูลความรู้ ช่วยเหลือกัน มีเป้าหมายการทำงานร่วมกัน และให้ทุกคน มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน

บทบาทหนึ่งของครูที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ ต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุมด้วย ครูที่ได้รับมอบหมายให้เป็นที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุม ผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงของแต่ละโรงเรียน มีความหลากหลายในประสบการณ์เดิม (วิชาเอกที่จบ) หากจัดสถานการณ์ให้ครูมีโอกาสนำความรู้และประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนกัน

ซึ่งกันและกัน น่าจะทำให้องค์ความรู้ของครูแผ่ขยายมากขึ้น จากแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำมาพัฒนา เป็นยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ ำ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ ที่ผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญากับแนวคิด การเรียนรู้ร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการ เรียนรู้ชุมชนผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงของครูผู้สอน ระดับชั้นมัธยมศึกษา

2. เพื่อศึกษาผลการใช้ยุทธศาสตร์การจัดการ การเรียนรู้ที่ผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิ- ปัญญากับแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ในการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมชนผู้ประกอบการธุรกิจ

พอเพียงของครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยมี วัตถุประสงค์ย่อยดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงของครูผู้สอนระดับชั้น มัธยมศึกษา ก่อนและหลังได้รับการพัฒนาตามยุทธศาสตร์

2.2 เพื่อศึกษาความสามารถในการออกแบบ การจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมชนผู้ประกอบการธุรกิจ พอเพียงของครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา หลังได้รับ การพัฒนาตามยุทธศาสตร์

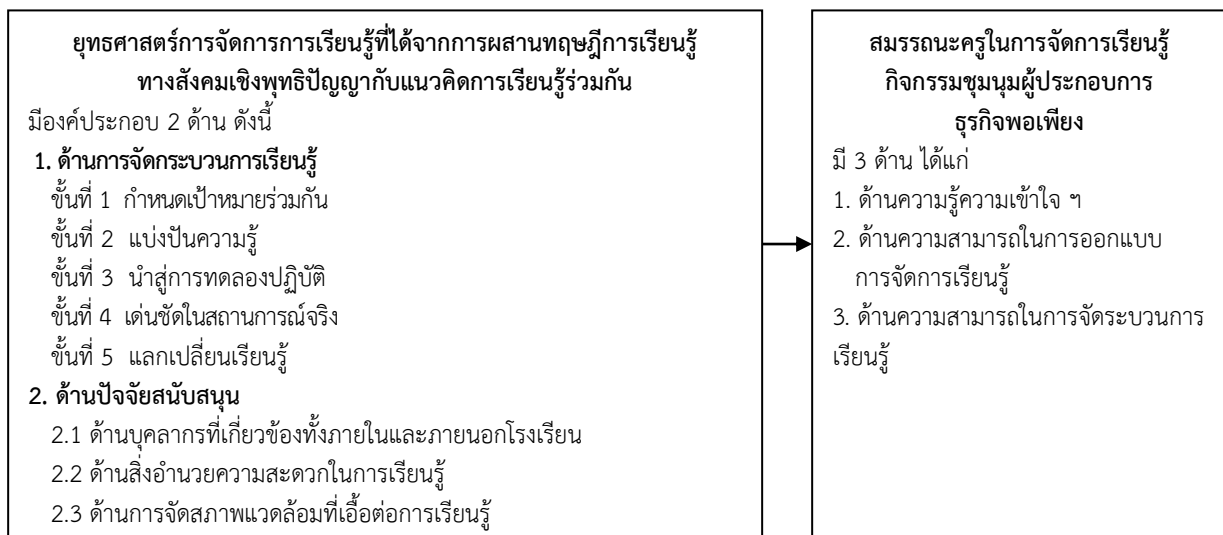
2.3 เพื่อศึกษาความสามารถในการจัด กระบวนการเรียนรู้กิจกรรมชุมชนผู้ประกอบการธุรกิจ พอเพียงของครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา หลังได้รับ การพัฒนาตามยุทธศาสตร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลที่ได้จากการพัฒนายุทธศาสตร์ ได้ตัวแปรเพื่อศึกษา ดังภาพที่ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ที่ผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญากับแนวคิด การเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมชนผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงของครูผู้สอน ระดับชั้นมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการวิจัยเป็นแบบผสมผสาน (Mixed Methods) แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. ระยะที่ 1 การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ มีขั้นตอนในการพัฒนา 4 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหาของการจัดกิจกรรมชุมชน และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู ในการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมชนผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง

1.1.1 วิธีการ ขั้นนี้ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 10 ปี แบ่งออกเป็น ครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ำ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ำ และเป็นหัวหน้างานกิจกรรมชุมชน ำ กลุ่มละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน และศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์ ในการพัฒนาครูทั้ง 3 กลุ่มสาระดังกล่าว จำนวน 3 คน ก่อนเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้สร้างความเข้าใจแก่ครูผู้ให้ข้อมูล ถึงเป้าหมายและแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้แบบกว้าง ๆ แล้วจึงเก็บข้อมูล

1.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน และแบบสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์

1.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยติดต่อประสานงาน นัดหมาย บันทึกเสียงการสัมภาษณ์ และบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

1.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปความตามประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์

1.2 ขั้นตอนที่ 2 การสังเคราะห์ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในขั้นที่ 1 มาจัดทำเป็นยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ฉบับร่าง ซึ่งยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ที่ผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญากับแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงของครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา

1.3 ขั้นตอนที่ 3 จัดสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) เพื่อพิจารณายุทธศาสตร์ การจัดการการเรียนรู้ฉบับร่าง กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกขึ้นไป จำนวน 8 คน

1.4 ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบความเหมาะสมของยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกขึ้นไป จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ แบบประเมินความสอดคล้องเหมาะสมของยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้

2. ระยะที่ 2 การศึกษาผลการใช้ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1.1 ประชากร เป็นครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบกิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง โรงเรียนละ 1 คน จำนวนรวม 63 คน ในจำนวนทั้งหมด 63 โรงเรียน แบ่งตามขนาดของโรงเรียน ประกอบด้วย ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 11 คน ครูในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 19 คน และครูในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 33 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบกิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง จำนวน 33 คน จาก 33 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และกำหนดขนาดโดยใช้ร้อยละ 50 ของจำนวนประชากร โดยกำหนดจำนวนของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่าร้อยละ 50 ของจำนวนประชากรทั้งหมด (จำนวน 63 คน โรงเรียนละ 1 คน จาก 63 โรงเรียน) แบ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของโรงเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม โดยกำหนดเป็นโควตา ได้จำนวนครูที่มาจากโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 6 คน ครูที่มาจากโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 10 คน และครูที่มาจากโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 17 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 5 ชุด แบ่งออกเป็น

2.2.1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา มีจำนวน 2 ชุด ประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ ที่ผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญากับแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกัน และ 2) แผนการอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง

2.2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีจำนวน 3 ชุด ประกอบด้วย 1) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง 2) แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง และ 3) แบบประเมินความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง

2.2.2 การหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.2.2.1 ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ ฯ หาคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาประเมินความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของยุทธศาสตร์กับตัวยุทธศาสตร์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีประเด็นการประเมินจำนวน 23 รายการ ผลการประเมินตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ ฯ มีความเหมาะสมโดยรวม $\bar{x} = 4.21$ มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.21

2.2.2.2 แผนการอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุม ฯ หาคุณภาพ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาประเมิน

ความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของแผนการอบรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีประเด็นการประเมิน จำนวน 18 รายการ ผลการประเมินตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แผนการอบรม มีความเหมาะสมโดยรวม $\bar{X} = 4.22$ มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.22

2.2.2.3 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เป็นแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อหาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของจุดประสงค์กับข้อสอบ จากนั้นเลือกข้อสอบที่มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 นำไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ข้อสอบที่เลือกมาเป็นแบบทดสอบที่มีความยาก-ง่ายระหว่าง 0.37 – 0.63 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ตามสูตรของคูเดอร์ริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson 20: KR-20) = 0.85

2.2.2.4 แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เป็นแบบประเมินระดับคุณภาพ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับดี ระดับพอใช้ และระดับปรับปรุง หากคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมินความสอดคล้องของแบบประเมิน ประเด็นการประเมินมีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

2.2.2.5 แบบประเมินความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด หากคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมินความสอดคล้องของแบบประเมิน ประเด็นการประเมินมีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

2.3. แบบแผนของการทดลอง

การทดลองใช้ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ในระยะที่ 3 ใช้เวลาในการทดลอง 1 ภาคเรียน คือ ช่วงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 การทดลองด้านความรู้ความเข้าใจ ใช้แบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) ส่วนการทดลองด้านความสามารถในการออกแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ และด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ใช้การศึกษาแบบกลุ่มเดียวทดสอบหลังเรียน (One-shot Case Design) เพราะทั้งสองด้านนี้เป็นการวัดพฤติกรรม (ภาคปฏิบัติ) เป็นการหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในระยะที่ 3 มีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.4.1 ทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้ารับการพัฒนาตามยุทธศาสตร์

2.4.2 หลังจากที่ถูกกลุ่มตัวอย่างผ่านการพัฒนาตามยุทธศาสตร์โดยการเข้ารับการอบรมเป็นระยะเวลา 3 วัน (18 ชั่วโมง) แล้วให้กลุ่มตัวอย่างนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้กลับไปใช้ในสถานการณ์จริงที่โรงเรียน โดยออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน แล้วส่งมาให้ผู้วิจัยทำการประเมิน

2.4.3 ผู้วิจัยส่งผลการประเมินไปให้ครูแกนนำประจำสหวิทยาเขต เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการให้ข้อชี้แนะเพิ่มเติม และครูแกนนำประจำสหวิทยาเขตเข้าไปให้การชี้แนะ ช่วยเหลือแก่กลุ่มตัวอย่างคนละ 1 ครั้ง

2.4.4 ครูแกนนำประจำสหวิทยาเขตที่ผ่านกระบวนการพัฒนาศักยภาพของการเป็นผู้ประเมินการจัดกระบวนการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง เข้าไปประเมินการจัดกระบวนการเรียนรู้ ของครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วส่งผลการประเมินมาให้ผู้วิจัย

2.4.5 ผู้วิจัยจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระยะเวลา 1 วัน โดยแจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทุกคนมาเข้าร่วมประชุม และแจ้งให้ผู้มีผลรวมคะแนนจากการประเมินการออกแบบการเรียนรู้ และผลการประเมินการจัดกระบวนการเรียนรู้ สูงสุดในแต่ละกลุ่มนำเสนอประสบการณ์ในรูปแบบการแลกเปลี่ยนบนเวทีและในรูปแบบนิทรรศการ พร้อมทั้งจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนภายในกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ก่อนสิ้นสุดการประชุมให้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคนรับการทดสอบความรู้ความเข้าใจ หลังเข้ารับการพัฒนามตามยุทธศาสตร์ แล้วร่วมกันถอดบทเรียน

2.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกเป็น

2.5.1 สถิติที่ใช้ในตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (KR-20)

2.5.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.5.3 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่า t (t -test แบบ Dependent) ใช้ในการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงของครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและหลังเข้ารับการพัฒนามตามยุทธศาสตร์

สรุปผลการวิจัย

1. ผลที่ได้จากการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้

1.1 จากการศึกษาสภาพ ปัญหาการจัดกิจกรรมชุมนุม และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูในการจัด การเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 สภาพ ปัญหาของการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุม ชมรม ตามแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สรุปได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมชุมนุมน้อยมาก ส่วนใหญ่ให้ครูเอาเวลาชั่วโมงกิจกรรมชุมนุมไปใช้ในการติวข้อสอบหรือให้ผู้เรียน ทำกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ครูส่วนหนึ่งเป็นผู้มีศักยภาพสูงแต่ขาดแรงจูงใจในพัฒนางานในหน้าที่ การเปิดกิจกรรมชุมนุมจะเปิดตามความพร้อมของครู ซึ่งไม่เป็นไปตามแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ครูส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมโดยให้เหตุผลว่าไม่มีตัวอย่างที่ชัดเจนหรือไม่มีเนื้อหาหลักเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และครูส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาเพื่อนำมาสอน และไม่ได้กระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

ส่วนที่ 2 แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง ก่อนการพัฒนาครูควรสร้างความตระหนักและสร้างความเข้าใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการของโรงเรียน เพื่อจะได้ให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมชุมนุม ควรพัฒนาศักยภาพของครูที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษากิจกรรมชุมนุมทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรจัดให้มีการนิเทศ ช่วยเหลือ พาทำที่โรงเรียน ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน และหาตัวอย่างที่ดีมาให้ครูได้เรียนรู้เนื้อหาในการพัฒนาครู ควรเพิ่มทักษะ ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์แก่ผู้เรียน

1.2 ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ ๓ มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้เป็นฐาน ในการพัฒนายุทธศาสตร์ 3) หลักการของยุทธศาสตร์ 4) จุดมุ่งหมายของยุทธศาสตร์ 5) กระบวนการในการพัฒนายุทธศาสตร์ และ 6) การวัดและประเมินผลตามยุทธศาสตร์

1.3 กระบวนการในการพัฒนา ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ ๓ มีกระบวนการในการพัฒนา 2 ส่วน ประกอบด้วย

1.3.1 ส่วนที่ 1 ด้านการจัดการเรียนรู้ มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดเป้าหมายร่วมกัน เป็นขั้นของการชี้แจงเป้าหมายของการพัฒนาในภาพรวม รายการประเมินและเกณฑ์การประเมินทุกด้าน ให้ผู้เข้ารับการพัฒนามาทำแบบทดสอบความรู้เดิม (Pre-test) แล้วแจ้งผลการทดสอบ เมื่อทราบผลแล้วให้แต่ละคนประเมินตนเอง แล้วกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง หลังจากนั้นให้กลุ่มร่วมกันกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้และการทำงานกลุ่มตามที่ได้รับมอบหมาย ร่วมกันวางแผนการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ขั้นที่ 2 แบ่งปันความรู้ เป็นการจัดสถานการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เข้ารับการพัฒนามาความรู้และประสบการณ์ของตนเองมาแลกเปลี่ยนกับคนอื่นในกลุ่มย่อย ร่วมกันสร้างองค์ความรู้ แล้วนำเสนอเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มใหญ่

ขั้นที่ 3 นำสู่การทดลองปฏิบัติ เป็นการจัดสถานการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เข้ารับการพัฒนามาความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับในขั้นแบ่งปันความรู้มาใช้ในการสถานการณ์จำลอง แล้วรับการสะท้อนกลับจากผู้เข้ารับการพัฒนาคณะอื่น ๆ และวิทยากร

ขั้นที่ 4 เติบโตในสถานการณ์จริง เป็นขั้นที่ผู้เข้ารับการพัฒนามาความรู้และประสบการณ์ไปใช้ที่โรงเรียน โดยให้มีวิเคราะห์บริบทโรงเรียนของตนเองแล้วออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสม โดยมีครูแกนนำประจำสหวิทยาเขตให้การชี้แนะช่วยเหลือ และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนา

ขั้นที่ 5 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการจัดสถานการณ์การเรียนรู้โดยให้ผู้เข้ารับการพัฒนามาร่วม ประชุม เพื่อนำความรู้และ ประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มย่อย ผู้มีผลคะแนนการประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และผลการประเมินความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้สูงที่สุดในแต่ละกลุ่มย่อยนำเสนอวิธีปฏิบัติที่ดี ปัญหาและการแก้ไขบนเวที เปิดให้มีการอภิปรายซักถาม ทดสอบความรู้ความเข้าใจหลังได้รับการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ วิทยากรแจ้งผลทดสอบความรู้ความเข้าใจ (Post-test) ผลการประเมินความสามารถของแต่ละคน แล้วให้นำมาเปรียบเทียบกับที่ได้ตั้งไว้ในขั้นกำหนดเป้าหมายร่วมกัน และเปรียบเทียบกับผลการเรียนรู้ในภาพรวมของกลุ่มกับที่กลุ่มตั้งไว้ในเบื้องต้น แล้วร่วมกันถอดบทเรียน

1.3.2 ส่วนที่ 2 ด้านปัจจัยสนับสนุนและการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หมายถึง การกำหนดปัจจัยที่จะสามารถส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

1.3.2.1 ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ประจำโรงเรียน และครูแกนนำประจำสหวิทยาเขต

1.3.2.2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เป็นการจัดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะสนับสนุนให้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น จัดให้มีอุปกรณ์ในการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมทาง Internet เครื่องฉาย Projector

1.3.2.3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นการ จัดสภาพแวดล้อมทั้งทางจิตวิทยาและทางกายภาพ เช่น สร้างบรรยากาศที่อบอุ่น เป็นมิตร มีการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มแลกเปลี่ยนความรู้หรือประสบการณ์ มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น มีการชื่นชมให้กำลังใจ จัดโต๊ะเก้าอี้ให้เหมาะสมกับกิจกรรม เป็นต้น

2. ผลการใช้ยุทธศาสตร์

2.1 ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุม ผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงสูงกว่าก่อนได้รับการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ จากคะแนนเฉลี่ยก่อนเข้ารับการพัฒนาเท่ากับ 15.51 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 3.52 เป็นหลังเข้ารับการพัฒนา เท่ากับ 31.18 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.53 ค่าสถิติเปรียบเทียบก่อนกับหลังเข้ารับการพัฒนาเท่ากับ 21.74 พบว่าค่าเฉลี่ยหลังเข้ารับการพัฒนามีค่าสูงกว่าก่อนเข้ารับการพัฒนามีค่าสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุม ผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงโดยรวมเท่ากับ 2.33 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.28 ความสามารถโดยรวมอยู่ในระดับดี

2.3 ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุม ผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงโดยรวมเท่ากับ 4.18 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.20 ความสามารถโดยรวม อยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผล

1. ผลที่ได้จากการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้

1.1 จากการศึกษาสภาพ และปัญหาของการจัดกิจกรรมชุมนุมที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมชุมนุมค่อนข้างน้อย การเปิดกิจกรรมชุมนุมจะเปิดตามความพร้อมของครู ครูส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำแผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ควรจัดให้มีการนิเทศ ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และหาตัวอย่างที่ดีมาทำให้ครูได้เรียนรู้ สอดคล้องกับ ผลการถอดบทเรียนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของกระทรวงศึกษาธิการ. (2555 : 1-2) ที่พบว่า ครูยังขาดความชัดเจนในวิธีการดำเนินการจัดกิจกรรมชุมนุม ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะการจัดการจัดการกิจกรรม ข้อเสนอของครูคือ ต้องการตัวอย่างจากผู้ที่ประสบความสำเร็จ

1.2 การได้มาซึ่งองค์ประกอบของยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้พัฒนาตามกระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์และดำเนินการพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเพื่อนำมาพัฒนาเป็นยุทธศาสตร์ ในกระบวนการพัฒนาและหาคุณภาพของเครื่องมือได้ดำเนินการหลายขั้นตอนเพื่อให้ได้ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับที่ ลดา ดอนหงษา (2556) ได้พัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถภาพของครู 3 ระยะ ได้แก่ ระยะของการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ และการศึกษาองค์ประกอบของยุทธศาสตร์ และพบว่า องค์ประกอบของยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ แนวคิด หลักการ กระบวนการของยุทธศาสตร์ และการประเมินผล หลังการพัฒนา ครูมีสมรรถภาพด้านความรู้ของครูสูงกว่าก่อนรับการพัฒนา แผนการจัดการเรียนรู้และพฤติกรรมการจัดการรู้ของครูวิทยาศาสตร์มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก

1.3 ทฤษฎีเพื่อนำมาพัฒนาเป็นยุทธศาสตร์ มีความสอดคล้องเหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ดังที่ ศักรินทร์ ขนประชา (2557: 22) ได้สรุปว่า การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ผู้ใหญ่แต่ละคนเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะที่สมบูรณ์ มีความสามารถที่จะเป็นผู้ชี้นำตนเองได้ สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง สามารถวางแผนเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง แล้วประเมินตนเอง เป็นไปตามที่แบนดูรา (Bandura, 1988 : 89) กล่าวว่า คนที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะมีความอดทนพยายามจนประสบความสำเร็จ และบุคคลจะใช้

กระบวนการทางปัญญาในการกำกับควบคุมการกระทำของตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตนสร้างขึ้น (Bandura, 1971: 30) สอดคล้องกับที่ กานดา จรดล (2542) ได้ศึกษาการใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาในการเสริมสร้างสมรรถภาพการสอนของครูพบว่า ครูมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจสูงกว่าก่อนรับการอบรม หลังการฝึกปฏิบัติการสอนจริงครูสามารถพัฒนาทักษะทางการสอนดีขึ้น

1.4 การจัดสภาพแวดล้อมและปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในการพัฒนาสมรรถนะครูตามยุทธศาสตร์ได้จัดให้มีการสาธิต และให้ได้ทดลองปฏิบัติในสถานการณ์จำลองโดยมีครูคนอื่น ๆ ร่วมให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อเป็นการดึงความสนใจเรียนรู้ต้องใช้สื่ออย่างหลากหลาย สอดคล้องกับที่ประทีป จินะ และคณะ. (2558 : 160-173) ได้สรุปว่า วิถีทัศน์เป็นสื่อที่เหมาะสมสำหรับใช้เพื่อการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดีสามารถใช้ในการสาธิตได้เป็นอย่างดีการจัดการเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ได้จัดสื่อไว้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับวัยของครูที่เข้ารับการพัฒนา การพัฒนาครูตามยุทธศาสตร์ได้ให้ครูจากโรงเรียนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้รูปแบบผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียงมาร่วมเป็นวิทยากร และในขณะที่ครูที่เข้ารับการพัฒนานำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ระหว่างการพัฒนา ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงที่โรงเรียนยังมีครูแกนนำประจำสหวิทยาเขต ซึ่งได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามหลักสูตรนี้มาก่อนเป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะ ให้คำปรึกษา และช่วยสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้

2. ผลการใช้ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ ผลการนำยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้มาทดลองใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่พบว่า มีประสิทธิภาพเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะครูได้รับการพัฒนาสมรรถนะอย่างรอบด้าน และเป็นระบบ ในขั้นกำหนดเป้าหมายร่วมกัน การจัดการเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ได้เปิดโอกาสผู้เข้ารับการพัฒนามีส่วนร่วมในการกำหนด ได้ประเมินศักยภาพของตนเอง ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ได้รับการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจโดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น และร่วมกันศึกษาเป็นกลุ่มย่อยในบรรยากาศที่อบอุ่น เป็นมิตร ด้านความสามารถในการปฏิบัติได้ทดลองปฏิบัติและได้รับการสะท้อนผลในระหว่างกรอบอบรม แล้วยังได้นำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง โดยมีครูแกนนำประจำสหวิทยาเขตติดตามไปให้ข้อชี้แนะ ช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ดังที่ เบอร์ลินเนอร์

(Berliner, 2001) ได้สรุปข้อเสนอที่เป็นสมมติฐานสมรรถนะที่จำเป็นของครูจะต้องสามารถใช้ความรู้ที่ดี มีความรู้เชิงเนื้อหาที่เป็นความสามารถทางการสอนอย่างกว้างขวาง รวมทั้งมีความรู้เชิงสาระที่เกี่ยวกับวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง สามารถใช้ยุทธศาสตร์กระบวนการแก้ปัญหาที่ดี สามารถปรับเป้าหมายสำหรับผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย มีการตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่ท้าทาย สร้างบรรยากาศให้แก่ห้องเรียน ตรวจสอบผลการเรียนรู้ และเตรียมข้อมูลย้อนกลับ ประกอบกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบผู้ประกอบการธุรกิจพอเพียง เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่ห้องเรียน เป็นการตอบสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ดังที่ จิราพร ผุยผง (2561 : 74) ที่พบว่า การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากระทรวงศึกษาธิการได้ประสานงาน และร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศ น้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่สถานศึกษาทำให้สถานศึกษามีความตระหนักในความสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรศึกษาคู่มือยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ให้เข้าใจ และควรมีการเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ให้ครบถ้วน และจัดเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทั้งด้านกายภาพและด้านจิตวิทยาให้พร้อม และควรเพิ่มเวลาในการทำกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยในชั้นกำหนดเป้าหมายร่วมกัน เพราะกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ภาพต้องใช้เวลามาก

1.2 จากการสอบถามครูได้รับการพัฒนาครั้งนี้ พบว่า ครูจำนวนมากสนใจศึกษาเรียนรู้การทำธุรกิจทางออนไลน์ ดังนั้นในการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ในครั้งต่อไป ควรเพิ่มเนื้อหาการขายสินค้าหรือการทำการตลาดออนไลน์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการพัฒนาครูควรมีการศึกษาทฤษฎีอื่น ๆ เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เพราะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มีลักษณะเฉพาะ แตกต่างกับการเรียนรู้ทั่วไป

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบความสามารถของครูที่มีสถานภาพแตกต่างกัน เช่น ครูที่สอนอาชีวศึกษากับครูที่สอนระดับมัธยมศึกษา หรือเปรียบเทียบความสามารถของครูที่มีวิทยฐานะแตกต่างกัน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). เอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2555). การถอดบทเรียนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2558) การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อการมีงานทำ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2559). การมัธยมไทย 4.0 เพื่อการมีงานทำแห่งศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กานดา จรดล. (2542). ผลของการใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคมของแบนดูราที่มีต่อการเสริมสร้างสมรรถภาพสอนสำหรับครูประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิราพร ผุยผง. (2561). การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. ขอนแก่น : วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 8 (1)74.
- ประทีป จินี่ และคณะ. (2558). การพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิตด้วยการจัดการเรียนการสอนบนพื้นฐานทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (THAI PBS). กรุงเทพฯ : วารสารพฤติกรรมศาสตร์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, 1(1) 160-173.
- มรกต วงษ์เนตร. (2558). การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนโดยใช้หลักการบริหารวงจรเดมมิงในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วารสารวิจัยและพัฒนาโลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 10(1)1.
- ลดา ดอนหงษา. (2556). การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบสัญญาผูกพันและการออกแบบย้อนกลับเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการสอนของครูวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตมหาวิทยลัยราชภัฏอุดรธานี.
- รุจิรา พลแพงขาว. (2561). การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและบริการในจังหวัดอุดรธานีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน. ขอนแก่น : วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 8 (1)12.
- ศักรินทร์ ชนประชา. (2557). ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่ : สิ่งที่คุณสอนผู้ใหญ่ต้องเรียนรู้การศึกษาผู้ใหญ่. ปัตตานี : แผนกวิชาการศึกษาชนบท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สิทธิชัย ลายเสมา. (2557). ระบบการเรียนรู้ร่วมกันด้วยทีมเสมือนจริงในสภาพแวดล้อมการเรียนแบบภควัณภาพโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และทักษะการทำงานร่วมกัน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- Bandura, A. (1971). Social learning theory. New York: General Learning Press.
- _____. (1988). Organizational applications of social cognitive theory. Australia: Journal of Management, 13, 89-120.
- Zimmerman, B. J. (1989). A social cognitive view of self-regulated academic learning. Journal of Educational Psychology, 81, 329-339.

Structural Equation Model Development : Human Resource Management and Efficiency of Hotels in Southern of Thailand

Pitchayut Penmas¹Jutamanee Trakulmututa²Pradthana Leekpai³

Abstract

The objectives of this study were to analyze the resource management of hotel employees in southern Thailand and to examine the associated factors by conducting a mixed method study combining qualitative and quantitative approaches. The samples in quantitative data research consisted of 1,201 hotel employees from 45 out of 245 hotels that are members of the Thai Hotels Association - Southern Chapter. Statistical analyses were conducted using mean values, percentages, One-Way ANOVA, Structural Equation Modeling (SEM), and qualitative measures associated with quantitative data. The quantitative findings revealed that every dimension of human resource management of hotel employees was rated at a high level ($\bar{x}$ = 3.82). While human resource recruitment was rated at the highest level ($\bar{x}$ = 3.91), human resource development was rated relatively lower than other factors of human resource management ($\bar{x}$ = 3.76). At the provincial level, the top-performing provinces in human resource management are Chumphon Province and Phang Nga Province, where both were rated at the highest level ($\bar{x}$ = 4.07). On the other hand, Nakhon Si Thammarat Province was rated at the lowest level ($\bar{x}$ = 3.40). After a few adjustments, the results from the SEM model were shown to be valid. Data points were fitted empirically, yielding a Chi-square index of (χ^2) = 887.125, df = 123, RMSEA = 0.07 (ranging 0.068 to 0.076 within the 90% Confident Interval), CFI = 0.95, and RMR = 0.02. The model demonstrated human resource management that factors influencing include: organizational commitment (overall influence = 0.80), overall citizenship behavior (overall influence = 0.47), organization justice (overall influence = 0.87), and work efficiency (overall influence = 0.61). Moreover, the qualitative data was well supported by the quantitative data. what's the results of qualitative.

Keywords: Human resource management, Commitment, Organizational Citizenship Behavior, Organizational Justice, Efficiency

Introduction

Tourism industry is the world's fastest growing and biggest sector with myriad employment. In 2009 Thailand gained 527,326 baht from the business, which was about 8.5 percent of the export value (55.1 percent of all service sectors), or 5.8 of Thai gross domestic product (GDP). The business provides job opportunities for more than two million people or 6-7 percent of all businesses. This includes the

spread of incomes and employment to many tourist attractions in rural areas; however, the sector still requires much more labor. In addition to the quantitatively necessity, businesses in tourism sector are active in promoting expertise of their staffs provided that the sector is highly competitive. Thus, those organizations have recognized the significance of employing personal management theories in doing such tasks.

¹Program in Management, Management of Science prince of Songkla university

²Program in Human Resource Development, Management of Science prince of Songkla university

³Social Sciences and Applied Science Department Faculty of Commerce and Management prince of Songkla university

Hotel industry is dominant to the growth of Thai tourism industry. It attracts foreign currency, reduces the current account and balance of payment deficit, increases more job opportunities, and spreads incomes to staffs at practitioner levels (Deloitte-Travel Tourism & Leisure, 2004; Dessler, 2006). Besides, this results in the growth of relevant businesses such as construction, shipping, catering, handicraft and others (Getz & Petersen, 2005). According to National Statistical of Thailand in 2012, there were 9,865 hotels and quest houses with 457,976 rooms available, 93,853,419 guests, 265,906 staffs, who earned about 147,350 per year. The fast growing of hotel industry results in the critical needs of professional staffs, who have enough fundamental knowledge. Meanwhile, experienced personnel have more opportunities to work for any hotels, which offer more benefits in the forms of money or non-money. This results in higher labor turnover (Chaisompaong Chaowprasert, 2003; Vidal, 2007).

Considering the fast growing rates, huge market shares, high employment rates, and competitiveness, businesses in tourism industry are inevitably required to promote expertise for their people to be more qualified. Likewise, the Seventh, Eighth, Ninth, and Tenth National Economic and Social Development Plan propose the substantial status of human resource development, quality of life and environment, manufacturing base and service improvement, promotion of fairness and reduction of economic and social inequality, and the strengthening of morale in crises. These include the arrangement for the participation in ASEAN Community in 2015 in which eight strategies have been included. The fourth strategy centers at the development of human resources by improving ASEAN educational standard, handicraft skills, as well as language skills. The goal is to investigate labor, entrepreneurs, and governmental officers.

Consequently, the researcher of this study is interested in examining human resource management and capability of hotel staff in service departments in southern Thailand. This study was aimed to investigate the management of those hotels because effective human resource management results in loyalty in one's organization, perception on fairness, organizational citizenship behavior, and quality of tasks, which could finally improve the hotels' performances.

Objectives of the Study:

1. To investigate human resource management of hotels in southern Thailand.
2. To develop a structural equation model of effective human resource management of hotel staff in hotels in southern Thailand.

The Population:

The population of this study was 245 hotels staff in the south of Thailand, who were members of Thai Hotel Association.

The Participants

The sample size of this study was calculated through many processes proposed in previous studies. 245 hotels from 245 were selected and 1,500 of their staff were the participants of this study. The multi-stage method was employed to calculate the sample size to ensure the attainment of hotel staff in different areas in the South. The numbers of the staff depend on the ratio of the total amount of hotels in each province. Only those who have worked for at least six month were included, provided that they get through the period of probation (Chi & Gursay, 2009). Simple random sampling was employed by drawing the names of all hotels in the south. After that the researcher contacted the hotels to request for corporation in doing questionnaire. If any hotels were inconvenient to do such task, the other ones were drawn again to substitute them.

The Research Tools

This study employed mixed-methods methodology. The major approach was quantitative and the qualitative was complimentary to answer the research questions. The research tools included: A set of questionnaire in which six sections were featured;

Section 1: Background information of the respondents such as genders, age, status, work duration, salary, and educational level,

Section 2: The survey of attitudes toward human resource management, in which Ivancevich (2001)'s criteria were modified. They included four aspects; human resource procurement, human resource rewarding, human resource management, and protection and maintenance of human resources. This part featured 15 items,

Section 3: The commitment to the organizations, in which Mowday et al. (1982)'s criteria were adapted. It contained 9 items of three facets; trust and acceptance on the organizations, efforts for the organizations, desire to be a part of the organizations,

Section 4: The organizational citizenship behavior in which Organ (1988) was modified. Five categories with 15 items were featured; prosocial organization behavior, cooperation behavior, assistance behavior, endurance behavior, and consideration behavior,

Section 5: Fairness in the organizations was modified from Greenberg & Baron (2000)'s criteria. This featured 10 items regarding benefits and processes of fairness in the organizations,

Section 6: Quality of jobs was adapted from Peterson & Plowman (1993). This part included 4 sub-categories; work quality, workload, working hours, and expense with 12 items.

In order to ensure the reliability of the questionnaire, Cronbach's Alpha Coefficient was performed. Meanwhile, Revelle, W., Zinbarg, R., 2009's criteria were adopted. It was found that

cronbach's alpha coefficient was between 0.70 – 0.95, which showed high reliability of the research tool.

Data Processing, Data Analysis, and Discussions

Descriptive statistics through SPSS was applied to provide explanations of background information of the participants and the intended factors. Each step can be explained as follows:

1. The analysis of background information of the participants, frequency, percentage, mean, and standard deviation (SD) were employed,

2. The statistical analysis of factors involved with calculation of mean, SD, skewness, and kurtosis in describing the distribution of each intended factor through probability. The targeted skewness was 2.0, while the kurtosis was 7.0 (Byrne, 2010, Kline, 2010),

3. The analysis of measurement model dealt with two steps; the analysis through assuring component and structural equation models (Anderson & Gerbing, 1988).

Table 1 Correlation of the Structural Equation Model

Statistical Values	Criteria ($m \geq 30$)
χ^2	Significant p-value
Comparative Fit Index (CFI)	CFI > 0.90
Standard Root Mean Square Residual (SRMR)	SRMR $\leq$ 0.08 (comparing to CFI, which is higher than .92)
Root Mean Square Error of Approximation	RMSEA < 0.07 (comparing to CFI, which is equal to 0.90 or higher)

Hair et al., (2010).

Results

According to the first section of the questionnaire, 61.6 percent of the participants were women and 38.4 percent were men. 54.3 percent of them aged between 25-35, while 21 percent aged between 36-45. Most of the participants were single (60.5%) with only 36.2

married. The majority of the participants worked for their hotels for 1-3 years (35.6%), the rest of them had 6 month to 1 year working duration (22.2%). In terms of their monthly incomes, 62 percent of the participants gained between 10,001 – 20,000 baht and 19.4 percent obtained less than 10,000 baht. Finally, most of the participants achieved bachelor's degrees (49%), while only 28.4 percent acquired high school certificates/ diplomas.

Concerning the sizes of the targeted hotels, 26 of them (61.90%) were medium-sized, 12 (28.57) were small, and only 4 of them (9.52) were large. The majority of the participants, 721 people (60.03%) worked for medium-sized hotels, 360 of them (29.97%) were with small-sized hotels, and 120 (9.99%) were with large hotels.

The mean and SD of overall human resource management of each province were evaluated. Results showed that Chumphon obtained the highest mean scores of 4.07. Concerning human resource procurement, Ranong acquired the highest mean scores at 4.45, followed by Chumphon with 4.13. In terms of human resource rewarding, Chumphon and Ranong also obtained the highest means, 4.11 and 4.01 respectively. Finally, Phang-Nga gained the highest mean scores of 4.15 regarding protection and maintenance of human resources.

Moreover, the overall mean scores and SD of human resource management in terms of hotel sizes showed that large hotels obtained the highest score of 4.05 followed by medium hotels, which attained 3.82, and 3.56 mean scores of small hotels.

The analysis of measurement model revealed that Chi-Square (χ^2) was equal to 1003.966, df was 118, and RMSEA was 0.072. Besides, the RMSEA was from 0.075 to 0.084, CFI was equal to 0.952, and RMR was 0.022. This could be simplified that the correlation between the model and the empirical data was high.

Table 2 Discriminant validity of measurement models

Variable	CR	AVE	$\sqrt{AVE}$
Human Resource Management	0.86	0.60	(0.774)
Commitment	0.80	0.65	(0.806)
Organizational Citizenship Behavior	0.89	0.61	(0.781)
Organizational Justice	0.78	0.51	(0.714)
Efficiency	0.90	0.69	(0.830)

According to table the square root of average variance extracted of each latent variable in the same row and column (Hair et al, 2010) was its $\sqrt{AVE}$. Human resource management was 0.774, while organizational loyalty exceeded 0.806, and organizational citizenship behavior was 0.781. Besides, the organizational fairness was 0.714, and the work efficiency was 0.830. The results implied that the measurement model had discriminant validity.

This study was entitled, “Developing Structural Equation Model: Human Resource Management of Hotel Staff in Southern Thailand.” The unit of analysis was personal level. The participants were hotel staff in 14 provinces in the South of Thailand, which included Krabi, Chumphon, Trang, Nakhon Sri Thammarat, Narathiwat, Pattani, Phang-Nga, Phuket, Yala, Ranong, Songkhla, Satun, and Surat Thani (Thai Hotel Association, 2012). 42 hotels among 245 of them were selected. Meanwhile, 1,201 staff, who worked for those hotels for more than 6 months provided responses through a set of questionnaire. It was equal to 80.06 percent of the questionnaire.

In addition to the quantitative research tools, a qualitative data source through an interview was adopted. 30 of the hotel staff were interviewed (3 from each hotel). The data analysis was bi-faceted. First, the quantitative analysis employed SPSS/ PC for windows in calculating frequencies, percentage, mean, SD, skewness, and kurtosis. Likewise, AMOS for windows was applied

to analyze the confirmative components and the structural equation model, which affected human resource management. The second section was the qualitative analysis, in which content analysis was applied.

Conclusion

The first research objective was to investigate human resource management of the hotels in southern Thailand. With regard to the mean scores of the overall human resource management, almost every hotel obtained high mean scores of 3.16. Human resource procurement gained the highest mean scores of 3.97, and human resource development acquired the lowest at 3.82. Besides, considering the whole situations of human resource management in each province Chumphon and Phang-nga both exceeded the highest scores of 4.07, and Ranong was with 4.05. The one with the lowest scores was Nakhon Sri Thammarat.

The second research question was to investigate the structural equation model for human resource development of hotel staff in southern Thailand. It was discovered that almost all factors fell into “high” scale. The analysis of background information, which facilitated the examination of the model for human resource management of hotel staff in southern Thailand, included the investigation of observed variable distribution and the relations between those variables. The results showed that obviously form mean, SD, skewness, and kurtosis, all the data was normally distributed and near to zero.

The analysis of the confirmative components and the structural equation model was performed through the examination of confirmative components for the construct validity of a preferable structural equation model. Results showed that a preferable model should include 5 variables. At the beginning, the investigation of the model did not show high correlation between the model and the empirical

data. Thus, the model was revised and correlation between some observation variable were acceptable based on theories and previous studies as well as the correlation on SPSS. In this study, the model was revised by studying the relationship between the errors on 7 lines of the graph including the relationship between trust and organization acceptance and responsibility awareness behavior, the errors of the desire to be members of organizations and responsibility awareness behavior, the errors of responsibility awareness behavior and consideration behavior, the errors of responsibility awareness behavior and the quality of work, the errors of association behavior and cooperation behavior, and the errors of responsibility awareness behavior and endurance behavior. Meanwhile, the errors of assistance behavior and endurance behavior were also calculated. After the revision the X^2 was equal to 1003.966, the df was 118, and the RMSEA was 0.072. Besides, the RMSEA were from 0.075 to 0.084, CFI was equal to 0.952, and RMR was 0.022. To put it simpler, the correlation between the model and the empirical data was high. The minor variables could be explained as follows:

1. It was found that confidence and acceptance in the organization were the best indicators for commitment to the organizations with the mean scores of 4.02, while the desire to be a part of the organizations was at 3.94.
2. In terms of the prosocial organizational behavior, assistance behavior and cooperation behavior were the most desirable with the mean scores of 4.22 and 4.18 respectively.
3. The results showed that fairness of rewarding was the most effective indicator of fairness in the organizations with the means scores of 3.88, while fairness of processes gained 3.86.
4. Finally, expense with the mean of 3.99 was the best indicator of quality of jobs, followed by workload of which the mean was 3.95.

Discussions

The present study entitled, “Developing Structural Equation Model: Human Resource Management of Hotel Staff in Southern Thailand,” aimed to 1) investigate human resource management of hotels in southern Thailand, and 2) to develop a structural equation model of effective human resource management of hotel staff in hotels in southern Thailand. The analysis of five variables of a structural equation model was performed. The discussions featured two aspects according to the research objectives. Regarding the first research objective, considering from all the four aspects of human resource management; procurement, rewarding, management, and protection and maintenance, most of the hotel staff perceived human resource management in their organizations as “High” with the mean of 3.82. Next, in terms of human resource management processes, recruitment obtained the highest scores. This means that those hotels in the south of Thailand have qualified methods for recruiting according to Beer et al (1984)’s human resource management concepts.

The Second Research Objective

With regard to the development of the structural equation model for effective human resource management of hotel staff in the south of Thailand, the most two prominent factors were recruitment (3.97), and protection and maintenance (3.89). Regarding the commitment to the organization, it was found that trust and organization acceptance and the desire to be a part of the organization had the highest impact on the commitment with the mean of 4.02 and 3.94 respectively. In terms of preferable member behavior the majority of the participants perceived assisting behavior as the dominant indicator with the mean scores of 4.22, while cooperation gained 4.18. Meanwhile, fairness of rewarding and processes were the outstanding indicators for organization fairness with the mean scores of 3.88 and 3.86 respectively. Finally, it was found that expense and workload were the most

noticeable factors for quality of jobs at 3.99 and 3.95. The following section provides more explanations for the findings:

1. Mowday et al. (1982)’s concept was adopted in explaining commitment to the organization and it was discovered that staff had high commitment to their organizations. The mean score of trust and organization acceptance was the most significant indicator for organization commitment (4.02) with the mean score of 3.94 in the desire to be a part of the organizations, while efforts for the organizations gained the lowest at 3.81. Thus, hotel staff would have higher commitment to their organization provided that they have high acceptance and strong trust in the organization, which is congruent to Yang (2010).

2. Organ (1988)’s framework was employed on investigating the organizational citizenship behavior. In line with Morrison (1994) the results showed that assistance behavior gained the highest mean score of 4.22 with 4.18 of cooperation behavior. Besides, consideration behavior obtained the mean of 4.12 and endurance behavior mean score was 4.09. Lastly, prosocial organization behavior attained the lowest means core of 3.99.

3. According to Greenberg & Baron (2000)’s concepts, the participants had positive attitude toward fairness in their organizations. The mean score of the fairness of benefits was the higher than the fairness of processes with the mean scores of 3.88 and 3.86. The results were in line with Kwok Leung, Smith, Zhongming Wang and Haifa Sun, 1996.

4. Concerning work quality, Peterson & Plowman (1993)’s concepts were employed a baseline framework. The results showed high quality of work of the staff. To clarify, the highest mean score was on the expense (3.99). Besides, the workload obtained 3.95 with 3.94 for the working hours, and the lowest mean score was 3.74 for the work quality. The results support Max Weber (1911)’s Ideal Type of Bureaucracy, which explains that practitioners require skills to perform

effective tasks. Thus, promotion, development, shearing, and training for those staff could obviously result in reduction of resources, time, commanding processes, and rules. Likewise, Honda Soichiro and Yume O Chikarani (1953) suggest that when people could seek for their happiness in lives, they could work efficiently. In other words work quality is the condition for how people live their lives. The researcher mentioned three aspects of the quality; 1) time, 2) money, and pride, which is in line with Mohinder Chand, (2007).

Recommendations

Recommendations for Future Studies:

The present study was entitled “Developing Structural Equation Model: Human Resource Management of Hotel Staff in Southern Thailand.” The population was hotels in the south of Thailand, which registered for Thai Hotel Association, while there are numbers of unregistered hotels in the areas. In addition, this study centered at investing the overall situations of human resource management of all hotels with no attention on sizes of the hotels. Thus, the study on the unregistered group in terms of their sizes would provide holistic results.

Reference

1. Jame C.Anderson & David W. Gerbing. (1988). **Structural equation modeling in practice: A review and recommended two-step approach.** *Psychological Bulletin*, 103(3), (1998), 411-423.
2. Chi, C.G., & Gursoy, D. (2009). **Employee satisfaction, customer satisfaction and Financial performance: an empirical examination.** *International Journal of Hospitality Management*. 28 (2009), 245-253.
3. Deloitte-Travel Tourism & Leisure. (2006). **Focus on Thailand/hotel industry continues to attract interest/Deloitte Report.** Retrieved December 17, 2006, from <http://www.Hospitality Net-Industry New-Focus Thailand Hotel Industry Continues to Attract Interest Deloitte Report.htm>.
4. Getz, D., & Pertersen, T. (2005). **Growth and profit-oriented entrepreneurship among family business owners in the tourism industry.** *International Journal Hospitality Management*. 24 (2005) 2: 219-242.
5. Ivancevich, M. J., (2001). **Human Resource Management.** (8th ed.) New York: McGraw-Hill.
6. Morrison, W. E., (1994). **Role definitions and organizational citizenship behavior: The importance of the employee's perspective.** *Academy of Management Journal*.
7. Mowday, T. R., Porter W. L., & Steers M. R. (1982). **Employee-Organization Linkages: The Psychology of Commitment, Absenteeism and Turnover.** New York: Academic Press.
8. Organ, D.W. (1988). **Organizational Citizenship Behavior: The Good Soldier Syndrome.** Massachusetts: Lexington.

The Developing of Mattayousuksa 1 Students' English Speaking Skills, Using Cooperative Learning Strategy Based on a Team-Pair-Solo Technique Banhaedsuksa School

Kanchanapan Chetdhabutr¹

Sonjai Chaibunruang²

Kularb Purisarn³

Abstract

This independent study was a quasi-experimental research ; the purpose of the research was to study the development of Mattayomsuksa 1 students' English speaking skill using cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique : at Banhaedsuksa School, Banhaed District, Khon Kaen Province. The sample selected by purposive sampling group were 36 Mattayomsuksa 1 students. The instruments used in this independent study consisted of 4 three-hour lesson plans, and an English speaking skill test. The content validity ranged between 0.80-1.00 ; the reliability of total issue was = 0.77 ; the index of item objective congruence, (IOC). The statistic used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation and the t-test (Dependent Sample).

The findings were as follows:

1. The students' overall English speaking ability was at a 0.05 level significantly higher after learning with the use of the cooperative learning strategy based on the team-pair-solo technique.
2. The comparison of the students' overall English speaking skill test was at a 0.05 level significantly higher after learning with the strategy based on the team-pair-solo technique. The students' development of English speaking skill was clearly higher.
3. The comparison on the students' overall English speaking ability test before and after learning with the use of the cooperative learning strategy based on the team-pair-solo technique, was at statistically significant different of .05 level level. The students' development of English speaking skill was at the "higher" level.
4. The students' overall satisfaction with the development of English speaking skill with the use of the cooperative learning strategy based on the team- pair-solo technique, was at the "highest" level.

Keywords: The development of English speaking skill, cooperative learning strategy, Team-Pair-Solo Technique

Introduction

At present, the world is rapidly developing due to technology used all over the world to connect information altogether. The global social change in the 21st century affects all social ways of life, so teachers now need to be active and prepare students' skills for living in the 21st century, the changing from the 20th century and the 19th century. The most important skill of the 21st century is the learning skill that affects students by changing the 21st century students' knowledge,

ability and essential learning skills. The results of data analysis testing from the Office of National Education Standards in 2012, tested by National Education Institution, found that the students' average in English subject was the lowest in all subjects. Although, currently, even Thais have varieties of clues and opportunities for learning the English language, Thais urgently need to develop their English speaking skill so as to be able to communicate in English with people from other countries.

¹A Master of Arts (English Education) Student

²Assist. Dr., Dean of the Faculty of Education and Liberal Arts, the College of Asian Scholars

³ Assist. Dr., Vice Dean of the Graduate School, the College of Asian Scholars

According to researchers carried out both in the country and abroad, using cooperative learning strategy based on the team-pair-solo technique affect students' team work process and helped them practice English speaking skill. Each student will learn and understand context with the team work process together. (Tsai, 1998; Underhill, 2000). The researchers believed that cooperative learning, tool, teaching methods that focus on activities, interaction between talented learner's various knowledge the differences among the students can help each other to solve problems. From the reasons mentioned above, the cooperative learning strategy that focuses on a team-pair-solo technique could really develop Mattayomsuksa 1 students' English speaking skill. According to the result of this independent study they will be able to use it as a guide for teaching and further developing students' English speaking skill.

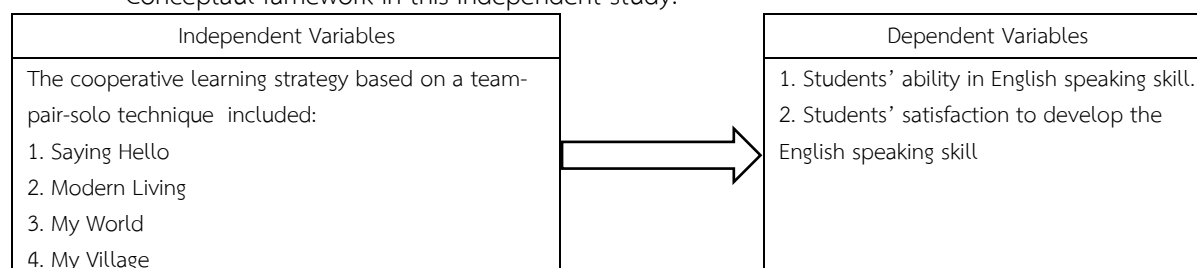
Purposes of the Study:

The purposes of this independent study were:

1. To study the development of the students' English speaking skill, using the cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique for developing the Mattayomsuksa 1 students of Banhaedsuksa School, Banhaed District, Khon Kaen Province.
2. To compare the results of using the cooperative learning strategy based on the team-pair-solo technique, before and after learning, for developing Mattayomsuksa 1 students' English speaking skill at Banhaedsuksa School, Banhaed District, Khon Kaen Province.

Conceptual Framework:

Conceptual framework in this independent study:

The Hypotheses of the Study:

1. The students' overall English speaking skill was higher after using the cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique.
2. The students' overall satisfaction was at a higher level after using the cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique.

The Scope of This Independent Study:

This independent study was mainly to develop Mattayomsuksa 1 students' English speaking skill with the use of cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique: a case study at Banhaedsuksa School.

The Concept and Theory:

The cooperative learning strategy contains a variety of techniques for working in team work. Some techniques are used for teaching speaking, for example, method for roundtable teaching, think pair, share and team-pair-solo methods etc. In addition, some students and experts in English language teaching give the meaning of teaching by using a team-pair-solo technique. It is a useful method to be applied to learning and foreign language teaching; each step will have a role to help the students' find success in learning, and develop students' skills, of which language and social skills. Therefore, the use of the cooperative learning strategy based on the team-pair-solo technique can be applied in speaking teaching, because it can help students solve problems through the learning process and interaction among students' in team work, and can efficiently develop speaking skill and social skills.

The Independent Study Methods

The methods of this independent study were as follows:

1. The Population:

The target group of this independent study was Mattayomsuksa 1 students taking an E 21101 basic English subject during the first semester of the academic year 2017 at Banhaedsuksa School, Banhaed District, Khon Kaen Province, the Secondary Educational Service Area Office 25. The total number of classes was 3 classes, consisting of 110 students.

2. The Sample Group:

The sample group of this independent study was:

1) The sample group was 36 Mattayomsuksa 1 students selected by using the purposive sampling technique the first semester of the academic year 2018.

2) Independent Study Variables

The variables of this independent study were:

3) The independent variable was cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique.

4) The dependent variable was the development of Mattayomsuksa 1 students' English speaking skill, Banhaedsuksa School, Banhaed District, Khon Kaen Province.

3. The Independent Study Tools:

The instruments in this independent study were basic English lesson plans with the use of cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique, consisting of Unit 1: Saying Hello, Unit 2 : Modern Living, Unit 3: My World, and Unit 4: My Village, each lesson plan lasted three hours: The total number was 12 lesson plans, English speaking skills test, and rating criteria to assess speaking skill.

4. Data Collecting:

The researcher collected data as followed :

1) Test students' English speaking skill before studying by using multiple choice test.

2) Plan and manage lesson by using cooperative learning strategy that focused on a team-pair-solo technique.

3) Evaluate the students' learning after finishing all of 4 lesson plans by having students take the English speaking skill test after studying.

4) After the post study test, students' English speaking skills were used to check students satisfaction form using the cooperative learning strategy based on team-pair-solo technique in order to know students' satisfaction in developing English speaking skill.

5. Data Analysis:

The data analysis in this independent study consisted of quantitative data and Qualitative data. Quantitative data were collected through English speaking skill test, English speaking skill assessment, and students' satisfaction assessment form, as shown below :

1. Compare students' English speaking skills test, by using the frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test (Dependent Sample)

2. Assess students' English speaking skill while learning using the cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique.

3. Analyze quantitative data by using teaching observation and interview.

Results

1. The students' **overall English speaking ability was at a 0.05 level, significantly** higher after using of cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique. The students' overall English speaking ability before learning was at the lower level ($\bar{X}$ = 9.70, S.D.=4.16). The students' average English speaking ability after learning was at the "good" level ($\bar{X}$ = 31.03,

S.D.=2.94). The result of the comparison of students' overall English speaking skills after using cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique was at a 0.05 level significantly higher than before using cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique. The students' developing in English speaking skill was clearly higher, as shown in the comparison of students' average score schedule below:

English speaking ability	No. of students (N)	Score (40)	Average ($\bar{X}$)	Standard Deviation (S.D.)	t-test
Pre-test	36	350	9.70	4.16	.196
Post-test	36	1,118	31.03	2.94	

($p>0.05$)

2. The comparison of the students' overall English speaking ability before and after learning the use of cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique, was at a "good" level ($\bar{X}$ = 18.03, S.D.=1.71) showing that

using cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique can develop the students' English speaking skill clearly higher. Pre-test and post-post of students' English speaking ability were compared, by using t-test for the sample group, as shown in the schedule below :

English speaking ability	Pre-test (n=40)		Post-test (n=40)		ΣD	$\bar{D}$	S_D	t	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.					
	9.70	2.94	31.03	4.16					
					768	21.33	4.52	*28.26	*0.000

* $P<.05$

The result of students' English speaking ability after using cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique. The students clearly develop English speaking skill. (D = 21.33, S_D =4.52).

3. The result of Mattayomsuksa 1 students' overall satisfaction with the developing English speaking skill, using cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique, was at the "highest" level ($\bar{X}$ = 4.67, S.D.=0.79).

Discussion:

The independent study found that the cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique was the efficient method. The motivation for solving problems and developing English speaking skill was higher. According to Yeni (2009), using cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique with the students' debate in Holey Secondary school, the students develop their English speaking skill by talking

and giving opinions and feelings fluently. Teachers should encourage students' confidence, enthusiasm and happiness in their study. Istiadah. (2016). presented boosting Students' reading comprehension through team pair solo. It is found that Team Pair Solo strategy significantly improved students' reading comprehension achievements. The reading comprehension tests conducted in all cycles obtained better improvements. The students were active, interested and enthusiastic in reading. Palupi, A, U. (2016). presents the effectiveness of Team Pair Solo (TPS) technique on speaking performance score of the eighth graders of SMP Negeri 1 Palangka Raya. It is Found that there was significant effect of Team Pair Solo (PTS) technique on speaking performance score of the eighth graders of SMP Negeri 1 Palangka Raya. Wahyee Wibisono (2017). presented using cooperative learning (Team Pair Solo) to improve students' reading comprehension. It is found that using cooperative learning (Team Pair Solo), students motivation and self-esteem increased since the cooperative learning (Team Pair Solo) could accommodate Students to be well prepared to the reading passage by discussing in team, pair with other students, and finally they have great self-esteem to stand by their self in reading class. Endah Woro Hapsari, Sudarsono, Eusabinus Bunau. (2017). Presented Team-Pair-Solo technique to teach reading comprehension of expository text. It is found that the use of Team-Pair-Solo technique is a good technique to teach reading comprehension of expository text for senior high school students to Year-X students of SMA Negeri 8 Pontianak in Academic Year 2014/2015. Team-Pair-Solo technique can help students to get more information of a text by share their understanding to their group members.

Melize Aprela Yati, Hermawati Syarif, Zul Amri (2018). presented the effect of Team Pair Solo Technique on Students' Reading Comprehension of Narrative Text at Grade IX of SMPn 14 Pekanbaru. It is found that Team Pair Solo Technique produces better reading comprehension of narrative text

compared to lecture technique at grade IX Students of SMPN 14 Pekanbaru. Using Team Pair Solo Tech. Pale Mon. (2019). The paper presented the alleviation of students' foreign language speaking anxiety (FLSA) by using cooperative learning in English Foreign Language classrooms. It is found that the using strategy not only can be beneficial to help to reduce the students' self confidence, bring their increase the students' self confidence, bring their enthusiasm, initiative, imagination and creativity. For Sinchai, T. (2016), the result of developing Mattayomsuksa 1 English speaking skill, using cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique, was that the students' success in developing English speaking skill was the efficient method through a team-pair-solo technique.

According to the study mentioned, students' English speaking, reading and writing skills, students' confidence, interaction among team work, problem - solving skill and English speaking skill, were higher after using cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique.

In conclusion, that using cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique from the documents and related researches, was valued by academicians and researchers for applying and developing English speaking skill. So the researcher was interested in developing Mattayomsuksa 1 students' English speaking skill, using cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique Mattayomsuksa 1 students' English speaking skill: a case study of Banhaedsuksa School, Banhaed District, Khon Kaen Province, the Secondary Educational Service Area Office 25.

The students' average English speaking ability was, at a 0.05 level significantly higher after using cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique.

Mattayomsuksa 1 students' overall satisfaction using cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique, was at the "highest" level, using cooperative learning strategy

based on a team-pair-solo technique clearly helped develop students' English speaking skill.

Recommendations

1. Teachers should control students' behavior such as noise making, make sure everything student contributes in paired work or group work. Furthermore teachers should encourage all students especially shy/slow students to be involved in classroom activities since some students lack the confidence to do work alone.

2. Cooperative learning strategy based on a team-pair-solo technique should be used to teach other skills like listening, reading and writing skill.

3. Students should be encouraged to practice speaking English both in school and outside of school.

Bibliography

1. Hapsari, WE. Sudarsono. & Bunau, E. (2017). **Team-Pair-Solo Technique to The Teach Reading Comprehension of Explanatory Text**. English Language Education Study Program of FKIP UNTAN, Pontianak.
2. Istiadah. (2016). Boosting Students' Reading Comprehension Through Team Pair Solo. **International Journal of Education**. Vol.1 No.1 (pp.48-55).
3. Pale Mon. (2019). Alleviating Student's Foreign Language Speaking Anxiety through Cooperative Learning. **International Journal of Trend**. Vol.3 (pp.1368-1373). Thaton Mon : University of Computer Studies Myanmar.
4. Palupi, A, U. (2016). **The Effectiveness of Team Pair Solo (TPS) Technique on Speaking Performance Score of The Eighth Graders of SMP Negeri 1 Palangka Raya**. The Degree of Sarjana Pendidikan Islam. The State Islamic Institute of Palangka Raya.

5. Theerasak Sinchai. (2016). **Developing Mattayomsuksa 1 Students' Speaking Skills with the Use of Cooperative Learning Strategy Based on Team Pair Solo Technique : A Case Study of Bankhontaek School, Sangkha District, Surin Province**. Master's Thesis. Mahasarakham University.
6. Tsai, S. (1998). **The effects of cooperative learning of teaching English as a foreign Language to Senior High School Students**. Master's Thesis. National Kaohsiung Normal University.
7. Underhill, Nick. (2000). **Testing Spoken Language**. Oxford : Oxford University Press.
8. Wibisobo, W. (2017). Using Cooperative Learning (Team Pair Solo) to Improve Students' Reading Comprehension. **Jurnal Reforma**. Vol. VI No.02.(pp.27-33) : Fakultas Keguruan dan Ilmu Pendidikan, UNISLA.
9. Yati, M.A., Syarif H., & Amri, Z. (2018). The Effect of Team Pair Solo Technique on Students' Reading Comprehension of Narrative Text at Grade IX of SMPN 14 Pekanbaru. **English Language Teaching and Research**. Vol. 2 No.1 (pp.189-194) : Universitas Negeri Padang.
10. Yeni, Sulastri. (1995). **Implementing Cooperative Learning Approach in an EFL Class in Taiwan**. New York: John Wiley & Sons.

การพัฒนารูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุ
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางโดยใช้หลักจักรีสี่

The Development of a Model for living a Quality life of the Aged Population
in the Central Northeastern Region by Four Virtues Wheeling

จิราภรณ์ ผันสว่าง¹

พระราชปรีดีวิมล,ดร.²,พระครูกิตติวรารักษ์³

พัชรี ศิลารัตน์⁴, วศยา เอกวิสัย⁵

กุสุมา สุ่มมาตร⁶, เดชอนันต์ ญาตินิยม⁷

อมรรัตน์ เทพนรินทร์⁸, ระพีพัฒน์ หาญโสภ⁹

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางโดยใช้หลักจักรีสี่ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) ใช้กระบวนการวิจัยตามเทคนิคเดลฟาย (Delphi techniques) ในการสร้างและพัฒนารูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 รูป/คน ทดลองใช้และหาประสิทธิภาพการใช้รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางโดยใช้หลักจักรีสี่ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กับกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนผู้สูงอายุจังหวัดร้อยเอ็ดจำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แบบสอบถามปลายเปิด แบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบสังเกต (Observation form)

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางโดยใช้หลักจักรีสี่ มีกิจกรรมที่สามารถปฏิบัติได้และสอดคล้องกับหลักธรรมจักรีสี่จำนวน 4 ด้าน 19 กิจกรรม สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีประสิทธิภาพสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ, คุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ, จักรีสี่

Abstract

As a kind of research and development, this research aimed at creating a model for development of a life quality based on the four virtues wheeling to success on the part of the aged residents of the central region of the North-east. The objectives were: 1) to develop a model of a life quality based on the four virtues wheeling to success (Cakkas) as related to the aged residents of the central region of the North-east, and 2) to test the developed model with the collected information. The Delphi techniques were brought into practice in the process of implementing the research, The its samples were totally 120 persons, who were the aged attending the school for the aged of Roi-Et Province. The tools used for collecting the data comprised the focus group discussion, open-ended questionnaire, five-rating scale questionnaire and the observation form.

The research results were as follows:

The model for development of a life quality based on the four virtues wheeling to success (four Cakkas) on the part of senior citizens of the central region of the North-east encompassed nineteen activities that could be classified into each of four Cakkas as follows: 1. **Patirūpadesavāsa** (Residing in the good surroundings), the first virtue of four Cakkas, consisted of six activities : (1) Survey and assessment of

¹⁻⁷อาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

^{8,9}นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

ได้รับทุนสนับสนุนจาก สถาบันวิจัยญาณสังวร

basic needs, (2) Taking rest, (3) Hobby playing, (4) Daily-life activity, (5) Walking and cycling, and (6) Recreational activity. 2. **Sappurisūpassaya** (Association with good persons) comprised six activities: (1) Social interaction, (2) Social service, (3) Association or club membership, (4) Educational activity, (5) Religious and cultural activity and (6) Sight-seeing. 3. **Attasammāpanidhi** (Right self-establishment) comprised five activities: (1) Professional training, (2) Musical play, (3) Library service, (4) Leisure-time activity and (5) Occupational activity. 4. **Pubbekatapuññatā** (Meritorious deeds ever done in the past) consisted of two activities: (1) Health and hygiene promotion and (2) Knowledge delegation. The test of the developed model with the collected data was found to feature the four virtues of Cakkas that showed the statistical significant difference was at the rate of .05.

Keywords : 1. Development of a model 2. Life Quality 3. Aged Persons 4. Four Cakkas (Four Virtues Wheeling to Success)

บทนำ

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 (ฉบับแก้ไข พ.ศ.2553) ระบุว่า ผู้สูงอายุได้รับสิทธิการคุ้มครอง และการสนับสนุนทั้งในด้านสังคม สุขภาพเศรษฐกิจ รวมถึงการให้สิทธิในการได้รับบริการสาธารณะและเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในมาตราที่ 11 (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2553) นอกจากนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ก็ได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมเพื่อสังคมสูงวัย ซึ่งนับเป็นแผนแรกที่บูรณาการประเด็นผู้สูงอายุเข้ากับแผนพัฒนาประเทศด้วยปรัชญาที่ว่า “ผู้สูงอายุนั้นไม่ใช่บุคคลด้อยโอกาสหรือเป็นภาระต่อสังคม แต่มาสารถมีส่วนร่วม เป็นพลังพัฒนาสังคมจึงควรได้รับการส่งเสริมและเกื้อกูลจากครอบครัว ชุมชน และรัฐให้ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรีและคงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีให้นานที่สุด” (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2553)

การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่มีศักยภาพเข้ามามีส่วนร่วมทำประโยชน์ให้สังคมจึงกลายเป็นประเด็นที่ท้าทายยิ่ง ซึ่งปัจจุบันจำนวนและสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุ (ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป) ของประเทศไทยเพิ่มขึ้นในอัตราที่รวดเร็ว มากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด ทำให้โครงสร้างประชากรของประเทศไทยกำลังเคลื่อนเข้าสู่ระยะที่เรียกว่า ภาวะประชากรสูงอายุ (Population ageing) และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ เมื่อสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มเป็นร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ ดังนั้นประเทศไทยจึงนับได้ว่าได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558) การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจและสังคมในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาสถาบันครอบครัวของไทยอ่อนแอลง การคาดหวังให้บุตรหรือครอบครัวเป็นสถาบันหลักที่ให้การเกื้อหนุนแก่ผู้สูงอายุเป็นไปยากขึ้น มีบุตรน้อยลง การย้ายถิ่นของบุตร

หรือประชากรในวัยแรงงานทำให้ผู้สูงอายุบางส่วนต้องอาศัยอยู่กับหลานเพียงลำพัง และยังต้องให้การดูแลเกื้อหนุนแก่หลานที่ยังเล็กที่บุตรนำมาฝากไว้ (Knodel and Chayovan, 2008) ซึ่งแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552 ได้มีการกำหนดประเด็นมาตราใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และสภาพปัญหาของผู้สูงอายุ เพื่อเป็นไปตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมภูมิปัญญาและการเรียนรู้ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้วยการขยายโอกาสให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงบริการทางสังคมต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นด้านการพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การทำงานสร้างเสริมสุขภาพ และการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต เป็นต้น (สุนันทา โอศิริ และคณะ, 2557) การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่จะศึกษาถึงปัจจัยเสี่ยงหรือปัจจัยที่ควรป้องกันเพื่อความสำเร็จ ในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ในขณะที่แนวโน้มในปัจจุบันจะมีการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ของผู้สูงอายุโดยใช้ชุมชนหรือแหล่งที่ผู้สูงอายุอาศัยเป็นฐานในการพัฒนา (Hsu et al., 2010) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของประชากรในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจกันเป็นอย่างมากทั้งในระดับชาติ และในระดับโลก ปัญหาของผู้สูงอายุนับวันก็ยิ่งเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ ผู้สูงอายุในประเทศไทยใช้ชีวิตในบั้นปลายอยู่ร่วมกับบุตรหลาน พบ ปัญหาในด้านการปรับตัวเนื่องจากมีอายุที่แตกต่าง มีทัศนคติที่แตกต่าง จึงเป็นผลให้ผู้สูงอายุต้องอยู่ตามลำพัง เพราะบุตรหลานแยกครอบครัวออกไป หากต้องกลับไปอยู่กับบุตรหลานในบั้นปลายชีวิต จะต้องปรับตัวเองอย่างมาก (ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น, 2556) สอดคล้องกับผลสรุปประชุมของประธานชมรมผู้สูงอายุในแปดจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผู้สูงอายุในสี่จังหวัด คือ

จังหวัดร้อยเอ็ด มหาสารคาม กาฬสินธุ์ และขอนแก่น ที่ยังมีคุณภาพชีวิตในภาพรวมที่ค่อนข้างต่ำ รวมถึงการปรับเปลี่ยนเจตคติของบุตรหลานในการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งควรมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องให้เกิดการประชาสัมพันธ์ในภาพกว้างของสังคมให้บุตรหลาน ชุมชน สังคมเกิดความตระหนักในคุณค่าของผู้สูงอายุ และสภาพของชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ภาพรวมของชาวบ้านที่อยู่อาศัยในชุมชนมักประกอบไปด้วยผู้สูงอายุ และเด็กเป็นส่วนใหญ่ลักษณะดังกล่าวข้างต้นทำให้สัดส่วนของผู้สูงอายุต่อประชากรกลุ่มอื่นในชุมชนเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน สิ่งที่ตามมา คือ ผู้สูงอายุจะมีผู้เลี้ยงดู หรือดูแลให้มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างปกติสุขน้อยลง ผู้สูงอายุจำนวนมากถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพังโดยลูกหลานออกไปทำงานในเมือง และส่งเสียเงินทองมาเลี้ยงดู หรืออาจถูกปล่อยปละละเลยให้ผู้สูงอายุต้องทำมาหากินเลี้ยงตัวเองไปตามลำพัง (เศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล, 2555) โดยเฉพาะในด้านสุขภาพผู้สูงอายุต้องเผชิญกับปัญหาการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังเพิ่มขึ้น และร้อยละ 3.8 ของผู้สูงอายุอยู่ในภาวะทุพพลภาพช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ต้องพึ่งพาผู้อื่นซึ่งร้อยละ 18.5 หรือเกือบ 1 ใน 5 ของผู้สูงอายุ เหล่านี้ขาดผู้ดูแล และร้อยละ 21.43 ผู้สูงอายุมีระดับสุขภาพจิตต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานทั่วไป และนอกจากนี้พบว่า ผู้สูงอายุที่ปฏิบัติตามหลักคำสอนทางศาสนาทุกนิกายมีแนวโน้มที่จะมีสุขภาพจิตดีกว่าผู้ที่ปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอื่น จะเห็นได้ว่าการที่ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี คือ ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดีทั้งกายและจิตมีครอบครัวมีความสุข มีสังคมที่เอื้ออาทร อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมปลอดภัย มีหลักประกันที่มั่นคง ได้รับสวัสดิการและการบริการที่เหมาะสม อยู่อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี พึ่งพาตนเองได้ เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจและมีส่วนร่วมในครอบครัว ชุมชน และสังคม มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารอย่างต่อเนื่อง (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2553)

แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวทางและการวางแผนเชิงนโยบายหน่วยงานของรัฐและเอกชน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพตามหลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุ โดยการบูรณาการหลักธรรมจักรี กับวัตถุประสงค์และยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ซึ่งเป็นหลักระบวนทัศน์ไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง และดำเนินไปในวิถีทางที่ถูกต้อง คือ การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2538; พระพรหมคุณาภรณ์, 2546) ประกอบด้วย 1) **ปฏิรูป**

เทวสาสะ (อยู่ในถิ่นที่ดี มีสิ่งแวดล้อมเหมาะสม) การเลือกหาถิ่นที่อยู่ หรือแหล่งที่เล่าเรียนดำเนินชีวิตที่ดี ซึ่งมีบุคคลและสิ่งแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกการศึกษาพัฒนาชีวิต การแสวงหาธรรมการแสวงความรู้ การสร้างสรรค์ความดีงามและความเจริญก้าวหน้า 2) **สัปปริสุปัสสยะ** (สมาคมกับสัตบุรุษ) การรู้จักเสวนาคบหาหรือร่วมหมู่กับบุคคลผู้รู้ ผู้ทรงคุณและผู้ที่จะเกื้อกูลแก่การแสวงหาความรู้ ความก้าวหน้าของงาน และความเจริญโดยธรรม 3) **อัตตสัมมาปณิธิ** (ตั้งตนไว้ถูกวิธี) ตั้งตนไว้ชอบ ตั้งจิตคิดมุ่งหมาย นำตนไปถูกทาง การดำรงตนมั่นอยู่ในธรรมและทางดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ตั้งเป้าหมายชีวิตและการงานให้ดีงามแน่วแน่ และนำตนไปถูกทางสู่จุดหมายแน่วแน่ มั่นคงไม่พร่าส่าย ไม่เผลอเลื่อนแซ 4) **ปุปเพกตปุญญตา** (มีทุนดีได้เตรียมไว้) ความเป็นผู้ได้ทำความดีไว้ก่อนแล้ว มีพื้นเดิมดี ได้สร้างสมคุณความดีเตรียมพร้อมไว้แต่ต้น ความมีสติปัญญา ความถนัด และร่างกายดี เป็นต้น ที่เป็นพื้นมาแต่เดิม และอีกส่วนหนึ่ง คือ อาศัยพื้นเดิมเท่าที่ตัวมีอยู่ รู้จักแก้ไขปรับปรุงตน ศึกษาหาความรู้ สร้างเสริมคุณสมบัติ ความดีงาม ฝึกฝนความชำนาญ อบรมเตรียมไว้ก่อนแต่ต้น ซึ่งเมื่อมีเหตุต้องใช้ก็จะเป็นผู้พร้อมที่จะต้อนรับความสำเร็จ สามารถสร้างสรรค์ประโยชน์สุขและก้าวสู่ความเจริญยิ่งขึ้นไป

ผู้วิจัยเห็นว่าการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุนั้น ต้องกำหนดรูปแบบ หรือแนวทางในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องชัดเจน มีคุณภาพและยั่งยืน โดยการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุสอดคล้องกับ Tongprateep (2000) กล่าวว่า การใช้หลักศาสนาเป็นแนวทางในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวได้อย่างสมดุลกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชีวิต เนื่องจากศาสนาพุทธนั้นมีแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดี โดยเฉพาะผู้สูงอายุในชนบทที่ยังเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทยไว้ได้เป็นอย่างดี และศาสนาพุทธยังเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจที่สำคัญ ทำให้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จันทรเพ็ญ แสงเทียนฉาย (2547) กล่าวว่า ความเชื่อ แนวคิด และการปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนามีส่วนสำคัญในการกำหนดทัศนคติในการดำเนินชีวิต และความสุขสบายทางใจของผู้สูงอายุโดยผู้สูงอายุมีทัศนคติต่อชีวิตในลักษณะที่เรียกว่าทำดีได้ชั่ว ทำชั่วได้ชั่ว ผลจากการกระทำอาจเกิดขึ้นในชีวิตนี้หรือชีวิตหน้าจึงควรประกอบแต่ความดี เพื่อรับผลตอบแทนที่ดี และควรมีความสงบในจิตใจเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา เช่นเดียวกับ ศิริวรรณ พิริยคุณธร (2557) ซึ่งในการนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุล

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา และพัฒนารูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางโดยใช้หลักจักรสี่ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางโดยใช้หลักจักรสี่
2. เพื่อทดลองใช้และหาประสิทธิภาพรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางโดยใช้หลักจักรสี่ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ประกอบด้วย จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดขอนแก่น จำนวน 120 คน

การทบทวนวรรณกรรม

จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้สรุปเป็นประเด็นเพื่อกำหนดเป็นตัวแปรที่จะใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย ซึ่งสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

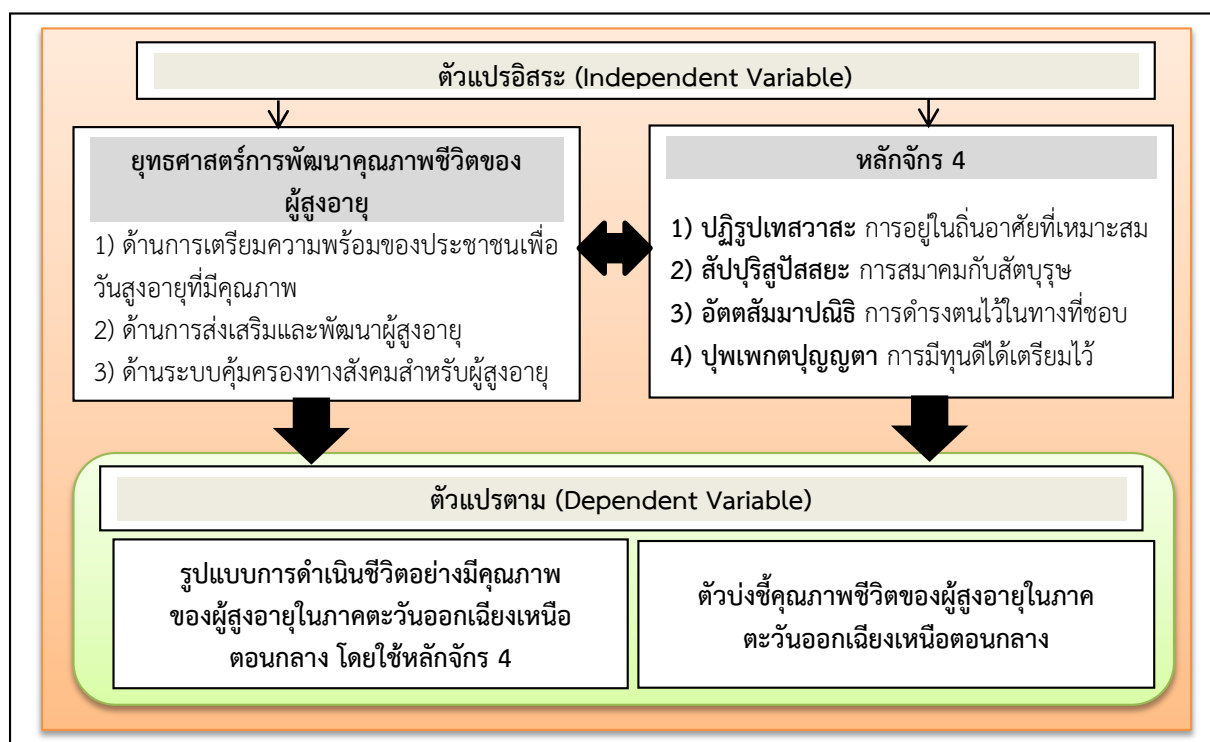
2. ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ การดำเนินชีวิตตามหลักจักรสี่ ได้แก่ 1) ปฏิรูปเทสวาสะ (เลือกอยู่ถิ่นที่เหมาะสม) 2) สัมปยุตตสัมมาปณิธิ (ตั้งตนไว้ถูกวิธี) 3) อุตตสัมมาปณิธิ (ตั้งตนไว้ถูกวิธี) 4) ปุพเพกตปุญญตา (มีทุนที่ได้เตรียมไว้) และยุทธศาสตร์แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ 2) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ 3) ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ 1. รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางโดยใช้หลักจักรสี่ 2. ตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

3. ขอบเขตระยะเวลา

ตลอดระยะเวลา 1 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2559 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2560

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) เพื่อสร้างรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางโดยใช้หลักจักรสี่ ซึ่งการวิจัยในลักษณะนี้ เน้นความสำคัญในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เงื่อนไข และช่วงเวลาที่แตกต่างกันในขณะเดียวกันกรอบความคิด (Conceptual Framework) หรือ รูปแบบการวิจัย (Research Model) ที่แสดงถึงโครงสร้าง (Structure) ของงานวิจัยและวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเป็นฐานในการกำหนดสมมติฐานวิจัย ให้สอดคล้องกับองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมทั้งด้านทฤษฎีและผลการวิจัยเชิงประจักษ์ และสอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการดังนี้

1) ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเคราะห์จากข้อคำถามปลายเปิดที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยใช้กระบวนการวิจัยตามเทคนิคเดลฟาย (Delphi techniques) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แบบสังเกต (Unstructured Observation) และใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) เพื่อกำหนดแนวทางในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางที่บูรณาการยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุกับหลักธรรมจักรสี่ 2) ผู้วิจัยนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย และประเมินคุณภาพของรูปแบบจากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ที่ได้จากการทดลองใช้และหาประสิทธิภาพของรูปแบบการโดยเลือกใช้วิธีวิจัยแบบพหุกรณีศึกษา (Multi-cases study) ซึ่งพื้นที่และเป้าหมายที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยลงพื้นที่ศึกษาแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนผู้สูงอายุจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 120 คน เนื่องจากเป็นโครงการที่มีความร่วมมือของส่วนงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุที่ต่อเนื่อง 3) ผู้วิจัยนำผลการประเมินมาพัฒนารูปแบบให้มีคุณภาพสอดคล้องกับแนวคิด และข้อมูลเชิงประจักษ์ตามที่กำหนด

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอในประเด็นจากคำถามการวิจัยและประเด็นอื่นๆ ที่พบจากการวิจัยรวม 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านปฏิรูปทศวาสะ 2) ด้านสัปปุริสสละ 3) ด้านอัตตสัมมาปณิธิ 4) ด้านพุทฺเพตปญญา ตามลำดับดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสร้างและพัฒนารูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางโดยใช้หลักจักรสี่พบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางโดยใช้หลักจักรสี่ มีกิจกรรมที่สามารถปฏิบัติได้และสอดคล้องกับหลักธรรมจักรสี่จำนวน 4 ด้าน 19 กิจกรรม ดังนี้

1. ด้านปฏิรูปทศวาสะ อยู่ในท้องถิ่นที่เหมาะสม มีสิ่งแวดล้อมที่ดี ประกอบด้วยกิจกรรม 6 กิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมสำรวจตรวจสอบ และประเมินคุณภาพ ความต้องการจำเป็น 2) กิจกรรมเพื่อการพักผ่อน 3) กิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ 4) กิจกรรมกิจวัตรประจำวัน 5) กิจกรรมการเดินทางโดยวิธีการเดินปั่นจักรยาน 6) กิจกรรมนันทนาการ

2. ด้านสัปปุริสสละ สماعกับสัตว์บุรุษ ประกอบด้วยกิจกรรม 6 กิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมทางสังคมพบปะสังสรรค์ 2) กิจกรรมบทบาทในสังคม 3) กิจกรรมการเข้าร่วมกลุ่มในชมรมต่างๆ 4) กิจกรรมด้านการศึกษา 5) กิจกรรมด้านศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมประจำท้องถิ่น 6) กิจกรรมการทัศนศึกษา

3. ด้านอัตตสัมมาปณิธิ ตั้งตนไว้ถูกวิถี ประกอบด้วยกิจกรรม 5 กิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมอาชีวบำบัด 2) กิจกรรมดนตรี 3) กิจกรรมบริการห้องสมุด 4) การมีงานอดิเรกนันทนาการ 5) กิจกรรมด้านอาชีพ

4. ด้านพุทฺเพตปญญา มีทุนดีได้เตรียมไว้ ประกอบด้วยกิจกรรม 1) กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย 2) กิจกรรมด้านการเผยแพร่ความรู้

ผลการวิเคราะห์การทดลองใช้และหาประสิทธิภาพของรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางโดยใช้หลักจักรสี่ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุใน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางโดยใช้หลักจักษได้แก่ ด้านปฏิรูปเทวสาสะ ด้านสัปปริสุปัสสะยะ ด้านอิตตสัมมา ปณิธิ และด้านพุพเพกตปุญญ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. **ด้านสัปปริสุปัสสะยะ** คือ การอยู่ในท้องถิ่นที่เหมาะสมมีสิ่งแวดล้อมที่ดี พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในระดับมากทุกข้อ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ใกล้แหล่งเรียนรู้ หรือในหมู่บ้านชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น วัด โรงเรียน ศูนย์เรียนรู้ ศูนย์พัฒนาวิชาชีพ เป็นไปตามทัศนะของ จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์ (2557) ที่กล่าวว่า สภาวะแวดล้อมที่บริสุทธิ์ สะอาดและเป็นระเบียบ ปราศจากมลภาวะในดิน น้ำ อากาศ และเสียง มีทรัพยากรที่จำเป็นแก่การดำรงชีพ การคมนาคม ที่สะดวกและปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ The World Health Organization Quality of Life Assessment: [WHOQOL] (1995 cited in Butler and Ciarrochi, 2007); Ruškus (1997 cited in Skučas and Mockevičienė, 2009); Lapid et al. (2011); Beadle-Brown et al. (2008) ที่กล่าวถึงว่า คุณภาพชีวิตมีโครงสร้างหลายมิติโดยมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงทั้งกายภาพที่อยู่อาศัย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม สภาพแวดล้อม สุขภาพ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดระบบและบริการทางสังคม และที่สำคัญเป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2553) ที่กำหนดไว้ในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2552 โดยมีหลักการว่า การส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย และแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การสหประชาชาติ Dupuis, Kousaie, Wittich and Spadafora (2007) ที่ว่าผู้สูงอายุควรได้รับการสนับสนุนจากการได้รายได้ ครอบครัว การช่วยเหลือสนับสนุนทางสังคม และการช่วยเหลือตนเองเพื่อสามารถเข้าถึงปัจจัย 4 (น้ำ อาหาร ที่พักอาศัย เครื่องนุ่งห่ม) รวมถึงการดูแลสุขภาพ

2. **ด้านสัปปริสุปัสสะยะ** คือ การสมาคมกับสัตว์บุรุษ พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในระดับมากทุกข้อ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ คบหาสมาคมกับบุคคลที่ทำตามมนโสนานิกหรือจิตสำนึกที่ดี และคบหาสมาคมกับบุคคลที่จะไม่ชักนำคนไปในทางผิดที่เสียหายไม่เป็นประโยชน์ เช่น ไม่ชักชวนให้ใครลุ่มหลงในอบายมุข เพราะเป็นทางนำมาซึ่งความเสื่อมเสียให้แก่ตน เป็นไปตาม

ทัศนะของ Beadle-Brown et al. (2008) กล่าวถึง การรวมกลุ่มทางสังคม (Social Inclusion) การรวมกลุ่มทางสังคมจะเกี่ยวข้องกับความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มทางสังคม การมีส่วนร่วมในกลุ่มทางสังคม สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยที่มีอิทธิพลต่อการรวมกลุ่มทางสังคม การช่วยเหลือสนับสนุนต่างๆ เช่น ความพึงพอใจในการบริการทางสังคม การยอมรับทางสังคม และสถานภาพทางสังคม และทัศนะของจิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์ (2557) ที่กล่าวถึง จิตสำนึก สติสัมปชัญญะ คุณธรรมประจำใจ ความซื่อสัตย์ สุจริต ความเมตตากรุณา ความช่วยเหลือเกื้อกูล ความกตัญญูกตเวทิตะ ความจงรักภักดี ความศรัทธาในศาสนา ความเสียสละ ความมุ่งมั่นต่อการละเว้นจากอกุศลกรรมอบายมุข ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ Rowe and Kahn (1997 cited in Hsu et al., 2010) กล่าวว่า ผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จ การดำรงชีวิต จะเกี่ยวข้องกับมิติด้านสุขภาพ มิติด้านสุขภาพจิต และมิติทางด้านสังคม โดยมิติด้านสุขภาพจะกล่าวถึงเรื่องการเลือกและการบริโภค พฤติกรรมการรับประทาน ยารักษาโรค และการออกกำลังกาย/การเคลื่อนไหวร่างกาย และที่สำคัญเป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2553) ที่กำหนดไว้ในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2552 โดยมีหลักการว่า การส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ มาตรการส่งเสริมการอยู่รวมกลุ่มและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ และแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การสหประชาชาติ Dupuis, Kousaie, Wittich and Spadafora (2007) ที่ว่าผู้สูงอายุต้องมีส่วนร่วมในสังคม รวมถึงมีส่วนร่วมในการพัฒนา และถ่ายทอดทักษะและประสบการณ์กับเยาวชนรุ่นใหม่

3. **ด้านสัปปริสุปัสสะยะ** คือ การสมาคมกับสัตว์บุรุษ พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในระดับมากทุกข้อ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ แต่งกาย เสื้อผ้าอาภรณ์ ให้ถูกต้องตามกาลเทศะ และดูแลสุขภาพร่างกายให้สะอาดอยู่เสมอ เป็นไปตามทัศนะของจิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์ (2557) ที่กล่าวว่า คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ได้แก่ สภาวะที่มีอาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย สิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัวและการประกอบอาชีพที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพอนามัย มีสภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีพัฒนาการสมวัยนอนหลับและพักผ่อนได้ตามปกติ มีสมรรถนะในการทำงาน และที่สำคัญเป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2553) ที่กำหนดไว้ในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2552 โดยมี

หลักการว่า การส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ มาตรการส่งเสริมความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกัน ดูแลตนเองเบื้องต้น

4. **ด้านบุพเพตกบุญญา** คือ การมีทุนดีได้เตรียมไว้ พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในระดับมากทุกข้อ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีหน้าที่การงานที่มั่นคง และการได้อบรมความดี บำเพ็ญบุญบารมี ในอดีต ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลเห็นผลแห่งความดีที่ตนได้รับอยู่ในปัจจุบัน เป็นไปตามทัศนะของจิราภรณ์ ตั้งกิตติภาภรณ์ (2557) ที่กล่าวว่า โอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพ และมีค่านิยมที่สอดคล้องกับหลักธรรมของศาสนา และทัศนะที่เกี่ยวกับการมีทุนดีได้เตรียมไว้ ซึ่งเป็นไปตามทัศนะของ Hopkins (1998 cited in Kurtus, 2005) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการทำให้ผู้สูงอายุมีอายุยืนยาว ลดการเจ็บไข้ได้ป่วย และยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ได้แก่ 1) การออกกำลังกาย เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด 2) อาหาร ผู้สูงอายุควรบริโภคอาหารที่มีไขมันต่ำ ผักและผลไม้ วิตามินรวมถึงน้ำดื่ม ในปริมาณที่เหมาะสม 3) งดการสูบบุหรี่ 4) หลีกเลี่ยงเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ 5) ลดความตึงเครียด 6) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีทางสังคม 7) การทำกิจกรรมที่ทำหาย เช่น การเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ และการทำกิจกรรมที่ต้องใช้จิตใจจะ ช่วยยกระดับสุขภาพใจได้ และที่สำคัญเป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2553) ที่กำหนดไว้ในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552 โดยมีหลักการว่า การส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ มาตรการส่งเสริมด้านการทำงานและการหารายได้ของผู้สูงอายุ และมาตรการสนับสนุนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอการนำไปใช้

1. ควรศึกษาผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการในด้านการพัฒนารูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุในระดับจังหวัด อำเภอ เทศบาลตำบล ที่มีประสิทธิภาพ
2. ควรศึกษาการกำหนดกลยุทธ์ เพื่อการพัฒนารูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพของผู้สูงอายุ ที่ยั่งยืน เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทสังคมในอนาคต
3. ควรศึกษาการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในหัวข้ออื่นๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้สูงอายุ เช่น พรหมวิหาร สังคหวัตถุ อิทธิบาท กัลยาณมิตรธรรม ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง

1. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2553). **พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (ฉบับแก้ไข 2553)**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เทพเพ็ญวานิชย์.
2. จันทรเพ็ญ แสงเทียนฉาย. (2547). **ธรรมะกับชีวิต: ข้อคิดจากผู้สูงอายุ**. วารสารวิชาการสาธารณสุข, 3(4), 660-671.
3. จิราภรณ์ ตั้งกิตติภาภรณ์. (2557). **การพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต**. วารสารมนุษยศาสตร์สาร. ปีที่ 15 ฉบับที่ 2. 165. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
4. พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2538). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
5. พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2546). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์การพิมพ์.
6. มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2553). **รายงานประจำปีสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2553**. กรุงเทพฯ: บริษัท ที่ คิว พี จำกัด.
7. ศิริวรรณ พิริยคุณธร และคณะ. (2557). **ประสบการณ์การนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาใช้ในการดำเนินชีวิตผู้สูงอายุที่มีโรคเรื้อรังในชุมชนชนบท**. ว.พยาบาลสงขลานครินทร์, 34(2), พฤษภาคม – สิงหาคม 2557.
8. สุนันทา โอศิริ และคณะ. (2557). **การสร้างสุขภาพผู้สูงอายุด้วยแพทย์แผนไทย**. โครงการวิจัยภายใต้แผนงานวิจัยการสร้างเมืองผู้สูงอายุแสนสุข ปี 2557 (ปีที่ 2). คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
9. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2558). **รายงานสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2558**. ค้นเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2559 จาก <http://www.nso.go.th/sites/2014>
10. Beadle-Brown, J., Murphy, G., and DiTerlizzi, M. (2008). **Quality of Life for the Camberwell Cohort**. Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities. 24. 380-390.

11. Butler, J., and Ciarrochi, J. (2007). **Psychological acceptance and quality of life in the elderly.** *Quality of Life Research.* Springer. 16: 607–615.
12. Dupuis, K., Kousaie, S., Wittich, W., and Spadafora, P. (2007). **Aging Research Across Disciplines: A Student-Mentor partnership Using the United Nation Principles for Older Person.** *Educational Gerontology.* 33: 273-292.
13. Hsu, H. C., Wang, C. H., Chen, Y. C., Chang, M. C., and Wang, J. (2010). **Evaluation of A Community-Based Ageing Intervention Program.** *Educational Gerontology.* 36: 547-572.
14. Kurtus, E. (2005). **Lifestyle Factors Affecting Quality of Life in Late Adulthood.** Retrieved February 26, 2017 from <http://www.stress-free-naturally.com/pdf/Lifestyles%20of%20the%20Elderly.pdf>
15. Lapid, I. M. Piderman, K. M., Ryan, S. M., Somers, K. J., Clark, M. W., and Rummans, T. A. (2011). **Improvement of quality of life in hospitalized depressed elderly.** *International Psychogeriatrics.* 23(3): 485–495.
16. Skucas, K., and Mockeviciene, D. (2009). **Factors Influencing The Quality of Life of Person with Spinal Cord Injury.** *Special Education.* 2(21): 43-50.
17. Tongprateep, T. (2000). **The essential elements of spirituality among rural Thai elders.** *Journal of Advanced Nursing,* 31(1), 197-203.

การดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ตำบลลวงเหนือ
อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

Self-care of elderly with diabetes in Loungnuae Sub-district, Doi Saket
District, Chiang Mai Province

กมลพรรณ จักรแก้ว¹

รพีพร เทียมจันทร์²

วราภรณ์ ศิริสว่าง³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 154 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการทดสอบไคสแควร์

ผลการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 60 - 69 ปี (70.80%) และมีระยะเวลาที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานอยู่ในช่วง 1 - 5 ปี เมื่อศึกษาความรู้และการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับสูง และการดูแลตนเอง ทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=2.45$, S.D.=0.15) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน พบว่า อายุ ความรู้ และระยะเวลาที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ไม่มีความสัมพันธ์กับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน

คำสำคัญ : การดูแลตนเอง, ผู้สูงอายุ, โรคเบาหวาน

Abstract

The objective of this research to study self-care of the elderly with diabetes. The sample group consisted of 154 elderly diabetics in Loungnuae Sub-district, Doi Saket District, Chiang Mai Province. The questionnaires used for data collection. The quantitative data were analyzed by using descriptive statistics and Chi-Square test.

The results from analyzing the quantitative data showed that the majority of the elderly diabetics were females, aged between 60-69 years old. (70.80%) and were diagnosed as diabetics from one to five years. When knowledge and self-care of the sample group were examined, the results showed that their knowledge about the disease was at a high level and all six aspects of self-care were at a good level ($\bar{X} = 2.45$, S.D. = 0.15). When the relationship between individual factors and self-care behavior of the sample group was investigated, it is found that age, knowledge and duration of suffering were not related to their self-care.

Keywords : Self-care, Elderly people, Diabetes

¹นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

²อาจารย์ประจำภาควิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

³อาจารย์ประจำภาควิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

1. บทนำ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุในทวีปเอเชียและภูมิภาคแปซิฟิกทั้งหมดทั้งประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากอัตราการตายและอัตราการเกิดมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางอายุของประชากร (กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ [UNFPA], 2008 อ้างถึงใน สุกัญญา วชิรเพชรปราณี, 2553) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) โดยพบประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป ร้อยละ 7.4 หรืออายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 12 และมีการคาดการณ์ว่าอีก 20 ปีข้างหน้าประเทศไทย จะเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super Aged Society) ซึ่งหมายถึงมีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุ 65 ปี ร้อยละ 20 ขึ้นไปหรืออาจกล่าวได้ว่าในอีก 7 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2564) ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (Aged Society) (กรมอนามัย, 2556)

การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุปรากฏผลว่า มีแนวโน้มของการอยู่คนเดียวหรืออยู่ลำพังกับคู่สมรสของผู้สูงอายุยิ่งเพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อการให้การดูแลผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกายและจิตใจ อายุมากขึ้นยังมีการเจ็บป่วยมากขึ้น โดยเฉพาะการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง เช่น ความดันโลหิตสูง เบาหวานหรือไขมันในเลือดสูง ซึ่งโรคเหล่านี้ล้วนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นและเป็นโรคที่รักษาไม่หาย ทำให้มีภาวะการพึ่งพาต้องการการดูแลอย่างต่อเนื่องระยะยาว (กลุ่มอนามัยผู้สูงอายุ สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2556) การสำรวจสุขภาพผู้สูงอายุไทย ปี พ.ศ. 2556 จากการสอบถามภาวะการเป็นโรคเรื้อรังที่พบมากในผู้สูงอายุ ซึ่งคำตอบจะต้องเป็นโรคที่ได้รับการวินิจฉัยจากบุคลากรทางการแพทย์ การสำรวจนี้พบว่า ในปี พ.ศ. 2556 ผู้สูงอายุไทยเป็นโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 41.4 โรคเบาหวาน ร้อยละ 18.2 และโรคข้อเข่าเสื่อม ร้อยละ 8.6 โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวานและโรคข้อเข่าเสื่อม ผู้สูงอายุจะเป็นมากขึ้นเมื่ออายุสูงขึ้น อย่างเช่นในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุ 75 ปีขึ้นไป เกือบครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 45.6 เป็นโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 17.2 ของผู้สูงอายุ 75 ปีขึ้นไป เป็นโรคเบาหวาน และร้อยละ 9.6 เป็นโรคข้อเข่าเสื่อม (ปราโมทย์ ประสาทกุล, 2558)

โรคเบาหวาน สาเหตุเกิดจากต่อมไร้ท่อ โรคของตับอ่อน ยาหรือสารเคมี ซึ่งไปทำลายบีตาเซลล์ของตับอ่อนหรือภาวะทุพโภชนาการ โรคเบาหวานส่วนใหญ่เริ่มมีอาการเมื่ออายุ 40 ปีขึ้นไป (ชัยณรงค์ ทรงสังข์และคณะ, 2552) โรคเบาหวานเป็นภัยคุกคามอย่างรวดเร็วไปทั่วโลก ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างมาก จากข้อมูลสมาพันธ์เบาหวานนานาชาติ (International Diabetes

Federation: IDF) รายงานว่า ในปัจจุบันทั่วโลกมีผู้เสียชีวิตด้วยโรคเบาหวาน 4 ล้านคนต่อปี เฉลี่ย 8 วินาทีต่อ 1 คน และพบว่าผู้ป่วยเบาหวานมากกว่า 300 ล้านคน คนที่อยู่ในประเทศที่มีรายได้ต่ำและปานกลางมีโอกาสเป็นเบาหวานเร็วกว่าคนที่อยู่ในประเทศที่มีรายได้สูง (วิชัย เทียนถาวร, 2555) จากการสำรวจในปี พ.ศ. 2538 ประเทศไทยมีผู้ที่เป็นโรคเบาหวาน 863,000 คน ในปี พ.ศ. 2543 มีผู้ที่เป็นโรคเบาหวานเพิ่มขึ้นเป็น 1,536,000 คน และคาดว่าในปี พ.ศ. 2573 จะมีผู้ที่เป็นโรคเบาหวานเพิ่มขึ้นเป็น 2,739,000 คน (WHO, 2006 อ้างถึงใน รื่นจิต เพชรชิต, 2558) ในการสำรวจสภาวะสุขภาพอนามัยของคนไทย (อายุ 15 ปีขึ้นไป) ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2539 – พ.ศ. 2540 เมื่อเปรียบเทียบกับครั้งที่ 3 ปี พ.ศ. 2546 – 2547 พบอัตราความชุกเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 4.4 เป็น ร้อยละ 6.9 ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2551 – พ.ศ. 2552 ซึ่งเป็นครั้งสุดท้าย พบอัตราความชุกเบาหวานเท่าเดิม คือ ร้อยละ 6.9 โดยคาดว่าคนไทยวัย 15 ปีขึ้นไปประมาณ 3.46 ล้านคน กำลังเผชิญกับโรคเบาหวาน (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข, 2553) ปี พ.ศ. 2556 มีผู้เสียชีวิตจากโรคเบาหวานทั้งหมด 9,647 ราย หรือเฉลี่ยวันละ 27 คน คิดเป็นอัตราการตายด้วยโรคเบาหวาน 14.93 ต่อแสนประชากร และมีผู้ป่วยด้วยโรคเบาหวานเข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 689,720 ครั้ง คิดเป็นอัตราป่วยด้วยโรคเบาหวาน 1,081.25 ต่อแสนประชากร (นุชรี อาบสุวรรณ และนิตยา พันธุฤทธิ์, 2558)

โรคเบาหวานแม้จะรักษาไม่หายแต่สามารถควบคุมโรคหรือระดับน้ำตาลได้โดยการดูแลตนเองให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม ถูกต้องกับการป่วยเป็นโรคเบาหวาน ด้วยการควบคุมอาหาร การออกกำลังกาย การควบคุมอารมณ์ การจัดการความเครียดและการใช้ยา ซึ่งผู้ป่วยต้องมีความตั้งใจและมีเป้าหมายในการดูแลตนเอง หากผู้ป่วยไม่ตั้งใจและปฏิบัติตนไม่ถูกต้อง ก็จะส่งผลให้ควบคุมโรคไม่ได้ (Orem, 1995 อ้างถึงใน รื่นจิต เพชรชิต, 2558) จากแนวคิดทฤษฎีของโอเร็ม กล่าวว่า การดูแลตนเองที่จำเป็นประกอบด้วย การดูแลตนเองที่จำเป็นโดยทั่วไปเพื่อการส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งสุขภาพและสวัสดิภาพของบุคคล การดูแลตนเองที่จำเป็นตามระยะพัฒนาการเพื่อสนับสนุนกระบวนการของชีวิตช่วยให้บุคคลเจริญเข้าสู่สภาวะในวัยต่าง ๆ และการดูแลตนเองที่จำเป็นเมื่อมีปัญหาทางด้านสุขภาพ โครงสร้างหรือหน้าที่ของร่างกายผิดปกติ ซึ่งในวัยผู้สูงอายุนั้นมีความต้องการความช่วยเหลือในการดูแลตนเองเนื่องจากความสามารถทางด้านร่างกายและสติปัญญาเสื่อมลงตามวัย ทำให้มีข้อจำกัดในการดูแลตนเองหรือตามความต้องการในการดูแลตนเอง ทั้งนี้หากผู้สูงอายุที่ป่วยด้วย

โรคเบาหวานมีการดูแลตนเองที่ไม่ถูกต้องจะทำให้เกิดปัญหาแทรกซ้อนได้มากมาย เช่น เส้นเลือดไปเลี้ยงที่หัวใจตีบ การเสื่อมของจอตา การเกิดภาวะไตวาย เป็นต้น (วิชัยเทียนถาวร, 2556)

ตำบลหลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนชนบทกึ่งเมือง แบ่งการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน หมู่บ้านส่วนใหญ่ตั้งเรียงรายอยู่บนที่ราบใต้เขื่อนแม่กวงอุดมธารา มีจำนวนประชากร 6,048 คน เป็นผู้สูงอายุจำนวน 1,198 คน เท่ากับร้อยละ 19 ของประชากรทั้งหมด เมื่อศึกษาถึงภาวะสุขภาพของคนในชุมชน พบว่าโรคเบาหวานเป็นหนึ่งในห้าอันดับแรกของการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง โดยพบว่ามีผู้ป่วยด้วยโรคเบาหวานรวม 274 คน เป็นผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 56.20 ของจำนวนผู้ป่วยเบาหวานทั้งหมด จากจำนวนผู้ป่วยโรคเบาหวานมีผู้ป่วยที่เป็นญาติพี่น้องกันจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 28 ของจำนวนผู้ป่วยโรคเบาหวานทั้งหมด จากสถิติของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านทุ่งมะหนิ้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 ถึงปี พ.ศ. 2558 พบว่า มีผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยด้วยโรคเบาหวานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 53.12, 56.13, 56.20 ตามลำดับ อีกทั้งยังพบภาวะแทรกซ้อนจากการเจ็บป่วยด้วยโรคเบาหวาน ได้แก่ ภาวะไตเสื่อม ร้อยละ 24.02 มีภาวะเสี่ยงเรื่องเท้า ร้อยละ 79.87 และมีภาวะเสี่ยงทางหลอดเลือดสมอง ร้อยละ 24.02 และยังพบว่ากลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มนี้ได้รับการรักษาด้วยการรับประทานยาเป็นเวลานานสูงสุดถึง 18 ปี และผู้สูงอายุบางคนขาดการมารับการรักษาที่ต่อเนื่อง จากสถิติการเข้ารับการรักษาในปี พ.ศ. 2556 ถึงปี พ.ศ. 2557 มีจำนวนผู้สูงอายุที่ไม่มารับการรักษาร้อยละ 22 และไม่มารับการตรวจตามนัดร้อยละ 38.96 จากจำนวนผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานทั้งหมด ซึ่งเป็นผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านทุ่งมะหนิ้ว ที่เป็นสถานพยาบาลที่ดูแลรับผิดชอบ (รายงานผลการปฏิบัติงานสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ 2558, 2558)

โรคเบาหวานเป็นโรคที่ต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่องและรักษาไปตลอดชีวิตโดยมีผู้ป่วยเป็นผู้ควบคุมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพพร้อมกับการบำบัดรักษาที่มีประสิทธิภาพ แต่ในตำบลหลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีปัญหาเนื่องจากผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานไม่เข้ารับการรักษาตามนัด อีกทั้งมีภาวะเสี่ยงและภาวะแทรกซ้อนร่วมด้วย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานตำบลหลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเรม เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาเพื่อทราบถึงวิธีการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วย

ด้วยโรคเบาหวาน ซึ่งผลของการศึกษาค้นคว้านี้จะนำไปสู่การพัฒนาวิธีการและกลยุทธ์ในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานที่เหมาะสมกับบริบทและวิถีชีวิตของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ตำบลหลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานตำบลหลวงเหนือ ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาประกอบแนวคิดของการศึกษาค้นคว้านี้คือ ทฤษฎีการดูแลตนเองของ Orem ว่าการดูแลตนเองเป็นพฤติกรรมที่ต้องเรียนรู้ และเป็นกิจกรรมที่ต้องทำด้วยความตั้งใจในวัยผู้ใหญ่แบ่งออกเป็น

1. การดูแลตนเองที่จำเป็นโดยทั่วไป (Universal Self-care Requisites)
 2. การดูแลตนเองที่จำเป็นตามระยะพัฒนาการ (Developmental Self-care Requisites)
 3. การดูแลตนเองตามการเบี่ยงเบนทางสุขภาพ (Health Deviation Self-care Requisites)
- ผู้วิจัยจึงประยุกต์ใช้แนวคิดการดูแลตนเองของ Orem เพื่อศึกษาการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ซึ่งประกอบด้วย การดูแลตนเอง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับประทานอาหาร, ด้านการรับประทานยา, ด้านการออกกำลังกาย, ด้านการจัดกรับกับความเครียด, ด้านการป้องกันภาวะแทรกซ้อน, ด้านการมาตรวจตามนัด

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ทำการศึกษาค้นคว้านี้ เป็นผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานของตำบลหลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 154 คน

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา (Inclusion Criteria)

- 1) ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป
- 2) เป็นผู้ป่วยโรคเบาหวานที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์และมารับบริการที่คลินิกโรคเบาหวานโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านทุ่งมะหนิ้ว

3) มีสติสัมปชัญญะดี สามารถให้ข้อมูลได้ด้วยตนเอง

4) ยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษาและสามารถให้ข้อมูลได้

เกณฑ์การคัดเลือกรวมตัวอย่างออกจากการศึกษา (Exclusion Criteria)

1) ย้ายที่อยู่ขณะทำการศึกษาและไม่สามารถเข้าร่วมตลอดระยะเวลาที่ศึกษา

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดการดูแลตนเองของ Orem ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส อาชีพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน การเคยได้รับความรู้เรื่องโรคเบาหวาน ผู้ดูแลขณะอยู่บ้าน แหล่งข้อมูลที่ได้รับความรู้เรื่องโรคเบาหวาน

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบความรู้ เรื่องโรคเบาหวาน เนื้อหาประกอบด้วย ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับโรค ได้แก่ ความหมาย สาเหตุ อาการ การรักษา การควบคุมระดับน้ำตาลและภาวะแทรกซ้อน จำนวน 15 ข้อ แบบทดสอบเป็นชนิดให้เลือกตอบ “ถูก” หรือ “ผิด” โดยให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบข้อถูกเพียงข้อเดียว โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนความรู้เรื่องโรคเบาหวาน ดังนี้

ตอบถูก ได้ 1 คะแนน

ตอบผิด ได้ 0 คะแนน

ส่วนที่ 3 แบบประเมินการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ซึ่งสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการดูแลตนเองของโอเร็ม ประกอบด้วย การดูแลตนเอง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับประทานอาหาร ด้านการรับประทานยา ด้านการออกกำลังกาย ด้านการจัดการกับความเครียด ด้านการป้องกันภาวะแทรกซ้อนและด้านการมาตรวจตามนัด จำนวน 30 ข้อ ลักษณะของแบบวัดพฤติกรรมดูแลตนเองมีคำตอบให้เลือก 3 คำตอบ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ คือ

ปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง ผู้สูงอายุที่เป็นโรคเบาหวานปฏิบัติตามกิจกรรมตามข้อความนั้น ๆ เสมอ

ปฏิบัติเป็นบางครั้ง หมายถึง ผู้สูงอายุที่เป็นโรคเบาหวานปฏิบัติตามกิจกรรมตามข้อความนั้น ๆ เป็นบางครั้ง

ไม่เคยปฏิบัติ หมายถึง ผู้สูงอายุที่เป็นโรคเบาหวานไม่ปฏิบัติตามกิจกรรมนั้น ๆ เลย

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 154 คน ที่มาเข้ารับการตรวจรักษาคลินิกโรคเบาหวาน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านทุ่งมะหนิ้ว ตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences/Windows) กำหนดระดับความมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)

2. ความรู้และพฤติกรรมใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3. ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ความรู้ ระยะเวลาที่ป่วยกับพฤติกรรมดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test)

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานส่วนตำบลในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 60 -69 ปีมากที่สุด รองลงมาคือช่วงอายุอยู่ระหว่าง 70 -79 ปี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษาจบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ประมาณหนึ่งในสามของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมดไม่ได้ทำงาน ระยะเวลาที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานของผู้สูงอายุประมาณ 1 -5 ปี ในด้านการเจ็บป่วยด้วยโรคเบาหวานพบว่า ผู้สูงอายุไม่มีญาติที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานหรือเสียชีวิตด้วยโรคเบาหวาน โดยส่วนใหญ่เคยได้รับความรู้เรื่องโรคเบาหวาน จากโรงพยาบาลส่งเสริม

สุขภาพตำบล ปัจจุบันผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ไม่ต้องการผู้ดูแล แต่หากต้องมีผู้ดูแลขณะอยู่ที่บ้าน คู่สมรสจะเป็นผู้ดูแล

2. ปัจจัยด้านความรู้เรื่องโรคเบาหวาน

ระดับความรู้เรื่องโรคเบาหวานของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน พบว่า ส่วนใหญ่ระดับความรู้อยู่ในเกณฑ์สูงจำนวนเกินกว่าครึ่ง ที่เหลือมีระดับความรู้อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

3. พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน

พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานมีทั้งหมด 6 ด้าน ประกอบด้วย การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การจัดการกับความเครียด การรับประทานยา การมาตรวจตามนัดและการป้องกันภาวะแทรกซ้อน ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ระดับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในภาพรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับดี แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการมาตรวจตามนัด โดยมีพฤติกรรมการดูแลตนเองอยู่ในระดับดี ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการออกกำลังกาย โดยมีพฤติกรรมการดูแลตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

4. ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน

ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านอายุกับพฤติกรรมการดูแลตนเอง ปัจจัยด้านความรู้กับพฤติกรรมการดูแลตนเองและระยะเวลาที่ป่วยกับพฤติกรรมการดูแลตนเอง ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ทั้งด้านอายุ ความรู้และระยะเวลาที่ป่วยไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน

เมื่อพิจารณาด้านความรู้ ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า ระดับความรู้เรื่องโรคเบาหวานของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคนี้ ส่วนใหญ่มีระดับความรู้ในเกณฑ์สูง ร้อยละ 64.90 และมีระดับความรู้ในเกณฑ์ปานกลาง ร้อยละ 34.40 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการดูแลตนเองของ Orem (1991) ที่กล่าวว่า ผลการดูแลตนเองมาจากปัจจัยด้าน

ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการดูแลตนเองและการปฏิบัติตัวที่เกิดจากการเจ็บป่วย บาดเจ็บ ความพิการ หรือการได้รับการวินิจฉัยและรักษา ซึ่งเป็นการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาสุขภาพ การแสวงหาความช่วยเหลือที่เหมาะสม บุคคลจะให้ความสนใจรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตนเอง รวมทั้งการปรับทัศนคติและการเรียนรู้ที่จะมีชีวิตร่วมกับผลของพยาธิสภาพและสภาวะที่เป็นอยู่เพื่อความเป็นปกติสุข นอกจากนั้นผู้สูงอายุที่ได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจมีผลทำให้ระดับความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง (วีณา อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2555) ในการศึกษาครั้งนี้ยังพบว่าผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานตอบคำถามได้ถูกต้องน้อยที่สุด น้อยกว่าร้อยละ 50 คือ การหมดสติจากน้ำตาลในเลือดสูงหรือต่ำ ไม่ใช่ภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เกจิริย์ พันธุ์เขียน (2549) ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานในศูนย์สุขภาพชุมชน ตำบลสันนาเม็ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผู้สูงอายุมีความรู้เรื่องการรับประทานอาหารแต่ไม่มีความรู้ในเรื่องอาการของภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวาน

2. พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน

การดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานทั้ง 6 ด้าน มีการดูแลตนเองอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.45$, S.D. = 0.15) แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณารายข้อจะพบว่าข้อคำถามที่ผู้สูงอายุได้คะแนนน้อย ซึ่งแสดงถึงปัญหาที่แฝงอยู่ในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการรับประทานอาหารในข้อคำถามที่ถามว่า ท่านรับประทานอาหารข้าวเหนียวขนมปัง เผือกเป็นประจำโดยไม่จำกัดจำนวน ($\bar{X} = 1.86$, S.D.=0.61) ด้านการออกกำลังกาย ($\bar{X} = 2.33$, S.D.= 0.65) ด้านการรับประทานยาซึ่งพบว่าผู้สูงอายุมักลืมรับประทานยาโรคเบาหวาน ($\bar{X} = 2.14$, S.D.= 0.64) และด้านการป้องกันภาวะแทรกซ้อน ที่พบว่า ผู้สูงอายุไปตรวจตากับแพทย์ เฉพาะเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับตาเท่านั้น ($\bar{X} = 1.53$, S.D.= 0.78) สอดคล้องกับการศึกษาของคันสนีย์ รุ่งรัตน์ รัชชัย (2556) ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานสูงอายุในตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ป่วยเบาหวานสูงอายุและผู้ดูแลมีความเชื่อไม่แตกต่างกัน คือ เชื่อว่าสาเหตุของเบาหวานเกิดจากพันธุกรรมและพฤติกรรมการรับประทานอาหาร แต่ยังมีประเด็นที่น่าสนใจว่าผู้ป่วยเบาหวานสูงอายุโดยส่วนใหญ่สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพได้แต่ไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

3. ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานพบว่า อายุ ความรู้และระยะเวลาที่ป่วยไม่มีความสัมพันธ์กับการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อุมกร ไชยยังยืนและคณะ (2559) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในชุมชน จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้และระยะเวลาการเจ็บป่วยไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานภาครัฐ สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย และวางแผนโครงการต่างๆ เกี่ยวกับการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน เช่น โครงการส่งเสริมสุขภาพด้านโภชนาการสำหรับผู้ป่วยโรคเบาหวาน การสนับสนุนกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกาย รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเคลื่อนไหวร่างกายของผู้ป่วยในสาธารณะ เป็นต้น

2. หน่วยงานของรัฐควรให้ความรู้และให้คำปรึกษาแก่ผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานและญาติ พร้อมทั้งผลิตสื่อการสอน ได้แก่ วิดีโอการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานและการดูแลตนเองแก่ผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม

3. ผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานมีพฤติกรรมดูแลตนเองด้านการออกกำลังกายอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น บุคลากรทางการแพทย์ควรนำให้คำแนะนำและนำสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน

4. บุคลากรทางการแพทย์ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องพฤติกรรมดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่อาจจะมีผลต่อการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานด้านอื่น ๆ เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วย

โรคเบาหวาน และเป็นประโยชน์ต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ถูกต้อง

2. ควรศึกษาพฤติกรรมดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในขณะที่อยู่ที่บ้าน เพื่อทราบถึงปัญหาในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน

3. ควรศึกษาความตระหนักของการป้องกันภาวะแทรกซ้อนในผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน เพื่อหาแนวทางป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นหากละเลยการดูแลตนเอง

เอกสารอ้างอิง

1. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2556). รายงานการสำรวจสุขภาพผู้สูงอายุไทย ปี 2556 ภายใต้แผนงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุและผู้พิการ. กรุงเทพฯ:กรมอนามัย.
2. เกจิริย์ พันธุ์เขียน. (2549). พฤติกรรมสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานในศูนย์สุขภาพชุมชน ตำบลสันนาเม็ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. สารานุกรมสุขภาพบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
3. ชัยณรงค์ ทรงสังข์และคณะ. (2552). โรคที่พบบ่อยของผู้ป่วยผู้สูงอายุ ในโรงพยาบาลศรีนครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย. 1(1), 21-25.
4. นุชรี อาบสุวรรณ และนิตยา พันธุเวช. (2558). ประเด็นรณรงค์วันเบาหวานโลก ปี 2557 ปีงบประมาณ 2558. กรุงเทพฯ : สำนักโรคไม่ติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข
5. ปราโมทย์ ประสาทกุล. (2558). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2557. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.
6. รื่นจิต เพชรชิต. (2558). พฤติกรรมดูแลตนเองและการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน โรงพยาบาลเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้. 2(2), 15-28. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยบูรพา.
7. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านทุ่งมะหนั่ว. (2558). รายงานผลการปฏิบัติงานสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ 2558. เชียงใหม่: โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านทุ่งมะหนั่ว.

8. วิชัย เทียนถาวร. (2555). ระบบการเฝ้าระวังควบคุม ป้องกัน โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูงในประเทศไทย : นโยบายสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
9. วิณา อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2555). การเสริมสร้างพลังอำนาจในการดูแลตนเองสำหรับผู้ป่วยเบาหวานและความดันโลหิตสูงในชุมชน : แนวคิดและการประยุกต์ใช้. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย. 2(2), 14-20.
10. ศันสนีย์ รุ่งรัตน์รัชชัย. (2556). พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานสูงอายุในตำบลบางนางลี่ อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดมหาสารคาม. สืบค้นจาก www.ird.sru.ac.th.
11. สุกัญญา วชิรเพชรปรางณี. (2553). บทบาทผู้สูงอายุที่อยู่กับครอบครัวอย่างมีความสุขในชุมชนกึ่งเมือง จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา. 16(1), 51-59.
12. อุมากร ใจยังยืนและคณะ. (2559). การดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในชุมชน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 35(6), 214 – 222.
13. Orem, D.E. (1991). *Nursing Concepts of Practice* (2nd ed). New York: Mc Grawbill.

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ กฎหมายการศึกษาและแผนพัฒนาชาติ
สู่มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561

The Provisions of the Constitution, Education Law and National Development Plans
to Higher Education Standards, 2018

ยวรัตน์ จิตินันต์กุล

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีความมั่นคง สถาบันการศึกษานับว่าเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่สำคัญ เพราะเป็นกระบวนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าของบุคคลในสังคม (กุหลาบ ปุริสาร, 2558) กฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ เป็นคนดีมีวินัย ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 และมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ทั้งนี้ กฎหมายและแผนพัฒนาต่าง ๆ ได้กำหนดกรอบแนวทางและหลักเกณฑ์ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่ง มีความพร้อมทางกาย จิตใจ สติปัญญาและทักษะในศตวรรษที่ 21 มีคุณธรรมจริยธรรม เคารพกฎหมาย มีภาวะผู้นำ รู้รักคุณค่าความเป็นไทยและรู้บริบทสากล มุ่งหวังให้การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิตให้แก่ผู้เรียน สร้างวิถีการเรียนรู้ของคนไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้สู่การร่วมกันสร้างนวัตกรรมใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม

เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามบทบัญญัติของกฎหมาย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ คณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงได้ดำเนินการปรับปรุง

มาตรฐานการอุดมศึกษา ซึ่งแต่เดิมมี 3 ด้านคือมาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต มาตรฐานด้านการบริหารจัดการการอุดมศึกษา และมาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยได้ออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ประกอบด้วยมาตรฐาน 5 ด้าน เพื่อใช้เป็นกลไกในการกำกับติดตาม ตรวจสอบ ประเมินและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ การจัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษานับใหม่ เป็นไปตามเจตนารมณ์ด้านการจัดการศึกษาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ อยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ และมาตรฐานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ปรากฏอยู่ในมาตรา 53 วรรคสามและวรรคสี่ โดยรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

¹อาจารย์ประจำ คณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

มาตรา 6 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 8 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาให้ยึดหลักการเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการจัดการศึกษาในหมวด 4 แห่งพระราชบัญญัติฯ กำหนดแนวทางไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา และรัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ

3. ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี

การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาตรา 65 ที่กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ในการจัดทำ การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมายและสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย

รัฐบาลได้ดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ลงมติให้ความเห็นชอบร่างยุทธศาสตร์ชาติเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2561 และให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 8 ตุลาคม 2561

เนื้อหาของยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา และเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มีวินัยและ

เป็นพลเมืองดีของชาติ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต กำหนดให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างพลิกโฉมในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการศึกษา และพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่อง แม้จะออกจากกระบวนการศึกษาแล้ว

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์สำหรับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ตัวอย่างเช่น

(1) การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยออกแบบกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา มุ่งเน้นการใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ อาทิ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และการตั้งคำถาม ความเข้าใจและความสามารถในการใช้เทคโนโลยี พัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ การหล่อหลอมทักษะการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ได้

(2) การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นผ่านการพัฒนากลไกต่าง ๆ อาทิ การศึกษาออนไลน์แบบเปิด ทักษะการเรียนรู้ดิจิทัล ระบบเทียบโอนประสบการณ์ ระบบธนาคารหน่วยกิต ให้สถานประกอบการเพิ่มผลิตภาพแรงงานผ่านการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องภายใต้กรอบคุณวุฒิวิชาชีพ

(3) การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท โดยยกระดับสถาบันการศึกษาในสาขาที่มีความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นเลิศ เพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโดยจัดสรรงบประมาณตรงสู่ผู้เรียน พัฒนาระบบประกันคุณภาพ การศึกษาออกจากระบบประเมินและการรับรองคุณภาพที่เน้นผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน ปฏิรูปกระบวนการสอบที่นำไปสู่การวัดผลในเชิงทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 มากกว่าการวัดระดับความรู้ มีการวิจัยและใช้เทคโนโลยีสร้างและจัดการความรู้ในการจัดการเรียนการสอน

4. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)

ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในช่วงของการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้กำหนดเนื้อหาสาระของแผนฯ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดให้ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยให้สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องดำเนินการ ดังนี้

(1) ขยายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ภาคเอกชน และผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศ พัฒนาสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านสู่ความเป็นเลิศ การพัฒนางานวิจัยไปสู่นวัตกรรม รวมทั้งขยายการจัดทำและการใช้หลักสูตรสมรรถนะให้มากขึ้น

(2) ส่งเสริมมาตรการสร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการขนาดกลางที่มีศักยภาพเข้าร่วมระบบทวิภาคีหรือสหกิจศึกษา สร้างความเข้าใจให้กับผู้ประกอบการ

(3) พัฒนาระบบการประเมินคุณภาพมาตรฐาน ที่สามารถวัดและประเมินผลคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา

5. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579

สืบเนื่องจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 53 ที่กำหนดให้รัฐต้องจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นแนวทางพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติโดยเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยแผนการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการจัดการศึกษาประกอบด้วย

(1) ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มี 3 เป้าหมาย ดังนี้

- เป้าหมายที่ 1 กำลังคนมีทักษะที่จำเป็น มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

- เป้าหมายที่ 2 สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาลิขิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญเป็นเลิศเฉพาะด้าน

- เป้าหมายที่ 3 การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

(2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา มี 4 เป้าหมาย ดังนี้

- เป้าหมายที่ 1 โครงสร้าง บทบาทและระบบการบริหารจัดการศึกษามีความคล่องตัว ชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้

- เป้าหมายที่ 2 ระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

- เป้าหมายที่ 3 ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่

- เป้าหมายที่ 4 กฎหมายและรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษารองรับลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ

6. มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อให้สถานศึกษายึดเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา และให้หน่วยงานต้นสังกัดใช้เป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษา รวมถึงเพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบและประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา โดยให้อิสระแก่สถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของสถาบันการศึกษาตามความถนัดของผู้เรียน

มาตรฐานการศึกษาของชาติได้กำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education, DOE Thailand) ในระดับอุดมศึกษา ดังนี้

- ด้านผู้เรียนรู้ (Lerner Person) มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวยืดหยุ่น สามารถเผชิญการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัลและโลกอนาคตได้ มีความเป็นผู้นำ มีความรู้รอบด้าน มีปัญญา รู้คิด สามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะต่าง ๆ ในการสร้างงาน สร้างสัมมาอาชีพ และคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

- ด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Co-creator) ร่วมแก้ไขปัญหาสังคม การบูรณาการข้ามศาสตร์ สร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อเพิ่มโอกาสและมูลค่าแก่ตนเอง สังคมส่วนรวมและประเทศชาติ

บทสรุป

มาตรฐานการอุดมศึกษาฉบับใหม่ประกอบด้วย มาตรฐาน 5 ด้านดังนี้ มาตรฐานที่ 1 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 ด้านการวิจัยและนวัตกรรม มาตรฐานที่ 3 ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม มาตรฐานที่ 4 ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย และมาตรฐานที่ 5 ด้านการบริหารจัดการ โดยมาตรฐานการอุดมศึกษาฉบับใหม่นี้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ภายใต้กรอบของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ตรงตามวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งกฎหมาย ยุทธศาสตร์และแผนงานตามที่กล่าวมาแล้ว ล้วนแต่มีอุดมการณ์เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ เป็นคนดีมีวินัย มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว สังคมส่วนรวมและประเทศชาติ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตมีความรู้ความสามารถเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อร่วมกันพัฒนาประเทศชาติสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

1. กุหลาบ ปุริสาร. (2558). เอกสารประกอบการสอนวิชา 842 249 เรื่องผู้บริหารมืออาชีพ. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย. (ไม่ได้ตีพิมพ์).
2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
3. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
4. ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580)
5. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)
6. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579
7. มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนด้านความรับผิดชอบในการส่งงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนบ้านน้ำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
Development of learning behavior in responsibility for job submission
of grade 6 students Ban Nam Phu School Under the Office
of Primary Education Area, Loei District 1

ชีวิน อ่อนละอ¹สุชาติ บางวิเศษ²กานนท์ แสนเภา³**บทคัดย่อ**

สภาพปัจจุบันโรงเรียนบ้านน้ำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 1 นักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนที่ขาดความรับผิดชอบในการส่งงาน และบางส่วนไม่ค่อยสนใจการเรียนเท่าที่ควร ทำงานไม่เป็นระเบียบ ชุกชน รวมไปถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนด้านความรับผิดชอบในการส่งงาน และ 2) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเรียนด้านความรับผิดชอบในการส่งงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 1 โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกตการณ์ และการสะท้อนผล กลุ่มผู้ร่วมศึกษาและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 19 คน ประกอบด้วย กลุ่มผู้ร่วมศึกษา จำนวน 12 คน กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 5 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการส่งงาน สัญญาเงื่อนไข และแบบประเมินความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลยึดหลักตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย

ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพปัจจุบันก่อนการศึกษาและพัฒนาพบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ขาดความรับผิดชอบในการส่งงาน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 มีจำนวน 5 คน มีปัญหาขาดความรับผิดชอบในการส่งงาน เรียนไม่เข้าใจ ชุกชน รวมไปถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

2. การดำเนินการพัฒนาโดยใช้สัญญาเงื่อนไข

วงรอบที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความรับผิดชอบในการส่งงานที่ดีขึ้นจากเดิม ตามความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ผู้ร่วมศึกษาอยากให้ขยายผลในระดับอื่นๆ อีกเพื่อลดปัญหาการขาดความรับผิดชอบในการส่งงานให้หมดไป แม้การดำเนินงานในภาพรวมจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ แต่นักเรียนกลุ่มเป้าหมายบางคนยังมีปัญหาในเรื่องการขาดความรับผิดชอบในการส่งงาน จำนวน 1 คน คือ เด็กชายส้ม รักเพื่อน

วงรอบที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความรับผิดชอบในการส่งงานที่ดีขึ้น นักเรียนมีความตั้งใจที่จะตั้งใจเรียนมากขึ้น ไม่ชุกชน เหมือนกับครั้งแรก ซึ่งอาจเป็นเพราะว่ามีบทลงโทษ และรางวัล ที่ทำให้นักเรียนอยากทำงานส่งมากกว่าการโดนลงโทษ และทำให้ติดเป็นนิสัย และการใช้สัญญาเงื่อนไขมาบูรณาการจัดให้เป็นระบบที่สอดคล้องกัน ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาขาดความรับผิดชอบในการส่งงานของนักเรียน จึงมีประสิทธิภาพในแง่ของการปฏิบัติอย่างมาก สามารถแก้ปัญหาขาดความรับผิดชอบในการส่งงานของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ในการแก้ไขปัญหาขาดความรับผิดชอบในการส่งงานของนักเรียนนั้น จะใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาสังคมและจิตใจของนักเรียน นักเรียนที่ขาดความรับผิดชอบมีสาเหตุต่างกัน ดังนั้น การทำสัญญาเงื่อนไขกับนักเรียน ซึ่งระบุถึงการลงโทษ และรางวัล ทำให้นักเรียนอยากทำงานมากกว่าการถูกลงโทษ และหากทำตามสัญญา จะได้รับรางวัลจึงเป็นแรงจูงใจในการกระตุ้นการทำงานของนักเรียนที่ขาดความรับผิดชอบได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน, ความรับผิดชอบในการส่งงาน

¹อาจารย์ประจำวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

³รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

Abstract

Current conditions of Ban Nam Phu School Under the Office of Primary Education Area, District 1, students in grade 6 have students who are not responsible for submitting work. And some are not interested in learning as much as they should Work disorderly, mischievous, including low academic achievement This study report Therefore has the objective of studying 1) to study learning behavior in job submission responsibility and 2) to develop learning behavior in job submission responsibility Of grade 6 students at Ban Nam Phu School Under the Office of Primary Education Area, Loei District 1, using the Action Research process, namely, operational planning Observation And reflection The study group and 19 informant groups consisted of 12 cohort students, 5 target groups, and 7 informants. The data collection tools were observation forms, interview records, job submission records. Contract terms And satisfaction assessment form Data analysis based on multi-dimensional data validation (Triangulation) presenting the results of descriptive data analysis.

The study indicated that:

1. Current conditions before study and development found that Target students who lack responsibility for submitting work In the second semester of the academic year 2018, there were 5 people having problems, lack of responsibility for job submission. Learn not to understand mischievous, including low academic achievement.

2. Developing operations using contract terms:

Round 1, the study found that Target students are responsible for delivering better work from the original. According to the purpose of the study Participants want to expand to other levels. Again to reduce the problem of lack of responsibility in sending out work Even though the overall operation is satisfactory But some target students still have problems with the lack of responsibility for sending 1 job, orange boys, love friends.

Round 2, the results showed that Target students have a responsibility to deliver better jobs. Students have the intention to learn more, not mischievous like the first time. Which may be due to penalties and rewards that make students want to work more than being punished And make it a habit And the use of contract terms to be integrated into a consistent system. To be suitable for the problem, lack of responsibility for sending the work of students Therefore is very effective in terms of practice Able to solve problems, lack of responsibility in delivering work of students as well.

From the study concluded that In solving the problem of lacking responsibility for the delivery of the student's work will use contract terms as an important part in the social and mental development of students Students who are irresponsible have different reasons. Therefore, contracting conditions with students Which indicates punishment and reward, making students want to work more than being punished And if fulfilling the contract will be rewarded, therefore is an incentive to stimulate the work of students who are not responsible as well.

Keywords: development of learning, responsibility for job submitting

บทนำ

การทำสัญญาเงื่อนไขเป็นกระบวนการปรับพฤติกรรมอีกกระบวนการหนึ่งที่สามารถทำให้การปรับพฤติกรรมบรรลุผลได้ดียิ่งขึ้นเน้นการปรับพฤติกรรมที่ตรงจุดและมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนกระบวนการทำสัญญาเงื่อนไขเป็นการตกลงกันระหว่าง 2 ฝ่ายคือผู้ปรับพฤติกรรม

และผู้ถูกปรับพฤติกรรม มีส่วนร่วมในการดำเนินการและการวางแผนร่วมกันโดยนำเอาการให้รางวัล การลงโทษ การให้รางวัลพิเศษมาผสมผสาน การให้เด็กมีส่วนร่วมรับผิดชอบในสัญญาเงื่อนไขที่กระทำร่วมกัน เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับเงื่อนไขของสัญญา สอดคล้องกับ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2553) ที่ได้กล่าวว่า

สัญญาเงื่อนไขนั้นมีการระบุเงื่อนไขอย่างชัดเจน เป็นเสมือนกฎเกณฑ์ที่ให้ผู้ปกครองกระทำ ทำให้ได้รู้ว่าควรทำและไม่ควรทำรวมทั้งเป็นการฝึกเด็กให้รู้จักนำตนเองให้มีความรับผิดชอบต่อการกระทำ จากการแสดงพฤติกรรมของตนเองจะทำให้เด็กประเมินตนเองได้อย่างชัดเจน โดยการทำสัญญาเงื่อนไขที่ทั้งสองฝ่ายของคู่สัญญาจะต้องปฏิบัติตาม 5 ประเด็น คือ ในสัญญานั้นควรจะบอกว่าแต่ละฝ่ายของคู่สัญญาจะต้องทำอะไรเพิ่มขึ้นบ้าง ต้องเป็นพฤติกรรมที่รู้ได้ว่าจะเกิดขึ้นจริงหรือไม่เกิดขึ้น ควรจะมีภาพแห่งการลงโทษ มีการให้โบนัส ถ้าผู้ที่ทำสัญญานั้นสามารถที่จะรักษาสัญญาได้อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน และในสัญญานั้นควรจะบอกถึงวิธีการให้และการรับตัวเสริมแรงไว้อย่างชัดเจน

ดังนั้น การทำสัญญาเงื่อนไขกับผู้เรียนเพื่อที่จะปรับพฤติกรรมการทำงานไม่ตรงเวลา จะทำให้ ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามที่ต้องการ โดยผู้วิจัยได้ทำตามข้อตกลงตามสัญญาเงื่อนไข คือ การให้การ เสริมแรงทางบวก (รางวัล คะแนน คำชม) เมื่อผู้เรียนปฏิบัติตามพฤติกรรมที่เหมาะสม และให้การเสริมแรงทางลบ (การลงโทษ) เมื่อผู้เรียนปฏิบัติตามพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนี้จะส่งเสริมความรับผิดชอบ ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การพัฒนาพฤติกรรมนักเรียน ด้านความรับผิดชอบในการส่งงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักเรียนด้านความรับผิดชอบในการส่งงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 1
2. เพื่อพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนด้านความรับผิดชอบในการส่งงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 1

ขอบเขตของการศึกษา

1. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาและผู้ให้ข้อมูล

1.1 กลุ่มผู้ร่วมศึกษา (Research Participants) มีจำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1.1.1 อาจารย์

1.1.2 รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา

1.1.3 นักศึกษาคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัย ราชภัฏเลย

1.1.4 ครูประจำชั้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.1.5 ครูประจำรายวิชาคณิตศาสตร์

1.2 กลุ่มเป้าหมาย (Target Group) ได้แก่ กลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนทั้งหมด 20 คน จากการสังเกตและสัมภาษณ์ครูประจำชั้น ได้นักเรียนที่มีปัญหาไม่ส่งงาน ที่ต้องได้รับการพัฒนา จำนวน 5 คน

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีจำนวน 7 คน

ประกอบด้วย

1.3.1 ครูประจำรายวิชาคณิตศาสตร์

1.3.2 ครูประจำชั้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.3.3 นักเรียนที่มีปัญหาไม่ส่งงาน จำนวน

5 คน

2. กรอบการศึกษา / ขอบเขตเนื้อหา

2.1 วิธีการที่นำมาใช้พัฒนาพฤติกรรมนักเรียนให้มีความรับผิดชอบในการส่งงาน ได้แก่ ใช้การทำสัญญาเงื่อนไข โดยมี 3 กิจกรรม ประกอบด้วย

2.1.1 การศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล

2.1.2 ทำสัญญาเงื่อนไขกับนักเรียน

2.1.3 การติดตามผล

2.2 กรอบงานที่จะปฏิบัติ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนให้มีความรับผิดชอบในการส่งงาน ดังนี้

2.2.1 นักเรียนที่ไม่ส่งงาน

2.2.2 นักเรียนที่ส่งงานไม่ตรงเวลา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ชุดเครื่องมือที่ใช้ศึกษานักเรียนและแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนด้านความรับผิดชอบในการส่งงาน ประกอบด้วย

3.1.1 แบบสังเกต เป็นการสังเกต

พฤติกรรมนักเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.1.2 แบบบันทึกการส่งงาน เป็นการ

บันทึกการส่งงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.1.3 แบบฟอร์มสัญญาเงื่อนไข เป็น

สัญญา การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.1.4 แบบประเมินความพึงพอใจในการ

จัดทำสัญญาเงื่อนไข เป็นการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

3.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ได้แก่

- ค่าเฉลี่ย (Mean)

3.2.2 การนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า
การนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษานำเสนอ
โดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

1. ผลการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1

1. ผลการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล

สรุปจากการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อหาสาเหตุปัญหาพฤติกรรมขาดความรับผิดชอบ โดยใช้เครื่องมือต่างๆ พบว่าสาเหตุที่สำคัญอันดับ 1 คือ สาเหตุจากตัวนักเรียน อันดับ 2 สาเหตุจากโรงเรียน อันดับ 3 สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ข้อมูลจากการศึกษาผู้ร่วมศึกษาจะได้นำไปใช้ในการแก้ปัญหาพฤติกรรมขาดความรับผิดชอบ โดยใช้สัญญาเงื่อนไข

2. ผลการทำสัญญาเงื่อนไขกับนักเรียน

ผู้ร่วมศึกษาได้ดำเนินการโดยใช้การทำสัญญาเงื่อนไขกับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนปรับพฤติกรรมในการส่งงาน โดยทำข้อตกลงร่วมกัน เกี่ยวกับบทลงโทษ และรางวัล

3. ผลการติดตามผล

ผู้ร่วมศึกษาให้สมาชิกประเมินผลการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนหลังจากการทำสัญญาเงื่อนไข จากแบบประเมินพบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายบางคนมีความรับผิดชอบมากขึ้น การทำงานเป็นระเบียบ รวมไปถึงตั้งใจเรียนเนื่องจากหากไม่ตั้งใจเรียนจะไม่สามารถทำงานที่ครูมอบหมายให้ไม่ได้

จากข้อมูลที่ได้ สรุปว่า การทำสัญญาเงื่อนไขกับนักเรียน สามารถช่วยลดปัญหาพฤติกรรมขาดความรับผิดชอบของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้

2. การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1

จากการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาการดำเนินงานแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์การเรียนรู้ด้านความรับผิดชอบในการส่งงานของนักเรียน โดยใช้สัญญาเงื่อนไขได้ผลดีเป็นที่น่าพอใจ นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า ผู้ร่วมศึกษาอยากให้ขยายผลในระดับอื่นๆอีกเพื่อลดปัญหาขาดความรับผิดชอบให้หมดไป แม้การดำเนินงานในภาพรวมจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ แต่นักเรียนกลุ่มเป้าหมายบางคนยังมีปัญหาขาดความรับผิดชอบอยู่ คือ เด็กชายสมรักเพื่อน

ดังนั้นกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จึงเห็นควรให้ดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์การเรียนรู้ด้านความรับผิดชอบในการส่งงาน ของนักเรียนใน

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อไปอีก 1 วงรอบ ด้วยการใช้สัญญาเงื่อนไข โดยเพิ่มบทลงโทษมากขึ้น เพื่อให้นักเรียนอยากทำงานส่งมากกว่าการถูกลงโทษ

3. ผลการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2

การพัฒนางานเพื่อแก้ไขปัญหาพฤติกรรม
การเรียนรู้ด้านความรับผิดชอบในการส่งงานของนักเรียนในวงรอบที่ 2 นี้ ผู้ศึกษาใช้สัญญาเงื่อนไข โดยดำเนินการพัฒนาปัญหาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านความรับผิดชอบในการส่งงานของนักเรียนที่ยังมีปัญหาย่อยกลุ่มเป้าหมาย 5 คน คงเหลือ 1 คนที่ต้องพัฒนาต่อในวงรอบที่ 2

ผู้ร่วมศึกษา ได้ติดตามผลการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้สัญญาเงื่อนไข โดยเพิ่มบทลงโทษมากขึ้น เพื่อให้เด็กนักเรียนอยากทำงานส่งมากกว่าการถูกลงโทษ ได้ผลดังนี้

ผลจากใช้สัญญาเงื่อนไข พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น ทำงานเป็นระเบียบ สนใจทำงานด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงตั้งใจเรียนมากยิ่งขึ้นเนื่องจากหากไม่ตั้งใจเรียนจะไม่สามารถทำงานที่ครูมอบหมายให้ได้ และควรนำวิธีการดังกล่าวไปขยายผลพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในด้านอื่นต่อไป

4. การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2

จากการติดตามผลนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย และศึกษาจากแบบประเมินการเข้าร่วมกิจกรรม หลังเสร็จสิ้นการดำเนินกิจกรรมการศึกษา พบข้อมูล ดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น นักเรียนมีความตั้งใจที่จะตั้งใจเรียนมากขึ้น ไม่ซุกซน เหมือนกับครั้งแรก ซึ่งอาจเป็นเพราะว่ามีบทลงโทษ และรางวัล ที่ทำให้นักเรียนอยากทำงานส่งมากกว่าการโดนลงโทษ และทำให้ติดเป็นนิสัย

2. นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานที่ครูมอบหมายให้ สามารถทำงานได้อย่างเป็นระบบ มีความรับผิดชอบ

3. ปัญหาขาดความรับผิดชอบของนักเรียน ย่อมมีสาเหตุที่แน่นอนและสาเหตุของเด็กแต่ละคนอาจแตกต่างกันไป ดังนั้นการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลจึงถือว่าสำคัญยิ่ง เพราะจะทำให้ทราบภูมิหลังที่ถูกต้องชัดเจน ทำให้ผู้ศึกษาสามารถแก้ปัญหาได้ตรงกับสภาพปัญหาที่แท้จริงที่สุด

สรุปผลการศึกษา

จากการสังเกตการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สัมภาษณ์ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและผู้ให้ข้อมูล พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความรับผิดชอบมาก

ขึ้นจากเดิม ซึ่งก่อนหน้านี้ที่นักเรียนกลุ่มเป้าหมายไม่ค่อยมีความรับผิดชอบเท่าที่ควร การทำงานไม่เป็นระเบียบ รวมไปถึงไม่สนใจการเรียน จากการศึกษพบว่าสาเหตุมาจากตัวนักเรียนเอง เช่น นักเรียนติดเพื่อน ติดเกม ไม่มีสมาธิในการเรียน ชอบคุยหยอกล้อกันในห้องเรียน รวมถึงพื้นฐานความรู้ไม่ดีเป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งของปัญหาพฤติกรรมขาดความรับผิดชอบ เนื่องจากนักเรียนไม่รู้เรื่อง จึงทำงานไม่ได้ทำให้ไม่ทำงานส่ง ซึ่งนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีปัญหาด้านนี้ทุกคน ประกอบกับสภาพแวดล้อมและบริบทห้องเรียนที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนไม่เอื้อต่อการเรียนของนักเรียน จากการศึกษารูปผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักเรียนด้านความรับผิดชอบในการส่งงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 1 พบว่า มีนักเรียนบางส่วนขาดความรับผิดชอบในการส่งงาน การทำงานไม่เป็นระเบียบ รวมไปถึงไม่สนใจการเรียน

2. เพื่อพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนด้านความรับผิดชอบในการส่งงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 1

ผู้ร่วมศึกษาได้ดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยใช้สัญญาเงื่อนไข ได้ผลดีเป็นที่น่าพอใจ นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความรับผิดชอบในการส่งงานที่ดีขึ้นจากเดิม ตามความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ผู้ร่วมศึกษาอยากให้ขยายผลในระดับอื่นๆ อีกเพื่อลดปัญหาการขาดความรับผิดชอบในการส่งงานให้หมดไป แม้การดำเนินงานในภาพรวมจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ แต่นักเรียนกลุ่มเป้าหมายบางคนยังมีปัญหาในเรื่องการขาดความรับผิดชอบในการส่งงาน จำนวน 1 คน คือ เด็กชายส้ม รักเพื่อน ดังนั้นกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จึงเห็นควรให้ดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาด้านความรับผิดชอบในการส่งงาน ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อไปอีก 1 วงรอบ ด้วยการใช้สัญญาเงื่อนไข โดยการเพิ่มบทลงโทษให้นักเรียนอยากทำงานส่งมากกว่าการถูกลงโทษ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงปัญหาดังกล่าวบรรลุผลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

จากการติดตามผลในวงรอบที่ 2 จากการติดตามผลนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย และศึกษาจากแบบบันทึกการส่งงาน หลังเสร็จสิ้นการดำเนินกิจกรรมการศึกษา พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความรับผิดชอบในการส่งงานที่ดีขึ้น นักเรียนมีความตั้งใจที่จะตั้งใจเรียนมากขึ้น ไม่ซุกซน เหมือนกับครั้งแรก ซึ่งอาจเป็นเพราะว่ามีบทลงโทษ และ

รางวัล ที่ทำให้นักเรียนอยากทำงานส่งมากกว่าการโดนลงโทษ และทำให้ติดเป็นนิสัย และการใช้สัญญาเงื่อนไขมาบูรณาการจัดให้เป็นระบบที่สอดคล้องกัน ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาขาดความรับผิดชอบในการส่งงานของนักเรียน จึงมีประสิทธิภาพในแง่ของการปฏิบัติอย่างมาก สามารถแก้ปัญหาขาดความรับผิดชอบในการส่งงานของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผล

วงรอบที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความรับผิดชอบในการส่งงานที่ดีขึ้นจากเดิม ตามความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ผู้ร่วมศึกษาอยากให้ขยายผลในระดับอื่นๆ อีกเพื่อลดปัญหาการขาดความรับผิดชอบในการส่งงานให้หมดไป แม้การดำเนินงานในภาพรวมจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ แต่นักเรียนกลุ่มเป้าหมายบางคนยังมีปัญหาในเรื่องการขาดความรับผิดชอบในการส่งงาน จำนวน 1 คน คือ เด็กชายส้ม รักเพื่อน และสอดคล้องกับงานวิจัยของมนทิพย์ สุธรรมาน (2543) ทำการเปรียบเทียบผลของการใช้สัญญาเงื่อนไขและการใช้แรงเสริมทางสังคมต่อพฤติกรรมนักเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดพระราม จังหวัดนครปฐม ที่ได้รับการประเมินพฤติกรรมนักเรียน วิชาภาษาอังกฤษต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 18 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่ม ควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไข และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการเสริมแรงทาง สังคม กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มได้รับการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนวิชาภาษาอังกฤษสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 5 นาที รวม 20 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขและเสริมแรงทางสังคมมี พฤติกรรมนักเรียนวิชาภาษาอังกฤษ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งนักเรียนทั้ง 3 กลุ่มมีพฤติกรรมนักเรียนวิชาภาษาอังกฤษแตกต่างกัน โดยที่นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขมีคะแนน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงทางสังคมและกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ

วงรอบที่ 2 ผลการศึกษานักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความรับผิดชอบในการส่งงานที่ดีขึ้น นักเรียนมีความตั้งใจที่จะตั้งใจเรียนมากขึ้น ไม่ซุกซน เหมือนกับครั้งแรก ซึ่งอาจเป็นเพราะว่ามีบทลงโทษ และรางวัล ที่ทำให้นักเรียนอยากทำงานส่งมากกว่าการโดนลงโทษ และทำให้ติดเป็นนิสัย และการใช้สัญญาเงื่อนไขมาบูรณาการจัดให้เป็นระบบที่สอดคล้องกัน ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาขาดความรับผิดชอบในการส่งงานของนักเรียน จึงมีประสิทธิภาพในแง่ของการปฏิบัติอย่างมาก สามารถแก้ปัญหาขาดความ

รับผิดชอบในการส่งงานของนักเรียนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยนิตยา ด้วงเรือง (2510) ทำการเปรียบเทียบของการใช้การควบคุมตนเองกับการใช้สัญญาเงื่อนไขเพื่อลดพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ของมักรเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลสังฆรักษ์ประชาอุทิศ อำเภอพิบูล จังหวัด นครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างเป็นมักรเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2540 ที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่สูงกว่า เปอร์เซ็นไทล์ที่ 75 ขึ้นไปมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ เป็น เวลานาน 5 เดือน ถึง 1 ปี มีปริมาณการสูบบุหรี่ 5-10 มวน ต่อวัน และมีความต้องการจะเลิกสูบบุหรี่ ซึ่งได้มาจากการ สุ่มอย่างง่ายจากประชากร จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่ม ทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลอง ที่ 1 ใช้การควบคุมตนเอง กลุ่มทดลองที่ 2 ใช้สัญญาเงื่อนไข ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ลดลงที่ ระดับมีัยสำคัญ .01

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ในการแก้ไขปัญหาขาด ความรับผิดชอบในการส่งงานของนักเรียนนั้น จะใช้สัญญา เงื่อนไขเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาสังคมและจิตใจของ นักเรียน นักเรียนที่ขาดความรับผิดชอบมีสาเหตุต่างกัน ดังนั้น การทำสัญญาเงื่อนไขกับนักเรียน ซึ่งระบุถึง บทลงโทษ และรางวัล ทำให้นักเรียนอยากทำงานมากกว่า การถูกลงโทษ และหากทำตามสัญญาจะได้รางวัลจึงเป็น แรงจูงใจในการกระตุ้นการทำงานของนักเรียนที่ขาดความ รับผิดชอบได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการศึกษา

1.1 การพัฒนาพฤติกรรมกรเรียนด้าน ความรับผิดชอบในการส่งงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลยเขต 1 พบว่า การทำสัญญาเงื่อนไขกับ

นักเรียน ซึ่งระบุถึงบทลงโทษ และรางวัล ทำให้นักเรียน อยากทำงานมากกว่าการถูกลงโทษ และหากทำตามสัญญา จะได้รางวัล จึงเป็นแรงจูงใจในการกระตุ้นการทำงานของ นักเรียนที่ขาดความรับผิดชอบได้เป็นอย่างดี และทุกฝ่ายใน โรงเรียน ตลอดจนนักเรียน ควรประสานร่วมมืออย่างใกล้ชิด ด้วยความเข้าใจในปัญหาอย่างแท้จริง

1.2 การพัฒนาพฤติกรรมกรเรียนด้าน ความรับผิดชอบในการส่งงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำภู พบว่า การทำสัญญาเงื่อนไขกับ นักเรียน ซึ่งระบุถึงบทลงโทษ และรางวัล ทำให้นักเรียน อยากทำงานมากกว่าการถูกลงโทษ และหากทำตามสัญญา จะได้รางวัลจึงเป็นแรงจูงใจในการกระตุ้นการทำงานของ

นักเรียนที่ขาดความรับผิดชอบได้เป็นอย่างดี ครูประจำชั้น ควรจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู ตามความสนใจของ นักเรียนเพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียน จะทำให้นักเรียนอยากทำงานมากยิ่งขึ้น และควรให้เพื่อนนักเรียน ด้วยกันมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขาดความรับผิดชอบใน การส่งงานของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาคั้งต่อไป

2.1 การศึกษาการแก้ไขปัญหาขาดความ รับผิดชอบในการส่งงาน ควรศึกษาสาเหตุที่แท้จริงของ นักเรียนแต่ละบุคคล ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีสาเหตุที่แตกต่าง กัน ถ้าทราบสาเหตุที่แท้จริงจะทำให้แก้ปัญหาได้ง่าย

2.2 ควรศึกษาและนำผลการศึกษาคั้งนี้ ไปขยายผลกับนักเรียนที่ขาดความรับผิดชอบในการส่งงาน ในระดับชั้นอื่นๆ ในโรงเรียนต่อไป ที่สำคัญทุกระดับชั้นควร แก้ปัญหาพร้อมกันทั้งระบบจะทำให้ปัญหาหมดไปอย่าง รวดเร็วและยั่งยืน

2.3 ในการแก้ไขปัญหาขาดความรับผิดชอบ ในการส่งงาน ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ควรใช้วิธีการและ กิจกรรมที่เหมาะสมอย่างหลากหลายพร้อมๆ กัน โดยศึกษา ปัญหา สาเหตุของปัญหาให้ชัดเจน สอบถามถึง ความ ต้องการของนักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง แล้วดำเนินการตาม แผนที่กำหนด

เอกสารอ้างอิง

1. นิตยา ด้วงเรือง. (2510). การเปรียบเทียบของ การใช้การควบคุม ตนเองกับการใช้สัญญา เงื่อนไขเพื่อลดพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ของมักรเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2561 สืบค้นจาก :<https://tcithaijo.org/index.php/phjbuu/article/view/79100>.
2. มนทิพย์ สุครธมาน. (2543). การเปรียบเทียบ ผลของการใช้สัญญา เงื่อนไขและการใช้แรง เสริมทางสังคมต่อพฤติกรรมกรเรียนวิชา ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2561 สืบค้น จาก : <https://www.regis.ku.ac.th>.
3. สมโกชน์ เอี่ยมสุภาชิต. (2553). **ทฤษฎีและ เทคนิคการปรับพฤติกรรม**. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 พ ฤ ศ จิ ก า ย น 2561j1 สื บ คั น จ า ก : http://library.christian.ac.th/opac/showsearch_bk.phppointer=T03081.

การพัฒนาสื่อปฏิสัมพันธ์เพื่อการนำเสนอพิธีกรรมการคล้องช้างของจังหวัดสุรินทร์
โดยใช้เทคนิคลีฟโมชัน

Development of interactive media presentation for Klong-chang festival
of Surin province using Leap motion technique

อุกฤษฏ์ พินแยม¹
สปีติร์ แซ่ลี²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสื่อปฏิสัมพันธ์ในการนำเสนอพิธีกรรมการคล้องช้างของจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้อุปกรณ์ลีฟโมชัน และทำการประเมินประสิทธิภาพในการตรวจจับความเคลื่อนไหวของอุปกรณ์ลีฟโมชันในการใช้งานสื่อปฏิสัมพันธ์ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการกระบวนการตามทฤษฎีมนุษย์เป็นศูนย์กลางในการออกแบบ เพื่อให้ได้สื่อปฏิสัมพันธ์ที่ใช้งานได้จริงและตรงกับความต้องการของผู้ใช้งาน ใช้กลุ่มตัวอย่างจากผู้เข้าชมภายในศูนย์คชศึกษา บ้านกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 90 คน และผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบประสิทธิภาพของสื่อปฏิสัมพันธ์ทั้งหมด 3 คน มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบประเมินประสิทธิภาพของสื่อปฏิสัมพันธ์และการใช้งานของอุปกรณ์ลีฟโมชัน และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าชมในศูนย์คชศึกษา โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการประเมินประสิทธิภาพของสื่อปฏิสัมพันธ์ที่ใช้งานกับอุปกรณ์ลีฟโมชัน จากผู้เชี่ยวชาญมีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ซึ่งอยู่ในระดับดี
2. ผลการประเมินความพึงพอใจในสื่อปฏิสัมพันธ์ จากผู้เข้าชมในศูนย์คชศึกษา มีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ซึ่งอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

คำสำคัญ : อุปกรณ์ลีฟโมชัน, พิธีกรรมการคล้องช้าง, สื่อปฏิสัมพันธ์

Abstract

The purpose of this research was to develop the interaction media for the presentation of elephant ringing in Surin province. Using a leap motion device Analyze the performance with leap motion device in the interaction media. The researcher conducted a human-centered design, in order to get the interactive media to work and meet the needs of users. The samples were collected from the visitors in Khotcha Sueksa Center, Amphoe Tha Tum, Surin Province. The samples consisted of 90 people and 3 experts. Using the performance evaluation of media interaction and the use of leap motion, and the visitor satisfaction survey in the center. The statistics used for data analysis were the mean and standard deviation.

The research found that:

1. Results of performance evaluation of media interaction with leap motion devices. The average score is 3.80, which is at good level.
2. Results of satisfaction Evaluation in Interaction Media from the visitors in Khotcha Sueksa center. The average score was at 4.38, which was at the “high” level.

Keywords : Leap motion device, Klong-chang festival, Interactive media

¹สาขาวิชาสื่ออนิเมติ คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาสื่ออนิเมติ คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1. บทนำ

ศูนย์การศึกษา หมู่บ้านช้างจังหวัดสุรินทร์ คือ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นขนาดย่อม ตั้งอยู่ที่ บ้านตากกลาง อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับช้างและชนพื้นเมืองที่นิยมการคล้องช้างในจังหวัดสุรินทร์ เป็นสถานที่ให้ผู้เข้าชมสามารถเดินชมวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ ความผูกพันของคนในชุมชนและช้าง รวมทั้งประเพณี และวัฒนธรรมที่น่าชื่นชมอย่างใกล้ชิดของชาวบ้านตากกลาง ซึ่งถือได้ว่าเป็นหมู่บ้านช้างเลี้ยงใหญ่ที่สุดในโลก

ในอีกมุมมองหนึ่ง ศูนย์การศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ยังมีรูปแบบในการนำเสนอข้อมูลที่ยังไม่ก่อให้เกิดการดึงดูดให้กับผู้ที่สนใจเข้ามศึกษาพิพิธภัณฑ์ เพราะในส่วนของพิพิธภัณฑ์ยังมีการนำเสนอข้อมูลและการให้ความรู้ในรูปแบบการสื่อสารแบบทางเดียว (One way communication) เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ในการให้ความรู้ โครงกระดูกช้าง เป็นต้น ประกอบกับการนำเสนอในเรื่องราวของพิธีกรรมการคล้องช้างยังมีน้อย เพราะพิธีกรรมนี้เป็นพิธีกรรมที่อยู่คู่กับชาวสุรินทร์มาช้านาน แต่ในปัจจุบันชนพื้นเมืองในจังหวัดสุรินทร์ได้เลิกไปคล้องช้างแถบชายแดนกัมพูชาเมื่อสมัยเจ้าสิทธิพรประกาศปิดพรหมแดนเมื่อปี พ.ศ.2502 และยังคงผู้สืบทอดพิธีกรรมคล้องช้าง จึงทำให้พิธีกรรมดังกล่าวค่อยๆ ถูกกลืนเลือนไป (โสฬสและคณะ, 2538: 21)

ในอีกมุมมองหนึ่ง พิพิธภัณฑ์ชั้นนำในต่างประเทศได้นำเทคโนโลยีสื่อปฏิสัมพันธ์เข้ามามีบทบาทสำคัญในการสร้างความน่าสนใจ ดึงดูดผู้สนใจและผู้ศึกษาให้เข้ามาเยี่ยมชมในพิพิธภัณฑ์เหล่านั้น เช่น พิพิธภัณฑ์ Allard Pierson ในมหาวิทยาลัยอัมสเตอร์ดัม ได้นำเทคนิคลิฟโมชันมาช่วยเพิ่มมิติในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้งานกับโบราณวัตถุ โดยใช้อุปกรณ์ลิฟโมชันเป็นเซนเซอร์ในการตรวจจับการเคลื่อนไหวของนิ้ว พร้อมทั้งใช้เครื่องฉายวิดีโอทัศน์ในการส่องแสงเข้าไปที่แผ่นปติมากรรมนูนต่ำสมัยอียิปต์โบราณ เพื่อทำให้เกิดสีของแผ่นปติมากรรมนูนต่ำและเพิ่มอารมณ์ในการรับชม (Allard Pierson, 2557, ออนไลน์)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาสื่อปฏิสัมพันธ์เพื่อนำเสนอพิธีกรรมการคล้องช้างของจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้เทคนิคลิฟโมชัน เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างประสิทธิภาพในการให้บริการด้านข้อมูลและเพิ่มเติมมิติทางการสื่อสารให้น่าสนใจมากขึ้น คือ เทคนิคการจับการเคลื่อนไหวด้วยอุปกรณ์ลิฟโมชัน ให้เป็นส่วนสำคัญในการสร้างปฏิสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วม และเพิ่มความน่าสนใจให้กับพิพิธภัณฑ์มากขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อพัฒนาสื่อปฏิสัมพันธ์ในการนำเสนอพิธีกรรมการคล้องช้างของจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้อุปกรณ์ลิฟโมชัน
- 2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพในการตรวจจับความเคลื่อนไหวของอุปกรณ์ลิฟโมชันในการใช้งานสื่อปฏิสัมพันธ์
- 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าชมที่มีต่อสื่อปฏิสัมพันธ์ที่ได้ผลิตขึ้น โดยใช้เทคนิคลิฟโมชัน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามทฤษฎีมนุษย์เป็นศูนย์กลางในการออกแบบ (Human Centered Design) ของ Thienmongkol และ Thomassen (2013: 115)

3.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ระยะ เพื่อให้สะดวกต่อการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการจัดเก็บข้อมูลดังนี้

3.1.1 การเก็บข้อมูลก่อนผลิตสื่อปฏิสัมพันธ์

ผู้วิจัยได้ใช้อุปกรณ์พื้นฐานในการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูล คือ กล้องถ่ายรูป สมุดโน้ต เครื่องอัดเสียง และปากกาดินสอพร้อมทั้งใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย แบบสอบถามความต้องการสำหรับผู้เข้าชมในศูนย์การศึกษา และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิในความต้องการด้านการออกแบบและด้านเนื้อหา เมื่อเก็บข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้นำผลข้อมูลดังกล่าวไปวิเคราะห์และพัฒนาเป็นสื่อปฏิสัมพันธ์ต้นแบบ

3.1.2 การเก็บข้อมูลก่อนผลิตสื่อปฏิสัมพันธ์

ผู้วิจัยนำสื่อปฏิสัมพันธ์ต้นแบบที่เสร็จแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน นำไปทดสอบประสิทธิภาพโดยใช้แบบประเมินประสิทธิภาพของสื่อปฏิสัมพันธ์ แล้วนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปปรับปรุงแก้ไขจนเป็นสื่อปฏิสัมพันธ์ที่สมบูรณ์ จากนั้นจึงนำไปใช้จริงและประเมินผลความพึงพอใจต่อไป

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 1.) วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ร้อยละจากแบบสอบถามความต้องการสื่อปฏิสัมพันธ์ สำหรับผู้เข้าชมในศูนย์การศึกษา
- 2) วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากแบบประเมินประสิทธิภาพในการตรวจจับความเคลื่อนไหวของอุปกรณ์ลิฟโมชันในการใช้งาน

สื่อปฏิสัมพันธ์ โดยมีเกณฑ์ในการวัดแบบมาตราส่วนการประเมินค่าแบบ (Rating Scale) จำนวน 1-5 ระดับ โดยอ้างอิงมาจาก วันเพ็ญ ไชโย (2553)

3) วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากแบบพึงพอใจของผู้เข้าชมที่มีต่อสื่อปฏิสัมพันธ์ที่ได้ผลิตขึ้น โดยใช้เทคนิคลิโมชั่น โดยมีเกณฑ์ในการวัดแบบมาตราส่วนการประเมินค่าแบบ (Rating Scale) จำนวน 1-5 ระดับ โดยอ้างอิงมาจาก วันเพ็ญ ไชโย (2553)

4. สรุปผลการวิจัย

ผลของการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกได้ทั้งหมดเป็น 3 ผลด้วยกัน ประกอบด้วย

ภาพที่ 1 สตอรี่บอร์ดของสื่อปฏิสัมพันธ์

4.1 ผลจากการพัฒนาสื่อปฏิสัมพันธ์ในการนำเสนอพิธีกรรมการคล้องช้างของจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้อุปกรณ์ลิโมชั่น

ได้สื่อปฏิสัมพันธ์ที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้เข้าชมในศูนย์ศึกษา มีความสวยงาม น่าใช้งาน และมีเนื้อหาที่ครอบคลุมเกี่ยวกับการคล้องช้างและได้นำอุปกรณ์ลิโมชั่นมาใช้ในการบังคับการใช้งานในสื่อปฏิสัมพันธ์ ทำให้เกิดลูกเล่นใหม่ๆในการใช้งาน ซึ่งมีผลต่อผู้เข้าชมในศูนย์ศึกษาทั้งการรับรู้ และความสนใจที่จะใช้สื่อปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวอีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในศูนย์ศึกษา พร้อมทั้งทำให้ผู้เข้าชมสื่อดังกล่าวได้ตระหนักถึงการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นของตนอีกทางหนึ่ง

ภาพที่ 2 หน้าแรกของสื่อปฏิสัมพันธ์

ภาพที่ 3 หน้าเนื้อหาของสื่อปฏิสัมพันธ์

ภาพที่ 4 รูปแบบการออกแบบอริยาบถในสื่อปฏิสัมพันธ์

ภาพที่ 5 การทดลองใช้งานจริงกับผู้เข้าชมในศูนย์การศึกษา

4.2 ผลจากการประเมินประสิทธิภาพในการตรวจจับความเคลื่อนไหวของอุปกรณ์สัมผัสในการใช้งานสื่อปฏิสัมพันธ์

ผลวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินคุณภาพของการตรวจจับความเคลื่อนไหวของอุปกรณ์สัมผัส โดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่าน ภาพรวมในด้านการตรวจจับความเคลื่อนไหวมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, $S.D = 0.469$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หัวข้อที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ประสิทธิภาพของการตรวจจับการหมุนนิ้ว ตามเข็มนาฬิกา-ทวนเข็มนาฬิกา สามารถรันสื่อปฏิสัมพันธ์ได้ทันทีหลังจากสั่งงานโดยการหมุนนิ้วเพียงครั้งเดียว โดยมีระดับคะแนน ($\bar{X} = 4.60$, $S.D = 0.548$) ส่วนข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุด คือ ประสิทธิภาพของการตรวจจับการจิ้มนิ้วเพื่อกดปุ่ม ต้องใช้เวลากดจิ้มอยู่พอสมควรจึงสามารถรันสื่อปฏิสัมพันธ์ได้ โดยมีระดับคะแนน ($\bar{X} = 3.20$, $S.D = 0.837$) ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การประเมินประสิทธิภาพของการใช้งานอุปกรณ์สัมผัส

หัวข้อการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ผลประเมิน
1. ประสิทธิภาพของการตรวจจับการหมุนนิ้วตามเข็มนาฬิกา-ทวนเข็มนาฬิกา	4.60	0.548	มีความเหมาะสมมากที่สุด
2. ประสิทธิภาพของการตรวจจับการยกมือ ขึ้น-ลง	4.00	0.707	มีความเหมาะสมมาก
3. ประสิทธิภาพของการตรวจจับการปิดมือซ้าย-ขวา	3.60	0.548	มีความเหมาะสมมาก
4. ประสิทธิภาพของการตรวจจับการจิ้มนิ้วเพื่อกดปุ่ม	3.20	0.837	มีความเหมาะสมปานกลาง
5. ประสิทธิภาพของการตรวจจับการบังคับ Cursor	3.60	0.548	มีความเหมาะสมมาก
ภาพรวมในด้านการตรวจจับความเคลื่อนไหว	3.80	0.469	มีความเหมาะสมมาก

4.3 ผลจากการศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าชมที่มีต่อสื่อปฏิสัมพันธ์ที่ได้ผลิตขึ้น โดยใช้เทคนิคลิฟโมชั่น

ผลวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินผลความพึงพอใจของผู้เข้าชมสื่อปฏิสัมพันธ์ โดยผู้เข้าชมในศูนย์การศึกษาทั้งชายและหญิงทั้งหมด 30 ท่าน ภาพรวมในทุกด้านอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.38$, $S.D = 0.438$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หัวข้อที่มีคะแนนมากที่สุด คือ สื่อปฏิสัมพันธ์ชิ้นนี้ จะส่งผลกระทบต่อผู้ชม ให้เกิดการตระหนักถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรม, ประเพณีในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น มีระดับคะแนน ($\bar{X} = 4.67$, $S.D = 0.547$) ส่วนข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุด คือ การใช้บทบรรยาย สื่อความหมายชัดเจน มีระดับคะแนน ($\bar{X} = 4.10$, $S.D = 0.885$) ตามตารางที่ 2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าชม

หัวข้อการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ผลประเมิน
1. การนำเข้าสู่เนื้อหาที่มีความน่าสนใจ	4.20	0.925	พอใจมาก
2. การใช้บทบรรยาย สื่อความหมายชัดเจน	4.10	0.885	พอใจมาก
3. เนื้อหาในสื่อปฏิสัมพันธ์ มีความเข้าใจง่าย	4.27	0.785	พอใจมาก
4. เนื้อเรื่องของสื่อปฏิสัมพันธ์ มีความต่อเนื่อง ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีในการใช้งานสื่อปฏิสัมพันธ์	4.33	0.606	พอใจมาก
5. การออกแบบ ตัวละคร,ฉาก มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.57	0.626	พอใจมากที่สุด
6. การเคลื่อนไหวของ ตัวละคร,ฉาก มีความสมจริง	4.40	0.675	พอใจมาก
7. ตัวละคร,ฉาก มีความสวยงาม ทำให้เพิ่มรรถรสในการใช้งาน	4.50	0.572	พอใจมากที่สุด
8. ภาพประกอบ สื่อความหมายได้ชัดเจนและสอดคล้องกับเนื้อหาในสื่อปฏิสัมพันธ์	4.43	0.679	พอใจมาก
9. รูปแบบ ขนาดและสีของปุ่มกด,ตัวอักษรมีความชัดเจน	4.17	0.950	พอใจมาก
10. เสียงประกอบและเสียงบรรยายมีความชัดเจน	4.40	0.675	พอใจมาก
11. ท่าทาง,อิริยาบถที่ใช้ เหมาะสมกับเหตุการณ์ในสื่อฯ	4.27	0.740	พอใจมาก
12. ท่าทาง,อิริยาบถ มีความง่ายในการแสดงออกในสื่อฯ	4.43	0.568	พอใจมาก
13. สื่อปฏิสัมพันธ์ชิ้นนี้ จะส่งผลกระทบต่อผู้ชม ให้เกิดความรู้และความเข้าใจในการคล่องตัวมากยิ่งขึ้น	4.50	0.572	พอใจมากที่สุด
14. สื่อปฏิสัมพันธ์ชิ้นนี้ จะส่งผลกระทบต่อผู้ชม ให้เกิดการศึกษาหาความรู้ในเรื่องการคล่องตัวมากยิ่งขึ้น	4.53	0.571	พอใจมากที่สุด
15. สื่อปฏิสัมพันธ์ชิ้นนี้ จะส่งผลกระทบต่อผู้ชม ให้เกิดการตระหนักถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรม, ประเพณีในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น	4.67	0.547	พอใจมากที่สุด
ภาพรวมในทุกด้าน	4.38	0.438	พอใจมาก

5. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อปฏิสัมพันธ์เพื่อการนำเสนอพิธีกรรมการคล้องของจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้เทคนิคลิฟโมชั่น สามารถแบ่งการอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1 อภิปรายผลการพัฒนาสื่อปฏิสัมพันธ์เพื่อการนำเสนอพิธีกรรมการคล้องของจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้เทคนิคลิฟโมชั่น

การใช้สื่อเพื่อให้ความรู้ในศูนย์ศึกษา จังหวัดสุรินทร์ เป็นการใช้สื่อประเภทที่มีรูปแบบ การสื่อสารทางเดียว (One - Way Communication) ซึ่งเป็นการให้ความรู้ทางเดียว ผู้รับสารไม่สามารถโต้ตอบหรือมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อได้ ดังนั้น หากมีการพัฒนาสื่อที่ใช้ในศูนย์ศึกษา จังหวัดสุรินทร์ ควรเป็นสื่อปฏิสัมพันธ์สองทาง (Two-Way Communication) เพื่อเป็นการถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบที่มีแนวคิดเชิงนวัตกรรม ที่เชื่อมโยงระหว่างความคิดสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นองค์ประกอบสำคัญ ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยได้จัดทำสื่อปฏิสัมพันธ์เพื่อการสื่อสารของจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้เทคนิคลิฟโมชัน เพื่อให้ผู้เข้าชมในศูนย์ศึกษา ได้ทราบถึงความสำคัญของการคล้องช้างในสมัยก่อน พร้อมทั้งเป็นการให้ผู้เข้าชมได้ตระหนักถึงการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นของตน ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศกร ตั้งสะสม (2559) พบว่า การออกแบบสื่อปฏิสัมพันธ์เพื่อการท่องเที่ยว นั้น เป็นสื่อที่มีประโยชน์ในการนำเสนอข้อมูลต่างๆ ได้ดีกว่าการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบกระดาษหรือแผ่นพับ พร้อมกับมีภาพประกอบช่วยให้สามารถดึงดูดผู้เข้าชมอยากมาท่องเที่ยวในสถานที่นั้น เป็นการประชาสัมพันธ์สถานท่องเที่ยวแหล่งนั้นไปในตัว สอดคล้องกับ นงคณัฐ ไพบูลย์ และคณะ (2560) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาสื่อแนะนำแผนที่ภายในวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียในรูปแบบ 3 มิติ งานวิจัยนี้จัดทำโดยมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาสื่อแนะนำแผนที่ภายในวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียในรูปแบบ 3 มิติ เพื่อแสดงสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย และอำนวยความสะดวกในการให้ข้อมูลแก่บุคคลภายนอกที่เข้ามาเยี่ยมชมหรือมาติดต่อที่วิทยาลัย โดยใช้โปรแกรม Cinema 4D ในการสร้างแบบจำลองสามมิติ และใช้โปรแกรม Adobe Flash ในการพัฒนาโปรแกรมที่สามารถแสดงแบบจำลองสามมิติภายในวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ผู้ใช้สามารถเลือกห้องที่ต้องการติดต่อเพื่อหาตำแหน่งในการเดินทางไปยังห้องที่ต้องการ

5.2 อภิปรายผลการประเมินประสิทธิภาพในการตรวจจับความเคลื่อนไหวของอุปกรณ์ลิฟโมชันในการใช้งานสื่อปฏิสัมพันธ์

การทำงานของอุปกรณ์ลิฟโมชันสามารถตรวจจับการเคลื่อนไหวได้อย่างแม่นยำ โดยการทดสอบกับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน พบว่า มีผลการประเมินการใช้งานในทุกด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 จาก 5 ระดับ ซึ่งอยู่ในระดับที่เหมาะสมมาก สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสื่อต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

5.3 อภิปรายผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าชมที่มีต่อสื่อปฏิสัมพันธ์ที่ได้ผลิตขึ้น โดยใช้เทคนิคลิฟโมชัน

การใช้งานสื่อปฏิสัมพันธ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถนำไปใช้งานจริงที่ศูนย์ศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยการวัดผลจากกลุ่มผู้เข้าชมในศูนย์ศึกษาจำนวน 30 คน พบว่า มีผลการประเมินความพึงพอใจในทุกๆ ด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 จาก 5 ระดับ ซึ่งอยู่ในระดับความพึงพอใจเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศกร ทวันเวช และคณะ (2560) ได้ทำการศึกษาแอปพลิเคชันพจนานุกรมภาษาอีสาน โดยพบว่า ผลการทดสอบแอปพลิเคชันพจนานุกรมภาษาอีสาน พบว่าแอปพลิเคชันดังกล่าวสามารถใช้งานผ่านระบบปฏิบัติการ Android ได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ สามารถค้นคว้าคำศัพท์ภาษาอีสาน อีกทั้งยังสามารถเพิ่มคำศัพท์ภาษาอีสานที่ไม่มีในแอปพลิเคชันเพื่อใช้ในอนาคต จากการสรุปผลความพึงพอใจของผู้ใช้งานจำนวน 3 กลุ่ม พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีโดยมีความพึงพอใจเฉลี่ยอยู่ที่ 3.96 จากคะแนนเต็ม 5 ขึ้นกับผู้ใช้งาน ซึ่งอาจจะทำให้ผู้ใช้งานได้รับความไม่สะดวกจากการใช้งานแอปพลิเคชัน รวมทั้งเพื่อลดข้อผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นระหว่างการใช้งานของแอปพลิเคชัน

6. ข้อเสนอแนะ

ในส่วนของการต่อยอดงานดังกล่าว สามารถนำสื่อปฏิสัมพันธ์ไปพัฒนาในด้านเนื้อหาอื่นๆ ของศูนย์ศึกษา เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับกายวิภาคของช้าง โดยใช้มือจับหรือหมุนได้รอบๆ ตัวช้าง เป็นต้น

และตัวอุปกรณ์ลิฟโมชัน ในอนาคตสามารถรองรับกับแว่น VR – Oculus ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาต่อเป็นสื่อความจริงเสมือนและสามารถจับต้องสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในการมองของแว่น VR – Oculus ได้ สามารถนำลูกเล่นดังกล่าวมาพัฒนาต่อในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในศูนย์ศึกษาจะสามารถดึงดูดให้มีเข้าชมในศูนย์ศึกษามากยิ่งขึ้น

7. เอกสารอ้างอิง

1. นงคณัฐ ไพบูลย์ และคณะ. (2560). การพัฒนาสื่อแนะนำแผนที่ภายในวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียในรูปแบบ 3 มิติ. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 7 ฉบับพิเศษ เดือนตุลาคม, หน้า 234-242.
2. พงศกร ทวันเวชและคณะ. (2560). แอปพลิเคชันพจนานุกรมภาษาอีสาน. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 7 ฉบับพิเศษ เดือนตุลาคม, หน้า 243-248.

3. พงศธร ตั้งสะสม (2559). การออกแบบสื่อปฏิสัมพันธ์เพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตสำหรับนักท่องเที่ยวจีน. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ. (109)
4. วันเพ็ญ ไชโย. (2553). การศึกษาแนวทางใช้สื่อประชาสัมพันธ์ของคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
5. โสฬสและคณะ. (2538). สารานุกรมชนชาติไทย. มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
6. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์. (2556). โครงการนำช้างคืนถิ่นเพื่อสุรินทร์บ้านเกิด. From <http://www.elephantworldsurin.com//index.php?action=read&mod=menu&id=46#>. WuU-4KSFNpg.
7. Allard Pierson Museum. (2014). Allard Pierson Museum Uses Technology with Egyptian Exhibition [Museum]. สืบค้น จาก <https://picturae.com/global/news/general/2602-allard-pierson-museum-uses-technology-with-egyptian-exhibition>.
8. Thienmongkol, R., & Waring, M. (2012). Using Human-Centred Design to Create Well Transit Map Recognition in the City: A'Developing Country'Case Study. European Journal of Social Sciences, 34(1), 106-117.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในชุมชนเมือง

Factors Related to Self-care Behaviors of Elderly in Urban City

นันธิชัย วังนันท¹วสันต์ชาย สุรมาตย์²นัยนา สุแพง³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ และศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ในพื้นที่ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้สูงอายุ จำนวน 377 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ แบบสัมภาษณ์ความรู้การดูแลสุขภาพ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับทัศนคติในการดูแลสุขภาพ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเข้าถึงทรัพยากรสุขภาพ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของคนรอบข้าง แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมนและค่าไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า จำนวนผู้สูงอายุมากกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วงวัยผู้สูงอายุตอนต้น (60-69 ปี) สถานภาพสมรสคู่ ระดับการศึกษาประถมศึกษาตอนต้น อาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้าน มีความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองน้อย ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองที่ดี คิดเป็นร้อยละ 56.80, 64.20, 66.30, 44.80, 62.00, 66.30 และ 58.60 ตามลำดับ ผู้สูงอายุเกือบทั้งหมดมีทัศนคติที่เหมาะสมเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง รายได้เฉลี่ยของครอบครัว 7,500 บาท ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีโรคประจำตัว (โรคประจำตัวมากที่สุดคือ โรคทางต่อมไร้ท่อที่ไม่มีภาวะแทรกซ้อน) มีการเข้าถึงทรัพยากรสุขภาพได้ดี ส่วนใหญ่คนรอบข้างให้ความสำคัญในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุเป็นอย่างดี คิดเป็นร้อยละ 73.70, 88.30 และ 73.50 ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า อายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ($r_s = -.11, p = .03$) ทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง และการเข้าถึงทรัพยากรสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ($r_s = .19, p < .001$; $r_s = .11, p = .02$) สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ($\chi^2 = .13, p = .004$) จากผลการศึกษามีข้อเสนอแนะให้หน่วยบริการสุขภาพให้ความสำคัญเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของตนเอง จัดสถานที่และกิจกรรมที่เหมาะสมในการส่งเสริมสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ

คำสำคัญ : ผู้สูงอายุ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของตนเอง

Abstract

The objective was to examine self-care behavior of elderly and its relation to predisposing factor, enabling factor and reinforcing factor with self-care behaviors in Sila Sub-district, Muang Khon Kaen District, Khon Kaen Province. The sample through stratified random sampling, a total of 377. Data were collected using questionnaires interviewing and analysed using descriptive statistics, Spearman rank correlation analysis and Chi-square test.

The research found that the elderlies' were female, aged 60-69 years old, married, finished primary education, housekeeper/butler occupation, low self-care knowledge, good self-care behavior were 56.80%, 64.20%, 66.30%, 44.80%, 62.00%, 66.30% and 58.60%, respectively. Almost has a good attitude towards self-care, the average income per month was 7,500 baht. Mostly the elderlies' had a chronic

¹อาจารย์ประจำสาขาการพยาบาลครอบครัวและชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

²อาจารย์ประจำสาขาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

³อาจารย์ประจำสาขาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

non-communicable diseases, access health resources at a high level and people around elderly gave importance to caring were 73.7%, 88.3% and 73.5% respectively. A correlation analysis revealed a negative relation between the age with self-care behavior of the elderly ($r_s = -.11$, $p = .03$). On the other hand, a positive relation was found attitude towards self-care and access health resources with self-care behavior of the elderly ($r_s = .19$, $p < .001$; $r_s = .11$, $p = .02$) and a positive relation between marital status with self-care behavior of the elderly ($\chi^2 = .13$, $p = .004$) Suggestions to based on the results, there were the health service unit gave importance to the care of their health. Arrange suitable places and activities for health promotion for the elderly.

Keywords: Elderly, Self-care behaviors

บทนำ

จากการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศอาเซียนพบว่า มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุเรียงลำดับมากที่สุดคือ สิงคโปร์ ไทยและเวียดนามคิดเป็นร้อยละ 20, 17 และ 11 ตามลำดับ (United Nation, 2017) และองค์การสหประชาชาติ (United Nation, 2015) ได้คาดการณ์จำนวนประชากรผู้สูงอายุของโลกระหว่างปี พ.ศ. 2558-2573 โดยเพิ่มขึ้นจาก 900 ล้านคน เป็น 1400 ล้านคน และคาดว่าในปี พ.ศ. 2593 จะมีมากถึง 2100 ล้านคน นอกจากนี้ยังพบว่าประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ (มากกว่าร้อยละ 20) ในปี 2564 (ปราโมทย์ ประสาทกุล, 2561) เมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุร่างกายจะเกิดความเสื่อมเกือบทุกระบบโดยพบว่า มีปัญหาโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง เป็นต้น มักจะพบปัญหาแทรกซ้อนตามมาอันได้แก่ หกล้ม อัมพาต โรคหัวใจและหลอดเลือด อีกทั้งพบปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางด้านสุขภาพ ได้แก่ ด้านพฤติกรรมการรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์ และมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมลดลง (ปราโมทย์ ประสาทกุล, 2561) ในขณะเดียวกันสังคมไทยในชุมชนเมือง พบว่าส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว วัยแรงงานต้องออกทำงาน ผู้สูงอายุอยู่ตามลำพังหรืออยู่กับคู่สมรสมากขึ้น (จินตนา อางสันติยะ และรัชณีย์ ป้อมทอง, 2561) เกือบครึ่งหนึ่งของผู้สูงอายุ มีรายได้ไม่พอเลี้ยงชีพ และ 2 ใน 3 มีสุขภาพอยู่ในระดับปานกลางถึงไม่ดี จากสถานการณ์ข้างต้นรัฐบาลได้จัดสวัสดิการทางสังคมและเพิ่มประสิทธิภาพระบบสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการรักษา (อุไร จเรประพาส และชนิษฐา นันทบุตร, 2559) จึงมีการใช้จ่ายงบประมาณเพิ่มสูงขึ้นจากปี พ.ศ.2557 จำนวน 4.4 แสนล้านบาท คาดว่าเพิ่มสูงขึ้นในปี พ.ศ.2566 จำนวน 7.8 แสนล้านบาท (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ ผู้สูงอายุมักจะมีความเครียดมากขึ้น อันอาจเกิดจากการสูญเสียบุคคลอัน

เป็นที่รัก และเมื่อคนใกล้ชิดเสียชีวิต ผู้สูงอายุมีความรู้สึกความกลัวตายมากขึ้นและมักเกิดการไม่เคารพผู้สูงอายุ จึงทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกด้อยคุณค่า (สกุณา บุญนาราร, 2551) สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้สูงอายุดูแลสุขภาพตนเองน้อยลง

จากการทบทวนวรรณกรรมมีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ กรีน และ ครูเตอร์ (1999) ได้พัฒนาแบบจำลองแบบวิเคราะห์พฤติกรรมสุขภาพ PRECEDE MODEL ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำ (Predisposing factors) เป็นปัจจัยภายในตัวบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรม ปัจจัยด้านเพศ สถานภาพ การสมรส ระดับรายได้ จากการศึกษาของ เบญจมาพร สว่างศรี และ เสริมศิริ แต่งงาม (2556) เรื่องการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า เพศหญิงมีระดับการดูแลสุขภาพตนเองสูงกว่าเพศชาย คนโสดมีระดับการดูแลสุขภาพตนเองสูงกว่า ปัจจัยด้านอายุ จากการศึกษาของ ประภาสวัชร งามคณะ (2557) เรื่อง พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของคนไทยในเขตปริมณฑล พบว่าในเพศเดียวกันผู้ที่มีอายุมากกว่ามีการดูแลสุขภาพดีกว่า ปัจจัยด้านรายได้ จากการศึกษาของพิมพ์สุทธิ บัวแก้ว และรติพร ถึงฝั่ง (2559) เรื่อง การดูแลสุขภาพและภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุไทย พบว่า ระดับรายได้เฉลี่ยต่อปีตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไป สามารถทำนายภาวะสุขภาพผู้สูงอายุได้ดีที่สุด ปัจจัยด้านการศึกษา จากการศึกษาของนงนุช แยมวงษ์ (2557) เรื่อง คุณภาพชีวิตและความสามารถในการทำกิจกรรมประจำวันของผู้สูงอายุที่มารับบริการในโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพฯ. พบว่า ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีระดับการดูแลสุขภาพตนเองสูงสุด ปัจจัยด้านการมีโรคประจำตัว จากการศึกษาของภรณ์ ตั้งสุรรัตน์และวิมลฤดี พงษ์หิรัญญ์ (2556) เรื่องพฤติกรรมดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรปราการ พบว่าการมีโรคประจำตัวเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ผู้สูงอายุมีความกระตือรือร้นในการหาข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของตนเอง

ปัจจัยด้านอาชีพ จากการศึกษาของกฤษฎา คำลอยฟ้า (2554) เรื่องพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานในคลินิกโรคเบาหวาน โรงพยาบาลแก้งสนามนาง อำเภอแก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้ที่มีอาชีพต่างกันจะมีการดูแลสุขภาพตนเองที่แตกต่างกัน และพบว่าอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มีระดับการดูแลสุขภาพของตนเองสูงสุด (เบญจพร สว่างศรี และ เสริมศิริ แต่งงาม, 2556) 2) ปัจจัยเอื้อ (Enabling factors) เป็นปัจจัยสนับสนุนหรือยังยั้งไม่ให้เกิดพฤติกรรม จากการศึกษาของประสิทธิ์ พิริยะไพบูลย์ (2559) เรื่อง การศึกษาการดูแลสุขภาพด้วยตนเองของครอบครัวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าการเข้าถึงทรัพยากรทางสุขภาพ ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุมากขึ้น และ 3) ปัจจัยเสริม (Reinforcing factors) เป็นปัจจัยภายนอกที่มาจากบุคคลอื่น ที่อาจจะช่วยสนับสนุนหรือขัดขวางการปฏิบัติพฤติกรรม จากการศึกษาของธนายุส ธนิตติและกนิษฐา จำรัสสวัสดิ์ (2558) เรื่อง การพัฒนาพฤติกรรมดูแลสุขภาพที่พึงประสงค์ของผู้สูงอายุ ในชมรมผู้สูงอายุตำบลบางเตย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า ความสนใจของครอบครัว การมีหน่วยงานจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพให้กับผู้สูงอายุทำให้ผู้สูงอายุมีการพัฒนาสุขภาพที่ดีได้อย่างยั่งยืน

จากการสำรวจข้อมูล ปี พ.ศ.2561 ในพื้นที่ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น มีลักษณะชุมชนเมือง พบว่าจำนวนประชากรทั้งหมด 51,185 คน มีจำนวนผู้สูงอายุ 6,357 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ซึ่งมีจำนวนผู้สูงอายุอันดับ 1 ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีผู้สูงอายุที่มีโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง 2,499 คน (ร้อยละ 39.3) โดยมีผู้สูงอายุที่ติดเตียงหรือช่วยเหลือตนเองไม่ได้ จำนวน 21 คน (ร้อยละ 0.8) ติดบ้านหรือสามารถช่วยเหลืออยู่อย่างเป็นอิสระในบ้าน จำนวน 110 คน (ร้อยละ 4.4) ติดสังคมหรือสามารถอยู่ได้ในชุมชนโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น จำนวน 2,368 คน (ร้อยละ 94.7) (รพ.สต. ศิลา, 2560) มีสถานที่ออกกำลังกายน้อย จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ไม่มีการศึกษาพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในชุมชนเมือง จังหวัดขอนแก่น รวมถึงการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องของคณะผู้วิจัยมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติในด้านการดูแลสุขภาพภาคประชาชนสำหรับนักศึกษาพยาบาล จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเขตเมือง

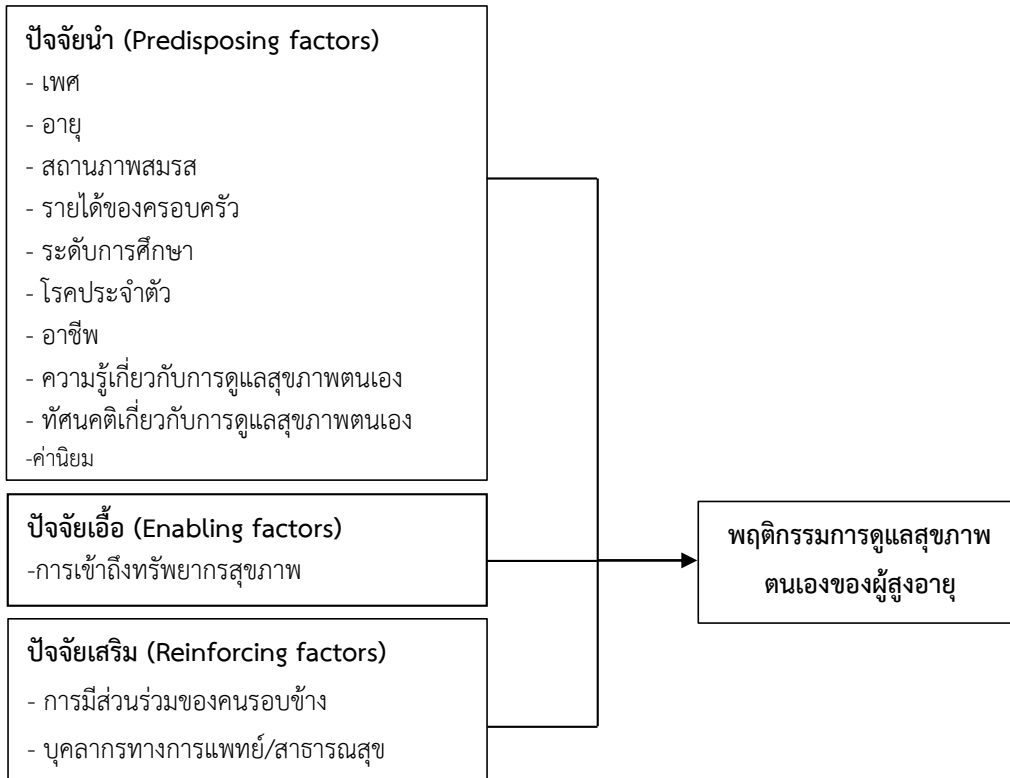
เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน สามารถช่วยชี้แนะนักศึกษาพยาบาลในการออกแบบการดำเนินงานเชิงรุกในชุมชนเพื่อส่งเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุให้มีสุขภาพที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในชุมชนเขตเมือง
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยนำ (เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษา โรคประจำตัว อาชีพ ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง ทักษะเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง) ปัจจัยเอื้อ (การเข้าถึงทรัพยากรสุขภาพ) ปัจจัยเสริม (การมีส่วนร่วมของครอบครัว และบุคลากรทางการแพทย์/สาธารณสุข) กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในชุมชนเขตเมือง

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ประยุกต์จากแบบจำลอง Precede Model ของกรีนและครูเตอร์ (1999) เป็นแบบจำลองที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับ 1) สุขภาพและพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีสุขภาพที่ไม่ดีอันเกิดจากหลายสาเหตุ และ 2) สิ่งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมและสังคม ซึ่งเหมาะกับการวิเคราะห์พฤติกรรมของการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในแต่ละบุคคล ในตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น แบ่งกลุ่มออกเป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1. **ปัจจัยนำ** (Predisposing factors) เป็นปัจจัยภายในตัวบุคคลหรือสภาพการณ์ของแต่ละบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษา โรคประจำตัว อาชีพ ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง ทักษะเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง 2. **ปัจจัยเอื้อ** (Enabling factors) เป็นปัจจัยสนับสนุน หรือยังยั้งไม่ให้เกิดพฤติกรรม อันเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงได้แก่ การเข้าถึงทรัพยากรสุขภาพ 3. **ปัจจัยเสริม** (Reinforcing factors) เป็นปัจจัยภายนอกที่มาจากบุคคลอื่น ที่ช่วยสนับสนุนหรือขัดขวางการปฏิบัติพฤติกรรมนั้นต่อไป ได้แก่ การมีส่วนร่วมของครอบครัว และบุคลากรทางการแพทย์/สาธารณสุข ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบบรรยายเชิง
วิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation Studies)

1. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในตำบลศิลา อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น
กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในตำบลศิลา อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น ในช่วงเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 จำนวน 377 คน

2. การคัดเลือกตัวอย่าง

ผู้วิจัยคัดเลือกพื้นที่ในการวิจัยด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีการจับฉลาก จำนวน 1 หมู่บ้าน จากจำนวนทั้งหมด 21 หมู่บ้าน คือ บ้านโกทา หมู่ที่ 25 ตำบลศิลา อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น หลังจากนั้นได้กำหนดคุณสมบัติของกลุ่มของประชากรเพื่อคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป สามารถตอบคำถามได้ด้วยตัวเอง ไม่มีภาวะสมองเสื่อม ไม่ใช่ผู้ป่วยติดเตียง และยินดีให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้และอาศัยอยู่ในพื้นที่การดำเนินการวิจัยในช่วงเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

3. การกำหนดตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างตามหลักการ การคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ของ Yamane (1976) ได้จำนวน 377 คน ดังรายละเอียด

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

$$n = \frac{6,357}{1 + 6,357(0.05)^2}$$

$$n = 376.69 = 377 \text{ คน}$$

$$n = \text{จำนวนขนาดตัวอย่าง}$$

$$e = \text{ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (กำหนดให้เท่ากับ 0.05)}$$

$$N = \text{จำนวนทั้งหมดของประชากรที่ใช้}$$

ในการศึกษาสถานที่ดำเนินการวิจัย

4. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้พัฒนาจากการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ 6 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วน

บุคคลของผู้สูงอายุมีทั้งหมด 13 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้ของครอบครัว อาชีพ ประเภทของครอบครัว ผู้ที่มีอำนาจเป็นหัวหน้า

ครอบครัว สิทธิประโยชน์ โรคประจำตัว ประวัติการแพ้ยายาที่ใช้เป็นประจำ และภาวะโภชนาการ

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ความรู้การ

ดูแลสุขภาพ รวมจำนวน 21 ข้อ โดยลักษณะการตอบแบบ Semantic Differensal Scale มี 3 ตัวเลือก ลักษณะการตอบคือ ใช่ ไม่ใช่และไม่แน่ใจ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่แน่ใจให้ 0 คะแนนและทำการกลับค่าคะแนนในข้อคำถามเชิงลบ ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 0 - 21 คะแนน คะแนนมาก หมายความว่า มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุดี

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ

ทัศนคติในการดูแลตนเอง รวมจำนวน 10 ข้อ โดยลักษณะการตอบแบบ Likert scale ลักษณะการตอบ 5 ตัวเลือกคือ เห็นด้วยมากที่สุด (5 คะแนน) เห็นด้วยมาก (4 คะแนน) เห็นด้วยปานกลาง (3 คะแนน) เห็นด้วยน้อย (2 คะแนน) และไม่เห็นด้วย (1 คะแนน) และทำการกลับค่าคะแนนในข้อคำถามเชิงลบ ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 10 - 50 คะแนน คะแนนมาก หมายความว่า มีทัศนคติในการดูแลตนเองที่ดี

ส่วนที่ 4 คือ แบบสัมภาษณ์

เกี่ยวกับการเข้าถึงทรัพยากรสุขภาพ รวมจำนวน 12 ข้อ โดยลักษณะการตอบแบบ Rating scale ลักษณะการตอบ 5 ตัวเลือก คือ มากที่สุด (5 คะแนน) มาก (4 คะแนน) ปานกลาง (3 คะแนน) น้อย (2 คะแนน) และน้อยที่สุด (1 คะแนน) และทำการกลับค่าคะแนนในข้อคำถามเชิงลบ ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 12-60 คะแนน คะแนนมาก หมายความว่า มีการเข้าถึงทรัพยากรสุขภาพได้มาก

ส่วนที่ 5 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ

การให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของครอบครัว แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคคลากรสาธารณสุข จำนวน 5 ข้อ และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครอบครัว จำนวน 6 ข้อ โดยลักษณะการตอบแบบ Likert scale ลักษณะการตอบ 5 ตัวเลือก คือ เห็นด้วยมากที่สุด (5 คะแนน) เห็นด้วยมาก (4 คะแนน) เห็นด้วยปานกลาง (3 คะแนน) เห็นด้วยน้อย (2 คะแนน) และไม่เห็นด้วย (1 คะแนน) และทำการกลับค่าคะแนนในข้อคำถามเชิงลบ ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 11-55 คะแนน คะแนนมาก หมายความว่า ครอบครัวให้ความสำคัญในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุเป็นอย่างดี

ส่วนที่ 6 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ

พฤติกรรมในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ รวมทั้งหมด 36 ข้อ โดยลักษณะการตอบแบบ Rating scale มี 4 ตัวเลือก คือ ไม่เคยปฏิบัติ (0 คะแนน) ปฏิบัติบางครั้ง (1 คะแนน) ปฏิบัติบ่อยครั้ง (2 คะแนน) และปฏิบัติประจำ (3 คะแนน)

และทำการกลับค่าคะแนนในข้อคำถามเชิงลบ ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 0 - 108 คะแนน คะแนนมาก หมายความว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมในการดูแลตนเองที่ดี

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพ

เครื่องมือ แบบสัมภาษณ์ได้รับการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านที่มีความเชี่ยวชาญด้านสุขภาพชุมชน การพยาบาล ครอบครัว และการพยาบาลผู้สูงอายุแล้วนำมาแก้ไขความเหมาะสม จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบความเที่ยงในผู้สูงอายุที่มีลักษณะคล้ายตัวอย่างจำนวน 30 คน แบบสัมภาษณ์ความรู้การดูแลสุขภาพ ค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรครูดอร์-ริชาร์ด (Kuder-Richarson, KR-20) เท่ากับ .57 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับทัศนคติในการดูแลตนเองและแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมในการดูแลสุขภาพของตนเอง ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ .82 และ .83 ตามลำดับ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีผู้ช่วยวิจัยจำนวน 7 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

ภายหลังจากการตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงานกับผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลศิลา อ.เมือง จ.ขอนแก่น เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนรายละเอียดต่างๆของการวิจัย รวมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จัดทำขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล (protocol) เตรียมแบบสัมภาษณ์ ประชุมปรึกษาชี้แจงแก่ผู้ช่วยวิจัยจำนวน 7 คน ที่มีคุณสมบัติเป็นนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยบัณฑิตเอเชียที่ผ่านการเรียนในภาคทฤษฎีวิชาชีพทางการพยาบาล และนัดหมายการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ขั้นตอนการ

ชี้แจงวัตถุประสงค์ และขั้นตอนการเก็บข้อมูล ให้กับกลุ่มตัวอย่างโดยที่ผู้วิจัย 1 คน ต่อกลุ่มตัวอย่าง 1 คน พร้อมทั้งให้กลุ่มตัวอย่างเซ็นใบยินยอม พร้อมอธิบายข้อสงสัยที่ละข้อและให้กลุ่มตัวอย่างตอบ ใช้เวลา 20 นาที/คน เก็บรวบรวมแบบสัมภาษณ์ ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ใช้เวลาทั้งสิ้น 3 วัน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่ม

ตัวอย่าง โดยใช้สถิติบรรยายประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง

ปัจจัยนำ (อายุ รายได้ ความรู้ ทัศนคติ) ปัจจัยเอื้อ (การเข้าถึงทรัพยากรสุขภาพ) และปัจจัยเสริม (การมีส่วนร่วม

ของคนรอบข้างและบุคลากรทางการแพทย์/สาธารณสุข) กับ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน (Spearman Rank Correlation)

6.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง

ปัจจัยนำ (เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และโรคประจำตัว) โดยใช้การทดสอบไคสแควร์ (Chi-square test)

สรุปผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุจำนวน 377 ราย โดยส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขยาย (ร้อยละ 74.0) มากกว่าครึ่งสามีเป็นหัวหน้าครอบครัว (ร้อยละ 57.0) ส่วนใหญ่ใช้สิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า (ร้อยละ 82.2) มากกว่าครึ่งมีอาชีพใช้ประจำ (ร้อยละ 66.6) ซึ่งเป็นยากกลุ่มรักษาโรคเบาหวาน รองลงมาคือกลุ่มรักษาโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง และกลุ่มรักษาโรคความดันโลหิตสูงร้อยละ 33.1 30.7 และ 23.1 ตามลำดับ มากกว่าครึ่งมีภาวะโภชนาการมากกว่าเกณฑ์หรือ BMI > 25 Kg/m² (ร้อยละ 61.7) เพศชายเกือบทั้งหมดมีเส้นรอบเอวอยู่ในเกณฑ์ปกติหรือน้อยกว่า 90 cm. (ร้อยละ 93.9) เพศหญิงมากกว่าครึ่งเส้นรอบเอวอยู่ในเกณฑ์ปกติหรือน้อยกว่า 80 cm. (ร้อยละ 53.3) ส่วนใหญ่มีค่าความดันโลหิตอยู่ในเกณฑ์ปกติ (ร้อยละ 87.5)

2. จากการวิเคราะห์ลักษณะข้อมูลของปัจจัยนำ พบว่า ผู้สูงอายุมากกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง 214 คน (ร้อยละ 56.8) มีอายุในช่วงผู้สูงอายุตอนต้น (ร้อยละ 64.2) มีสถานภาพสมรสคู่ (ร้อยละ 66.3) รายได้เฉลี่ยของครอบครัวอยู่ในช่วง 5,000 -10,000 บาท (ร้อยละ 51.7) จบการศึกษา

ประถมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 62.9) ส่วนใหญ่มีโรคประจำตัว (ร้อยละ 73.7) ซึ่งเป็นกลุ่มโรคทางต่อมไร้ท่อที่ไม่มีภาวะแทรกซ้อน (ร้อยละ 87.8) มีอาชีพแม่บ้าน/พ่อบ้านมากที่สุด (ร้อยละ 44.8) มากกว่าครึ่งมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองที่ไม่ดี (ร้อยละ 66.3) มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง 377 คน (ร้อยละ 100) การวิเคราะห์ปัจจัยเอื้อพบว่า ส่วนใหญ่มีการเข้าถึงทรัพยากรสุขภาพได้ดี 333 คน (ร้อยละ 88.3) การวิเคราะห์ปัจจัยเสริมพบว่า ส่วนใหญ่คนรอบข้างให้ความสำคัญในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุเป็นอย่างดี (ร้อยละ 73.5) มากกว่าครึ่งมีบุคลากรทางการแพทย์/สาธารณสุขให้ความสำคัญในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 66.8) และพบว่า ผู้สูงอายุมากกว่าครึ่งมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองที่ดี (ร้อยละ 58.6)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยสถิติสหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมนพบว่า อายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ($r_s = -.11, p = .03$) ทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ($r_s = .19, p < .001$) การเข้าถึงทรัพยากรสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ($r_s = .11, p = .02$) อย่างไรก็ตาม รายได้ของครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง ทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง การมีส่วนร่วมของคนรอบข้าง และการมีส่วนร่วมบุคลากรทางการแพทย์/สาธารณสุข ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ของปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ (n=377)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Spearman ของพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ	p-value
ปัจจัยนำ		
อายุ	-.11*	.03
รายได้ของครอบครัว	.08	.09
ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง	.01	.70
ทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง	.19**	<.001
ปัจจัยเอื้อ		
การเข้าถึงทรัพยากรสุขภาพ	.11*	.02
ปัจจัยเสริม		
การมีส่วนร่วมของคนรอบข้าง	.09	.07
บุคลากรทางการแพทย์/สาธารณสุข	.07	.14

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการทดสอบไคสแควร์พบว่า สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ($\chi^2 = .13, p = .004$) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ของปัจจัยนำกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ (n=377)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Chi-square test ของพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ	(p-value)
ปัจจัยนำ		
เพศ	.15	.62
สถานภาพสมรส	.13*	.004
ระดับการศึกษา	<.001	.42
โรคประจำตัว	.27	.59
อาชีพ	.009	.86

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นวัยผู้สูงอายุตอนต้น ซึ่งเป็นช่วงอายุที่ยังมีความสามารถในการดูแลตนเองที่จำเป็นได้ดีเนื่องจากเป็นวัยที่การทำงานของอวัยวะในร่างกายยังไม่เสื่อมประสิทธิภาพมากนัก ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการควบคุมขนาดของเส้นรอบเอวและระดับความดันโลหิตให้อยู่ในเกณฑ์ปกติได้ สอดคล้องกับการศึกษาของธิดารัตน์ เลิศวิทยากุล (2561) พบว่า ผู้สูงอายุตอนต้นส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตามแบบประเมินความสามารถในการดำเนินกิจวัตรประจำวัน (Barthel ADL Index) โดยมีความต้องการพึ่งพิงผู้อื่นเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 97.56 ส่วนผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัวและได้รับการรักษาด้วยยาอย่างต่อเนื่อง มีการกระตุ้นให้ตื่นตัวเกี่ยวกับการดูแลตนเองที่ดีอยู่เสมอ ร่วมกับมีทัศนคติที่ดี สามารถเข้าถึงทรัพยากรสุขภาพได้ง่าย และครอบครัวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุเป็นอย่างดี ทำให้กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุบ้านโกทา หมู่ 25 ร้อยละ 58.6 มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองที่ดี สอดคล้องกับการศึกษาของ ประภาพร มโนรัตน์ และคณะ (2559) พบว่า ผู้สูงอายุเห็นว่าการดูแลสุขภาพเป็นเรื่องของตนเองที่จะต้องคงไว้เพื่อสุขภาพดี และจากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและเป็นครอบครัวขยาย มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-6 คน ลักษณะเป็นชุมชนเมือง วัฒนธรรมอีสาน จึงมีความรักและความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในครอบครัว มีความเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกันในชุมชน ปัจจัยนี้จะช่วยเสริมให้ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของประภาพร มโนรัตน์ (2559) ที่กล่าวไว้ว่า บทบาทของสังคมที่ร่วมกันดูแลผู้สูงอายุเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ดังนั้น จึงส่งผลทำให้พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุอยู่ในระดับดี

2. ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่ในวัยผู้สูงอายุตอนต้น ยังคงได้รับอิทธิพลจากข้อมูลข่าวสารทางด้านสุขภาพที่เข้าถึงได้ในอดีต ประสบการณ์การดูแลตนเองที่ผ่านมายังไม่เลือนหายจากความทรงจำ ส่งผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพในวัยผู้สูงอายุตอนต้น จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมของผู้สูงอายุกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุพบว่า ปัจจัยนำ ได้แก่ อายุ สถานภาพ ทศนคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง และปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การเข้าถึงทรัพยากรสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของ สฐาภรณ์ มหาจิตร (2557) พบว่า ผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ ในเขตบางกอกน้อย ที่มีอายุ และสถานภาพสมรส แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้สูงอายุในช่วงตอนต้น (60-69 ปี) เป็นวัยที่พึ่งพิงวัยทำงานมาได้ไม่นาน ร่างกายยังไม่เกิดความเสื่อมเท่าที่ควร ไม่มีอาการเจ็บป่วยที่ส่งผลต่อภาวะร่างกายและจิตใจ รับประทานอาหาร และออกกำลังกายได้ตามปกติ มีการติดต่อกับเพื่อนฝูงเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ในการช่วยเหลือชุมชนหรือสังคม ซึ่งเป็นพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองที่ดี และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เบญจพร สว่างศรี และเสริมศิริ แต่งงาม (2556) กล่าวว่า สถานภาพของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง โดยผู้สูงอายุที่มีสถานภาพโสดมีระดับการดูแลสุขภาพตนเองสูงกว่าสถานภาพสมรส เนื่องจากผู้สูงอายุที่มีสถานภาพโสดไม่ต้องมีภาระในการดูแลบุคคลอื่นๆ ในครอบครัว

จึงมีเวลาใส่ใจต่อสุขภาพของตนเอง และจากผลการศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของ ประภาพร มโนรัตน์ และคณะ (2559) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้สูงอายุที่มีทัศนคติและเห็นว่าการดูแลสุขภาพเป็นเรื่องของตนเองที่จะต้องคงไว้เพื่อสุขภาพดี จึงทำให้เกิดพฤติกรรมการดูแลสุขภาพที่ดีของผู้สูงอายุ และสอดคล้องกับการศึกษาของ พูลศักดิ์ พุมวิเศษ (2554) พบว่า ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุและสถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัจจัยนำ ได้แก่ เจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การเข้าถึงบริการสุขภาพและการตรวจรักษาที่เหมาะสม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่าปัจจัยนำในด้านเพศ ระดับการศึกษา โรคประจำตัว อาชีพ รายได้ของครอบครัว และความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง และปัจจัยเสริมในด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัวและบุคลากรทางการแพทย์/สาธารณสุข ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 อาจเป็นเพราะวัยผู้สูงอายุตอนต้นยังสามารถช่วยเหลือตนเองได้ดี สามารถแสวงหาข้อมูลทางด้านสุขภาพและการอาศัยในชุมชนเมือง ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงสถานบริการได้อย่างหลากหลายตามความพึงพอใจและความต้องการด้านสุขภาพทำให้รู้สึกว่ามีสิ่งใดที่เป็นอุปสรรคต่อการดูแลสุขภาพของตน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เบญจพร สว่างศรี และเสริมศิริ แต่งาม (2556) พบว่า ระดับการศึกษา และอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

หน่วยบริการสุขภาพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชน ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการให้ความรู้ที่ถูกต้อง และการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม รวมถึงการเชิญชวนให้ครอบครัวและชุมชนช่วยกระตุ้นการดูแลสุขภาพของตนเองของผู้สูงอายุอย่างถูกต้องและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ของผู้สูงอายุในชุมชน
2. ควรศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของปัญหาและอุปสรรค ในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุเพื่อที่จะได้หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆในการการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ
3. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ตลอดจนเครือข่ายต่างๆ ในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งผลการสร้างความตระหนักในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. ฤทธิญา คำลอยฟ้า. (2554). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานในคลินิกโรคเบาหวาน โรงพยาบาลแก้งสนามนาง อำเภอแก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา, 17(1), 17-30.
2. จินตนา อาจสันติยะ และ รัชณีย์ ป้อมทอง. (2561). แนวโน้มการดูแลผู้สูงอายุในศตวรรษที่ 21: ความท้าทายในการพยาบาล (The trend of Elderly Care in 21 st Century: Challenging in Nursing Care). วารสารพยาบาลทหารบก, 19(1), 39-46.
3. ธนายุส ธนธิตี และ กนิษฐา จำรูญสวัสดิ์. (2558). การพัฒนาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพที่พึงประสงค์ของผู้สูงอายุ ในชมรมผู้สูงอายุ ตำบลบางเตย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์, 35(3): 57.
4. ธิติรัตน์ เลิศวิทยากุล. (2561). การทำนายภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุตามพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 8 (ฉบับพิเศษ เดือนตุลาคม), 287-307.
5. นงนุช แยมวงษ์. (2557). คุณภาพชีวิตและความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุที่มารับบริการในโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพฯ. Journal of Medicine and Health Sciences, 21(1), 37-44.

6. เบญจพร สว่างศรี และ เสริมศิริ แต่งงาม. (2556). การดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, 1 (กรกฎาคม-ธันวาคม), 128-137.
7. ประภาสวัชร งามคณะ. (2557). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของคนไทยในเขตปริมณฑล. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 6(2), 21-30.
8. ประสิทธิ์ พิริยะไพบูลย์. (2559). การศึกษาการดูแลสุขภาพด้วยตนเองของครอบครัวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2560, จาก file:///C:/Users/Toshiba/Downloads/158179 - Article%20Text-433200-1-10-20181129.pdf.
9. ประภาพร มโนรัตน์ และคณะ. (2559). การดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุไทยพุทธในชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท:กรณีศึกษาบ้านนาโปรง ตำบลท่าเสา อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี้อุตรดิตถ์, 8(2), 96-111.
10. ปราโมทย์ ประสาทกุล, บรรณาธิการ. (2561). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2560. กรุงเทพฯ: บริษัทโรงพิมพ์ เดือนตุลาคม จำกัด.
11. พิมพ์สุทธิ บัวแก้ว และ รติพร ถึงผิง. (2559). การดูแลสุขภาพและภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุไทย. วารสารสมาคมนักวิจัย, 21(2), 94-129.
12. พูลศักดิ์ ภูมิวิเศษ. (2554). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี. สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2560, จาก http://research.rpu.ac.th/wp-content/uploads/2017/08/Pulsak-Pumwiset_2554.pdf.
13. ภรณ์ ตั้งสุรัตน์ และ วิมลฤดี พงษ์ศิริบุญ. (2556). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรปราการ. วารสารเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและงานวิจัย, 20(1), 57-69.
14. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลศิลา. (2560). ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ทรัพยากรสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลศิลา. สืบค้นเมื่อ วันที่ 30 ตุลาคม 2560.
15. สกุนา บุญนรากร. (2551). การสร้างเสริมสุขภาพแบบองค์รวมทุกช่วงวัย. สงขลา : เหมการพิมพ์.
16. สฐากร มหาวิจิตร. (2557). การดูแลสุขภาพตนเองและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลสตูล ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
17. สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2557). การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557. กรุงเทพฯ: บริษัท เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น จำกัด.
18. อุไร จเรประพาส และ ชนิษฐา นันทบุตร. (2559). การนำใช้ข้อมูลเพื่อการดูแลสุขภาพโดยชุมชน. วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ, 39(3), 64-74.
19. Green, L.W., & Kreuter, M.W. (1999). Health Education Planning: An Educational and Ecological Approach. (3rd ed.). Mountain View, C.A: Mayfield Publishing Company.
20. United Nation, Department of Economic and Social Affairs, Population Division. (2017). World Population Prospects: The 2017 Revision, DVD Edition.
21. United Nation. (2015). World Population Ageing 2013. New York: United Nations Department of Economic and Social Affairs.

รูปแบบการจัดการสมัยใหม่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร

The model of modern management effect to the success of an organizations

ถนอมศิลป์ จันคณาภิติกุล¹

กิตติชัย เจริญชัย²

นิศาตร์ณ์ โชติเชย²

บทคัดย่อ

การวิจัยเอกสารครั้งนี้ พบว่า การจัดการองค์กรธุรกิจในปัจจุบัน ผู้บริหารควรมีรูปแบบการจัดการที่เหมาะสม ผู้บริหารจำเป็นต้องทำหน้าที่ในการบริหารเพื่อการจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ มีการปรับเปลี่ยนหรือมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ต่างๆ ให้สามารถปรับตัวกับสถานการณ์การแข่งขันต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นเพื่อเป้าหมายให้องค์กรประสบความสำเร็จ วัตถุประสงค์เพื่อหาองค์ประกอบของการจัดการสมัยใหม่ โดยศึกษาจากตำราและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ผลลัพธ์จากศึกษาสามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการสมัยใหม่ได้ 5 ข้อได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การชี้นำ การควบคุม การอำนวยการ ซึ่งปัจจัยทั้งหมดที่กล่าวมานั้นถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการจัดการเพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จต่อไป

คำสำคัญ การจัดการสมัยใหม่, ความสำเร็จขององค์กร

Abstract

This documentary study found that: In today's business management, the administrators must have the right approach and management style for each organization. The managers need to have the right work processes as management situations may change. For the organization to succeed. The purpose of the study was to find out the new management model. To study from textbooks and research domestic and International that the output from this study we released new the elements of modern management were planning, organizing, leading, controlling and directing, human resource management, staffing, communicating, motivating, decision making, reporting, coordinating, budgeting and reporting so these variables are very important for managing the successful organizations.

Keywords: Modern management, Corporate Success

บทนำ

การจัดการธุรกิจในยุคปัจจุบันผู้บริหารต้องมีแนวทางและรูปแบบการบริหารที่เหมาะสมและทันการเปลี่ยนแปลงในสภาวะการแข่งขันที่รุนแรง (อมรรณรังกุล, 2556) ในปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด เป็นกุญแจสำคัญของ ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ทำให้ธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามมาก ซึ่งองค์กรไหนจะเติบโตหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่ความสามารถในการจัดการธุรกิจ (อารีรัตน์ ภูธรธนะ, 2559) การจัดการเป็นหัวใจสำคัญต่อองค์กร จะสำเร็จได้ต้องอาศัยการจัดการ ซึ่งการ (สมคิด บางโม, 2557)บริหารเป็นเป็นศาสตร์และศิลปะเพื่อนำคนและทรัพยากรมารวมกันแล้วอำนวยการให้บรรลุวัตถุประสงค์ (วิเชียร วิทย์อุดม, 2554) การจัดการมี

ความสำคัญเพราะการบริหารในปัจจุบันไม่ย่ำปัญหาเศรษฐกิจ การเมือง การค้าระหว่างประเทศ เทคโนโลยี ปัญหาแรงงาน การเพิ่มขึ้นของประชากรวัยชรา ซึ่งเหมือนกับที่ ธงชัย สันติวงษ์ (2541) เคยกล่าวว่าทุกวันนี้องค์กรหลายแห่งต่างต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ยุ่ยากและสลับซับซ้อน และสอดคล้องกับไพศาล มะระพฤษ์วรรณและคณะ (2539) การจัดการมีความซับซ้อนมากขึ้น นักบริหารต้องมีการประยุกต์ใช้ทรัพยากร ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผู้ศึกษาสนใจศึกษาตัวแบบหรือองค์ประกอบของการบริหารจัดการสมัยใหม่ที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร โดยการศึกษาจากตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทั้งในประเทศและต่างประเทศ

¹คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย

²คณะวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

องค์ประกอบของการจัดการสมัยใหม่

การจัดการ (Management) เป็นกระบวนการทำงานหรือกิจกรรมที่กลุ่มบุคคลในองค์กร ร่วมกันทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแนวทางที่กำหนดไว้ อารีรัตน์ ภูธรธม (2559) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารคือ กระบวนการออกแบบและบูรณาการสภาพแวดล้อม การใช้ทรัพยากรส่วนอนิวัช แก้วจำนง (2557) กล่าวไว้ว่า การบริหารคือ กระบวนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนมีการวางแผน การจัดการองค์กร การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การนำ การควบคุม ประสานงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ สำหรับ สมคิด บางโม (2557) กล่าวว่าว่าการจัดการคือกระบวนการที่ผู้จัดการ ต้องทำ การจัดลำดับก่อนหลังตามความสำคัญ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายคล้ายกับอมรรพรรณ รังกุล (2556) กล่าวไว้ว่าผู้บริหารต้องทำหน้าที่บริหารงานองค์กรให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ รวมถึง นงกรณ์ กุณทลบุตร (2557) กล่าวว่าว่าการบริหารคือการประสานทรัพยากรต่างๆ คน เงิน สิ่งของ วิธีการจัดการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่วนวิเชียร วิทย์อุดม (2554) การจัดการ คือวิถีทางในการปฏิบัติเพื่อที่จะบรรลุผล โดยการจัดหา พัฒนาและประยุกต์ให้ซึ่งทรัพยากรต่างๆเพื่อประโยชน์สูงสุดขององค์กร ซึ่งเนตรพัฒนา ยาวีราช (2550) การจัดการ หมายถึงกระบวนการที่ผู้บริหารปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรโดยอาศัย บุคลากรและทรัพยากรทางการบริหาร มัลลิกา ต้นสอน (2544) การจัดการหมายถึงกระบวนการในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล สำหรับธงชัย สันติวงษ์ (2543) การทำงานต่างๆให้ลุล่วงโดยการใช้บุคคลช่วยในการบริหารทรัพยากรด้านวัตถุ เช่น เครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบ เงินทุน รวมข้อมูลสารสนเทศต่างๆ

นอกจากนี้ Thomas S. Bateman Scott A. Snell (2007:19) กล่าวว่าการจัดการ คือ กระบวนการงานที่เกี่ยวกับคน และทรัพยากร เพื่อให้องค์กรบรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งผู้จัดการที่ดีนั้นต้องสามารถบริหารทั้งประสิทธิผลและประสิทธิภาพไปพร้อมกัน สำหรับ Nickels, William G. James M. McHugh และ Susan M. McHugh (2012) ได้กล่าวว่า การจัดการ คือ ขบวนการทำงานเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายโดยผ่านขบวนการวางแผน การจัดการโครงสร้างองค์กร การขึ้นนำและการควบคุม ทั้งบุคลากรและทรัพยากรต่างๆ รวมถึง John Campling David Poole Retha Wiesner John R. Schermerhorn. (2006) ได้ให้ความหมายของการจัดการ คือ การวางแผน การจัดโครงสร้างองค์กร การควบคุม สำหรับภาวะผู้นำนั้น กุหลาบ ปุริสาร (2561) ได้กล่าวว่าภาวะผู้นำเปรียบเสมือนพลังของผู้นำที่สามารถส่งแรงกระทำอันก่อให้เกิดการขับเคลื่อนของกลุ่มคน และองค์กรไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อองค์กรนั่นเอง

ความสำเร็จขององค์กร ความสำเร็จถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ทุกคนคาดหวัง Eisenberg, Paul (2018); Kaplan and Norton. (1996) ให้ความหมายไว้ว่าความสำเร็จ หมายถึงเครื่องมือทางการจัดการที่ช่วยในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติโดยอาศัยการวัดหรือการประเมินที่ครอบคลุมมิติในการจัดการ ซึ่งจะช่วยให้องค์กรเกิดความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมุ่งเน้นในสิ่งที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร นอกจากนี้ Rasha Mahmoud Elkanayati and Rania Shamah (2018) การวัดความสำเร็จต้องเป็นการวัดที่การประเมินกิจกรรมโดยรวมขององค์กรจึงจะถือได้ว่ามีความสำเร็จจริงตามเป้าหมายที่กำหนด ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของการจัดการสมัยใหม่

ผลการศึกษาคู่ประกอบของการจัดการ

ชื่อ-นามสกุล พ.ศ.	ชื่อหนังสือ	Planning	Organizing	Leading	Controlling	Directing	HRM	Staffing	Communicating	Motivating	Decision making	Reporting	Coordinating	Budgeting
Michael W.Junior(1998)	Managemant Building Competitive Competitive	x	x	x	x									
James M.McHugh(2012)	BUSINESS	x	x	x	x									
John Wiley & Sons Australia (2002)	Managemant	x	x	x	x									
Thomas S.Bateman Scott A.Snell (2007)	Management Leading & Collborating in a Competitive	x	x	x	x									
McGraw-Hill (2009)	Management Leading & Collborating in a Competitive	x	x	x	x									
William M.Pride Robert J.Hughes Jave R.Kapoor (2014)	Business	x	x	x	x									
Mary Anne Poatsy Kendall Martin (2010)	Better Business	x	x	x	x									
Stephen P.Robbins (2014)	Management	x	x	x	x									
Robert N.Lussier,Ph.D.(2008)	Management Fundamentals	x	x	x	x									
Stephen H.Goodman Patricia M.Fandt Joseph	Management Challenges For Tomorrow's Leaders	x	x	x	x									
Angelo Kinicki brian K.Williams(2008)	Management A Practical Introduction	x	x	x	x									
เนตรพัฒนา อารีราช (2550)	การจัดการสมัยใหม่	x	x	x	x									
วิเชียร วิทยอดม (2554)	การจัดการสมัยใหม่	x	x		x	x								
สมคิด บางโม (2557)	องค์การและการจัดการ	x	x		x	x								
ชนกรณ กงพลบุตร (2557)	หลักการจัดการ	x	x		x	x								
มัลลิกา ต้นสอน (2544),	การจัดการยุคใหม่	x	x		x	x								
ธงชัย สันติวงษ์ (2543)	องค์การและการบริหาร	x	x		x	x								
ธงชัย สันติวงษ์ (2541)	หลักการจัดการ	x	x		x	x								
ไพศาล มะระพฤกษ์วรรณและคณะ (2539)	การจัดการ	x	x		x	x								
อารีรัตน์ ภุระมระ (2559)	หลักการจัดการ	x	x		x	x								
อนันท์ แก้วจันทน์ (2557)	หลักการจัดการ	x	x		x	x								
อมรรณ รังกุล (2556)	การจัดการองค์กร	x	x		x	x								
Robert Kreitner (2005)	Foundations of management Basics and Best Practices	x	x		x	x								
Robert Kreitner (2004)	Management	x	x		x	x								
ROBERT KREITNER (2009,2007)	Principles of Management	x	x		x	x								
Luther, Gullick, and Lyndall Unwick. (1936)	Paper on the Science of Administration	x	x		x	x								

ตารางที่1 ตารางแสดงองค์ประกอบของการจัดการจากตำราในประเทศและต่างประเทศ

จากการสังเคราะห์ผลการศึกษารูปแบบของการจัดการสมัยใหม่ที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรจากตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทั้งในประเทศและต่างประเทศดังรูปที่1 สามารถกำหนด องค์ประกอบของการจัดการองค์การสมัยใหม่ได้ 5 ข้อ ดัง ตารางที่ 1 ได้แก่ การวางแผน(Planning) การจัดองค์กร(Organizing) การชี้นำ (Leading) การควบคุม (Controlling) และการอำนวยความสะดวก(Directing) ซึ่งปัจจัยทั้งหมดที่กล่าวมานั้นถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการจัดการเพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จ นอกจากนี้องค์การจะมีตัวชี้วัดความสำเร็จ ซึ่งแนวคิดตัวชี้วัดความสำเร็จ (Balanced Scorecard: BSC) ของ Kaplan และ Norton ที่มีการพัฒนา BSC ขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลขององค์กร สำหรับแนวคิดพื้นฐานของ BSC นั้นจะมีตัวชี้วัดผลสำเร็จครอบคลุมมุมมอง (Perspectives) 4 มิติ ได้แก่ 1. มิติด้านการเงิน (Financial Perspective) 2. มิติด้านลูกค้า (Customer Perspective) 3. มิติด้านกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective) 4. มิติด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and Growth Perspective) (Kaplan, Robert S., and David Norton, 1992) ดังนั้น Balance Scorecard จึงเป็นเครื่องมือเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานซึ่งให้ความสำคัญต่อดัชนี 4 ด้านอย่างสมดุลกัน ซึ่งดัชนีแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเรียนรู้และการพัฒนานั้นเอง ปัจจัยหลักเหล่านี้ถือเป็นฐานขององค์กรที่หวังผลกำไรจะส่งผลถึงด้านอื่นๆไปกันเป็นระบบผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่าย

จะต้องปฏิบัติงานตามกลยุทธ์ที่วางไว้ เพื่อให้ดำเนินงานได้บรรลุวัตถุประสงค์คล้ายๆกับพสุ เดชะรินทร์ (2554) กล่าวว่า ภายใต้สภาพแวดล้อมทางการแข่งขันที่รุนแรงในปัจจุบัน ทำให้องค์กรต่างๆ มีการปรับตัวและแสวงหาเครื่องมือทางการจัดการ มาช่วยในการบริหารและพัฒนาซึ่ง Balance Scorecard เป็นแนวคิดที่จะช่วยในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ

อภิปรายผล

จากการศึกษางานบทความวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการจัดการของแต่ละองค์กร มีองค์ประกอบแตกต่างกันไป สำหรับปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการนั้น Stephen P. Robbins (2014) กำหนดรูปแบบไว้ 4 องค์ประกอบคือ การวางแผน การจัดองค์กร การชี้นำ และการควบคุม สำหรับธุรกิจเล็ก Jair de Oliveira, Edmundo Escrivão Filho, Marcelo Seido Nagano, Antonio Sergio Ferrauda และ Daniela Rosim (2015) ทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการธุรกิจขนาดเล็ก (What do small business owner-managers do? A managerial work perspective) พบว่าการจัดการธุรกิจขนาดเล็กจะมีปัจจัย 4 ข้อ ได้แก่ 1.การจัดการโครงสร้างองค์กร 2.การประสานงานและการสร้างความสัมพันธ์ 3.การรับผิดชอบดูแลและการชี้นำ และ 4. การลดความขัดแย้งในองค์กร ซึ่งคล้ายๆกับการศึกษาของ Fred Luthans, Stuart A. Rosenkrantz, Harry W. Hennessey (1985) ศึกษาเรื่อง “What do successful managers really

do? An observation study of managerial activities. บอกว่าวิธีการและกระบวนการนั้นสำคัญมากต่อผู้บริหารธุรกิจขนาดเล็ก โดยแบ่งรูปแบบการจัดการ 4 ข้อ 1.กิจกรรมเกี่ยวกับโครงสร้าง 2.การประชาสัมพันธ์ 3.การดูแล และการเป็นผู้นำ 4.การลดความความขัดแย้ง แต่สำหรับการบริหารจัดการทางเทคนิคนั้นรูปแบบอาจแตกต่างกันที่ Alan Stretton (2016). ได้ศึกษารวบรวมหน้าที่กิจกรรมของผู้บริหารด้านเทคนิค ไว้ 5 ประการได้แก่ 1.การวางแผน (Planning) 2.การจัดการองค์กร (Organizing) 3. การชี้นำ (Leading) 4.การจัดการบุคคลเข้าทำงาน (Staffing) และ 5. การควบคุม (Controlling) นอกจากนี้สำหรับธุรกิจบริการก็อาจมีรูปแบบแตกต่าง โดยพรรณิภา ซาวคำ (2559) ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการภายในโรงแรม : กรณีศึกษาโรงแรมขนาดเล็ก ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า 1. การวางแผน มุ่งเน้นในเรื่องการให้บริการ การสร้างรายได้ และการตกแต่งโรงแรมให้โดดเด่น 2. การจัดการองค์กร เป็นไปในลักษณะทำตามคำสั่งของ เจ้าของกิจการหรือผู้บริหารระดับสูงของโรงแรมที่ไม่ได้มีการเขียนกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และ 3. การบังคับบัญชา มีความชัดเจนในแผนผังองค์กรการรายงานผลการปฏิบัติต่าง ๆ ตลอดจนมีความชัดเจนในหน้าที่ ความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่ง 4.การประสานงานองค์กร เป็นการติดต่อกันด้วยวาจาและสั่งงานด้วยวาจาระหว่างผู้บริหารกับพนักงานโดยตรง 5. การควบคุม กำหนดกรอบหน้าที่ของพนักงานเพื่อควบคุมคุณภาพการบริการให้ได้มาตรฐาน ทุกปัจจัยในการบริหารมีความสำคัญการทำงานตามโครงสร้างก็มีความสำคัญ ศิริพร น้อยวงศ์ สุวรรณ ประชา สุจิตรา อร่ามพงษ์พันธ์ และ ยิ่งสรณ์ หาพา (2560) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารระดับสูงต้องให้อำนาจแก่พนักงานตามลำดับชั้นบริหารงาน ตามโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนตามสาขาและทุกส่วนประสานงานกันได้ดี ก็ทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ ส่วนเรื่องภาวะผู้นำนั้นเป็นส่วนสำคัญมาก

สรุป

การจัดการธุรกิจในยุคใหม่นั้นผู้บริหารต้องมีแนวทางและรูปแบบการบริหารที่เหมาะสมกับองค์กรนั้นๆ ให้ทันการเปลี่ยนแปลงในสภาวะการแข่งขันเพื่อความได้เปรียบในการแข่งขัน ซึ่งองค์ประกอบของการจัดการสมัยใหม่ที่วิเคราะห์และสังเคราะห์ ดังรูปที่ 2 ได้แก่ 1. การวางแผน (Planning) 2. การจัดการองค์กร (Organizing) 3. การชี้นำ (Leading) 4. การควบคุม (Controlling) และ 5. การอำนวยการ (Directing) โดยปัจจัยแต่ละตัวนั้นมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร นอกจากนี้ผู้บริหารมีการเรียนรู้เพื่อ

สะสมประสบการณ์เพิ่มศักยภาพในการจัดการ รวมถึงการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดต่อไปเรื่อยๆ ขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. กุหลาบ ปุริสาร. (2561). **แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สู่ผู้นำที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21**. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน).
2. ชนงกรณ์ กุณทลบุตร. (2557). **หลักการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
3. ญัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2548). **การพัฒนา Balanced Scorecard**. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์ Be Bright Books จำกัด.
4. ธงชัย สันติวงษ์. (2541). **หลักการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ 8, กรุงเทพฯ, ไทยวัฒนาพานิชย์จำกัด.
5. _____. (2543). **องค์การและการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ 11, กรุงเทพฯ, ไทยวัฒนาพานิชย์ จำกัด.
6. เนตรพัฒนา ยาวีราข. (2550). **การจัดการสมัยใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 6, กรุงเทพฯ, ทริปเพินกรุ๊ปจำกัด.
7. พสุ เดชะรินทร์. (2554). **Balanced Scorecard และ Key Performance Indicators**. พิมพ์ครั้งที่ 7, กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
8. ไพศาล มะระพะกุลสุวรรณ และคณะ. (2539). **การจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพฯ, แมคกรอ-ฮิล อินเทอร์เน็ตชั่นแนล เอ็นเตอร์ไพรส์จำกัด.
9. มัลลิกา ต้นสอน. (2544). **การจัดการยุคใหม่**. กรุงเทพฯ, เอ็กสเปอร์เน็ทจำกัด.
10. วิเชียร วิทย์อุดม. (2554). **การจัดการสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ, ธนัชการพิมพ์จำกัด.
11. ศิริพร น้อยวงศ์ สุวรรณ ประชา สุจิตรา อร่ามพงษ์พันธ์ และ ยิ่งสรณ์ หาพา. (2560). **กลยุทธ์การดำเนินธุรกิจค้าปลีกไทย : กรณีศึกษาบริษัท บิ๊กซูเปอร์มาร์เก็ต จำกัด**. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน).
12. อนิวัช แก้วจันทน์. (2554). **การจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ, นาศิลป์โฆษณาจำกัด.

13. อาริรัตน์ ภูธรระ. (2559). **หลักการจัดการ.** คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
14. Ange Kinicki, Brian K. Williams (2008). **Management A Practical Introduction.** (3rd Edition). New York : McGraw-Hill Companies, Inc.
15. Bateman, Thomas S. and Snell, Scott A. (2007). **Management Leading & Collaborating in a Competitive World.** (7th Edition). New York : McGraw-Hill/Irwin.
16. Eisenberg, P. (2016). **The Balanced Scorecard and Beyond – Applying Theories of Performance Measurement, Employment and Rewards in Management Accounting Education.** International Research Journal of Management Sciences 4 (7), pp. 483-491.
17. John Campling David Poole Retha Wiesner 17. John R. Schermerhorn, (2006). **Management.** John Wiley & Sons Australia, Ltd.
18. Kaplan, Robert S and David Norton. (1992). **"The Balanced Scorecard: Measures that Drive Performance."** Harvard Business Review 70, no. 1 (January–February): 71–79.
19. Mary Anne Poatsy and Kendall Martin. (2010). **Better Business.** Pearson Education Limited.
20. Nickels, William G. Business. (2012). **connecting principles to practice.** New York : McGraw Hill Irwin.
21. Rasha Mahmoud Elkanayati and Rania Shamah. (2019). **Could the balanced scorecard enhance pharmaceutical organisations' quality performance?.** Industrial and commercial training. VOL. 51 NO. 4 2019, pp. 256-276.
22. Robert Kreitner. (2004). **Management.** (9th Edition). Houghton Mifflin Company, Boston, MA.
23. Robert Kreitner, (2009). **Principle of Management.** (7th Edition). International Student ed.
24. Robert N. Lussier. (2009). **Management Fundamentals.** (4th Edition) Cengage Learning South-Western.
25. Stephen A. Goodman, Patricia M. Fandt, Joseph F. Michlisch and Pamela S. Lewis. (2007). **Management Challenges for Tomorrow's Leaders.** China Translation & Printing Services, Ltd.
26. Stephen P. Robbins, Mary Coulter (2014). **Management.** (12th Edition). Pearson Education Limited.
27. William M. Pride, Robert J. Hughes, Jack R. Kapoor. (2014). **Business.** (12th Edition) Cengage Learning Asia Pte Ltd. Singapore.

แนวทางการบริหารงานของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชน: กรณีศึกษาศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชนตำบลหนองกงเขิน อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น

**Management Guideline for Community Disabled Person Rehabilitation:
A Case Study of Nong Kungsern Subdistrict, Phu Wieng District,
Khon Kaen Province**

เสาวลักษณ์ คำหาญสุนทร¹

เพ็ญณี แนนรอท²

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) กระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชนตำบลหนองกงเขิน อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น 2) ปัญหา อุปสรรคของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชนตำบลหนองกงเขิน อำเภอกุเวียงจังหวัดขอนแก่นในการพัฒนาคนพิการในท้องถิ่น และ 3) แนวทางในการฟื้นฟูสมรรถภาพชีวิตคนพิการของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การดำเนินงานของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชนตำบล หนองกงเขิน อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 33 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มคนพิการและครอบครัวจำนวน 15 ครอบครัว กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน 9 หมู่บ้าน จำนวน 9 คน และกลุ่มนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่วนตำบล หัวหน้าศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชน พัฒนาชุมชน อาสาสมัครดูแลคนพิการ จำนวน 9 คน เข้าร่วมประชุมกลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง การสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

จากผลการวิจัย พบว่า 1) กระบวนการพัฒนา คนพิการประกอบด้วยกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ และการฝึกอาชีพและการจัดการให้รับรู้การเข้าถึงสิทธิคนพิการในด้านสวัสดิการของรัฐ รวมถึงการจัดฝึกอบรมบุคลากรเพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถ และการประสานงานระหว่างหน่วยงานอื่นๆ 2) ปัญหาอุปสรรคของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชน ได้แก่ผู้พิการในชุมชน ได้แก่ผู้พิการไม่มีความสนใจด้านการส่งเสริมอาชีพ การเสริมพลังทางด้านเทคโนโลยี การขาดแคลนงบประมาณในการติดตามงานและขาดการบูรณาการงานระหว่างหน่วยงาน (3) แนวทางในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการประกอบด้วย 3.1 บุคลากรที่ทำงานมาจากหลากหลายสาขาได้แก่ นักกายภาพบำบัด ครัวอาสาสมัครดูแลเยี่ยมบ้าน และมีบริการรับส่ง เมื่อเวลาเจ็บป่วย 3.2ควรมีการประสานในหน่วยงานต่างๆ และการประเมินการดำเนินงานของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชน 3.3 ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในครอบครัวผู้พิการในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการและกิจกรรมฝึกอาชีพที่เหมาะสม

คำสำคัญ: บุคคลพิการ, การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ,การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

Abstract

The purposes of this qualitative study were: 1) to study the management of the Rehabilitation Center for Disabled People in the community of Nong Kung SernSubdistrict, PhuWiang District, Khon Kaen Province, 2) to investigate problems and obstacles of the Rehabilitation Center for Disabled People in the development of disabled people in local area, and 3) to propose guidelines for the rehabilitation of disabled people's lives in the Rehabilitation Center for Disabled People. The data were obtained from 33 key informants from 3 groups: The disabled people and families include 15 families, 9 village headmen in 9 villages, and the President of Tambon Administration Organization, Director of District Hospital, Head of the Rehabilitation Center for Disabled People in the community, Community development personnel,

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

²อาจารย์ประจำวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

volunteers taking care of disabled people include 9 persons, participated in focus group discussion and in-depth interview. The research tools used in the study were a structured – interview and frame for focus group discussion. The data were analyzed using content analysis.

The results showed that: 1) the management of the Rehabilitation Center for Disabled People included medical rehabilitation, and occupation training, and providing knowledge concerning the people in public welfare such as receiving free treatment from government hospital, and subsidy for expenses in living expenses., 2) the problems and obstacles were found that most disabled people were not interested in vocational training because of living conditions. They were not interested in technology enhancements or other privileges that disabled people should receive on universal principles, such as being independent via technological devices for disabled people, and 3) the guidelines for development process of the Rehabilitation Center for Disabled People in Nong Kung SernSubdistrict, 3.1 the staff required the knowledge in the operation in various fields, such as physiotherapy should volunteer for taking care of disabilities by home visit and transportation when they need help, 3.2 there should be coordination among other agencies. It was necessary to have government agencies to assess the services of the Center, 3.3 there should be promoting participation from the family member of disabled persons in rehabilitation program and occupational training activities.

Keywords: Disabled person., Rehabilitation of the disabled., Improving the quality of life, the disabled

1. บทนำ

ความพิการที่เกิดขึ้นกับสมาชิกในครอบครัวย่อมมีผลกระทบต่อสมาชิกในครอบครัว ที่ต้องรับผิดชอบเลี้ยงดู ทั้งผลกระทบทางจิตใจและร่างกาย สังคม เศรษฐกิจ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ในช่วงปี พ.ศ. 2545 และปี พ.ศ.2550 พบว่า สัดส่วนของผู้พิการต่อประชากรทั้งหมด เท่ากับร้อยละ 2.7 และรายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง 30 มิถุนายน 2559 คนพิการที่ได้รับการออกบัตรประจำตัวคนพิการ จำนวน 1,597,7575 คน (ร้อยละ 2.43 ของประชากรทั้งหมด) สาเหตุความพิการ เกิดจากภาวะความเจ็บป่วยโรคต่างๆ ในภายหลัง ร้อยละ 30.07 ความพิการแต่กำเนิด ร้อยละ 19.51 อุบัติเหตุ ร้อยละ 14.20 พันธุกรรม ร้อยละ 0.48 มากกว่า 1 สาเหตุ ร้อยละ 2.81 แพทย์ไม่ระบุสาเหตุ ความพิการร้อยละ 32.92 โดยแบ่งประเภทของความพิการ 7. ประเภท เรียงจากลำดับมากไปหาน้อย คือ 1. ทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย 2. ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย 3. ทางการเห็น 4. ทางจิตใจหรือพฤติกรรม 5. ทางสติปัญญา 6. ทางอภิสติ และ 7. ทางการเรียนรู้ รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2559 กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2559) มีกฎหมายเฉพาะสำหรับคนพิการ คือ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 โดยเนื้อหาสาระเป็นการเปลี่ยนจาก “ปรัชญาวิธีคิดจากแบบแผนทางการแพทย์ไปสู่แบบแผนทางสังคม”

“การสงเคราะห์ไปสู่การพัฒนาและเสริมพลังอำนาจ” “กฎหมายเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพ” (Rehabilitation Act) ไปสู่ “กฎหมายจัดการเลือกปฏิบัติ” (Discrimination Act) รวมทั้งการมีส่วนร่วมของคนพิการในการกำหนดนโยบายและกฎหมาย เป็นการทำให้มีการบริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ การพัฒนาอาชีพ การฝึกทักษะในการดำรงชีวิต การช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม การพัฒนาอันเป็นสาธารณะ ข่าวสารข้อมูล รวมถึงสิทธิประโยชน์ของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการตามกฎหมาย จะได้รับ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 (พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550) และ (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551)

จังหวัดขอนแก่น เป็นจังหวัดที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นและจำนวนผู้พิการก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จะเห็นได้จากสถิติของคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2537 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2558 กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ทั้งหมด 1,983,925 ราย เสียชีวิต 243,109 ราย มีชีวิต 1,740,816 ราย และ สถิติของคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2537 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560 คนพิการทั้งหมด จำนวน 2,286,754 ราย เสียชีวิต 555,156 ราย มีชีวิต 1,731,598 ราย ข้อมูล ณ วันที่ 2 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2560 จะเห็นว่าจำนวนคนพิการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกัน ในพื้นที่ต่างๆ

ที่อยู่ภายใต้การดูแลขององค์กรปกครองท้องถิ่นต่างเห็นความสำคัญของการดูแลผู้พิการเพราะ เป้าหมายของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ คือ คนพิการครอบครัวสามารถเข้าถึงระบบบริการพื้นฐานของรัฐ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สร้างความตระหนักของครอบครัวและชุมชนให้เห็นความสำคัญของคนพิการ ผลลัพธ์ คือ เกิดต้นแบบการทำงานจัดตั้งและการดำเนินงานของศูนย์ฯ เกิดหลักสูตรการฝึกอบรม สำหรับเจ้าหน้าที่ในศูนย์และอาสาสมัครปฏิบัติงานเพื่อคนพิการทั้งในชุมชนและในศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชน ร่วมกันสร้างคู่มือการทำงาน เพื่อนำไปสู่การขยายผลงานในพื้นที่อื่น เป็นสถานที่จัดอบรมคนพิการ ผู้ดูแลคนพิการ และชุมชนองค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้คนพิการและครอบครัวสามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชน มีอาชีพ และพึ่งพาตนเองและเป็นที่ยอมรับของชุมชน สังคม อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และมีคุณค่า สามารถช่วยเหลือชุมชนของตนเองให้พัฒนาและนำแนวทางไปสู่ชุมชนอื่นได้ (รัชนิ สรรเสริญ, 2555)

การดำเนินงานพัฒนาศักยภาพคนพิการโดยชุมชนของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินงานภายใต้โครงการ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนเพื่อให้บริการคนพิการแบบครบวงจร ในระดับชุมชน โดยใช้รูปแบบของ “อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ช่วยเหลือคนพิการ” (อพมก.) ซึ่งภารกิจหลักของ อพมก. ในการให้ความช่วยเหลือดูแลฟื้นฟู และพัฒนาคนพิการมี 11 ภารกิจหลักได้แก่ การค้นหาคนพิการโดยชุมชน การจดทะเบียนคนพิการ ประสานงานกับคนพิการ ครอบครัว อบอุ่น และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการ การจัดทำแผนบุคคล การฝึกทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการแต่ละประเภท การส่งเสริมเข้าถึงระบบสุขภาพหลักประกัน 30 บาท การได้รับอุปกรณ์เครื่องช่วยคนพิการ เตรียมความพร้อมเข้ารับระบบโรงเรียนการฝึกทักษะอาชีพสำหรับคนพิการ และการกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มในชุมชน คู่มือปฏิบัติงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมฯ ช่วยเหลือคนพิการ (อพมก.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ, 2555) (สุเวช ทรงอยู่สุข, 2550) ศึกษา แนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเขมราฐ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ความต้องการฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ได้รับผลกระทบจากการฟื้นฟูสมรรถภาพ เห็นสอดคล้องกันว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเขมราฐ ควรดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการแพทย์เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ

ด้านอาชีพ ส่วนปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขมราฐ ได้แก่ ปัญหาด้านงบประมาณ บุคลากร การวางแผน และการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนแนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการที่สำคัญ คือ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านการแพทย์ (Medical Rehabilitation) การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา (Education Rehabilitation) การฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านการอาชีพ (Vocation Rehabilitation) การฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านการสังคม (Social Rehabilitation) การพัฒนางานด้านนี้ จึงถือว่ามีความสำคัญ ดังนั้นการศึกษาสภาพการบริหารจัดการของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชนตำบลหนองกุ้งเขิน อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น จึงเป็นองค์ความรู้ที่ควรได้รับการศึกษาเพื่อให้ได้องค์ความรู้มาพัฒนางานบริการด้านนี้ งานวิจัยนี้จึงมุ่งเพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชนตำบลหนองกุ้งเขิน อำเภอภูเวียงในการฟื้นฟูสภาพร่างกายให้คนพิการ การฝึกอาชีพของคนพิการและครอบครัว ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการฟื้นฟูคนพิการ รวมทั้งจัดทำหาแนวทางแก้ไขและการนำความรู้เพื่อพัฒนาคนพิการในชุมชนโดยจัดทำแผนกลยุทธ์ ประกอบการพิจารณาความเป็นไปได้ของการนำสู่การปฏิบัติ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษากระบวนการฟื้นฟู สมรรถภาพคนพิการของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชนตำบลหนองกุ้งเขิน อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

2.2 เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชนตำบลหนองกุ้งเขิน อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

2.3 เพื่อหาแนวทางในการฟื้นฟูสมรรถภาพชีวิตคนพิการของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชน

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกกลุ่มเป้าหมายจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) 3 กลุ่ม

3.1.1 กลุ่มเป้าหมาย (Target Group) ประกอบด้วยกลุ่มผู้พิการและครอบครัวผู้พิการ จำนวน 15 คน

3.1.2 กลุ่มผู้ดูแลศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชน จำนวน 4 คน ผู้นำชุมชน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน หัวหน้าสถานีอนามัยประจำตำบล จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลประจำตำบล จำนวน 2 คน

3.1.3 ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านละ 1 คน จำนวน 9 หมู่บ้าน รวมเป็น 9 คน รวมทั้งหมด 33 คน ได้มา ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดด้านกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการซึ่งประกอบด้วยการฟื้นฟูโดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง community-based rehabilitation หรือ CBR (องค์การอนามัยโลก WHO) การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านความเป็นอยู่ ด้านสังคม และด้านการเสริมพลัง ซึ่งมีผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้พิการในชุมชน ผู้ดูแลคนพิการ ครอบครัว ผู้นำชุมชน และหน่วยงานภาครัฐและเอกชน (สุเวช ทรงอยู่สุข, 2550)

3.3 วิธีการวิจัย

ใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research Principle) 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection)

3.4 ระยะเวลาในการวิจัย

ใช้ระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้าระหว่างเดือนมกราคม 2560 – เดือนมีนาคม 2561

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง นำไปสัมภาษณ์ตามกลุ่มเป้าหมายคือคนพิการและครอบครัวคนพิการจำนวน 15 ชุด ผู้ดูแลศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชน ผู้นำชุมชน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้าสถานีอนามัยประจำตำบล เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลประจำอำเภอ จำนวน 9 ชุด

4.2 กรอบการประชุมกลุ่มย่อย ยังเป็นประเด็นคำถามปลายเปิดให้สมาชิกในกลุ่มได้ตอบคำถาม จำนวน 9 ชุด

4.3 แบบประเมินความเป็นไปได้ของแผนกลยุทธ์สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเป็นไปได้ของแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตำบลหนองกุ้งเงิน อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้ การสัมภาษณ์ เชิงลึก (In – Depth interview) ในการสัมภาษณ์ ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ผู้ศึกษาใช้วิธีการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้ให้สัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้จะมีอิสระในการตอบคำถาม และแสดงความคิดเห็น และให้เหตุผลตามประสบการณ์ที่ผู้ให้

สัมภาษณ์ได้ตอบเกี่ยวกับแนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชนตำบลหนองกุ้งเงิน อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group discussion) เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของแผนกลยุทธ์รายละเอียดการดำเนินการประกอบด้วย

1. สำรวจและทำบัญชีคนพิการกลุ่มตัวอย่างในศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตำบลหนองกุ้งเงิน อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น

2. ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่นมหาวิทยาลัยขอนแก่น ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุ้งเงิน อำเภอกุเวียง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่วนตำบลหนองกุ้งเงิน อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น ประธานชุมชนในเทศบาลตำบลหนองกุ้งเงิน ผู้ดูแลศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตำบลหนองกุ้งเงิน อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในพื้นที่

3. ประชุมชี้แจงกับกลุ่มผู้ร่วมศึกษาเพื่อทำความเข้าใจในการใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างกับกลุ่มตัวอย่าง

4. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างคนพิการและครอบครัว ผู้นำชุมชน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุ้งเงิน ผู้ดูแลศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ หัวหน้าสถานีอนามัยประจำตำบล เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลประจำอำเภอ จำนวน 33 คน นำมาตรวจสอบความถูกต้อง และกลับไปเก็บข้อมูลใหม่หากข้อมูลไม่สมบูรณ์

5. แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ในการพัฒนาศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ตำบลหนองกุ้งเงิน อำเภอ กุเวียง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 3 คน ได้แก่ รศ.ดร.ปิยะวรรณ ศรีสุรักษ์ ผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ชำนาญการ การสอนสังคมศึกษา สื่อการเรียนรู้และการศึกษาพิเศษ อดีตรองผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายการศึกษาพิเศษ (ศูนย์วิจัยออกทิสติก) รศ.ดร.สุวิ ฤกษ์จารี รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ และประธานสาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ รศ.ดร.วัลลภา อาริรัตน์ ความเชี่ยวชาญพิเศษการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนจากแบบสัมภาษณ์ทุกชุด นำข้อมูลมาวิเคราะห์ผู้ศึกษานำแบบสัมภาษณ์ที่เก็บรวบรวมได้จากการศึกษาค้นคว้ามาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการเก็บข้อมูลหลากหลายวิธี และเก็บ

จากหลายหลายกลุ่มสรุปข้อมูลโดยการสร้างข้อสรุปใช้หลักการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Inductive analysis)

2. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และสังเกตมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) และจัดหมวดหมู่ตามกรอบวัตถุประสงค์การวิจัย

3. พัฒนาข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์โดยประมวลข้อมูลที่ได้และจัดทำแผนกลยุทธ์จากนั้นนำเสนอแผนกลยุทธ์โดยเสนอต่อผู้บริหารในการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group discussion) เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของแผนกลยุทธ์

4. สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อยและนำเสนอกลุ่มย่อยและนำเสนอแนวทางการบริหารงานของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชนตำบลหนองกุ้งเงิน อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

สรุปผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่าศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชนตำบลหนองกุ้งเงิน ขาดบุคลากรในการดำเนินงานในด้านต่างๆ เช่น แพทย์ นักกายภาพบำบัด อาสาสมัคร ในการออกเยี่ยมบ้านคนพิการและครอบครัว ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ขาดงบประมาณในการติดตามงาน ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการให้เป็นปัจจุบัน เพราะมีการปรับเปลี่ยนผู้บริหารชุมชนบ่อย ไม่มีการวางแผนในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

3. คนพิการและครอบครัวในชุมชน ไม่มีความต้องการฝึกอาชีพ แต่ต้องการได้รับเงินสงเคราะห์ เครื่องใช้อุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน เนื่องจากคนพิการเป็นผู้สูงอายุ การเดินทางลำบาก ไม่มีแรงจูงใจในการฝึกอาชีพตามโครงการที่รัฐ หรือหน่วยงานส่งเสริม ไม่มีความกระตือรือร้น และแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชน : กรณีศึกษาศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชนตำบลหนองกุ้งเงิน อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ที่ควรอภิปรายดังนี้

1. กระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ คนพิการต้องการแพทย์ นักกายภาพบำบัด อาสาสมัครควรให้ความสำคัญในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านการแพทย์ การติดตามออกเยี่ยมบ้านคนพิการ ของอาสาสมัครดูแลคนพิการให้มากขึ้น ทำตารางออกเยี่ยมให้ชัดเจน มีการจดบันทึกการออกเยี่ยม ทั้ง 9 หมู่บ้าน ให้ทั่วถึง การจัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ การให้ความรู้การดูแลตนเองสำหรับคนพิการ และความรู้ในการดูแลคนพิการ

สำหรับครอบครัวคนพิการ การเสริมพลังให้คนพิการและครอบครัว พึ่งตนเองได้ จัดการชีวิตให้เหมาะสมกับสังคมที่เกื้อหนุนกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ โกวิทย์ พวงงาม (2553) ศึกษา การจัดการตนเองในชุมชนและท้องถิ่น คนพิการต้องการที่จะได้เงินช่วยเหลือ วัสดุอุปกรณ์ ภายอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ พร้อมใช้มากกว่าที่จะพยายามได้มาจากการฝึก การเรียนรู้เพื่อที่จะได้มาซึ่งอาชีพอย่างยั่งยืน คนพิการต้องการช่วยในการ ดูแลด้านจิตใจและทางด้านร่างกาย และมีการส่งต่อถ้าหากเกิดอาการเจ็บป่วย มีรถบริการเพื่อความสะดวกในการขนส่งผู้ป่วยให้ได้รับการรักษาอย่างทันเวลาอาจเป็นเพราะคนพิการมีอายุมาก ที่อยู่ไกลจากศูนย์ฟื้นฟูคนพิการในชุมชน ไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ครอบครัวคนพิการไม่สามารถพาคนพิการมารับบริการได้เพราะต้องทำมาหากินสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิษฐา เทวินทรภักดี (2539) แนวคิดในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ คือ ด้านการแพทย์ เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพ ความพิการให้ดีขึ้นด้วยวิธี ตรวจวินิจฉัย ให้คำแนะนำ บำบัดรักษา กายภาพบำบัด จิตบำบัด ภายอุปกรณ์ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายจากสถานพยาบาลของรัฐ หรือสถานพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข

2. วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชนตำบลหนองกุ้งเงิน อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่นในการพัฒนาคนพิการผลการศึกษา พบว่า

2.1 ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชนตำบลหนองกุ้งเงินขาดบุคลากรในการดำเนินงานในด้านต่างๆ เช่นนักกายภาพบำบัด แพทย์ อาสาสมัคร ในการออกเยี่ยมบ้านคนพิการและครอบครัวให้ทั่วถึงรวมถึงการจัดฝึกอบรมบุคลากรเพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถ และการประสานงานระหว่างหน่วยงานอื่นๆ ในการบริหารงานจะต้องมีทักษะในการวิเคราะห์ พัฒนาทรัพยากรบุคคลในชุมชน ให้มีการพัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กุลลา ปุริสาร, 2558)

2.2 ขาดงบประมาณในการติดตามงาน ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการให้เป็นปัจจุบันอาจเป็นเพราะไม่มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การดำเนินงาน การวางแผนที่จะทำให้ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชนดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ของคนพิการได้เข้ามาใช้บริการ ขาดบุคลากรในการดำเนินงานเช่น แพทย์นักกายภาพ อาสาสมัครดูแลคนพิการและออกออกเยี่ยมบ้านโดยรวมมีการดำเนินการในหลายกิจกรรม กิจกรรมสำคัญคือการเยี่ยมบ้านและการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการแพทย์ ขาดทักษะในการดูแลคนพิการ ด้านความต่อเนื่องของการติดตาม

โครงการ การบริหารจัดการซึ่งบูรณาการโดยความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในท้องถิ่นซึ่งไม่สอดคล้องกับงานของ ทวี เชื่อสุวรรณทวี และคณะ(2549) เรื่องรูปแบบการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการที่เหมาะสมกับชุมชนพุทธมณฑล อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ได้เสนอแนวทางการฟื้นฟูได้แก่ การจัดโครงการสำรวจปรึกษาและแนะแนวแก่คนพิการ โดยบูรณาการกับส่วนราชการอื่น เช่น โรงพยาบาลส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดในเรื่องงบประมาณเงินทุนกู้ยืมสำหรับประกอบอาชีพคนพิการ และการสร้างอาชีพให้คนพิการ เพื่อให้คนพิการสามารถชำระหนี้เงินกู้คืนได้ การพัฒนาระบบบริหารงานของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยการสำรวจข้อมูลคนพิการอย่างครอบคลุม ทุกแง่มุม เพื่อจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศสำหรับการบริหารงานและมีเครือข่ายการปฏิบัติงานฟื้นฟูคนพิการและครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ ความชำนาญในการปฏิบัติงาน ซึ่งอาจส่งเจ้าหน้าที่ไปศึกษาอบรม ดูงานในสถานที่ประสบความสำเร็จในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

2.3 คนพิการไม่มีความสนใจด้านการศึกษาเพิ่มเติมไม่จำเป็นจะเป็นการศึกษาภาคบังคับ การศึกษาด้านอาชีพ การฝึกอาชีพตามโครงการต่างๆ อาจเป็นเพราะคนพิการในชุมชนตำบลหนองกุ้งเขิน อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น เป็นคนพิการและสูงอายุ ไม่มีการพัฒนาในด้านสารสนเทศ การติดต่อสื่อสารต่อและไม่สามารถเห็นถึงความสำคัญของการศึกษา หรือการเสริมพลังด้านสิทธิของคนพิการ เนื่องจากความขราและพิการ อยู่ในพื้นที่เดิมๆ คนพิการไม่มีการพัฒนาตนเอง แต่มีความสนใจในด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชณี สรรเสริญ (2555) เรื่อง การบูรณาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการบริการระดับปฐม. พบว่า ผู้พิการ ต้องการมีส่วนร่วมในชุมชน ต้องการพัฒนาทักษะและความรู้ทั่วไปเฉพาะด้านให้แก่สมาชิกในชุมชน การให้คนพิการและครอบครัวมีส่วนร่วมในกระบวนการทำกิจกรรม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา

3. แนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการได้ดังนี้

3.1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในครอบครัวผู้พิการ ผู้นำชุมชน อาสาสมัคร หน่วยงานของรัฐ จัดให้มีกิจกรรมฝึกอาชีพที่เหมาะสมสำหรับคนพิการในชุมชน

3.2 การเสริมพลังอำนาจในการดูแลสุขภาพตนเอง คือ การค้นพบปัญหาที่ตนเองเป็น ตระหนัก

ถึงปัญหาของตนเอง แล้วหันมาดูแลตนเอง สร้างกำลังใจ แรงจูงใจให้ตนเอง และปฏิบัติตามอาสาสมัครออกเยี่ยมบ้าน ทำให้พัฒนาสุขภาพตนเองได้ดีขึ้น (เบญจรงค์ ศรีสุระ, วิณา อิศรางกูร ณ อยุธยา และ กุหลาบ ปุริสาร, 2559)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากข้อมูลที่ได้จากการวิจัย เมื่อวิเคราะห์ประมวลผลแล้ว ควรจัดให้มีแผนกลยุทธ์ด้านการวางแผนในการให้บริการ มีการคัดกรองคนพิการแยกประเภทคนพิการเพื่อให้คนพิการได้รับการบริการแบบถูกวิธี และเกิดความตระหนักให้คนพิการได้รับรู้สิทธิของตนเอง แต่ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการของศูนย์บริการคนพิการในชุมชน สามารถที่จะหาสถานที่และอุปกรณ์ที่เพียงพอแต่ความต้องการของคนพิการ

1.2 ควรศึกษาการติดตามการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ อาสาสมัครคนพิการและครอบครัวคนพิการ ถึงการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ของศูนย์ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดูแลฟื้นฟูคนพิการในชุมชนอย่างต่อเนื่อง การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของภาครัฐ โรงพยาบาล การส่งต่อ การออกเยี่ยมบ้านของเจ้าหน้าที่ รวมถึงการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐเพื่อให้การบริการของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชุมชนสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิธีการเข้าถึงชีวิตคนพิการด้านสภาพปัญหาด้านอื่น ๆ นับแต่ ด้านสุขภาพจิต ด้านสุขภาพวะ เพื่อเป็นกรอบในการจัดทำแผนฟื้นฟูสมรรถภาพ ตลอดจนโครงการฝึกอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการศึกษาวิธีการเสริมพลังให้แก่ผู้พิการ เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและพลังใจในการดำรงชีวิตแบบพึ่งพาตนเองได้แบบยั่งยืนและอยู่ในสังคมแบบมีความสุข

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559). รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย ณ วันที่ 30มิถุนายน 2559. กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (10 ตุลาคม 2559) แหล่งที่มา https://www.m-ciety.go.th/article_attach/17199/19730.pdf

2. กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2015). พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ฉบับพิเศษ เล่ม 108 ตอนที่ 205 ราชกิจจานุเบกษา 25 พฤศจิกายน 2534. (วันที่ 11 ตุลาคม 2559) แหล่งที่มา <http://nep.go.th/th/node/436>
3. กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2559). พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2550. เล่ม 124 ตอนที่ 61 ก ราชกิจจานุเบกษา 27 กันยายน 2550 (วันที่ 15 ตุลาคม 2559) แหล่งที่มา <http://www.pwdsthai.com/files/law/law2550.pdf>
4. กุหลาบ ปุริสาร. (2559). เอกสารประกอบการสอนวิชา 842 249 เรื่อง ผู้บริหารมีอาชีพ. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย. (เอกสารอัดสำเนา) วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน), หน้า 28.
5. โกวิท พวงงาม. (2553). การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
6. ขนิษฐา เทวินทรภักดี. (2539). การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ: ทางสู่ความเป็นสุขความสำเร็จ ของคนพิการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ.
7. เบญจรงค์ ศรีสุระ ,วีณา อิศรางกูร ณ อยุธยา และ กุหลาบ ปุริสาร. (2559). กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจการดูแลสุขภาพตนเองในผู้สูงอายุ โรคเข่าเสื่อม บ้านเต่านอ ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม), หน้า 94.
8. ทวี เชื้อสุวรรณทวี และคณะ. (2549). รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์ โครงการรูปแบบการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ที่เหมาะสมกับชุมชนพุทธมณฑล อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
9. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551.
10. รัชนี้ สรรเสริญ. (2555). การบูรณาการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในสถานบริการระดับปฐม. วารสารการพยาบาลและการศึกษา ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน : 6.
11. สุเวช ทรงอยู่สุข. (2550). แนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเขมราฐ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง
อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

Solid Waste Management of Ban Klang Subdistrict Administrative Organization,
Wang Thong District, Phitsanulok Province

สุกิจ นิมสุวรรณ์¹
ประชาสรรค์ แสนภักดี²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลกและเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 67 คน ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ผู้อำนวยการกองการศึกษา ผู้อำนวยการกองคลัง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ร้านค้า ร้านอาหาร ร้านรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรและ ประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guide) แนวทางการสังเกต (Observation Guide) แบบจัดบันทึกข้อมูลภาคสนาม กล้องบันทึกภาพ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางไม่มีบ่อขยะ ไม่มีรถเก็บขยะ ถึงขยะมีไม่เพียงพอและไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาย่างจริงจัง เรื่องดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางและอยู่ระหว่างการดำเนินการในการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ปัจจุบันพื้นที่ตำบลบ้านกลางยังเป็นสังคมชนบทจึงมีการกำจัดขยะมูลฝอยแบบในแต่ละภาคส่วนไม่แตกต่างกันมากนัก จึงมีการจัดการขยะมูลฝอยแบบครัวเรือนโดยการเผาทำลาย ฝังกลบ นำกลับมาใช้ใหม่และขายของเก่า **แนวทางการจัดการขยะมูลฝอย** มี 3 แนวทาง ดังนี้ 1) การจัดการขยะมูลฝอยของท้องถิ่น 2) การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน 3) การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนและมีวิธีการในการจัดการขยะมูลฝอย 5 ขั้นตอน ดังนี้ **ขั้นตอนที่ 1** องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางควรออกเทศบัญญัติ นโยบาย หรือ กฎ **ขั้นตอนที่ 2** การเตรียมความรู้ **ขั้นตอนที่ 3** การเตรียมความพร้อม **ขั้นตอนที่ 4** สนับสนุนงบประมาณ **ขั้นตอนที่ 5** ควรมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญและปัญหาของขยะมูลฝอย จากการประชุมโดยการทำประชาคมของผู้บริหารท้องถิ่นเห็น**ควรใช้แนวทางที่ 1** โดยองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางจะเป็นหน่วยงานแรกในการเริ่มแก้ไขปัญหามูลฝอยอย่างจริงจังเพื่อเป็นแบบอย่างให้ภาคส่วนต่างๆในพื้นที่ได้ตระหนักถึงปัญหาและให้ความสำคัญในการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในแต่ละชุมชน ซึ่งมีแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอย ดังนี้ 1) การจัดหาสถานที่สำหรับทิ้งขยะ 2) จัดหาถังขยะไว้ใช้ภายในตำบล 3) จัดหาบุคลากรและเครื่องมือ อุปกรณ์ให้มีความพร้อมในการจัดการขยะมูลฝอยและ 4) จัดหาถังขยะให้แก่ทุกหมู่บ้านให้เพียงพอต่อความต้องการของครัวเรือนและประชาชนที่เพิ่มขึ้น

คำสำคัญ : การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน, วิธีการกำจัดขยะมูลฝอย, การจัดการขยะโดยท้องถิ่น

^{1,2}หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

The purposes of this research were to study solid waste management of Ban Klang Subdistrict Administrative Organization in Wang Thong district, Phitsanulok Province, and to study waste management approach of Ban Klang Subdistrict Administrative Organization, Wang Thong District, Phitsanulok Province. This study were qualitative research. There were 67 key informants, including the President of Tambon Administration Organization, Vice President of Tambon Administration Organization, President of Tambon Administrative Authority Council, Vice President of Tambon Administrative Authority Council, Member of Tambon Administration Organization, Clerk of Tambon Administration Organization, Deputy Clerk of Tambon Administration Organization, Director of Health and Environment Division, Director of Education Division, Director of the Treasury, Subdistrict Headman, Village Headman, Shops, Restaurants, Shops for agricultural products, and the people aged 18 and over. The tools used for data collection were Semi-structured Interview, Interview Guide, Observation Guide, Field Note, Camera. The Data were analyzed using Descriptive Analysis Approach.

The results found that Ban Klang Subdistrict Administrative Organization had no waste dumping ponds, no garbage trucks, the trash was not enough and it was not resolved seriously. Such issues have been considered by the Council of Ban Klang Subdistrict Administrative Organization, and it was in preparation process for various areas. Currently, the area of Ban Klang Subdistrict was still a rural area. Therefore, waste disposal in each sector was not very different. The household waste was disposed by burning, landfill, reuse and sale of antique. The waste management approach found that there were three waste management approaches as follows: **Approach 1**: Solid Waste Management in the local area, **Approach 2**: Solid Waste Management in the Community, **Approach 3**: Solid Waste Management of the people, and there were 5 steps for Solid Waste Management as follows: **Step 1**: Ban Klang Subdistrict Administrative Organization should issue municipal laws, policies or rules; **Step 2**: Preparing the knowledge; **Step 3**: The Preparedness; **Step 4**: Supporting the fund; **Step 5**: It should have public awareness campaigns on the importance and problems of solid waste. As a result of the meeting by the community of local administrators, it is **recommended to use the first approach** by providing Ban Klang Subdistrict Administrative Organization is the first agency to start solving the problem of solid waste seriously as a model for various sectors in the area to realize problems and importance of household waste management in each community. There were guidelines for solid waste management as follows: 1. The provision of places for dropping the garbage, 2. Providing garbage trucks for using in the subdistrict, 3. Providing the staff, tools and equipments to be ready for solid waste management, and 4. Providing enough waste bins to all villages to meet the needs of increasing households and the people.

Keywords: Solid waste management, Waste disposal methods, Local waste management

บทนำ

ในสถานการณ์ของโลกยุคปัจจุบันที่เกิดภาวะวิกฤตอันเกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยาของโลกซึ่งมีปัญหาสืบเนื่องมาจากกิจกรรมของมนุษย์ในโลกที่มุ่งสร้างเทคโนโลยีเพื่อความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตแต่ผลพวงของเทคโนโลยีเหล่านั้นส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยาและกระทบต่อมวลมนุษยและสิ่งมีชีวิตทุกชนิดในโลกทำให้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่ต้องการความร่วมมือร่วมใจ

ในการแก้ไขจากทุกคนในทุกระดับในการที่จะก่อให้เกิดระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีโดยมีเป้าหมายและหลักการที่จะมุ่งสู่การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีเพื่อเป็นตัวอย่างและชุมชนได้นำไปปฏิบัติและขยายผลต่อไปยังครอบครัวและชุมชนจึงได้ดำเนินการพัฒนาระบบบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ อาทิ เช่น ระบบบริหารจัดการสารเคมีอันตราย ระบบบริหารจัดการขยะและของเสีย โดยปัจจุบันคนไทย 1 คน สร้างขยะโดยเฉลี่ย 1.14 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากชุมชนทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2559

มีประมาณ 27.04 ล้านตันหรือ 74,073 ตันต่อวัน(รัชพงศ์ อาจเอี่ยม.สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2560, จากข้อมูลจากมูลนิธิบูรณะนิเวศ <http://earththailand.org/th/article/3158>) มีหลายวิธีด้วยกันในการกำจัดขยะมูลฝอยแต่ละวิธีต่างมีข้อดีข้อเสียต่างกันการพิจารณาว่าจะเลือกใช้วิธีใดต้องอาศัยองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่สำคัญ คือ ปริมาณของขยะที่เกิดขึ้นรูปแบบการบริหารของท้องถิ่น งบประมาณ ชนิดลักษณะสมบัติของขยะมูลฝอย ขนาดสภาพภูมิประเทศของพื้นที่ที่จะใช้กำจัดขยะมูลฝอย คุณสมบัติของขยะ เครื่องมือเครื่องใช้ อาคารสถานที่ ความร่วมมือของประชาชน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายก่อให้เกิดผลดีต่อสิ่งแวดล้อม

มลพิษจากขยะมูลฝอยเป็นหนึ่งในปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ทวีความรุนแรงขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมืองที่มีการขยายตัวของเมืองสูงตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นรวมถึงการขยายตัวและพัฒนาด้านเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยีตั้งนั้นกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงได้กำหนดนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและนโยบายต่างๆที่เกี่ยวข้องโดยกำหนดให้มีการจัดการในรูปแบบของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมุ่งเน้นให้มีระบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนแบบครบวงจรตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการเกิดขยะมูลฝอยจนถึงการกำจัดขั้นสุดท้ายและให้ความสำคัญต่อการนำขยะมูลฝอยที่มีศักยภาพกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุดรวมทั้งลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องนำไปกำจัดให้เหลือน้อยที่สุดการขยายตัวของชุมชนเมืองและการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจก่อให้เกิดผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะเป็นเงาตามตัวส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลายพื้นที่ได้ประสบปัญหาไม่สามารถจัดหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขาดการบริหารจัดการที่ดีขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการที่เหมาะสมโดยเฉลี่ยคนไทยผลิตขยะประมาณ 74,073 ตันต่อวัน การจัดการในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ 7,777 แห่ง มี 4,545 แห่งที่ให้บริการเก็บขนนำไปกำจัด เป็นจำนวน 13.6 ล้านตันโดยถูกกำจัดในสถานที่กำจัดอย่างถูกต้องจำนวน 9.59 ล้านตัน และถูกกำจัดที่สถานที่กำจัดไม่ถูกต้อง เช่น เมากลางแจ้ง เทกองทิ้งบ่อดินเก่าหรือพื้นที่รกร้างจำนวน 11.69 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 43 ของปริมาณขยะสถานการณ์ของเสียอันตรายในปี 2559 มีของเสียอันตรายเกิดขึ้นทั่วประเทศ 3,512,069 ตัน จำแนกออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ของเสียอันตรายจากชุมชน กากอุตสาหกรรมและมูลฝอยติดเชื้อ (รัชพงศ์ อาจเอี่ยม.สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2560,

จากข้อมูลจากมูลนิธิบูรณะนิเวศ <http://earththailand.org/th/article/3158>) เพื่อไม่ให้ปัญหาขยายตัวและรุนแรงยิ่งขึ้นเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมควรส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรเอกชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลมากขึ้นกำหนดองค์กรที่ดำเนินการในการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลโดยใช้หลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายเนื่องจากมาตรฐานการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปรียบเสมือนเป็นแนวทางและขั้นตอนในการปฏิบัติงานโดยเน้นตั้งแต่ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาการเก็บขนรวบรวมและขนส่งขยะมูลฝอยและการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล “เราต้องร่วมกันปรับเปลี่ยนพฤติกรรมส่วนบุคคล การสร้างมาตรการในการคัดแยกขยะในระดับครัวเรือน การร่วมกันแปรรูปหรือจัดการขยะของหน่วยงานในชุมชนเชื่อว่าปัญหาการจัดการขยะเป็นหน้าที่สำคัญของท้องถิ่นต้องร่วมมือกันไม่ใช่เพียงหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเท่านั้นเชื่อว่าปัญหาการจัดการขยะเป็นหน้าที่สำคัญของท้องถิ่นต้องร่วมมือกันไม่ใช่เพียงหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเท่านั้น” (Pimchanok. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2560, สำนักข่าวสร้างสุข <http://www.thaihealth.or.th/Content/2764199.html>)

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่างทอง จังหวัดพิษณุโลกมีประชาชนอาศัยอยู่ 27 หมู่บ้าน มีจำนวนครัวเรือนทั้งตำบลประมาณ 6,033 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 20,101 คน แยกเป็นชายจำนวน 10,254 คน หญิงจำนวน 9,847 คน ภูมิประเทศพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและเป็นพื้นที่ราบสลับกับเนินเขาการอาศัยจึงเป็นแบบกระจายกันเป็นกลุ่ม จากการพัฒนาในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคมรวมถึงการเพิ่มจำนวนของประชากรทำให้ประชาชนมีพฤติกรรมการบริโภคอุปโภคสินค้าที่ไม่เหมาะสมพุ่มเพื่อส่งผลให้เกิดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขึ้นแต่ไม่มีการจัดการขยะอย่างถูกวิธีและไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาขยะจากภาคส่วนราชการที่รับผิดชอบเนื่องจากไม่มีบ่อขยะ ไม่มีรถเก็บขยะ และถังขยะมีไม่เพียงพอ ประชาชนจึงมีการจัดการกับขยะมูลฝอยที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในชุมชนซึ่งขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มาจากครัวเรือนและการประกอบอาชีพการเกษตรกรรม เช่น เศษอาหาร ใบไม้ พลาสติก กระดาษ แก้ว โลหะ ผ้า เศษพืชที่เหลือจากการเกษตร เป็นต้น และปริมาณก็มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ด้วยสาเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่างทอง จังหวัดพิษณุโลกเพราะเห็นว่าประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่างทอง จังหวัดพิษณุโลกมี

ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นและเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องและยั่งยืนเกิดประโยชน์และความพึงพอใจแก่ประชาชนและส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่าง จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่าง จังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมตำบล 1 คน ผู้อำนวยการกองคลังตำบล 1 คน กำนันตำบลบ้านกลาง 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 26 คน ร้านค้า 2 คน ร้านอาหาร 2 คน ร้านรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร 1 คน ประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป 27 คน จาก 27 หมู่บ้าน รวม 67 คน

สรุปผลการวิจัย

การจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่าง จังหวัดพิษณุโลก

สภาพปัจจุบันการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางของทุกภาคส่วนเนื่องจากพื้นที่ตำบลบ้านกลางยังเป็นสังคมชนบทมีการกำจัดขยะมูลฝอยแบบครัวเรือน จึงวิธีการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่หลากหลายมีรูปแบบยังไม่สามารถมีการกำจัดขยะมูลฝอยได้อย่างปลอดภัยและถูกวิธีและมีรูปแบบการจัดการที่คล้ายคลึงกันในทุกภาคส่วน ทั้งส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการและประชาชน ซึ่งในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางส่วนใหญ่มีวิธีการคัดแยกและจัดการขยะมูลฝอยอยู่ 5 วิธี ดังนี้ 1. ขยะมูลฝอยมาแปรสภาพใหม่ 2. ขยะมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ 3. ขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำ 4. ขยะที่สร้างรายได้และ 5. ขยะมูลฝอยที่เป็นประโยชน์ โดยประชาชนจะคัดแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้นำกลับมาใช้ใหม่ ขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้กลับมาใช้ซ้ำ

ขยะที่สามารถแปรสภาพได้ก็นำมาแปรสภาพตามความรู้และการใช้ประโยชน์ตามความต้องการของแต่ละครัวเรือนและสุดท้ายขยะที่สามารถขายได้ก็เก็บไว้สำหรับขายเป็นรายได้และมีการกำจัดขยะมูลฝอยอยู่ 2 วิธี คือ 1. การฝังกลบและ 2. การเผาทำลาย โดยจะกำจัดตามความเหมาะสมของแต่ละครัวเรือนซึ่งมีรูปแบบการจัดการที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจในการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยพฤติกรรม อาชีพ ภูมิประเทศและลักษณะชุมชนในแต่ละหมู่บ้าน แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่าง จังหวัดพิษณุโลก

ผู้วิจัยสรุปแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยได้

3 แนวทาง ประกอบด้วย

แนวทางที่ 1 การจัดการขยะมูลฝอยของท้องถิ่นโดยมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในรักษาและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตลอดจนควบคุมกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัยสวัสดิภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีการจัดการดังต่อไปนี้ 1. การจัดหาสถานที่สำหรับทิ้งขยะ 2. จัดหารถขยะไว้ใช้ภายในตำบล 3. จัดหาบุคลากรและเครื่องมืออุปกรณ์ให้มีความพร้อมในการจัดการขยะมูลฝอย และ 4. จัดหาถังขยะให้แก่มุขบ้านให้เพียงพอต่อความต้องการของครัวเรือนและประชาชนที่เพิ่มขึ้น

แนวทางที่ 2 การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนโดยใช้เทคโนโลยีการกำจัดขยะมูลฝอย สามารถแบ่งออกเป็น 3 วิธี คือ 1. **ระบบหมักทำปุ๋ย** เป็นการย่อยสลายอินทรีย์สารโดยกระบวนการทางชีววิทยาของจุลินทรีย์เป็นตัวการย่อยสลายให้แปรสภาพเป็นแร่ธาตุที่มีลักษณะค่อนข้างคงรูปขบวนการหมักทำปุ๋ยสามารถแบ่งเป็น 2 ขบวนการ คือขบวนการหมักแบบใช้ออกซิเจน และขบวนการเป็นขบวนการหมักแบบไม่ใช้ออกซิเจน 2. **ระบบการเผาในเตาเผา** เป็นการทำลายขยะมูลฝอยด้วยวิธีการเผาทำลายในเตาเผาที่ได้รับการออกแบบก่อสร้างที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อให้การทำลายที่สมบูรณ์ที่สุดและจำเป็นจะต้องมีระบบควบคุมมลพิษทางอากาศและดักมิให้อากาศที่ผ่านปล่องออกสู่บรรยากาศมีค่าเกินกว่าค่ามาตรฐานคุณภาพอากาศจากเตาเผาที่กำหนด 3. **ระบบฝังกลบ** อย่างถูกสุขาภิบาล เป็นการกำจัดขยะมูลฝอยโดยการนำไปฝังกลบในพื้นที่ที่ได้จัดเตรียมไว้ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้รับการคัดเลือกตามหลักวิชาการทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วิศวกรรม สถาปัตยกรรม และการยินยอมจากประชาชน จากนั้นจึงทำการออกแบบและก่อสร้าง โดยมีการวางมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

แนวทางที่ 3 การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนโดยใช้การกำจัดขยะมูลฝอยตามแผนหรือวิธีปฏิบัติกลยุทธ์ 5R มีดังนี้ 1.การลดปริมาณขยะ (Reduce) 2. นำมาใช้ซ้ำ (Reuse) 3. ซ่อมแซมแก้ไข (Recycle) 4. หลีกเลี้ยงใช้สิ่งที่จะก่อให้เกิดมลพิษ (Repair) 5. การแปรสภาพและหมุนเวียนนำกลับมาใช้ได้ใหม่ (Reject) จากการประชุมของทุกภาคส่วนในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางได้ **วิธีการจัดการ 5 ขั้นตอน** ดังต่อไปนี้ **ขั้นตอนที่ 1** องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางควรออกเทศบัญญัติ นโยบาย หรือ ระเบียบชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธีและมีความปลอดภัย **ขั้นตอนที่ 2** การเตรียมความรู้ด้วยกระบวนการฝึกอบรมหรือการศึกษาดูงาน นำผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการจัดการขยะมาจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธีในพื้นที่เพื่อให้ประชาชนมีวิธีการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนอย่างถูกวิธี **ขั้นตอนที่ 3** การเตรียมทรัพยากรในด้านการบริหารและการจัดการขยะมูลฝอยประกอบด้วย การจัดหาสถานที่สำหรับทิ้งขยะ จัดหารถขยะไว้ใช้ภายในตำบล จัดหาบุคลากรและเครื่องมืออุปกรณ์ให้มีความพร้อมในการจัดการขยะมูลฝอย และจัดหาถังขยะให้แก่ทุกหมู่บ้านให้เพียงพอต่อความต้องการของครัวเรือนและประชาชนที่เพิ่มขึ้น **ขั้นตอนที่ 4** สนับสนุนงบประมาณให้แต่ละชุมชนมีถังขยะอย่างเพียงพอและมีเตาเผาขยะชุมชนเพื่อการกำจัดขยะที่ปลอดภัย และถูกวิธี **ขั้นตอนที่ 5** ควรมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญและปัญหาของขยะมูลฝอย โดยให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะก่อนการกำจัดและมีการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี

อภิปรายผล

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่าง จังหวัดพิษณุโลก ดังต่อไปนี้

1. การจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่าง จังหวัดพิษณุโลก จากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัย สรุปว่า การจัดการขยะมูลฝอยภาพรวมภายในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางไม่มีบ่อขยะ ไม่มีรถเก็บขยะ ถังขยะมีไม่เพียงพอและไม่ได้รับการแก้ไขปัญหอย่างจริงจัง เรื่องดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางและอยู่ระหว่างการดำเนินการ ในแนวทางการศึกษาและการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ทั้งการเตรียมการจัดซื้อรถขยะและถังขยะเพื่อใช้สำหรับการจัดเก็บขยะ

มูลฝอยแต่ละประเภทอย่างเหมาะสมและกำลังอยู่ระหว่างขั้นตอนการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการดำเนินการขอใช้พื้นที่สาธารณะประโยชน์ในการสร้างบ่อหรือจุดทิ้งขยะมูลฝอย ในพื้นที่ตำบลบ้านกลางยังเป็นสังคมชนบทมีการกำจัดขยะมูลฝอยแบบในแต่ละภาคส่วนไม่แตกต่างกันมากนัก จึงมีการจัดการขยะมูลฝอยแบบครัวเรือนโดยการเผาทำลาย ผึ่งกลบ นำกลับมาใช้ใหม่และขายของเก่า

2. แนวทางการจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่าง จังหวัดพิษณุโลก จากการวิเคราะห์ข้อมูลได้แนวทางในการจัดการได้ 3 แนวทาง จากการประชุมโดยการทำประชาคมของผู้บริหารท้องถิ่นเห็นควรใช้**แนวทางที่ 1** เนื่องจากการไปศึกษาดูงานนอกพื้นที่และนำความรู้ที่ได้จากการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จมาปรับใช้ในตำบลบ้านกลาง ซึ่ง**แนวทางที่ 1** จะมีความเหมาะสมสำหรับตำบลบ้านกลางมากที่สุดเพราะว่าองค์การบริหารส่วนซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงควรเป็นหน่วยงานแรกในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยอย่างจริงจังและเป็นแบบอย่างให้ภาคส่วนต่างๆในพื้นที่ตระหนักถึงปัญหาและให้ความสำคัญในการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน ซึ่งแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการช่วยกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดจนควบคุมกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางควรจัดการดังต่อไปนี้ 1.การจัดหาสถานที่สำหรับทิ้งขยะ 2.จัดหารถขยะไว้ใช้ภายในตำบล 3.จัดหาบุคลากรและเครื่องมือ อุปกรณ์ให้มีความพร้อมในการจัดการขยะมูลฝอยและ 4.จัดหาถังขยะให้แก่ทุกหมู่บ้านให้เพียงพอต่อความต้องการของครัวเรือนและประชาชนที่เพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. การลดปริมาณขยะมูลฝอยด้วยกลยุทธ์ 5R. (2560). สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2560 จาก (5rdeedee.blogspot.com/2012/01/5r_732.html#more).
2. ครูเผ่าบุรุษรัมย์. (2560). สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2560, เทคโนโลยีการกำจัดขยะมูลฝอย จาก (<http://oknation.nationtv.tv/blog/Doodekdee2/2013/11/24/entry-8>).
3. ธวัชพงศ์ อาจเอี่ยม. (2562). สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2560, จากข้อมูลจากมูลนิธิบูรณะนิเวศ (<http://earththailand.org/th/article/3158>).

4. มุลนิธิบูรณะนิเวศ. (2560). **สรุปสถานการณ์มลพิษประเทศไทย**. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2560 จาก (<http://earththailand.org/th/article/3158>).
5. Pimchanok. (2560). สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2560, จากสำนักข่าวสร้างสุข (<http://www.thaihealth.or.th/Content/2764199.html>).

ขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

The Morale for Job Performance of Personnel Under Center of Disaster Prevention and Mitigation in Northeastern of Thailand

จิราวัฒน์ มั่นตรา¹ปรีชา ศรีกังพาน²วีระยุทธ รัชตเวทกุล³ณิชากร วัฒนศักดิ์ชัย⁴

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลส่งผลต่อการมีขวัญ และกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจำแนกตามสถานภาพ มีกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวนทั้งสิ้น 300 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบการทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่าง รายคู่ตามวิธีของ LSD (Least Significant Differential) และสรุปผลปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ โดยวิธีวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 169 คน อายุส่วนใหญ่ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 130 คน สถานภาพส่วนใหญ่สมรส จำนวน 226 คน การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 125 คน ตำแหน่งส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างประจำ จำนวน 146 คน รายได้เฉลี่ยส่วนใหญ่ต่อเดือน 20,001 บาทขึ้นไป จำนวน 194 คน ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 11 ปีขึ้นไป จำนวน 182 คน ส่วนด้านขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ รองลงมาคือ ด้านสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงาน และด้านสวัสดิการที่ได้รับและด้านการสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านความเป็นธรรมของหน่วยงานเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อขวัญและกำลังใจของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านเพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่สถิติระดับ 0.05

คำสำคัญ : ขวัญและกำลังใจ , ผู้ปฏิบัติงาน และศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

Abstract

The purposes of this study were : 1) to study the morale for Job performance of personnel under center of disaster prevention and mitigation in Northeastern of Thailand, 2) to study the personels opinions towards the Morale for job performance of personnel under center of disaster prevention and mitigation in northeastern of Thailand, by studying the samples of 300 persons. The research tool used questionnaire. The data analysis techniques used frequency, percentage, mean and standard deviation. The hypotheses of the study have been tested by t- test and F- test (One Way ANOVA). If there were significant difference therefore they would be pursued by multiple comparisons (Least Significant Difference : LSD), and summarized the problems, obstacles and suggestion by analysis and synthesis of data.

¹⁻³อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

⁴นักศึกษาประจำสาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

The study results revealed that personnel opinions towards the morale for job performance of personnel under center of disaster prevention and mitigation in northeastern of Thailand, overall aspect was at a high level.

When comparing the opinions of personnel towards the Morale for job performance of under center of disaster prevention and mitigation in northeastern of Thailand classified by status : It was found that the gender, age, educational and position of the respondents affected about the morale for job performance of personnel center of disaster prevention and mitigation in northeastern of Thailand was significantly different at 0.05.

Keywords: Morale for job, Performance of personnel, Disaster prevention and mitigation

บทนำ

สาธารณภัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 หมายความว่า อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดในสัตว์ โรคระบาดในสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชน ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้นอุบัติเหตุหรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ สาธารณภัยที่เกิดขึ้นแต่ละครั้ง สร้างความเสียหายมากขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงขนาดของภัย และสถานที่ (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2550)

สาธารณภัยในปัจจุบันที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ นั้นได้ก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ อีกทั้งกระทบต่อสภาพแวดล้อมและส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ เป็นทั้งสาธารณภัยที่เกิดจากธรรมชาติ และเกิดจากการกระทำของมนุษย์ปรากฏการณ์เรือนกระจก (Green House Effect) ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้อุณหภูมิของโลกสูงขึ้น ก่อให้เกิดสาธารณภัยต่างๆ มากมาย เช่น ฝนตกหนัก น้ำท่วม ลมพายุ ความแห้งแล้ง ระดับน้ำทะเลสูงขึ้นอย่างผิดปกติ ผลิตธรรมชาติ และมีความรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ (กรมป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย, 2559)

องค์การราชการหรือเอกชนคนถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดขององค์กร ผู้บริหารจำนวนมากเริ่มให้ความสำคัญเรื่องคนเป็นอันดับต้นๆ การส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ในองค์กรมีขวัญและกำลังใจที่ดีเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติงาน ตามบทบาทและความรับผิดชอบ หากเจ้าหน้าที่มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานที่ดีแล้ว จะช่วยให้พวกเขาเกิดความพึงพอใจเกิดความรัก ความศรัทธาเสียสละทุ่มเทกำลังกายกำลังใจและกำลังสติปัญญา เพื่อหาทางปรับปรุงให้งานนั้นๆ เจริญก้าวหน้าขึ้นไปในทางตรงกันข้ามหากปัจจัยดังกล่าวมี

ผลออกมาเชิงลบ จะมีผลทำให้เจ้าหน้าที่มีการลาออกจากงาน เกิดความเบื่อหน่ายมีความสัมพันธ์ที่เย็นชาต่อกัน ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน ขาดความสามัคคีไม่เข้าปฏิบัติงานโดยไม่มีสาเหตุ สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ด้วยภารกิจที่มากมายแต่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับสาธารณภัยที่เพิ่มความรุนแรงมากขึ้นทั้ง อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดในสัตว์ โรคระบาดในสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชน ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้นอุบัติเหตุหรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรม สาธารณภัยที่เกิดขึ้นแต่ละครั้ง สร้างความเสียหายมากขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงขนาดของภัย และสถานที่ ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกิดความเหนื่อยล้าในการทำงาน มีสภาพจิตใจที่ย่ำแย่ ไม่มีเวลาให้กับครอบครัวเกิดความไม่ปลอดภัยในการปฏิบัติงาน วัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานไม่ทันสมัยสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยกับการปฏิบัติงาน

ขวัญและกำลังใจ จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานควรได้รับในองค์กรควรให้ความสำคัญกับขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรของตน เพราะถ้าเจ้าหน้าที่มีขวัญและกำลังใจที่ดีจะส่งผลทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จได้ ดังนั้นทุกหน่วยงานควรให้ความสำคัญกับขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานในองค์กร

จากความสำคัญดังกล่าวคณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ดังกล่าว คณะผู้วิจัยจะนำไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนา ขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลส่งผลต่อขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจำแนกตามสถานภาพ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบถึงขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 5 ด้าน 1) สภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงาน 2) การสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา 3) ความเป็นธรรมของหน่วยงาน 4) สวัสดิการที่ได้รับ 5) ความก้าวหน้าในอาชีพ
2. ทราบถึงข้อมูลขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประกอบการพิจารณาวางแผนปรับปรุง พัฒนาขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในอนาคตต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 1,200 คน (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2559)
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีจำนวน 300 คน (จากการคำนวณโดยสูตร ทาโรยามาเน โดยใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ระดับ + 5)
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ศึกษาได้แก่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 5 นครราชสีมา, เขต 6 ขอนแก่น, เขต 7 สกลนคร, เขต 13 อุบลราชธานี และ เขต 14 อุดรธานี

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงาน 2) ด้านการสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา 3) ด้านความเป็นธรรมของหน่วยงาน 4) ด้านสวัสดิการที่ได้รับ และ 5) ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับของขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานตามแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. รวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากเอกสารงานวิจัยเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับของขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน โดยกำหนดขอบเขตและเนื้อหาให้ครอบคลุมจุดมุ่งหมาย
3. สร้างเครื่องมือแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยให้มีขอบเขตและเนื้อหาให้ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงาน ด้านการสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา ด้านความเป็นธรรมของหน่วยงาน ด้านสวัสดิการที่ได้รับ และด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งแบ่งเป็น แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และ แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open ended Questions)
4. นำแบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยตรวจสอบความถูกต้องและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม พร้อมทั้งแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั้ง 5 เขต จำนวน 30 คน จากนั้นนำปหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93

6. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้

7. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปขอความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั้ง 5 เขต ได้แก่ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 5 นครราชสีมา ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 6 ขอนแก่น ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 7 สกลนคร ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 13 อุบลราชธานี และศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 14 อุดรธานี ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั้ง 5 เขต ตอบแบบสอบถามภายในเวลาที่กำหนด ได้กลับคืนมาร้อยละ 100

8. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ไปตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ หลังจากนั้นนำข้อมูลของแบบสอบถามแต่ละชุดไปคำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

9. วิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าร้อยละ และการวิเคราะห์ขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

10. การวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้ค่า t-test และใช้ค่าความแตกต่าง ใช้ค่า F-test วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ทดสอบความแตกต่างกรณีมีกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ถ้าพบว่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ LSD (Least Significant Differential)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงาน ด้านการสนับสนุนของบังคับบัญชา ด้านความเป็นธรรมของหน่วยงาน ด้านสวัสดิการที่ได้รับ ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงาน รองลงมา ด้านสวัสดิการที่ได้รับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความเป็นธรรมของหน่วยงาน โดยคณะผู้วิจัยได้สรุปผลรายด้านดังนี้

1. **ด้านสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงาน** โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สภาพแวดล้อมภายนอกอาคารมีความร่มรื่น

และปลอดภัย รองลงมา หน่วยงานมีวัสดุอุปกรณ์ในการทำงานอย่างเพียงพอ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ภาระเบียดเบียนบังคับขององค์กรเอื้ออำนวยต่อการทำงาน

2. **ด้านการสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา** โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บังคับบัญชรับฟังความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน รองลงมา ผู้บังคับบัญชากระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นทีม มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บังคับบัญชาให้ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

3. **ด้านความเป็นธรรมของหน่วยงาน** กลุ่มตัวอย่างมีขวัญและกำลังใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บังคับบัญชามีเหตุผลสามารถปกป้องผู้ใต้บังคับบัญชาได้ เมื่อเกิดปัญหา รองลงมาการพิจารณาความดีความชอบมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ องค์กรมีการกระจายงาน ให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมเท่าเทียมกัน

4. **ด้านสวัสดิการที่ได้รับ** กลุ่มตัวอย่างมีขวัญและกำลังใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการบริการตรวจสอบสุขภาพประจำปี รองลงมาจัดตั้งหน่วยงานมาปณิกสงเคราะห์ของหน่วยงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีสวัสดิการด้านค่ารักษาพยาบาลและการศึกษาบุตร

5. **ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ** กลุ่มตัวอย่างมีขวัญและกำลังใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านรู้สึกว่าการเป็นองค์กรที่มั่นคง รองลงมาท่านมีความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีความก้าวหน้าในตำแหน่งที่ปฏิบัติงานเช่น การเลื่อนตำแหน่ง

6. **ผลการเปรียบเทียบขวัญและกำลังใจ** ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อจำแนกตามเพศโดยภาพรวม ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำแนกตามเพศมาเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงาน ด้านการสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา ด้านความเป็นธรรมของหน่วยงาน และด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7. **ผลการเปรียบเทียบขวัญและกำลังใจ** ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อจำแนกตามอายุโดยภาพรวมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

0.05 จำแนกตามอายุมาเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงาน ด้านการสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา ด้านสวัสดิการที่ได้รับและด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

8. ผลการเปรียบเทียบขวัญและกำลังใจ ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อ **จำแนกตามวุฒิการศึกษา** โดยภาพรวมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำแนกตามวุฒิการศึกษามาเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ด้านการสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา ด้านความเป็นธรรมของหน่วยงาน ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

9. ผลการเปรียบเทียบขวัญและกำลังใจ ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ **จำแนกตามตำแหน่ง** โดยภาพรวมและทุกด้าน ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คณะผู้วิจัยอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. ด้านขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงาน

1.1 ด้านสภาพแวดล้อมของสถานที่ ทำงาน พบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกอาคารมีความร่มรื่นและปลอดภัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่นประกอบด้วยต้นไม้ขนาดใหญ่จำนวนมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของอนุตร พูนพัฒนา (2556) ได้ศึกษาเรื่องขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทมาเลย์ คอมโพ-เน้นท์ (ประเทศไทย) จำกัด ผลการศึกษาพบว่าด้านสภาพการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีมากกว่าด้านอื่น คือ เพื่อนร่วมงานให้ความช่วยเหลือร่วมกันทำงานอยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.58 รองลงมาคือ หน่วยงานมีวัสดุอุปกรณ์ในการทำงานอย่างเพียงพอ ภายในอาคารที่ทำงานมีความสะอาดระเบียบข้อบังคับของบริษัทเอื้ออำนวยต่อการทำงาน สภาพแวดล้อมภายนอกอาคารมีความร่มรื่น มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้

ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยของสถานที่ทำงาน

1.2 ด้านการสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา พบว่า ผู้บังคับบัญชารับฟังความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บังคับบัญชาให้ความสำคัญและข้อเสนอแนะจากผู้ใต้บังคับบัญชา โดยให้ผู้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วม ในการตัดสินใจในการดำเนินขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิตา ปันทองคำ (2556) ได้ศึกษาเรื่องขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และเพื่อนำผลการศึกษาเสนอผู้บริหารเป็นแนวทางสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีขวัญและกำลังใจอันดับที่หนึ่งคือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา อันดับที่สองคือ ด้านความสำเร็จในงานที่ทำ อันดับที่สามคือ ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทน อันดับที่ดีคือ ด้านการมอบหมายงาน อันดับสุดท้ายคือ ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานตามลำดับ

1.3 ด้านความเป็นธรรมของหน่วยงาน ผู้บังคับบัญชามีเหตุผลสามารถปกป้องผู้ใต้บังคับบัญชาได้เมื่อเกิดปัญหา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บังคับบัญชาใช้เหตุผลในการตัดสินใจกับปัญหาและสามารถปกป้องผู้ใต้บังคับบัญชาได้ เพื่อการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมชาย คุ่มพูล (2555) ได้ศึกษาเรื่องขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการทัณฑสถานบำบัดพิเศษจังหวัดปทุมธานี ระดับตำแหน่งชำนาญงาน และระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการทัณฑสถานบำบัดพิเศษจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับขวัญและกำลังใจอยู่ในระดับมาก คือ ด้านสวัสดิการในหน่วยงาน รองลงมา คือ ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านโอกาสความก้าวหน้า ด้านความยุติธรรมในหน่วยงาน และด้านความเพียงพอของรายได้ ตามลำดับสำหรับผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำไปเสนอแนะให้ทัณฑสถานบำบัดพิเศษจังหวัดปทุมธานี เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการทัณฑสถานบำบัดพิเศษจังหวัดปทุมธานี

1.4 ด้านสวัสดิการที่ได้รับ พบว่า มีการบริการตรวจสอบสุขภาพประจำปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์กรให้ความสำคัญกับสุขภาพของเจ้าหน้าที่ในองค์กร และมีการบริการตรวจสอบสุขภาพประจำปี ซึ่งไม่สอดคล้องกับวิจัยผลงานวิจัยของวสันต์ พลั้วพันธ์ (2555) ได้ศึกษาเรื่องขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ของพนักงานระดับปฏิบัติการมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ผลการศึกษาพบว่า ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า พนักงานระดับปฏิบัติการมีขวัญกำลังใจด้านนโยบายการบริหารงานขององค์กร ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านการดูแลสุขภาพและด้านสวัสดิการในหน่วยงาน อยู่ในระดับปานกลาง

1.5 ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ พบว่า รู้สึกว่าหน่วยงานเป็นองค์กรที่มั่นคง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นองค์กรของภาครัฐมีระเบียบทางราชการที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อนุตร พูนพัฒนา (2556 ข) ได้ศึกษาเรื่องขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท มาเลย์ คอมโพ-เน็นท์ (ประเทศไทย) จำกัด ผลการศึกษาพบว่าด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงานพบว่าด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า บริษัทเป็นองค์กรที่มีความมั่นคง อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ สถานที่ทำงานมีความปลอดภัยพร้อมด้วยการจัดอุปกรณ์ป้องกันอันตรายให้กับพนักงาน ความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบันที่ปฏิบัติอยู่ ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน การสนับสนุนด้านการฝึกอบรมการศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มความรู้ในหน้าที่ความรับผิดชอบ อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยจากการศึกษาเรื่องขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีข้อผู้บังคับบัญชาให้ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แต่พบว่ามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บังคับบัญชาควรให้เจ้าหน้าที่ในองค์กรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

1.2 ด้านความเป็นธรรมของหน่วยงานของ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์กรมีการกระจายงานให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมเท่าเทียมกัน แต่พบว่ามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นทางองค์กรจึงปรับเปลี่ยนการกระจายงานให้เหมาะสมและเท่าเทียมกัน

1.3 ด้านสวัสดิการที่ได้รับของหน่วยงาน ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสวัสดิการด้านค่ารักษาพยาบาลและการศึกษาบุตร แต่พบว่ามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นทางองค์กรจึงควรให้ความสำคัญทางด้านค่ารักษาพยาบาลและการศึกษาบุตร

1.4 ด้านความก้าวหน้าในอาชีพของ หน่วยงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความก้าวหน้าในตำแหน่งที่ปฏิบัติอยู่ แต่พบว่ามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นทางองค์กรจึงควรให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าในตำแหน่งงานของผู้ปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาค้นคว้าต่อไปควรศึกษาเรื่องขวัญและกำลังใจกับหน่วยงานอื่นในจังหวัดขอนแก่น เพื่อเปรียบเทียบขวัญและกำลังใจในภาพรวมของหน่วยงานและการมุ่งเน้นในการปฏิบัติงานขององค์กร

เอกสารอ้างอิง

- 1 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2550). พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- 2 กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2548). การวิเคราะห์สถิติสถิติเพื่อการตัดสินใจ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- 3 จรัสศรี ลั่นทอง. (2557). ระดับขวัญและกำลังใจของพนักงานบริษัท เอ็น. ที. พี. ซัพพลาย แอนด์ เซอร์วิส จำกัด. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี.
- 4 ฌัญฐรัฐ จันทะโลก. (2553). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูโรงเรียนเมืองพัทยา 5 (บ้านเนินพัทยาเหนือ) สังกัดสำนักการศึกษาเมืองพัทยา กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย. ภาคนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- 5 บริสุทธิ์ อธิจิต. (2556). **ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน จังหวัดนครสวรรค์**. ปรินญาณินพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาระบบสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.
- 6 พนิดา วรรณเวียง. (2553). **ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการ กรมทหารสื่อสาร**. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- 7 พัชร คงดี. (2557). **ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครสวรรค์**. ปรินญาณินพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- 8 วสันต์ พลั้วพันธ์. (2555). **ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอุตสาหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การจัดการอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- 9 ศิดา ปิ่นทองคำ. (2556). **ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- 10 สมชาย คุ่มพูล. (2555). **ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการทัณฑสถานบำบัดพิเศษจังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
11. สมบัติ ปัญญาจิรพงศ์. (2556). **ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำลังพลชั้นประทวนพลทหาร และอาสาสมัครในพื้นที่ปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด**. ภาคนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- 12 สุวัฒน์ พันธฤทธิ์. (2557). **ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูโรงเรียนเทศบาลสังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ เพื่อพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต12. ปัตตานี.
- 13 อนุตร์ พูลพัฒนา.(2556). **ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท มาเลย์ เอ็นจิน คอมโพเน้นท์ (ประเทศไทย) จำกัด**. สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสาขาการจัดการ กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- 14 Alderfer, C. P. (1972). **Existence Relatedness and Growth: Human Needs in Organizational Setting**. New York : Free Press.
- 15 Maslow, A. H. (1954). **Motivation and Personality**. New York : Harper & Row.
- 16 Vroom, V. H. (1964). **Work and Motivation**. Now York : Wiley and Sons.

Problems in the Use of English of Tourist Police in Khon Kaen Province

Sirikul Praesrisakul¹Sonjai Chaibunruang²Kularb Purisarn³

Abstract

The purposes of this research were to study the English language problems of tourist police in Khon Kaen Province, and to find guidelines to the solutions of such problems. It was the quantitative and qualitative research. The target group was all 198 tourist police under the Sub-Division 3 of Tourist Police Division in Khon Kaen. The research instruments consisted of a questionnaire and a semi-structured interview. Fifty-eight percent of the tourist police returned the questionnaire. Six of their representatives selected by them and three experts in English for tourism were interviewed by the researchers. The research results revealed that the tourist police had problems in giving information on transportation (99.13%), giving directions (98.20%), answering the telephone (96.50%); applying the listening and speaking skills (95.60%), greetings, saying goodbye, and offering help (86.08%). For solutions to the problems, the representatives of tourist police and the experts suggested that there should be an effective text on English for tourist police (based on the problems they have had), and there should be more English training programs for them.

Keywords: Tourist police, problems in the use of English

Introduction:

English is very important and necessary in Thai society nowadays. It plays an important role in all organizations that use English to communicate with foreigners such as tourism organizations, which are important to the national economy. (Skyscanner News, 2016).

Khon Kaen is one of the most visited provinces in the Northeast. It is the third largest city (in terms of population) in the Northeast of Thailand. It could attract many foreign tourists because there are quite a few interesting and fascinating tourist attractions: historical and natural sites. (Wikipedia.org, 2016).

Historical sites in Khon Kaen include four royal temples: Wat Nong Waeng, the most famous temple in Khon Kaen City with the highlight of its fascinating and impressive nine – floor pagoda showing the seven-headed Naga,

glass walls surrounded by the Dvaravati period arts, and Indochina arts; Wat Srichan, an ancient temple that has been established for a long time in Khon Kaen city; Wat Pa Saeng Arun featuring the exquisite beauty of murals in Mudmee silk patterns and local architecture; Wat That with a very beautiful pagoda housing the relic of the Lord Buddha, not to mention its interesting Buddhism learning center on Sunday. (Wikipedia.org, 2016).

Besides the four royal temples, some other historical sites worth visited are Hong Moon Mang Muaeng, a museum exhibiting Khon Kaen antiques, traditional ways of life; attractive Khon Kaen City Pillar; Phrathat Kham Kaen with a sanctuary of Khon Kaen province; Arts and Cultural Gallery at Khon Kaen University; and Khon Kaen National Museum.

¹A master of English Education student at the College of Asian Scholars

²Dean of the Faculty of Education and Liberal Arts, the College of Asian Scholars

³Vice Dean of the Graduate School, the College of Asian Scholars

The natural sites that most tourists enjoy visiting are Kaen Nakorn Lake with its beautiful lake view, King Cobra Village where visitors can watch boxing between a man and a king cobra, Phu Wiang Dinosaur Museum, and Khon Kaen University Science Park.

In 2017 and 2018, 156,136 foreign tourists visited Khon Kaen. (Tourism Statistics in Khon Kaen, 2018). When there are foreign tourists visiting Khon Kaen, it is the tourist police's duty to take care of them or help them when they do need help. Needless to say, the tourist police have to use English in order to communicate with them. However, from an interview with Pol. Lt. Col. Chaiwirat Chatsantikul, the researchers learned that the tourist police in Khon Kaen could not communicate well in English. They could not give the foreign tourists information about tourist attractions when they asked where they should visit or help them with their needs for the police themselves lacked communicative skills in English. (Interview with Pol. Lt. Col. Chaiwirat Chatsantikul August 30, 2018). Thus, the researchers determined to find out exactly what their problems were and what solutions could be done to help solve the tourist police's problems.

Literature Review:

Aldohon (2014) conducted a research study on "English for Specific Purposes (ESP) for Jordanian Tourist Police in Their Workplace: Needs and Problems". This study aimed at examining the needs, functions and problems of 46 tourists' police serving in different workplaces in Jordan. The results revealed that speaking and listening were the most important skills, followed by reading and writing. They also showed that speaking too fast in English by foreign tourists was the most serious problem for Jordanian tourist police. The other difficulties they encountered included using inappropriate English in speaking, lexis shortage and inability to use grammar for writing.

Phiriyasin (2014) conducted a survey research on the "Needs and Problems in English listening and Speaking of Tourist Police Officers at Suvarnabhumi Airport" and reported that English language needs of local organizations were greeting, welcoming visitors, and giving the information on tourist attractions.

Siwayingsuwan (2015) studied "Needs and Problems in English Listening and Speaking Skills of Tourist Police Officers at Suwannapumi Airport" They had a lot of trouble with the use of English use both in listening and in speaking skills. In terms of listening skills. Their incapability of translating words or conversations as well as the inability to remember the entire information were the major factors causing communication problems. Concerning speaking skills, they were confronted with difficulties in English pronunciation, followed by word stress and speaking English in complete sentences.

Qaddomi (2017) did a research study entitled "A Study of Tourist Police Translation Problems, Translation Needs and Cognitive Fitness". The findings revealed that translation problems due to the linguistic competence were ranked as high. In addition, non-linguistic translation problems were moderate. Their cognitive fitness skills that might enable them to deal with daily events were moderate. The study also showed that translation needs from the source language into English and vice versa were important as perceived by tourist police officers.

Most research studies revealed that the tourist police had problem communicating in English with Foreign tourist, especially in listening and speaking skills.

Purposes of the Study:

The purposes of this study were:

3.1 To study the English language problems of tourist police in Khon Kaen Province, and

3.2 To find guidelines to the solutions of problems

Conceptual Framework:

The conceptual framework of this study were as follows:

Independent Variables	Dependent Variables
1. Greetings, Saying goodbye, and offering help 2. Giving information on different aspects: 3. Giving directions 4. Answering the telephone 5. Applying listening and speaking skills	1. Problem in the use of English of tourist police. 2. Guidelines to the solutions of problems. 3. Information for training and writing textbooks for the tourist police.

Research Methods:

1. The Target Group

The target group was 198 the tourist police in Khon Kaen Province.

2. Research Instrument

The researchers used the mixed method of qualitative and quantitative research as follows:

2.1 For the quantitative phase, a set of five – scale questionnaire was use to collect the data. The questionnaire was

2.1.1 Part 1: Personal Information

This part of information was about each individual respondent's personal descriptions in terms of sex, age, position, and educational qualifications.

2.1.2 Part 2: Problems in the Use of English

This part of information was about problems in the use of English in terms of greeting and offering help, giving information on different aspects, giving directions, answering the phone, and listening and speaking skills.

2.1.3 Part 3: Open – ended Questions

The questions were about their problems and needs in the use of English

2.2 For the qualitative phase, the researchers used a semi - structured interview with six tourist police and expert in English for tourism.

The researchers asked to specify what problems of tourist police were and suggestions to help solve the problems.

As for the interview with the three experts in English for tourism, the researchers ask them their opinions on the English tourist police should know so as to communicate well with foreign tourists.

Data Collecting:

1. The researchers requested a letter of from the College of Asian Scholars to the office of Khon Kaen Tourist Police asking for the tourist police's cooperation to work on the questionnaires. The researchers left the questionnaires with them and returned to pick them up a week later.

2. The researchers made an appointment for a semi – structured interview with six tourist police by permission from their department head. The researchers interviewed them on the day to pick up questionnaires.

3. The researchers made an appointment for a semi – structured interview with the three experts according to each individual convenience.

4. Check the accuracy of the returned questionnaires before data analysis.

Data Analysis:

1. For the quantitative data, the researchers checked the completeness of each questionnaire before the analysis of the data. Descriptive statistics was applied to analyze the data for percentage, mean, and standard deviation.

2. In analyzing the qualitative data, the researchers followed these steps:

- 1) Analyzing all answers and suggestions
- 2) Classifying the topics and information
- 3) Summarizing concepts and themes

of the information classified

- 4) Presenting all in descriptive writing

The Research Results:

1. **The research results revealed that** the tourist police had many problems about the use of English to communicate with foreign tourists. transportations (99.13%); giving directions (98.20%); answering the telephone (96.50%); applying the listening and speaking skills (95.60%); greetings, saying goodbye, and offering help (86.08%).

2. **For solutions to the problems,** the representatives of tourist police and the experts suggested that there should be an effective text on English for tourist police (based on the problems they have had), and there should be more English training programs for them.

The six tourist police interviewed specified that the problems of tourist police were that they were nervous when they had to talk to foreign tourists. They could not think of the formal English vocabulary when they had to speak. They could not understand what the tourists said or asked. They were unable to communicate in English. For the solutions to such problems, they said they would like to participate in more English training programs.

3. **The three experts recommended that** tourist police should be very good at all the language skill: listening, speaking, reading, and writing. They should be able to give important information about the city, its tourist attractions and their regulations.

They should also be able to help foreign tourists according to their need e.g. taking them or giving them directions to different places.

Research Discussion:

The tourist police needs to use English in providing information about telling the tourist attractions, food, and rules of visiting places were the highest.

The results of this study correspond to the results of “English for Specific Purposes (ESP) for Jordanian Tourist Police in Their Workplace: Needs and Problems”. found that speaking and listening are the most important skills, followed by reading and writing, general discussion, answering questions, and solving service problems. The findings also show that speaking relatively fast. English speaking foreign tourists is the most important problem for the Jordanian tourist police. Other problems found include inappropriate use of English in speaking. Unable to use grammar in writing correctly. Experiencing problems with English language skills, especially listening, conversation, and reading.

Some tourist police that responded to open-ended questionnaires have listening problems and speaking quite comprehensively and did not compile sentences in English according to grammar and did not know some of the vocabulary needed to use tourist services.

The problems of tourist police in Khon Kaen in terms of listening and speaking skills correspond to those of Aldohon’s research (2014), Phiriyasin (2014), Siwayingsuwan (2015), and Qaddomi (2017). Their incapacibilities to understand the foreign tourists speaking in English are in line with those mentioned in Siwayingsuwan research result in (2015).

The solutions suggested by the six representatives of tourist police and the experts in English for Tourism are very valuable guidelines for English training program providers to prepare what the trainees should learn for better communication.

Recommendations

1. These research results should be seriously implemented by relevant work units if they want their workers to be able to communicate in English with foreigners.

2. For further research problems in the use of English of workers in other organizations should be investigate.

References

1. Aldohon, Hatem Ibrahim. (2014). English for Specific Purposes (ESP) for Jordanian Tourist Police in Their Workplace: Needs and Problems. **International Education Studies**, Khunying Long Athakravisunthon Learning Resources Center, 7(11), 56–67.
2. Boonkarin, Kritporn. (2007). **The ability to use English for communication of tour guides Thai in Chiang Mai Chiang Mai**, 1(12), 31-43.
3. Hiranyated, Wantikha. (2011). **Satisfaction of Foreign Tourists with the Service of Tourist Police In Khao San Road, Bangkok**. Thesis of Ratchaphruek College.
4. Interview with Pol. Lt. Col. Chaiwirat Chatsantikul. **Problems in the Use of English of Tourist Police in Khon Kaen**. August 30, 2018.
5. Ministry of Tourism and Sports. (2017). **Tourism statistics in Khon Kaen province**. Retrieved 25 November. (2017). From <https://www.mots.go.th>.
6. Oller, John W. (1979). **Language Tests at School**. Longman: London.
7. Phiriyasin, Yupaphon. (2014). **English Language Needs of Tourism Industries in Khon Kaen Province**. *Journal of Thai tourism*, 7(9) Khon Kaen [in Thai].
8. Qaddomi, Hussam. (2017). **A Study of Tourist Police Translation Problems, Translation Needs and Cognitive Fitness**. *International Journal on Studies in English Language and Literature* 5(8), 22-27. Istiqlal University.
9. Siwayingsuwan, Prapruet. (2015). **Needs and Problems in English listening and Speaking of Tourist Police Officers at Suvarnabhumi Airport**. Independent Stusy Paper. Thammasat University.
10. Skyscanner News. (2016). **Thailand's Tourism Statistics Began to Expand Since 2016**. Retrieved November 25, 2017, from <https://www.skyscanner.co.th/news/inspiration/travel-trends-2016>. [in Thai].
11. **Tourism in Thailand**. (2017). Retrieved 25 November 2017, from <https://en.wikipedia.org/wiki>.
12. **Tourist Police Headquarters**. (2017). Retrieved 25 November 2017, from <https://touristpolice.go.th>.
13. **Tourism statistics in Khon Kaen**. (2018). Retrieved 25 January 2018, from Kkmuni.city.co.th.
14. Wikipedia. (2016). **Visit Wat Nong Wang Khon Kaen. 2016**. Retrieved November 25 2017, from Thailanddee.com. [in Thai].

การพัฒนาสื่อปฏิสัมพันธ์โดยใช้เทคนิคความจริงเสริม 3 มิติ เรื่อง ดาราศาสตร์และอวกาศ
Development of 3D on Astronomy and Space Based
on Interactive Augmented Reality Technique

วจิราภรณ์ สารบรรณ¹

สืบศิริ แซ่ลี้²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษารูปแบบการปฏิสัมพันธ์และระบบความจริงเสริม สำหรับนำไปออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับดาราศาสตร์และอวกาศ 2) เพื่อพัฒนาสื่อปฏิสัมพันธ์เกี่ยวกับดาราศาสตร์และอวกาศโดยใช้ระบบความจริงเสริม 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ที่ได้รับชมสื่อปฏิสัมพันธ์เกี่ยวกับดาราศาสตร์และอวกาศ

กลุ่มตัวอย่างคือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และ ผู้ที่เข้ามาใช้บริการศูนย์วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ดจำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสอบถามความต้องการเพื่อการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง 2) แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ 3) แบบประเมินคุณภาพสื่อจากผู้เชี่ยวชาญ 4) แบบประเมินความพึงพอใจจากกลุ่มตัวอย่าง และ 5) สื่อแอนิเมชัน 3 มิติโดยใช้เทคนิคความจริงเสริมแบบปฏิสัมพันธ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลการจากผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทแผ่นพับและเทคนิคความจริงเสริมด้านแอนิเมชัน 3 มิติ เรื่องดาราศาสตร์ ระบบสุริยะจักรวาล ในขณะที่ผลการวิเคราะห์การประเมินคุณภาพสื่อโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.80) คืออยู่ในเกณฑ์คุณภาพมากที่สุด ส่วนผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างพบว่ามีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.74) คือ อยู่ในเกณฑ์ระดับมีความพึงพอใจมากที่สุด

คำสำคัญ : แอนิเมชัน 3 มิติ, ปฏิสัมพันธ์, เทคโนโลยีความจริงเสริม

Abstract

This research aimed to: 1) study forms of 3D animations based on interactive and augmented reality technology to design public relations media regarding astronomy and space; 2) develop interactive 3D animated media regarding astronomy and space; and 3) evaluate the satisfaction of viewers of interactive 3D animated media regarding astronomy and space.

The sample group, which was selected by purposive sampling method, consisted of three experts and 30 users of Roi Et Science and Cultural Center for Education. The research tools included: 1) a questionnaire on the sample group's needs; 2) interview for in-depth data from experts; 3) evaluation form on media quality by experts; 4) evaluation form of the sample group's satisfaction; and 5) 3D animated media based on interactive and augmented reality technology. The statistical tools included percentage, mean and standard deviation. The results of the data analysis regarding the experts and 30 samples found that the sample group preferred public relations media in the form of leaflet and 3D animation based on augmented reality technology regarding astronomy and the solar system. The analytical results of the media quality evaluation by the experts found that the mean was ($\bar{X}$ =4.80) or referring to the highest quality. The analytical results of the satisfaction evaluation found that the mean was ($\bar{X}$ =4.74) or referring to the highest satisfaction level.

Keywords: 3D animation, interactive, augmented reality technology

¹นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่ออนิเมติ คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²อาจารย์ประจำภาควิชาสื่ออนิเมติ คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทนำ

ศูนย์วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมเพื่อการศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นแหล่งการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ วัฒนธรรมสมัยใหม่และวัฒนธรรมภาคอีสานเปิดให้เข้าชม ตั้งแต่วันที่ 13 สิงหาคม 2550 ภายในจัดกิจกรรมบูรณาการด้านวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมสนับสนุนการเรียนรู้ด้านทักษะและกระบวนการทางการศึกษาสำหรับเด็ก เยาวชน นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป เป็นแหล่งการเรียนรู้ ค้นคว้าวิจัย ส่งเสริมด้านการเผยแพร่ทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งให้รู้จักกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ในปัจจุบันมีการเปิดให้บริการในส่วนของท้องฟ้าจำลอง การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบเดิมของศูนย์วิทยาศาสตร์นั้นเป็นสิ่งพิมพ์ประเภทแผ่นพับสำหรับแจกให้ผู้ที่มาเข้าชมภายในนิทรรศการ ส่วนสื่อประชาสัมพันธ์ด้านนอกนั้นมีเพียงป้ายบิลบอร์ด ที่อยู่บริเวณรอบนอกศูนย์วิทยาศาสตร์ ยังไม่มีการประชาสัมพันธ์ที่แพร่หลายและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย งานวิจัยนี้ต้องการพัฒนาเปลี่ยนแปลงลักษณะของการถ่ายทอดที่เป็นสิ่งพิมพ์ในลักษณะของภาพนิ่ง ให้เกิดการเคลื่อนไหวในรูปแบบของเทคโนโลยีความจริงเสริม เพื่อให้ผู้ที่สนใจเข้าชมได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสื่อประชาสัมพันธ์และนิทรรศการ เพียงแค่ผู้ที่ต้องการได้ข้อมูลหรือต้องการจะศึกษา ใช้สมาร์ตโฟนส่องไปยังสื่อประชาสัมพันธ์ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความสนใจและความแปลกใหม่ให้ผู้พบเห็น (ศูนย์วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมเพื่อการศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด, 2560)

ในปัจจุบันมีเทคโนโลยีที่มีชื่อว่า ความจริงเสริม (Augmented Reality) ที่ จะช่วยให้ผู้ที่สนใจเข้าชม นิทรรศการสามารถรับชมสื่อได้อย่างสมจริง ผ่านอุปกรณ์สมาร์ตโฟน สร้างความแปลกใหม่เพิ่มความรู้ทางวิทยาศาสตร์แก่ผู้รับชมสื่อและเกิดการเรียนรู้ โดยหลักการของเทคโนโลยีความจริงเสริมนั้นคือการผสมผสานเอาเทคโนโลยีโลกแห่งความจริง และความจริงเสมือนเข้าด้วยกัน ผ่านซอฟต์แวร์และอุปกรณ์เชื่อมต่อต่างๆ ซึ่งภาพเสมือนจริงนั้นจะแสดงผ่านทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ บนหน้าจอ หรืออุปกรณ์แสดงผลอื่นๆ โดยภาพเสมือนจริงที่ปรากฏขึ้นนั้นจะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ชมได้ทันที อาจจะมีลักษณะที่เป็นภาพนิ่งสามมิติหรืออาจจะเป็นสื่อที่มีเสียงประกอบ จากเทคนิคดังกล่าวนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะนำมาพัฒนาเพื่อใช้กับสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อให้สื่อประชาสัมพันธ์นั้นเกิดความแปลกใหม่ ดึงดูดความสนใจ แก่กลุ่มเป้าหมายที่เข้าไปศึกษา ซึ่งในอนาคตอันใกล้เทคโนโลยีความจริงเสริม กำลังจะเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในชีวิตประจำวันของสังคมที่จะเต็มไปด้วย สมาร์ตโฟน แท็บเล็ต และ นวัตกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (กมลชัย โชคชัยชุตกุล, 2553)

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของเทคโนโลยีความจริงเสริม ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้กับศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษา บุคคลทั่วไปที่เข้ามาศึกษานั้นได้ใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์และเกิดประสิทธิภาพ สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์นั้นเป็นเครื่องมือหรือตัวกลางที่ใช้ในการนำข่าวสารเรื่องราวจากองค์กรหรือหน่วยงานไปสู่ประชาชน สื่อในการประชาสัมพันธ์นั้นจึงต้องคำนึงถึงลักษณะที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้ได้ประโยชน์ในปัจจุบันและศักยภาพเพื่ออนาคต

ความมุ่งหมายของการวิจัย

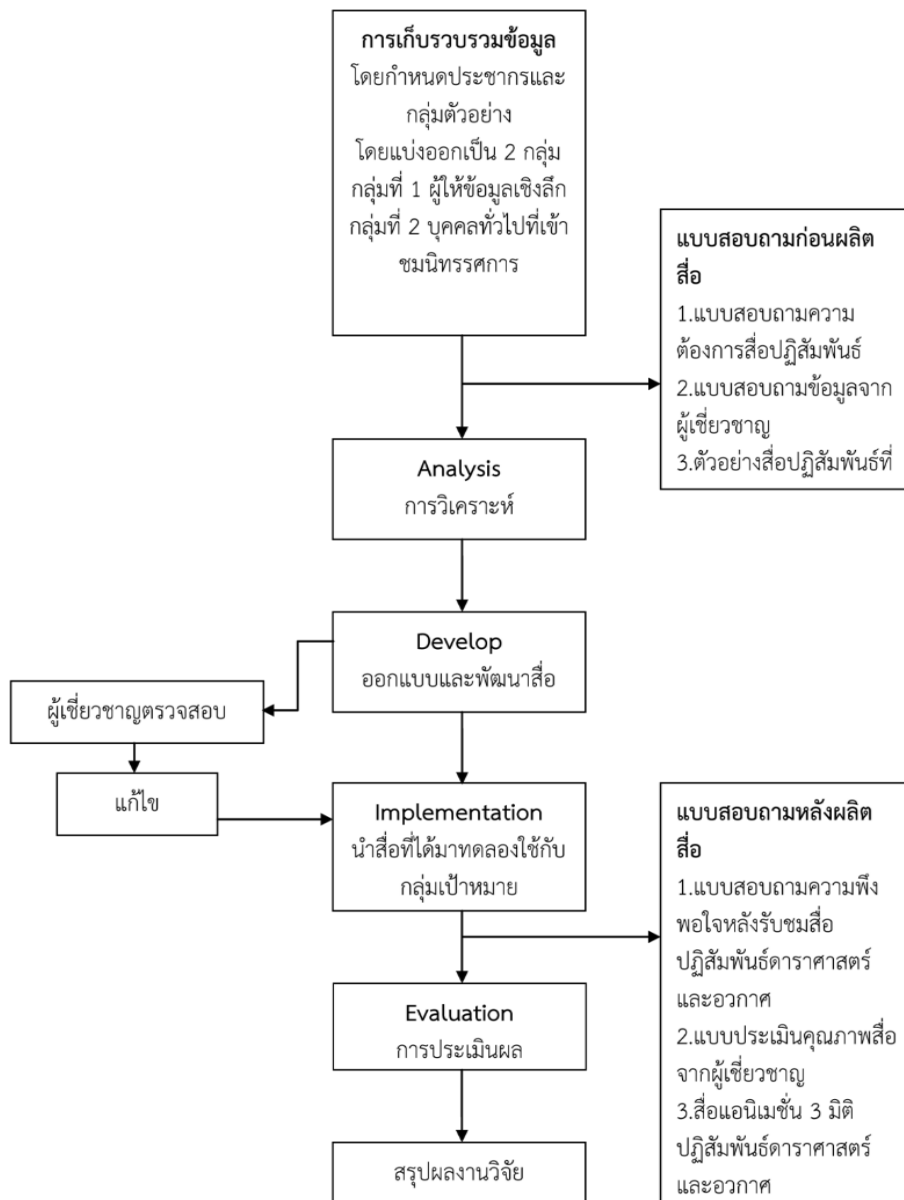
1. เพื่อศึกษารูปแบบการปฏิสัมพันธ์และระบบความจริงเสริม สำหรับนำไปออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับดาราศาสตร์และอวกาศ
2. เพื่อพัฒนาสื่อปฏิสัมพันธ์เกี่ยวกับดาราศาสตร์และอวกาศโดยใช้ระบบความจริงเสริม
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ที่ได้รับชมสื่อปฏิสัมพันธ์เกี่ยวกับดาราศาสตร์และอวกาศ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้ได้แก่ กลุ่ม นักเรียน นักศึกษา และผู้ที่สนใจเข้าชมนิทรรศการ จำนวน 30 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ
 - 1.2.1 กลุ่มที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลเฉพาะด้าน จำนวน 3 คน
 - ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์
 - ผู้เชี่ยวชาญด้านดาราศาสตร์และอวกาศ
 - ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อปฏิสัมพันธ์ระบบความจริงเสริม
 - 1.2.2 กลุ่มที่ 2 บุคคลทั่วไปที่เข้าชม นิทรรศการโดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 30 คน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การพัฒนาสื่อแอนิเมชัน 3 มิติปฏิสัมพันธ์เกี่ยวกับดาราศาสตร์และอวกาศ แบ่งเป็นหัวข้อได้ดังนี้
 - 2.1 อาร์ตเวิร์ค (Art work) การประชาสัมพันธ์ เรื่องดาราศาสตร์และอวกาศ
 - 2.1.1 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ (Poster)

- 2.1.2 บัตรเข้าชมนิทรรศการดาราศาสตร์และอวกาศ
- 2.1.3 แผ่นพับ
- 2.2 สื่อ 3 มิติปฏิสัมพันธ์เกี่ยวกับดาราศาสตร์และอวกาศ
- 2.2.1 เรื่อง ดาราศาสตร์
- 2.2.2 ระบบสุริยะจักรวาล
- 2.2.3 เรื่อง อวกาศ
- 2.3 ชนิดของความจริงเสริม
- 2.3.1 ความจริงเสริมแบบแสดงผลโดยมองผ่านกล้องวิดีโอ
- 2.3.2 ระบบความจริงเสริมบนจอภาพ
- 2.3.3 ระบบความจริงเสริมแบบมองผ่านเลนส์
3. วิธีการดำเนินการวิจัย การพัฒนาแอนิเมชัน 3 มิติโดยใช้เทคนิคความจริงเสริมแบบปฏิสัมพันธ์ เรื่องดาราศาสตร์และอวกาศ มีขั้นตอนและรายละเอียดในการทำงานวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 วิธีการดำเนินการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยเริ่มจากการสร้างเครื่องมือวิจัย โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลนั้นประกอบด้วย 1) แบบสอบถามความต้องการเพื่อการวิจัย 2) แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก 3) แบบประเมินคุณภาพสื่อ 4) แบบประเมินความพึงพอใจ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือนี้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนแรกผู้วิจัยทำการระบุปัญหา ระบุแหล่งของปัญหา วิเคราะห์ความต้องการของผู้ที่ต้องการใช้สื่อ ซึ่งผลลัพธ์นี้จะนำไปใช้ในขั้นตอนของการออกแบบ เนื้อหาที่ใช้ในการนำเสนอคือ สื่อแอนิเมชัน 3 มิติเกี่ยวกับดาราศาสตร์และอวกาศ ทั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์คุณภาพสื่อเป็นรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ยอัตราส่วนและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมายตามค่าเฉลี่ย ของการประเมิน

สรุปผลการวิจัย

ประเด็นสำคัญของผลการวิจัยครั้งนี้แบ่งการสรุปผลออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. ผลการวิจัยที่สำคัญที่ผู้วิจัยค้นพบจากการเก็บข้อมูลในระยะแรก ซึ่งได้จากเครื่องมือแบบสอบถามความต้องการทางการวิจัยและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วยเนื้อหาหลักดังนี้ 1. เทคนิคที่ต้องการให้นำมาใช้คือแอนิเมชัน 3 มิติ 2. สื่อประชาสัมพันธ์ที่ต้องการนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลคือ แผ่นพับ 3. เนื้อหาที่ต้องการให้นำเสนอคือเรื่อง ดวงดาว และ ระบบสุริยะจักรวาล จากการให้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง 30 คน และผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งข้อมูลที่ได้นั้นผู้วิจัยได้นำไปกำหนดเป็นกรอบแนวความคิดในการออกแบบสื่อแอนิเมชัน 3 มิติโดยใช้เทคนิคความจริงเสริมแบบปฏิสัมพันธ์ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างนั้นเกิดความพึงพอใจ

2. ผลของการเก็บข้อมูลในระยะที่ 2 จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทแผ่นพับและเทคนิคความจริงเสริมด้านแอนิเมชัน 3 มิติ เรื่องดาราศาสตร์ ระบบสุริยะจักรวาล ผลการวิเคราะห์แบบประเมินสื่อโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.80) จากคะแนนเต็ม 5 อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด ในขณะที่ผลประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.74) จากคะแนนเต็ม 5 หรืออยู่ในเกณฑ์ระดับมีความพึงพอใจมากที่สุด

อภิปรายผล

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกมาเป็นผลนำไปสู่แนวคิดในการออกแบบเพื่อให้ได้รูปแบบสื่อที่เหมาะสม เหมาะที่จะนำไปพัฒนาสื่อแอนิเมชัน 3 มิติโดยใช้เทคนิคความจริงเสริมแบบปฏิสัมพันธ์ เพื่อประชาสัมพันธ์ศูนย์วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม เพื่อการศึกษาวิจัย โดยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากการสังเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม เพื่อให้ได้รูปแบบสื่อที่เหมาะสมสำหรับสื่อแอนิเมชัน 3 มิติ ปฏิสัมพันธ์ โดยการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการเพื่อการวิจัย ซึ่งวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ และแบบสอบถามสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก โดยมีแนวประเด็นคำถามที่เกี่ยวกับ รูปแบบสื่อที่เหมาะสมกับศูนย์วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมวิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่าสื่อประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมนั้นควรเป็นสื่อที่อยู่ในรูปแบบของสิ่งพิมพ์ เนื่องจากสามารถผลิตได้ง่ายในปริมาณที่มากและการนำเทคโนโลยีความจริงเสริมมาใช้นั้น จะสามารถนำเสนอมุมมองของสื่อสิ่งพิมพ์ที่ต่างออกไป เพิ่มความน่าสนใจให้กับสื่อ ดังนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการสร้างสื่อแอนิเมชัน 3 มิติ โดยใช้เทคนิคความจริงเสริมในการผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบแผ่นพับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาวัลย์ พรพชรพงศ์. (2547) เทคโนโลยีความจริงเสริมก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษา เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงความรู้ในรูปแบบเดิมที่จะนำมาสู่การเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและทำให้ก้าวไปสู่การคิดค้นแบบใหม่ และผลงานวิจัยของ ทรงพล ชันชัย. (2554) พบว่า ระบบความจริงเสริมสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจจะเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น และมีความสนุกสนานในความรู้ และสอดคล้องกับ นงคณัฐ ไพบูลย์ และคณะ. (2560) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาสื่อแนะนำแผนที่ภายในวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียในรูปแบบ 3 มิติ งานวิจัยนี้จัดทำโดยมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาสื่อแนะนำแผนที่ภายในวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียในรูปแบบ 3 มิติ เพื่อแสดงสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย และอำนวยความสะดวกในการให้ข้อมูลแก่บุคคลภายนอกที่เข้ามาเยี่ยมชมหรือมาติดต่อที่วิทยาลัย โดยใช้โปรแกรม Cinema 4D ในการสร้างแบบจำลองสามมิติ และใช้โปรแกรม Adobe Flash ในการพัฒนาโปรแกรมที่สามารถแสดงแบบจำลองสามมิติภายในวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ผู้ใช้สามารถเลือกห้องที่ต้องการติดต่อเพื่อหาตำแหน่งในการเดินทางไปยังห้องที่ต้องการ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสื่อและผลการประเมิน คุณภาพสื่อโดยผู้เชี่ยวชาญ จากการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพอใจมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสื่อแอนิเมชัน 3 มิติโดยใช้เทคนิคความจริงเสริมแบบปฏิสัมพันธ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมานั้นมีประสิทธิภาพ มีความสวยงาม สามารถปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้งานได้เป็นอย่างดี แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ และสนใจต่อสื่อที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการประชาสัมพันธ์ ศูนย์วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมร้อยเอ็ดอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศกร ทวันเวช และคณะ (2560) ได้ทำการศึกษาแอปพลิเคชันพจนานุกรมภาษาอีสาน โดยพบว่าผลการทดสอบแอปพลิเคชันพจนานุกรมภาษาอีสาน พบว่าแอปพลิเคชัน ดังกล่าวสามารถใช้งานผ่านระบบปฏิบัติการ Android ได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ สามารถค้นคว้า คำศัพท์ภาษาอีสาน อีกทั้งยังสามารถเพิ่มคำศัพท์ภาษาอีสานที่ไม่มีในแอปพลิเคชันเพื่อใช้ในอนาคต จากการสรุปผลความพึงพอใจของผู้ใช้งาน จำนวน 3 กลุ่ม พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีโดยมีความพึงพอใจเฉลี่ยอยู่ที่ 3.96 จากคะแนนเต็ม 5 ขึ้นกับผู้ใช้งาน ซึ่งอาจจะทำให้ผู้ใช้งานได้รับความไม่สะดวกจากการใช้งานแอปพลิเคชัน รวมทั้งเพื่อลดข้อผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นระหว่างการใช้งานของแอปพลิเคชัน

ข้อเสนอแนะ

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบของสื่อแอนิเมชัน 3 มิติโดยใช้เทคนิคความจริงเสริมแบบปฏิสัมพันธ์ เรื่องดาราศาสตร์และอวกาศ เพื่อพัฒนาสื่อแอนิเมชัน 3 มิติโดยใช้เทคนิคความจริงเสริม ให้มีประสิทธิภาพในการนำเสนอข้อมูลหรือเนื้อหาเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจแก่ผู้ใช้สื่อมากขึ้น นั้น ผู้วิจัยได้พบปัญหา ข้อจำกัดและแนวทางที่จะนำไปพัฒนาสื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนี้

1. ข้อจำกัดของสื่อการเรียนรู้แอนิเมชัน 3 มิติโดยใช้ความจริงเสริม คือสื่อปฏิสัมพันธ์ต้นแบบยังไม่สามารถใช้งานออนไลน์ได้ ส่งผลให้มีผู้เข้าถึงแบบจำกัด เนื่องจากต้องใช้สมาร์ตโฟนที่ติดตั้งแอปพลิเคชันสำหรับส่องภาพสัญลักษณ์เพื่อให้เห็นภาพ 3 มิติ

2. ปัญหาที่พบในขณะที่ผลิตชิ้นงานคือ การส่งต่อข้อมูลระหว่างโปรแกรม Autodesk Maya ไปยังโปรแกรม Unity เกิดการผิดพลาดเรื่องการแสดงผลของพื้นผิว ทำให้พื้นผิวบางส่วนของดวงดาวไม่สมบูรณ์

3. การนำเข้าเสียงในโปรแกรม Unity จะต้องมีการแก้ไข Audio Source เพื่อให้เสียงเล่นเมื่อใช้สมาร์ตโฟนส่องไปยังภาพสัญลักษณ์ (AR Marker) ดังนั้นควรศึกษาวิธีการแก้ไข Default Script เพื่อให้ได้ชิ้นงานที่สมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

1. กมลชัย โชคชัยชุตikul. (2553). **ระบบความจริงเสริมแบบไม่ใช้มาร์กเกอร์ที่สามารถโต้ตอบได้.** วิทยานิพนธ์ (วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
2. ทรงพล ชื่นชัย. (2554). **การพัฒนาแบบจำลองเพื่อการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมกรณีศึกษาแบบหลายมาร์กเกอร์.** ค้นคว้าอิสระ (วิศวกรรมซอฟต์แวร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
3. นงคณัฐ ไพบุลย์ และคณะ. (2560). **การพัฒนาสื่อนำเสนอแผนที่ภายในวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียในรูปแบบ 3 มิติ.** วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 7 ฉบับพิเศษ เดือนตุลาคม, หน้า 234-242.
4. พงศกร ทวันเวช และคณะ. (2560). **แอปพลิเคชันพจนานุกรมภาษาอีสาน.** วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 7 ฉบับพิเศษ เดือนตุลาคม, หน้า 243-248.
5. วิลาวัลย์ พรพัชรพงศ์. (2547). **เทคโนโลยีความจริงเสริม ความเป็นมาและประโยชน์.** คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
6. ศูนย์วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมเพื่อการศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด. (2560). **ความเป็นมาของศูนย์วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมเพื่อการศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด.** สืบค้นเมื่อวันที่ กรกฎาคม 2560 <http://www.roietsci.com>.

สภาพปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาการสอนภาษาไทย

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

The Problems of teaching in schools of the fifth year students of Thai teaching
Program Faculty of Education of The Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus

พระมหาอำนาจ มหาวิโร,ดร.

วิศร พงศ์สุวรรณ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติการสอน ของนักศึกษาสาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติการสอน ของนักศึกษาสาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติการสอน ของนักศึกษาสาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษา 43 คน อาจารย์พี่เลี้ยง 43 คน และอาจารย์นิเทศสาขาและนิเทศก์ทั่วไป 10 คน รวมทั้งสิ้น 96 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 77 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม 1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test (Independent Samples)

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านอาจารย์พี่เลี้ยง รองลงมาด้านการดำเนินการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และด้านการดำเนินการสอน ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาสาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด พบว่า ด้านการดำเนินการสอน ได้แก่ การใช้ภาษาของนักศึกษาต้องถูกต้อง และชัดเจน และนักศึกษาควรมีความตั้งใจกระตือรือร้น มั่นใจในตนเอง และตรงต่อเวลา ด้านการดำเนินการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ควรไปเฝ้าช่วยตามกำหนด รองลงมาจัดทดสอบ ความรู้เกี่ยวกับการสอนก่อนออกฝึกสอน และทักษะในการสอน และการเขียนแผนการสอนด้านอาจารย์พี่เลี้ยง ได้แก่ ควรให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในเรื่องต่าง ๆ และควรประเมินผลตามความเป็นจริง และมีการวิจารณ์ผลการสอน 3) ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ลำดับความถี่มากไปหาน้อยสามอันดับแรก คือ อาจารย์นิเทศควรไปเฝ้าช่วยตามกำหนด ควรให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในเรื่องต่าง ๆ การใช้ภาษาของนักศึกษาต้องถูกต้อง และชัดเจน

คำสำคัญ: สภาพปัญหา/การปฏิบัติการสอน/นักศึกษาชั้นปีที่5/สาขาการสอนภาษาไทย

Abstract

This research aimed: 1) to study the problems of teaching in schools of the fifth year students of Thai teaching Program Faculty of Education of The Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, 2) to study the development of the students teaching, Faculty of Education of the Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, and 3) to offer guidance on the development of students at Faculty of Education of the Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus. The population in this study were 43 student teachers, 43 supervisors of branches and Supervisors generally 10 people, totaling 96 people, the size of sample used the formula of Taro Yamane (Taro Yamane) group, 77 samples were used in the research. The research tool

^{1,2}มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

was a questionnaires. The statistical methods used to analyze data were percentage, average, standard deviation. And compare the difference of the average by using t-test (Independent Samples).

The results showed that: 1) the problems of teaching in schools of Faculty of Education of The Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus in many aspects, the highest aspect was the operational management professional experiences, and the implementation of teaching, respectively, 2) The development of guidelines found that the operation, including the use of the language of instruction, students need to be clear and should be willing and be eager students. self confidence and on time of operational management, professional experiences included supervisor should be prescribed. The second, there should have test knowledge about teaching before training, and teaching skills, writing lesson plans for teachers, including guidance, and advising students on various subjects and should be evaluated based on fact, and a review of teaching, 3) from this research: Descending order of frequency, the top three is the supervisor should often do as prescribed, guidance and advising students on matters of using language of students have to accurate and clear.

Keywords: Problems/teaching practice/Grade 5 students/Bachelor of Thai Teaching

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำประกาศเรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2552 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็น กรอบมาตรฐานให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการ พัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนและ พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มี คุณภาพและเพื่อประโยชน์ต่อ การรับรองมาตรฐานคุณวุฒิ ในระดับอุดมศึกษา ให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาหรือ ปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรตามประกาศ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยมาตรฐานคุณวุฒิตามระดับ คุณวุฒิของแต่ละสาขา /สาขาวิชา โดยจัดทำรายละเอียด ของหลักสูตร รายละเอียดของรายวิชาและรายละเอียดของ ประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) รายงานผลการดำเนินการ ของรายวิชา รายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ ภาคสนาม (ถ้ามี) และรายงานผลการดำเนินการของ หลักสูตร โดยมีหัวข้ออย่างน้อยตามที่คณะกรรมการการ อุดมศึกษากำหนดและดำเนินการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและการประเมินผลเพื่อให้มั่นใจว่าคุณภาพ ของบัณฑิตทุกระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชาต่างๆ ต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คณะกรรมการการ อุดมศึกษากำหนดและต้องครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้านคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสาขา/สาขาวิชาที่เน้นทักษะ ทางปฏิบัติต้องเพิ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย โดยมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของแต่ละระดับ

คุณวุฒิและลักษณะของหลักสูตรอย่างน้อยต้องเป็นไปตามที่ คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดไว้ในแนวทางการ ปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 เพื่อให้คุณภาพของบัณฑิตที่ผลิตในสาขา/ สาขาวิชาของระดับคุณวุฒิเดียวกันมีมาตรฐานที่เทียบเคียง กันได้ทั้งในระดับชาติและระดับสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

ประสบการณ์วิชาชีพครู ถือว่าเป็นกระบวนการ สำคัญ ในการผลิตครู ทั้งนี้ เพราะ ประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นการฝึกปฏิบัติการทำงานด้วยประสบการณ์จริง นักศึกษาได้มีโอกาสฯ สิ่งที่ได้ศึกษาทุกภาคทฤษฎีไป ใช้กับสถานการณ์จริง และมีโอกาสได้เรียนรู้ และฝึกปฏิบัติ การกิจที่ แท้จริงของครูประสบการณ์วิชาชีพครู จึงเป็น กิจกรรมและประสบการณ์ที่สำคัญ ประการหนึ่งของสถาบัน การผลิตครู ระดับต่างๆ ที่จะพยายามจัด ให้นักศึกษาได้เอา ทฤษฎีต่างๆ ที่เรียนมาได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ความเข้าใจ เกี่ยวกับบทบาทความเป็นครูรู้จักเลือกใช้วิธีการสอนให้ ถูกต้องมีทัศนคติที่ดี ต่อวิชาชีพครู เรียนรู้ระบบการจัดการ บริหารการศึกษาในโรงเรียนทำงานร่วมกับผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนตลอดจนเข้าใจและ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (ชาติรี ฝ่ายคานา และ วรรณทิพา รอดแรงคำ, 2552) ได้กล่าวถึง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หรือการฝึกสอน เป็นหัวใจในการผลิตครู เพราะเป็นการ เตรียมนักศึกษาครู ให้พร้อมที่จะไปเป็นครูที่ดีในอนาคต ซึ่ง ในขณะที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นักศึกษาครูสามารถพัฒนา ความรู้ในเนื้อหาบูรณาการกับวิธีสอน รวมทั้งด้านเทคนิควิธี ที่สามารถนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่ครูด้านต่างๆ เช่น งานสอน งานกิจการนักเรียน งานแนะแนว งานธุรการ

งานพัฒนานาน งานพัฒนาสังคม และยังมีโอกาสพัฒนาด้านคุณลักษณะ เพื่อให้มีลักษณะที่เหมาะสมสำหรับการเป็นครู เช่น เป็นผู้ที่มีใจรักศรัทธาในวิชาชีพครู มีค่านิยมที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู

นอกจากนี้ประสบการณ์วิชาชีพครู ยังเป็นการเน้นกระบวนการภาคปฏิบัติที่ช่วยเสริมสร้างทั้งคุณภาพการผลิตครู ให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูได้เป็นอย่างดี (สาวิตรี โรจนะสมิต, 2555) การผลิตครูของสถาบันอุดมศึกษาต่างให้ความสำคัญต่อการจัดให้นักศึกษามีโอกาสฝึกปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ และประสบการณ์วิชาชีพครู อันจะช่วยเสริมสร้างให้นักศึกษามีความสามารถและมีทักษะในด้านต่างๆ พอที่จะรับผิดชอบในด้านการสอน แต่อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ที่ผ่านมามีพบว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีปัญหาเกิดขึ้นหลายด้าน เช่น ปัญหาด้านการเตรียมการสอน (ทิพย์วัลย์ นุ่มประเสริฐ, 2542; วรณทิพา รอดแรงคำ และภาวิณี ศรีสุขวัฒนานนท์, 2545) ปัญหาการดำเนินการสอน (รุ่งฟ้า กิตติยานุสันต์ และสมประสงค์ ประสงค์เงิน, 2542; วรณทิพา รอดแรงคำ และภาวิณี ศรีสุขวัฒนานนท์, 2545) ปัญหาที่เกิดจากนักศึกษา ปัญหาโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (แฉล้ม ลิ้มปัจจกร, 2529) และปัญหาการจัดเตรียมประสบการณ์วิชาชีพให้กับนักศึกษา (ทิพย์วัลย์ นุ่มประเสริฐ, 2542)

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เป็นการฝึกปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรม จริยธรรมความรู้ความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพศึกษาศาสตร์มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพและมีจรรยาบรรณวิชาชีพครู สามารถคิด วิเคราะห์และแก้ปัญหา มีสุขภาพดี สามารถสร้างนวัตกรรมหรือผลงานที่มีคุณภาพตามมาตรฐานระดับสากลมีความรับผิดชอบต่อสังคมสามารถเป็นผู้นำในการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศและชี้นำสังคมได้

สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ก็ย่อมมีปัญหาและอุปสรรค จากการส่งนักศึกษาไปฝึกสอนยัง โรงเรียนต่าง ๆ โดยเห็นได้จากการประชุมอภิปรายสัมมนานักศึกษาฝึกสอนสาขาการสอนภาษาไทยประเด็น “ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา ระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์” ที่พบว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาสาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับตัว

นักศึกษาเองแต่อย่างไรก็ตามปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญอื่นๆ ด้วย เช่น โรงเรียน อาจารย์ในเทศก์อาจารย์ที่เลี้ยง นักเรียน และวิชาที่สอน ตลอดระยะเวลาที่สาขาการสอนภาษาไทยได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์เท่าที่ผ่านมายังไม่มีการวิจัยในประเด็นดังกล่าว ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจ ศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาการสอนภาษาไทยมีอะไรบ้างมาน้อยเพียงใด รวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาซึ่งผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลในการเตรียมการในด้านต่าง รวมทั้งปรับปรุงการดำเนินงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและประสบการณ์อื่นๆ ทั้งก่อนและระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขาการสอนภาษาไทยทั้งนี้เพื่อเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรและสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตเนื้อหาในส่วนที่เป็นงานวิจัยปริมาณศึกษาแนวคิด หลักการของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาวิธีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดที่สอนเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินการสอน ด้านการดำเนินการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ด้านอาจารย์ที่เลี้ยง

2. ขอบเขตด้านประชากร

2.1 ประชากร คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2559 จำนวนนักศึกษา 43 คน อาจารย์ที่เลี้ยง

43 คน และอาจารย์นิเทศสาขาและนิเทศก์ทั่วไป 10 คน รวม 96 คน

2.2 ขอบเขตตัวแปร

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

ใดแก

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือนักศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง และ อาจารย์นิเทศ

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ใดแก

สภาพปัญหาการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินการสอน ด้านการ ดำเนินการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ด้านอาจารย์ พี่เลี้ยง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ปรับใช้และพัฒนาเครื่องมือจาก แบบสอบถามที่มีนักวิชาการ ได้ทำการศึกษาไว้แล้ว แนะนำ เครื่องมือวัดมาปรับข้อความบางส่วน เพื่อสอดคล้องกับ บริบทที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัยมีดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูล ทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นักศึกษา บรรพชิต คฤหัสถ์ เพศ

ตอนที่ 2 ปัญหาการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาการสอนภาษาไทย คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการ พัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาการ สอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

สรุปผลการวิจัย

ปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของ นักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาการสอนภาษาไทย คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอาจารย์พี่เลี้ยง รองลงมา ได้แก่ ด้านการดำเนินการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

และด้านการดำเนินการสอน เมื่อจำแนกรายด้าน ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1) **ด้านการดำเนินการสอน** ปัญหาการ ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขา การสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาจุฬารามราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตาม ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การศึกษาและฝึกสร้างแบบฝึกหัด รองลงมาคือ ข้อ การฝึก ตรวจแบบฝึกหัด / ผลงาน / ข้อสอบ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ที่สุด คือ การศึกษาและฝึกทำสื่อการเรียนรู้

2) **ด้านการดำเนินการจัดการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ** ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาสาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดย เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ วิทยุญาณความเป็นครูรองลงมา คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจรรยาบรรณครู ส่วนข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความพร้อมของโรงเรียนฝึก ประสบการณ์วิชาชีพในการรับนิสิตเข้าฝึกประสบการณ์

3) **ด้านอาจารย์พี่เลี้ยง** ปัญหาการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาการสอน ภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราช วิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ขาดความรู้ความ เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของอาจารย์พี่เลี้ยง รองลงมาคือ การให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะของอาจารย์พี่เลี้ยง วิชาเอก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การศึกษาและ สังเกตการสอนของอาจารย์พี่เลี้ยง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยปัญหาการปฏิบัติการสอนใน สถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ผลการวิจัยที่น่าสนใจเห็นควรนำมา อภิปรายเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1) **ด้านการดำเนินการสอน** นักศึกษาชั้นปี ที่ 5 สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า เนื้อหาวิชาของกลุ่มวิชาการสอนภาษาไทยของหลักสูตร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย

วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีเนื้อหาวิชาที่สามารถทำให้นักศึกษามีความรู้ในเนื้อหาวิชา และวิธีการสอนแบบต่าง ๆ การศึกษาและฝึกทำสื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับ **สำเร็จ ยุทธชัย และคณะ (2560)** การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มี 3 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม มี 4 หลักการ คือ (1) หลักการเสริมพลังอำนาจ (2) หลักการพัฒนากุศลกร (3) หลักการมีส่วนร่วม (4) หลักการพัฒนาคณาจารย์ของงาน องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการนิเทศภายใน มีดังนี้ (1) การวางแผนการนิเทศ (2) การให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน (3) การลงมือปฏิบัติงาน (4) การสร้างเสริมกำลังใจ และ (5) การประเมินผลการปฏิบัติงาน องค์ประกอบที่ 3 ประสิทธิภาพของการนิเทศภายใน ประกอบด้วย (1) ผลการพัฒนาบรรลุปเป้าหมายทั้งด้านความรู้ ความสามารถและเจตคติที่ดีต่อรูปแบบการดำเนินงานในชั้นเรียน (2) ความพึงพอใจของครูต่อแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับ **สโรชา คล้ายพันธุ์ (2557)** การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการฝึกปฏิบัติการสอน และด้านสวัสดิการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ผลที่ออกมาหมายความว่า แนวทางการแก้ปัญหาสามารถเป็นแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้อย่างถูกต้องตรงตามปัญหาที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับแนวคิด **สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2547)** ว่าหลักสูตรการผลิตครู 5 ปีให้ความสำคัญกับการมุ่งเน้นให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้มีโอกาสฝึกประสบการณ์ในสถานการณ์จริงมากขึ้นทั้งด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน การจัดการเรียนรู้ การวัดผลและการประเมินผล การเป็นครูที่ปรึกษา การเป็นครูประจำชั้น บทบาทหน้าที่ของครูในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาบุคลิกลักษณะความเป็นครูส่งผลให้สถาบันการผลิตครูบรรยายวิชาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตลอดหลักสูตร มาเป็นรายวิชาการศึกษาสังเกตและมีส่วนร่วม การทดลองสอน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 1 และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2 และแนวคิด เดชกุล มัทวานุกุล (2554) สรุปการศึกษาสภาพและประสิทธิภาพของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์พบว่าการดูแลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต้องมีการสร้างความพร้อมทั้งด้าน

การประสานงานระหว่างองค์กรผู้ผลิตและผู้ใช้ครูให้เข้าใจสภาพการณ์และจุดมุ่งหมายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ตรงกันโดยมีการประสานการดำเนินการเป็นระบบ มีการเตรียมนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์ให้ได้พบทวนเรียนรู้ภาคปฏิบัติที่สำคัญ รวมทั้งการปรับตัวและทัศนคติอีกครั้งหนึ่ง มีการทบทวนในเรื่องวิชาการ ความรู้ทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ ในการเตรียมการก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2) ด้านการดำเนินการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า นักศึกษายังไม่เข้าใจการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงการเรียนรู้วิชาชีพครูระหว่างภาคทฤษฎีและปฏิบัติที่สำคัญเข้าด้วยกัน เสริมสร้างกระบวนการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การเข้าถึงการใช้คุณธรรม การสร้างเสริมความศรัทธาในวิชาชีพ เพื่อให้เกิดทักษะการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถนำความรู้ ทฤษฎีที่ได้ศึกษาไปใช้ในสภาพจริง สอดคล้องกับแนวคิด **ประมุข กอปรสิทธิ์พัฒน์ (2548)** กล่าวว่าปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียนมีสาเหตุหลายประการ แต่สาเหตุหลักมาจากปัญหาด้านคุณภาพของครู ซึ่งสะสมสภาพปัญหายาวนานจนเกิดภาวะวิกฤติขึ้น มีทั้งปัญหาด้านการผลิต การพัฒนามาตรฐาน จรรยาบรรณวิชาชีพ และปัญหาด้านการบริหารงานบุคคลจากสภาพการณ์ต่างๆดังกล่าว การปฏิรูปการผลิตครูจึงมีการขับเคลื่อนให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษา สอดคล้องแนวคิด **วาณี เอี่ยมศรีทอง (2529)** ได้ศึกษาการดำเนินการนิเทศการฝึกสอนในคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่การดำเนินการมีการวางแผนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเตรียมอาจารย์เพื่อดำเนินการนิเทศ การส่งเสริมกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การวางแผนการปฏิบัติของอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง/ครูที่ปรึกษา การนิเทศนักศึกษา ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้อยู่ในเกณฑ์มากส่วนการจัดสรรและกำหนดคุณสมบัติอาจารย์นิเทศก์ การเตรียมครูพี่เลี้ยง บริการส่งเสริมอาจารย์พี่เลี้ยง การเตรียมนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การกำหนดคุณสมบัตินักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การจัดสมมนานักศึกษาและการเข้าร่วมสมมนาของอาจารย์พี่เลี้ยงยังทำได้น้อย และ**คู่มือการนิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาเขตร้อยเอ็ด (2557)** การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นหัวใจของการเรียนรู้วิชาชีพครู งานครูเป็นงานอาชีพเฉพาะหรือเป็นวิชาชีพชั้นสูง นักศึกษาจึงควรมีโอกาสได้ฝึกงานในหน้าที่ครูอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง

และจริงจัง เพื่อหาประสบการณ์และเกิดทักษะในวิชาชีพอย่างแท้จริง และมีการวางจุดมุ่งหมายสำหรับนักศึกษา

3) ด้านอาจารย์พี่เลี้ยง นักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า อาจารย์พี่เลี้ยงมีชั่วโมงจำนวนมาก มีการประชุมอบรมสัมมนา ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของอาจารย์พี่เลี้ยงอีกทั้งอาจารย์พี่เลี้ยงไม่มีเวลาในการให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษาและอาจารย์พี่เลี้ยงไม่สามารถประสานงานกับอาจารย์นิเทศของมหาวิทยาลัยเพื่อให้การช่วยเหลือนักศึกษาได้ สอดคล้องกับ **ศักดา สวาทยานันท์ (2552:บทคัดย่อ)** ศึกษาเรื่องบทบาทของอาจารย์พี่เลี้ยงในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศต่างมีบทบาทหน้าที่เป็นคณะกรรมการควบคุมตรวจสอบการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยอาจารย์นิเทศเป็นประธานกรรมการครูพี่เลี้ยงเป็นกรรมการ ให้ทั้งสองฝ่ายทำงานร่วมกันสอดคล้องกับแนวคิด **เดชกุล มัทวานุกูล (2554)** สรุปการศึกษาวิเคราะห์แนวทางการดำเนินการงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ครูพี่เลี้ยงมีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินความพร้อมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนก่อนการปฏิบัติหน้าที่ครูในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การมีศูนย์ประสานงานเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในแนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในการมีส่วนร่วมของบุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และแนวคิด **เอกภูมิ จันทระขันธ์, ชาตรี ฝ่ายคาคา และวรรณทิพา รอดแรงคำ (2555)** ได้ศึกษาสภาพการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู หลักสูตรการผลิตครู 5 ปี รายวิชาการสังเกตและปฏิบัติงานครูจากนิสิตครูวิทยาศาสตร์ 22 คนของสถาบันผลิตครูแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครมีข้อเสนอแนะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูว่า

1. ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพควรมีการปฐมนิเทศอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบ หลักเกณฑ์ วิธีการนิเทศ และการมอบหมายงานให้รับผิดชอบเพื่อให้เข้าใจและปฏิบัติได้ตรงกัน

2. ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพควรจัดให้มีการสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างอาจารย์พี่เลี้ยงและนิสิตครู เพื่อให้แต่ละคนได้ทราบถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รวมถึงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาาร่วมกัน

สรุปได้ว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องเชิงระบบระหว่างองค์กร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีบุคคลที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานสู่ความสำเร็จหลายกลุ่มบุคคล หลากหลายสภาวะ และหลากหลายความคิดเห็นความต้องการโดยมีนักศึกษาฝึกประสบการณ์เป็นผู้เยาว์ที่ต้องเรียนรู้ให้เข้าใจ เชื่อมโยงภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เรียนรู้ในการปรับตนเองเข้าสู่ภาวะการณ์

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้สภาพปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีประสิทธิภาพ และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดผู้วิจัยจึงได้มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) มหาวิทยาลัยควรกำหนดจำนวนครั้งในการนิเทศให้กับอาจารย์นิเทศและอาจารย์พี่เลี้ยง เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน
- 2) มหาวิทยาลัยควรมีการจัดบริการสื่อการสอนให้แก่ศึกษาอย่างทั่วถึงและทันต่อเหตุการณ์
- 3) จัดการอบรมวิธีการสอนโดยเชิญครูที่ได้รับยกย่องเป็นครูดีเด่น ครูต้นแบบ และครูแห่งชาติมาเป็นวิทยากร

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

- 1) ควรมีการศึกษาปัญหาเฉพาะด้านอย่างลึกซึ้ง เช่น ปัญหาในการสอนของนักศึกษา ปัญหาในการทำงานของอาจารย์พี่เลี้ยง โดยเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างโรงเรียนในแง่ขนาด
- 2) ควรมีการศึกษาปัญหาการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยเพื่อทราบปัญหาและแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้บังเกิดผลดีต่อการผลิตครูใหม่ของมหาวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

1. กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
2. ชาตรี ฝ้ายคำตา, วรณทิพา รอดแรงคำ. (2552). **วิธีหาแนวคิดผู้เรียน : เครื่องมือสำหรับครูวิทยาศาสตร์ในยุคปฏิรูป การศึกษา**. ศึกษาศาสตร์ปริทัศน์ 24 (2): 1-10.
3. แฉล้ม ลิ้มปจักษ์. (2529). **การเปรียบเทียบปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวงที่มีภูมิหลังต่างกัน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
4. เดชกุล มัทวานุกุล. (2555). **รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพชั้นเต็มรูป สำหรับนักศึกษาครู หลักสูตรครุ ศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์**. หลักสูตรดุริยบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน : คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา
5. ประมุข กอปรสิริพัฒน์. (2548). **การพัฒนาหลักสูตรการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตามหลักสูตร การปฏิรูปการฝึกหัดครูขอนแก่น**. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
6. ทิพย์วัลย์ นุ่มประเสริฐ . (2542). **การศึกษาปัญหาการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญ ศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา**. กรุงเทพมหานคร : ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.
7. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด. (2557). **คู่มือการนิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. ร้อยเอ็ด.
8. รุ่งฟ้า กิตติฐานันตมูละสมประสงค์ประสงค์เงิน. (2542). **การศึกษาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ นิสิต คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา**. ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
9. วรณทิพา รอดแรงคำและภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์. (2545). **ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ นิสิตสาขาการสอนวิทยาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. วารสารเกษตรศาสตร์ (สังคม) 23 (2): 104-117.
10. วรณทิพา รอดแรงคำ และภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์. (2545). **การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการสนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
11. วาณี เอี่ยมศรีทอง. (2529). **การดำเนินงานนิเทศการฝึกสอนในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ คม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
12. ศักดา สวาทะนันท์. (2552). **บทบาทของอาจารย์พี่เลี้ยงในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู**. สาขา คณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
13. สโรชา คล้ายพันธุ์. (2557). **ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี**. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. 8 (1), 63-76.
14. สาวิตรี โรจนะสมิต อาร์โนลด์. (2555). **การจัดการเรียนรู้ ด้วยวิธีการเรียนเชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร**. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. สืบค้นจาก Thailand Library Integrated System.
15. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). **ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ**. กรุงเทพฯ : เอส แอนด์จีกราฟฟิค
16. สำเร็จ ยूरชัย และ คณะ. (2560). **การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1**. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 7 ฉบับพิเศษ (เดือนพฤศจิกายน 2560).

ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการธนาคารพาณิชย์ของผู้บริโภค ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น

Factors Affecting the Choice of Commercial Banks in Khon Kaen Municipality

สุวรรณ เนียมประชา¹ศิริพร น้อยวงศ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และพฤติกรรมผู้บริโภค ในการเลือกใช้บริการธนาคารพาณิชย์ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครขอนแก่น และ 2.ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้บริการธนาคารของผู้บริโภคฯ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริโภคที่ใช้บริการหรือเคยใช้บริการธนาคารพาณิชย์ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (Quota sampling) และแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติทดสอบค่า (Independent Sample t-test) , (f-test) และค่าความสัมพันธ์ไคสแควร์ (chi-square)

ผลการวิจัย พบว่า

1.การเข้าใช้บริการธนาคารพาณิชย์ของผู้ใช้บริการในเขตเทศบาลนครขอนแก่นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31 – 40 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชนหรือลูกจ้าง มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000–30,000 บาท ใช้บริการธนาคารกสิกรไทย บริการด้านเงินฝาก เงินโอน เพราะ มีสาขาใกล้บ้าน ใกล้ที่ทำงาน ใช้จำนวน 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ ในช่วงเวลา 11.31–14.30 น.

2. ระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7P's โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.16) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.58) รองลงมา ได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X}$ = 4.38) ด้านกระบวนการ ($\bar{X}$ = 4.25) ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}$ = 3.96) ด้านราคา ($\bar{X}$ = 3.95) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X}$ = 3.94) และด้านส่งเสริมการตลาด ($\bar{X}$ = 3.71) ตามลำดับ

3. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และด้านธนาคารที่ใช้บริการมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการธนาคารพาณิชย์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ 0.05 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันจำแนกตามระดับการศึกษา และธนาคารที่ใช้บริการ ให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ 0.05

คำสำคัญ : ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด, พฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการธนาคารพาณิชย์

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study personal factors marketing mix factors level and service decision behavior, and 2) study relationship between consumer characteristics factors level how they affect consumer behavior in the decision to use services of commercial banks in Khon Kaen Municipality. There were 400 samples used quota sampling and purposive sampling. Questionnaires were used for collecting the data. The statistics used in the study including frequency , percentage , mean ($\bar{X}$) , standard deviation (SD) , Independent Sample t-test, f-test and chi-square. The research found that.

¹หลักสูตร สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

²หลักสูตร สาขาวิชาการจัดการธุรกิจค้าปลีก คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

1. Most consumers were female at the age between 31-40 years, held bachelor degree, worked at private companies, had average monthly income 20,001-30,000 bath, selected to use Kasikorn Bank service, preferred to use the bank counter for deposit and withdrawal services, the reason to use the commercial bank was the short distance from house and office, and use the banking service 3-4 times per month between 11.31-14.30 hours.

2. The overall marketing mix factors 7P's was at the highest level ($\bar{X}$ = 4.16) the people is at the highest level ที่สุด ($\bar{X}$ = 4.58) followed by the physical ($\bar{X}$ = 4.38) Process ($\bar{X}$ = 4.25) Product ($\bar{X}$ = 3.96) ($\bar{X}$ = 4.21) price ($\bar{X}$ = 3.95) the place or Chanel ($\bar{X}$ = 3.94) and promotion ($\bar{X}$ = 3.71) respectively.

3. Personal factors of gender, age, education level, occupation, income and banking services. Relationship with decision making behavior of commercial banks. Significant at the 0.05 level, and Personal factors vary by educational level and banks that use the service. Marketing mix was significantly different at 0.05 level.

Keywords : marketing mix factors choice of commercial banks and decision behavior

บทนำ

สถาบันการเงินที่เป็นสื่อกลางทางการเงินมีหลายรูปแบบ ธนาคารพาณิชย์ถือว่าเป็นสถาบันที่มีความสำคัญมากที่สุด และมีบทบาทมากที่สุดต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เพราะสามารถสร้างเครดิตได้และส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินในระบบของประเทศซึ่งธนาคารพาณิชย์ (Commercial Bank) ในประเทศไทยเป็นบริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจการรับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามหรือเมื่อครบกำหนดระยะเวลา ให้สินเชื่อ ซื้อขายตัวแลกเงิน ซื้อขายเงินตราต่างประเทศ รวมถึงธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการประกันภัยและหลักทรัพย์ ธุรกิจการเงินและธุรกิจการให้บริการอื่น (ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน, 2547) ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่เป็นตัวกลางทางการเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศ ส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่และมาตรฐานการครองชีพของประชาชน ดังนั้นการกำกับดูแลให้ธนาคารพาณิชย์มีความมั่นคงและสามารถให้บริการทางการเงินได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่หยุดชะงักถือเป็นเรื่องที่สำคัญเนื่องจากธนาคารพาณิชย์มีผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีความซับซ้อนและเป็นผู้ให้บริการหลักในผลิตภัณฑ์ทางการเงินหรือโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของประเทศ จึงได้รับการกำกับดูแลจากธนาคารแห่งประเทศไทยอย่างเข้มงวด (ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 16/2560 เรื่องแนวทางการระงับและการกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ที่มีภัยต่อความเสี่ยงเชิงระบบในประเทศ) เพื่อลดโอกาสที่ธนาคารพาณิชย์จะประสบปัญหาฐานะทางการเงินและส่งผลกระทบต่อระบบการเงินและเศรษฐกิจของประเทศอันจะเป็นการส่งเสริมให้ธนาคารพาณิชย์มีเสถียรภาพและได้รับการยอมรับตามมาตรฐานสากล อีกทั้ง

ธนาคารพาณิชย์เป็นธุรกิจที่มีการแข่งขันสูงในการให้บริการแก่ประชาชนในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมในยุคดิจิทัล เพื่อเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ไวทิตศิริสุวรรณ. (2017). ทำให้ต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมทั้งต้องเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานและประสิทธิภาพการให้บริการลูกค้าที่เหนือกว่าคู่แข่งเพื่อแย่งชิงลูกค้าด้วยการหาวิธีกิจกรรมทางการตลาดและแนวทางต่างๆ ในการตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจ ประทับใจ และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรเช่นส่วนแบ่งตลาดที่เพิ่มขึ้น กำไรที่เพิ่มขึ้น เป็นต้น

“รู้และเข้าใจ...บริบทใหม่ระบบสถาบันการเงินยุค 4.0” ว่าโลกกำลังก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญจากการพัฒนาของนวัตกรรมล้ำสมัย ที่ส่งผลให้หลายอุตสาหกรรมในโลกกำลังเผชิญกับการแทนที่ของนวัตกรรมและเทคโนโลยีการผลิตในยุคดิจิทัลรูปแบบใหม่ภายใต้อุตสาหกรรม 4.0 ในขณะเดียวกันการเชื่อมโยงทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ ตลอดจนเทคโนโลยีสื่อสารไร้พรมแดน มีผลให้การเปลี่ยนแปลงทั่วโลกได้อย่างรวดเร็วในวงกว้างและเกินคาด โดยส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตต่างๆ ไม่เว้นแต่ภาคการเงิน จะเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด รวมทั้งธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบันต้องเผชิญกับสภาพการแข่งขันมีความรุนแรงขึ้นหลากหลายด้าน เช่น ในเรื่องการอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมทางการเงินแบบครบวงจร ธนาคารในยุคดิจิทัล จึงเพิ่มแผนยุทธศาสตร์เช่นการนำเทคโนโลยีผ่านอินเทอร์เน็ตมีการใช้แอปพลิเคชันต่างๆ มีการบริการธนาคารแบบอัตโนมัติ อีกทั้งมีการบังคับใช้กฎหมายใหม่ๆ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e-Payment Master Plan)

ประกอบกับการการเข้าสู่ยุคดิจิทัลทำให้ธนาคารต้องเร่งพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ ให้ครบวงจร (Universal Banking) ซึ่งรูปแบบต่างๆ ที่นำมาใช้นอกจากเป็นความพยายามในการปรับตัวและพัฒนาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมทางการตลาดด้านต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อความอยู่รอดของธนาคารอย่างยั่งยืนและเพื่อสร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธาให้กับลูกค้าและประชาชนทั่วไปว่ามีความสามารถ ความคล่องตัว มีความสะดวกปลอดภัยของข้อมูลสามารถเป็นธนาคารที่สร้างความเจริญรุ่งเรืองแก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศ และยังเป็นการส่งเสริมให้สามารถเพิ่มช่องทางในการหารายได้ ขยายฐานข้อมูล รักษาส่วนแบ่งตลาด และช่วยลดต้นทุนในการดำเนินงานและส่งผลให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันและการพัฒนาศักยภาพของธนาคารให้มีความความเป็นเลิศในการบริการด้านต่างๆ สามารถดึงดูดผู้ใช้บริการ รวมถึงการดำรงอยู่ของธนาคารในอนาคต บมจ.ธนาคารกรุงศรีอยุธยา (2017) การตื่นตัวและปรับปรุงบริการของธนาคารให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าและสามารถแข่งขันต่อสู้กับคู่แข่งได้จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ธนาคารต้องให้ความสนใจ วิโรท สันติประภพ, (2560)

จังหวัดขอนแก่นได้รับการสนับสนุนให้เป็นเมืองแห่งการประชุมจัดสัมมนา MICE CITY (MEETINGS, INCENTIVE TRAVEL, CONVENTIONS, EXHIBITIONS) ลำดับที่ 5 ของประเทศ เมื่อปี พ.ศ.2556 และในปี 2560 มีจำนวนนักเดินทางกลุ่มไมซ์ภายในประเทศ 474,000 คน ที่จังหวัดขอนแก่น สร้างรายได้ให้แก่จังหวัดมากถึงประมาณ 956 ล้านบาท” เนื่องจากจังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์กลางภูมิภาคๆวันออกเฉียงเหนือ ทั้งในเรื่องการค้าการลงทุนและบริการ เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง และลอจิสติกส์ ซึ่งเป็นชุมทางคมนาคมขนส่งทางรถยนต์ รถไฟ และเครื่องบิน กว่า 32 เที่ยวบินต่อวัน เชื่อมโยงทั้งขอนแก่น-กรุงเทพฯ, ขอนแก่น-เชียงใหม่, ขอนแก่น-หาดใหญ่ และขอนแก่น-ภูเก็ต มีโรงแรมที่พักที่สามารถรองรับผู้มาเยือนกว่า 366 แห่ง หรือคิดเป็นห้องพักกว่า 10,068 ห้อง พร้อมด้วยโรงพยาบาลของรัฐและเอกชน และศูนย์แพทย์เฉพาะทางที่ได้มาตรฐาน มีสถานที่จัดกิจกรรมประชุมสัมมนา รวมทั้งการแสดงสินค้าขนาดใหญ่ มุ่งสู่การเป็นมหานครแห่งอาเซียน ด้วยโครงการรถไฟรางคู่-ทางรถไฟสายใหม่ (บ้านไผ่-นครพนม) , โครงการก่อสร้างระบบขนส่งมวลชนรางเบา (เฟส 1 สายเหนือ-ใต้) การดำเนินการพัฒนาจังหวัดสู่ SMART CITY ([HTTP://WWW.BRANDAGE.COM/ARTICLE/7790/KHONKAEN](http://www.brandage.com/article/7790/khonkaen)) ขุมทรัพย์ด้านการท่องเที่ยวและเมืองแห่ง MICE City

เผยแพร่เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2561) มีธนาคารแห่งประเทศไทยดูแลธนาคารพาณิชย์ และมีธนาคารพาณิชย์ต่างๆ ที่สนับสนุนแหล่งเงินทุน หลากหลายธนาคาร อาทิเช่น ธนาคารกรุงเทพ จำนวน 16 สาขา ธนาคารกสิกรไทย จำนวน 19 สาขา ธนาคารกรุงไทย จำนวน 26 สาขา ธนาคารทหารไทย จำนวน 6 สาขา ธนาคารไทยพาณิชย์ จำนวน 18 สาขา ธนาคารธนชาต จำนวน 7 สาขา ธนาคารซีไอเอ็มบี ไทย จำนวน 2 สาขา ธนาคารยูโอบี จำนวน 4 สาขา ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำนวน 15 สาขา ธนาคารออมสิน จำนวน 20 สาขา ธนาคารอาคารสงเคราะห์ จำนวน 4 สาขา ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำนวน 30 สาขา ธนาคารเกียรตินาคิน จำนวน 1 สาขา ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จำนวน 1 สาขา รวมทั้งหมด 14 ธนาคาร จำนวน 169 สาขา

จากข้อมูลดังกล่าว เป็นสาเหตุที่ผู้ศึกษาซึ่งทำงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนในสาขาวิชาด้านการตลาดและการจัดการธุรกิจค้าปลีก สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการธนาคารพาณิชย์ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครขอนแก่น เพื่อให้ผู้ประกอบการธนาคารนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการวางแผน พัฒนา และกำหนดกลยุทธ์ ปรับปรุง รวมถึงต่อยอดการให้บริการของธนาคารให้มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น และตรงกับความต้องการของผู้ที่ตัดสินใจเลือกใช้บริการธนาคารต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และพฤติกรรมผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการธนาคารพาณิชย์ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการใช้บริการธนาคารพาณิชย์ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครขอนแก่น

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่ใช้บริการหรือเคยใช้บริการธนาคารพาณิชย์ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น โดยไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่ใช้บริการหรือเคยใช้บริการธนาคารพาณิชย์ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 400 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน

ไม่เกิน 5% โดยใช้สูตรของคอคแรน (Cochran, 1977) จากนั้นดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (Quota sampling) และสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ (Independent variables หรือ x variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล และ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ 7P's

2. ตัวแปรตาม (Dependent variables) ได้แก่ พฤติกรรมการใช้บริการธนาคารพาณิชย์

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาในการวิจัยตั้งแต่มกราคม พ.ศ. 2562 ถึงเดือน กันยายน พ.ศ. 2562

4. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะธนาคารพาณิชย์ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่ใช้บริการหรือเคยใช้บริการธนาคารพาณิชย์ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น โดยไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่ใช้บริการหรือเคยใช้บริการธนาคารพาณิชย์ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 400 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็นโดยใช้สูตรของคอคแรน (Cochran, 1977 อ้างถึงใน ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2550) จากนั้นดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (Quota sampling) และสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน รายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามและเป็นแบบสอบถามพฤติกรรมที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการธนาคารฯ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close-ended Question) ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามมาจาก วาสนี เสถียรกาล (2559)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของปัจจัยส่วนประสมการตลาด ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น วาสนี เสถียรกาล (2559) ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งใช้วิธีกำหนดค่าน้ำหนักตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) ระดับการวัดข้อมูลเป็นแบบเรียงอันดับ (Ordinal scale)

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะอื่นๆเพิ่มเติม ลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Question)

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ (Primary data) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง โดยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัย และ ผู้ช่วยวิจัย แจก แบบสอบถาม จำนวน 440 ชุด ได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด โดยแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลผู้บริโภคที่ใช้บริการ

2. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล และวิเคราะห์หาคุณภาพด้านความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) แล้วนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

4. สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ดังนี้

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล และพฤติกรรมที่มีต่อการตัดสินใจใช้บริการธนาคารฯ นำเสนอในรูปแบบค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลระดับปัจจัยส่วนประสมการตลาด 7P's นำเสนอในรูปค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

2.1 สถิติทดสอบค่า Independent Sample เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปร 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันและ One-way Anova เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรที่มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไปเปรียบเทียบพหุคูณตามวิธี LSD (Least Significant Difference) กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ตัดสินใจใช้บริการธนาคารโดยใช้ค่าความสัมพันธ์ไคสแควร์
ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม (chi-square) กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการใช้บริการธนาคารพาณิชย์ฯ

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน/คน	ร้อยละ	ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน/คน	ร้อยละ
เพศ			อาชีพ		
ชาย	192	48.00	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	110	27.50
หญิง	208	52.00	พนักงานบริษัทเอกชน	185	46.25
ปัจจัยส่วนบุคคล		ร้อยละ	ปัจจัยส่วนบุคคล		ร้อยละ
	จำนวน/คน			จำนวน/คน	
รวม	400	100.00	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	65	16.25
			อื่นๆ (นร., นศ., แม่บ้าน) รวม	40	10.00
				400	100.00
อายุ			ธนาคารพาณิชย์ที่เลือกใช้		
20-30 ปี	90	22.50	ธนาคารกสิกรไทย	165	41.25
31-40 ปี	148	37.00	ธนาคารกรุงไทย	58	14.50
41-50 ปี	101	25.25	ธนาคารกรุงเทพ	40	10.00
50 ปีขึ้นไป	61	15.25	ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	5	1.25
รวม	400	100.00	ธนาคารทหารไทย	26	6.50
ระดับการศึกษา			ธนาคารซีไอเอ็มบีไทย	17	4.25
ต่ำกว่าปริญญาตรี	67	16.75	ธนาคารนครหลวงไทย	6	1.50
ปริญญาตรี/เทียบเท่า	212	53.00	ธนาคารธนชาติ	13	3.25
สูงกว่าปริญญาตรี	121	30.25	ธนาคารเกียรตินาคิน	8	2.00
รวม	400	100.00	ธนาคารไทยพาณิชย์	60	15.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน			ธนาคารยูโอบี	2	.50
ต่ำกว่า 20,000 บ.	119	29.75	รวม	400	100
20,000-30,000บ.	156	39.00			
30,001 บาทขึ้นไป	125	31.25			
รวม	400.00	100.00			

จากตาราง 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่
เป็นเพศหญิง จำนวน 208 คนมีอายุระหว่าง 31-40 ปี
จำนวน 148 คน การศึกษาระดับปริญญาตรี 212 คน เป็น

พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 185 คนมีรายได้เฉลี่ยต่อ
เดือน 20,000 – 30,000 บาท 156 คน ใช้บริการที่ธนาคาร
กสิกรไทยมากที่สุดจำนวน 165 คน

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลพฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการฯ

พฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการของธนาคารพาณิชย์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เหตุผลในการใช้บริการธนาคารไทยพาณิชย์		
มีสาขาใกล้บ้าน/ใกล้ที่ทำงาน/ใกล้แหล่งชุมชน	143	35.75
ที่ทำงานโอนเงินผ่านธนาคาร	79	19.75
ธนาคารมีชื่อเสียง มีมาตรฐาน	59	14.75
มีช่องทาง/จุดให้บริการมาก/มีการให้บริการที่ดี	78	19.50
เปิดให้บริการนอกเวลาเช่นวันหยุด	41	10.25
พฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการของธนาคารพาณิชย์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	400	100.00
ประเภทของบริการที่ใช้บริการ		
ด้านสินเชื่อ	79	19.75
ด้านเงินฝาก เงินโอน	193	48.25
ด้านชำระค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภค/ค่าสินค้าบริการ	110	27.50
ด้านต่างประเทศ/การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ	18	4.50
รวม	400	100.00
ช่วงเวลาในการใช้บริการ		
8.30 น. – 11.30 น.	61	15.25
11.30 น. – 14.30 น.	142	35.50
14.31 น. – 17.30 น.	95	23.75
17.31 น. – 19.00 น.	102	25.50
รวม	400	100.00
ความถี่ในการใช้บริการ		
1 - 2 ครั้ง	71	17.75
3 - 4 ครั้ง	261	65.25
5 - 6 ครั้ง	48	12.00
7 ครั้งขึ้นไป	20	5.00
รวม	400	100.00
ลักษณะการให้บริการของผู้ใช้บริการ		
เครื่องถอนเงินอัตโนมัติ	73	18.25
เครื่องฝากเงินอัตโนมัติ	23	5.75
เครื่องปรับสมุดอัตโนมัติ	36	9.00
เคาน์เตอร์	149	37.25
อินเทอร์เน็ต	90	22.50
คอลเซ็นเตอร์	29	7.25
รวม	400	100.00

จากตาราง 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ให้บริการธนาคารฯใช้บริการด้านเงินฝาก เงินโอนมากที่สุด จำนวน 193 คน โดยให้เหตุผล มีสาขาใกล้บ้าน ใกล้ที่ทำงาน ใกล้แหล่งชุมชน จำนวน 143 คน เพราะมีช่องทาง จุดให้บริการมาก มีการให้บริการที่ดี จำนวน 78 คนใช้บริการเคาน์เตอร์ จำนวน 149 คนใช้บริการ เครื่องถอนเงินอัตโนมัติ จำนวน 73 คน มากที่สุด ส่วนใหญ่ใช้บริการในช่วงเวลา 11.31-14.30น. จำนวน 142 คน ใช้บริการ จำนวน 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ จำนวน 261 คน และ จำนวน 7 ครั้งขึ้นไป/สัปดาห์ จำนวน 20 คน

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	แปลผล	อันดับ
1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)	3.96	0.66	มาก	4
2. ด้านราคา (Price)	3.95	0.83	มาก	4
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)	3.94	0.60	มาก	6
4. ด้านส่งเสริมการตลาด (Promotion)	3.71	0.85	มาก	7
5. ด้านบุคคล (personal)	4.58	0.49	มากที่สุด	1
6. ด้านกระบวนการ (Process)	4.25	0.68	มากที่สุด	3
7. ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical)	4.38	0.60	มากที่สุด	2
รวม	4.16	0.47	มากที่สุด	

จากตาราง 3 พบว่าระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7P's ที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในการตัดสินใจใช้บริการธนาคารในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) รองลงมา ได้แก่ ด้านลักษณะ

ทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.38$) ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.25$) ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 3.96$) ด้านราคา ($\bar{X} = 3.95$) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 3.94$) และด้านส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 3.71$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงภาพรวมความแตกต่างของการทดสอบ Independent Samples t-test และ One – way ANOVA ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคล	ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด						
	ผลิตภัณฑ์	ราคา	ช่องทางการจัดจำหน่าย	ส่งเสริมการตลาด	บุคคล	กระบวนการ	ลักษณะกายภาพ
เพศ	X	✓	X	X	X	X	X
อายุ	✓	✓	X	✓	✓	✓	✓
ระดับการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
อาชีพ	✓	✓	✓	✓	X	✓	X
รายได้	✓	✓	X	✓	✓	✓	✓
ธนาคารที่ใช้บริการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

X ไม่แตกต่างกัน ✓ แตกต่างกัน

ระดับการศึกษา และธนาคารที่ใช้บริการที่แตกต่างกันให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทุกด้าน ภาพพบว่าแตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการธนาคารพาณิชย์ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครขอนแก่น

ปัจจัยส่วนบุคคล	พฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการธนาคารฯ				
	เหตุผลที่เลือกใช้บริการ	ประเภทบริการที่เลือกใช้	ลักษณะการบริการเลือกใช้	ช่วงเวลาที่ใช้บริการ	จำนวนครั้งที่ใช้บริการ
1. เพศ	16.78 ^a (.002*)	6.30 ^a (.098)	6.40 ^a (.269)	30.12 ^a (.000*)	31.26 ^a (.000*)
2. อายุ	94.54 ^a (.000*)	61.46 ^a (.000*)	153.50 ^a (.000*)	32.92 ^a (.000*)	32.94 ^a (.000*)
3. อาชีพ	147.52 ^a (.000*)	122.55 ^a (.000*)	138.42 ^a (.000*)	32.37 ^a (.000*)	32.72 ^a (.000*)
4. การศึกษา	90.27 ^a (.000*)	7.68 ^a (.262)	81.71 ^a (.000*)	64.78 ^a (.000*)	53.16 ^a (.000*)
5. รายได้/เดือน	138.56 ^a (.000*)	99.15 ^a (.000*)	74.01 ^a (.000*)	28.60 ^a (.000*)	41.24 ^a (.000*)
6. ธนาคารที่ใช้บริการ	138.56 ^a (.000*)	237.24 ^a (.000*)	291.69 ^a (.000*)	115.89 ^a (.000*)	108.09 ^a (.000*)

*มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตาราง 5 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ อาชีพ รายได้ และธนาคารที่ใช้บริการโดยจำแนกทุกด้าน ขณะที่ด้านเพศจำแนกตามเหตุผล ช่วงเวลา จำนวนครั้งที่ใช้บริการ และด้านระดับการศึกษาจำแนกตามเหตุผล ลักษณะบริการ ช่วงเวลา จำนวนครั้งที่ใช้บริการ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการธนาคารฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยด้านปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการธนาคารฯ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า อาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้าง มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000 – 30,000 บาท ใช้บริการที่ธนาคารกสิกรไทยมากที่สุด นิยมใช้บริการด้านเงินฝาก เงินโอน เพราะมีสาขาใกล้บ้าน ใกล้ที่ทำงาน มีช่องทางจุดให้บริการมาก ใช้บริการเคาน์เตอร์ และเครื่องถอนเงินอัตโนมัติ ในช่วงเวลา 11.31 น. – 14.30 น. 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ สอดคล้องกับนาเดีย ดาจิ (2559) ปัจจัยส่วนประสมการตลาดและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อการเลือกใช้บริการธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย เขตพื้นที่พระราม 9 กรุงเทพมหานคร พบว่าผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31-40 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า รายได้ 20,000-30,000 บาท และสอดคล้องกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ อาชีพ รายได้หรือ โอกาสทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค

2. ผลการวิจัยระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7P's ของผู้ใช้บริการธนาคารพาณิชย์ในเขตเทศบาลนครขอนแก่นให้ความสำคัญในการตัดสินใจใช้บริการธนาคารพาณิชย์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดที่ระดับ ($\bar{X}$ = 4.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.58) รองลงมา ได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X}$ = 4.38) ด้านกระบวนการ ($\bar{X}$ = 4.25) ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}$ = 3.96) ด้านราคา ($\bar{X}$ = 3.95) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X}$ = 3.94) และด้านส่งเสริมการตลาด ($\bar{X}$ = 3.71) สอดคล้องกับแนวคิด เสรี วงษ์มณฑา (2554) (อ้างในสุวรรณ เนียมประสา และคณะ (2560) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการในร้านสะดวกซื้อของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ได้อธิบายว่า ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix)

หมายถึง การมีสินค้าที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ในราคาที่ผู้บริโภคได้รับได้ รวมถึงมีการกระจายสินค้าให้สอดคล้องกับกลุ่มผู้บริโภค ด้วยการมุ่งให้เกิดความชอบในสินค้า การส่งมอบบริการ นั้นคือบุคคล ลักษณะทางกายภาพ และกระบวนการ (7P's) บทบาทของบุคลากรคือ การปฏิสัมพันธ์และสร้างมิตรไมตรีต่อลูกค้า เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ และเกิดความผูกพันกับองค์กรในระยะยาว สอดคล้องกับ ชูติเมณฑน์ เชาว์เจริญ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) พบว่า ปัจจัยด้านบุคคล การจัดการขั้นตอนการให้บริการ และการมีสัญลักษณ์แสดงจุดให้บริการ ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) มากที่สุด เช่นเดียวกับอัญชลี ชัยศรี รัตนารักษ์ สีดา สุภวัช วุฒิ ตูพจ (2561) ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดชัยภูมิ พบว่าปัจจัยทางการตลาด ด้านบุคลากรอยู่ในระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ บุคลากรแต่งกายสุภาพเรียบร้อย มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ

3. ปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดแตกต่างกัน ระดับการศึกษา และธนาคารที่ใช้บริการที่แตกต่างกันให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดแตกต่างกัน ยกเว้นด้านเพศ สอดคล้องกับชลิดา พ่วงรักษา (2557) ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการ ภาพลักษณ์ และความไว้วางใจที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ (ไทย) จำกัด (มหาชน) พบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดแตกต่างกัน

4. ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการธนาคารพาณิชย์ฯ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ อาชีพ รายได้ และธนาคารที่ใช้บริการ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการธนาคารพาณิชย์ของผู้บริโภคฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สอดคล้องกับ ชลิดา พ่วงรักษา (2557) ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการ ภาพลักษณ์ และความไว้วางใจที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ (ไทย) จำกัด (มหาชน) พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้บริการยกเว้นด้านเพศ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

ด้านบุคคลและกระบวนการ ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากในปัจจุบันรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนเป็นไปในแบบที่รีบเร่ง มีความต้องการ

ความสะดวกรวดเร็ว อยากได้รับการบริการที่ดี มีความเป็นมิตร ความอึดอัดดี มีความยุติธรรม ถูกต้อง ไม่ซับซ้อน โดยเฉพาะการทำธุรกรรมทางการเงิน ดังนั้นธนาคารจึงควรสร้างและบริหารความสัมพันธ์ให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดให้บริการด้วยความสุภาพ จัดระเบียบการเข้าคิวในการรับบริการ จะช่วยให้เกิดการบริการที่รวดเร็วยิ่งขึ้น

ด้านส่งเสริมการตลาด ผู้ใช้บริการให้ความสนใจน้อยที่สุด เนื่องจากในปัจจุบันธุรกิจด้านการเงินอยู่ในภาวะการแข่งขันที่รุนแรง ดังนั้นธนาคารควรมีกิจกรรมการส่งเสริมการตลาดอย่างต่อเนื่อง ใช้การสื่อสารทางการตลาดแบบผสมผสานอย่างครบวงจร โดยเฉพาะทางอินเทอร์เน็ต เพื่อให้การสื่อสารไปยังลูกค้าได้อย่างทั่วถึง สามารถดึงดูดความสนใจ รวมถึงการคืนกำไรให้สังคม หรือเพื่อสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้องค์กรทำให้ผู้บริโภคมีความเชื่อถือ เชื่อมมั่น ในชื่อเสียงที่ดี จนเกิดเป็นความศรัทธาต่อธนาคาร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตครอบคลุมเฉพาะธนาคารพาณิชย์ในเขตเทศบาลนครขอนแก่นเท่านั้น ครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตการศึกษาในเขตอื่นๆ หรือสถาบันการเงินอื่น เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคในเขตอื่นได้อย่างทั่วถึง จะส่งผลให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภครับรู้และจดจำได้อย่างยั่งยืน

2. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะปัจจัยส่วนประสมการตลาด 7P's ดังนั้น ครั้งต่อไปควรศึกษาในประเด็นอื่นๆ หรือศึกษาในเชิงคุณภาพเพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึก เช่น ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ด้านสังคม ด้านแรงจูงใจ ด้านจิตวิทยา ทักษะคน ความคาดหวังของลูกค้า การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า

เอกสารอ้างอิง

1. ชลิตา พวงรักษา. (2557). ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการ ภาพลักษณ์ และความไว้วางใจที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ (ไทย) จำกัด (มหาชน). การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต.

2. ชุติมณฑน์ เข้าเจริญ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
3. วิรไท สันติประภพ. (2560). บทบาทของฟินเทคต่อภาคการเงินไทยในอนาคตในงานก้าวที่ 40 มติชน ก้าวสู่ประเทศไทย 4.0. สืบค้นจาก <https://www.matichon.co.th./Economy/new-581015> เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2560.
4. ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2560). ที่ สนส. 16/2560. แนวทางการระบุและการกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์.
5. ธีรภูมิ เอกะกุล. (2550). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์. วิทยาออฟเซทการพิมพ์.
6. นาเดีย ดาจีดิ้ง. (2559). ปัจจัยส่วนประสมการตลาดและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อการเลือกใช้บริการธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย เขตพื้นที่พระราม 9 กรุงเทพมหานคร. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
7. บมจ.ธนาคารกรุงศรีอยุธยา. (2017). รู้และเข้าใจบริบทใหม่ระบบสถาบันการเงินยุค 4.0-5 Global Megatrend. พลิกโฉมโลก. สืบค้นจาก <https://www.thaipublica.org/2017/02/Krungsri> เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2017.
8. ไวกิตติ ศิริสุวรรณ. (2017). รู้และเข้าใจบริบทใหม่ระบบสถาบันการเงินยุค 4.0-5 Global Megatrend. สืบค้นจาก <https://www.thaipublica.org/2017/02/Krungsri>.
9. วาสนี เสถียรกาล. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน). หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
10. วีระศักดิ์ กิจเลิศไพโรจน์. (2556). การตลาดบริการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น
11. ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2552). การบริหารตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ : พัฒนา.

12. เสรี วงษ์มณฑา. (2554). **กลยุทธ์การตลาด การวางแผนการตลาด**. กรุงเทพฯ. ดวงกมล สมัย.
13. สุวรรณ เนียมประสา และคณะ. (2560). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการในร้านสะดวกซื้อของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครขอนแก่น**. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) หน้า 86-95.
14. อัญชลี ชัยศรี และคณะ. (2561). **ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดชัยภูมิ**. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน).
15. Cochran, 1977 อ้างถึงใน อีรุฒิ เอกะกุล. (2550). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. วิทยาออฟเซตการพิมพ์.
16. <http://www.brandage.com/article/7790/KhonKaen>. โครงการก่อสร้างระบบขนส่งมวลชนรางเบา (เฟส 1 สายเหนือ-ใต้). การดำเนินการพัฒนาจังหวัดสู่ Smart City ชุมทรัพย์ด้านการท่องเที่ยว และเมืองแห่ง MICE CITY เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2561.

แก๊งมั่งกรดำ จากเด็กชายขอบสู่แกนนำการพัฒนาเมืองขอนแก่น Black Dragon Gang from The Marginal Boys to The Development of Khon Kaen

กิตติ อินทรีย์¹ศุภวัฒนากร วงศ์ธนวสุ²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาจุดเริ่มต้นและกระบวนการในการพัฒนามาเป็นแก๊งมั่งกรดำ 2) เพื่อศึกษาจุดเปลี่ยนของการกลับตัวมาเป็นแกนนำในการพัฒนาเมืองขอนแก่นของแก๊งมั่งกรดำ และ 3) ถอดบทเรียนที่ได้รับจากการศึกษาแก๊งมั่งกรดำในการนำไปพัฒนาเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 28 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง ผลการศึกษา พบว่า 1) แก๊งมั่งกรดำมีจุดเริ่มต้นจากนายประดิษฐ์จรัส อสุชีวะ หรือ เปี้ยก ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2541 มีการนำเอาสัญลักษณ์ศักดิ์สิทธิ์มาเป็นจุดศูนย์รวมใจของสมาชิกทำให้มีความน่าเกรงขามและเป็นที่ยอมรับของแก๊งอื่นๆ ในขณะนั้น การใช้สัญลักษณ์นี้เองส่งผลให้เกิดการเริ่มต้นจากการคนเพียงกลุ่มเล็กๆ นำไปสู่การขยายตัวของกลุ่มจนมีสมาชิกทั่วประเทศมากกว่า 500 คน 2) หัวหน้าแก๊งมั่งกรดำเป็นผู้ริเริ่มที่จะกลับตัวกลับใจ เขานำพาสมาชิกปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การสร้างสรรค์สังคมซึ่งถือเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงของแก๊งมั่งกรดำ นำไปสู่การเป็นต้นแบบของการทำความดีแก่สมาชิกในแก๊ง 3) บทบาทของหัวหน้าแก๊งมีส่วนสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลง เปรียบเสมือนแรงขับเคลื่อนให้สมาชิกแก๊งหันมาประกอบอาชีพสุจริต ประกอบกับภาคชุมชนทั้งผู้นำและคนในชุมชนที่เข้าใจปัญหาและพร้อมที่จะยอมรับและแก้ไขเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนเหล่านี้ โดยการสนับสนุนของเทศบาลนครขอนแก่น ที่ได้ดำเนินการช่วยเหลือ ฟื้นฟูเด็กกลุ่มเสี่ยงซึ่งอยู่นอกระบบการศึกษาให้กลับเข้าสู่ระบบดังเดิม

คำสำคัญ การพัฒนาเด็กและเยาวชน, เด็กชายขอบ, แก๊งมั่งกรดำ

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the origin and development process of the Black Dragon Gang (hereinafter refers to as “the Gang”, 2) to study the transformation process of the Gang’s action which finally perform the leading role for the development of Khon Kaen City, and 3) to obtain the lessons learned from the study case of the Gang which would lead to the guideline for the development of the vulnerable youth. The sample group selected by the purposive sampling were : 10 members of the Gang, 8 community leaders and the public authorities concerning the mental and behavioral adjustment for the Gang’s members, the Gang members’ relatives and neighbors who were either directly or indirectly treated by the Gang’s actions.

The results revealed the foundation of the Gang of 500 uneducated youth members which was dated back on 1998 under the leading role of Mr. Pradith Asucheeva (Piak). Not only to be accepted and respected by another one, the sacred symbol used as the Gang’s emblem had significantly attracted the youth who were being neglected by their uninterested parents and had gradually increased the Gang’s member from 14 to 500 nationwide. There were 3 tiers regarding the structure of the Gang : the Head (Black Dragon) , the Vice Head (Tiger- Dragon), and the common members (Dragon).

For more than 10 years, the Gangs’ illegal and anti - social norms actions had been causing social problems in many aspects . That was the results of the Gang’s efforts for the youth members’ values shaping considering their fundamental needs for self-esteem, self – proudness, and the success of

¹ร.ต.อ. นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

²รองศาสตราจารย์ ดร., คณบดีวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

life. However, the actions of the group with collective values and psychological forces that treated their families, neighbors, and societies, had been investigating and deterring by the police officers and the public authorities.

The lesson learned from the study case of the Black Dragon Gang, which could lead to the protection and development of the vulnerable youth, was the significant role of the Gang's head as a driving force for either positive or negative actions of the Gang's member. Therefore, the family's inspiration for the adjustment of the Gang's head behavior from the illegal actions to the legally professions was also considered as the prompt adjustment for the member's. Thus, the family's attention, the community's leader and community members' understanding and acceptance, were accepted as the guideline for the behavioral adjustment of these youth. For instance, Khon Kaen Municipality's supportive roles in persuasion of the uneducated and vulnerable youth to return to the respective educational system, the roles of the concerned agencies such as the Office of Vocational Education for the vocational promotion, as well as the Quality Learning Foundation for the supportive actions for any current activities organized by related agencies. The collaborative actions of concerned parties such as the Head of the Gang, families, communities, local governments organizations, educational institutions, and the youth development agencies, had effectively created the concrete efforts for the behavioral adjustment of the members of the Black Dragon Gang, as well as the efforts for the protection and development of the vulnerable marginal youth, which is one among the important factors for the peaceful society.

Keywords: development of the vulnerable youth, The Marginal Boys, Black Dragon Gang

บทนำ

วัยรุ่นถือเป็นวัยที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมไทย นั่นคือหากวัยรุ่นได้รับการศึกษาที่ดีจะถือเป็นกลุ่มระดับมัธยมศึกษาของสังคม ในการที่จะคิดหาแนวทางเพื่อพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป เพราะฉะนั้นวัยรุ่นดีหรือไม่ดีจึงส่งผลกระทบต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก จะเห็นว่าสังคมไทยเรามีคำกล่าวที่ว่า “เด็กวันนี้ คือผู้ใหญ่ในวันหน้า” ทำให้พิจารณาได้ว่าวัยรุ่นคืออนาคตในการพัฒนาสังคมไทยให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับอารยประเทศได้ต่อไปในช่วงวัยของการเป็นวัยรุ่นจะมีความต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนในกลุ่ม ต้องการเพื่อนที่มีความสนใจในสิ่งต่าง ๆ ลักษณะเดียวกับตนเอง คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในช่วงนี้วัยรุ่นจะมีความผูกพันกับกลุ่มเพื่อนมาก เพื่อนจึงมีอิทธิพลในความเป็นไปต่าง ๆ ของวัยรุ่นถ้าคบเพื่อนดีใฝ่ศึกษาก็จะชักชวนกระทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ความสำเร็จก็จะเกิดขึ้นได้ในอนาคตแต่ถ้าคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น แซงรูด ดื่มแอลกอฮอล์ก็จะส่งผลต่อตัววัยรุ่นเอง รวมถึงสังคมและประเทศชาติ

แก๊งวัยรุ่น หรือเด็กแว้นเป็นรูปแบบของการรวมตัวของวัยรุ่นแบบหนึ่ง ซึ่งมีผลเสียมากกว่าผลดีเพราะเป็นการรวมกลุ่มในทางที่ไม่สร้างสรรค์ เช่น รวมตัวเพื่อแข่งมอเตอร์ไซด์ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญต่อสังคม

ความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของทั้งตนเองและผู้อื่นและเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น ขาดเรียนเนื่องจากนอนดึก ดื่มสุรา ปัญหาทางเพศ ปัญหาการติดยาเสพติดทั้งบุหรี่ยาหรือยาบ้า ที่หนักที่สุดคือปัญหาอาชญากรรมสร้างความเสียหายให้กับทรัพย์สินและชีวิตของผู้อื่นที่เกิดจากความคึกคะนองจนขาดความยั้งคิด อย่างที่เป็นข่าวรายวันปรากฏตามสื่อต่าง ๆ และปัญหาเหล่านี้วันจะทวีความรุนแรงขึ้นซึ่งในปัจจุบันพบว่าเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงเพิ่มมากขึ้น เด็กและเยาวชนมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มแก๊งและสร้างปัญหา มีแนวโน้มเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างน่าเป็นห่วง

ในปัจจุบันเมืองขอนแก่นถือเป็นศูนย์กลางทางด้านการศึกษา ความเจริญ เศรษฐกิจ หน่วยงานราชการ บางหน่วยงาน และการคมนาคม ที่สำคัญของภูมิภาคอีสานตอนกลาง เป็นเมืองที่มีการพัฒนาอย่างครบทุกด้าน ในขณะเดียวกันผลของการพัฒนาทำให้เมืองขอนแก่นกลายสภาพเป็นเมืองที่ทันสมัยอันส่งผลให้เมืองของแก่นเกิดปัญหาต่าง ๆ มากมายทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ปัญหาอาชญากรรมปัญหายาเสพติด ปัญหาวัยรุ่น ฯลฯ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าปัญหาที่ขอนแก่นกำลังเผชิญอยู่นั้นเป็นปัญหาของสังคมเมือง โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับแก๊งวัยรุ่น หรือ "เด็กนอกระบบ" ที่หลุดจากระบบ 4 ชุมชนเทศบาลนคร

ขอนแก่น ได้แก่ ชุมชนบ้านสามเหลี่ยม ชุมชนบ้านศรีฐาน ชุมชนโนนทัน และชุมชนเหล่านาคี กว่า 1,275 คน รวมตัวเป็น "แก๊ง" กว่า 10 แก๊ง ครอบคลุมความวุ่นวาย เกิดปัญหามานานปีการ บ้างปัญหาแม่วัยรุ่น บ้างปัญหาก่อคดีอาชญากรรม เพียงเพราะถูกสังคมยึดพื้นที่ที่พวกเขาควรจะมีและทำหน้าที่ของเยาวชนเฉกเช่นเยาวชนคนอื่น (<http://www.komchadluek.net/news/edu-health/108941>) ซึ่งในจำนวนแก๊งต่าง ๆ ในเมืองขอนแก่น พบว่าแก๊งวัยรุ่นที่โด่งดังที่สุดในขอนแก่นนั้นคือ แก๊งมังกรดำ ซึ่งเริ่มตั้งกลุ่มเมื่อ 14 ปีก่อน มีการสืบทอดวัฒนธรรมกลุ่มจากรุ่นสู่รุ่น ข้อสังเกตที่เห็นได้เด่นชัด ว่าเป็นคนของแก๊งนี้ คือรอยสักมังกรที่ตัว หากอยู่ในระดับแกนนำกลุ่ม รอยสักมังกรจะใหญ่เต็มแผ่นหลังเด็กวัยรุ่นที่เข้ามาร่วมแก๊งส่วนใหญ่ ได้รับความเดือดร้อนจากครอบครัว จากตำรวจ บ่อยครั้งที่ความผิดเล็กน้อยของเด็กกลับถูกนำตัวเข้าสถานพินิจคุ้มครองเด็ก ซึ่งสถานที่แห่งนั้นไม่ได้ฝึกฝนให้เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แต่กลับเป็นสถานที่ฝึกฝีมือเพิ่มอาชญากรรมในสังคม (<https://www.gotoknow.org/posts/486210>) เทศบาลนครขอนแก่นได้เล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของแก๊งมังกรดำซึ่งมีพลังมากแต่ใช้ในทางลบมาเป็นพลังในการพัฒนาเมืองอย่างสร้างสรรค์ต่อไป

ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับแก๊งมังกรดำคือ จุดเริ่มต้นการรวมตัวของแก๊งมังกรดำมีมาอย่างไร มีเรื่องราวการพัฒนาและการรวมตัวของกลุ่มอย่างไร ซึ่งผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาจุดเปลี่ยนในการกลับตัวจากเด็กวัยรุ่นที่เคยหลงผิดและก้าวพลาดกับจังหวะของชีวิตเป็นส่วนเกินของสังคมเพราะมุ่งอยู่กับการขับซื้อมอเตอร์ไซด์ หลงไหลยาเสพติด และการขายบริการทางเพศ มาเป็นแกนนำในการพัฒนาเมืองขอนแก่นได้อย่างไรทั้งนี้เพื่อเป็นกรณีศึกษาและจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาแก้ไขปัญหาลดและเยาวชนในระดับพื้นที่อื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาจุดเริ่มต้นและกระบวนการในการพัฒนามาเป็นแก๊งมังกรดำ
2. เพื่อศึกษาจุดเปลี่ยนของการกลับตัวมาเป็นแกนนำในการพัฒนาเมืองขอนแก่นของแก๊งมังกรดำ
3. ถอดบทเรียนที่ได้รับจากการศึกษาแก๊งมังกรดำในการนำไปพัฒนาเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยง

ระยะเวลาในการศึกษา

ผู้ศึกษาทำการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาวิจัยในช่วงเดือนตุลาคม 2559 – เดือนมิถุนายน 2560

กลุ่มเป้าหมาย

1. กลุ่มสมาชิกแก๊งมังกรดำที่เคยรวมกลุ่มกันในการสร้างความเดือดร้อนและรำคาญให้กับประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่นซึ่งมีอยู่จำนวนมาก จากเด็กวัยรุ่นที่ครอบครัวแตกแยก ไร้การศึกษา และเร่ร่อนไร้ที่พึ่งพิง ได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนที่เหนียวแน่น ตั้งเป็นแก๊งนอกกฎหมาย ก่อคดีอาชญากรรม ได้เปลี่ยนจากการเดินบนเส้นทางผิดสู่การประกอบอาชีพสุจริต ที่สร้างเงินและสร้างโอกาสแก่ในสังคม ซึ่งปัจจุบันได้กระจัดกระจายกันประกอบอาชีพสุจริตต่าง ๆ ในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดใกล้เคียงซึ่งผู้ศึกษาวิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากสมาชิกแก๊งมังกรดำโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 คน

2. กลุ่มผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางความคิดและพฤติกรรมของสมาชิกแก๊งมังกรดำจากที่เคยหลงผิดสร้างความเดือดร้อนให้แก่สังคมกระทั่งปัจจุบันได้กลับตัวกลับใจมาเป็นแกนนำในการช่วยพัฒนาเยาวชนให้กับเทศบาลนครขอนแก่น เป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความสนใจของเด็กแก๊งมังกรดำจนเกิดเป็นโครงการต่าง ๆ ซึ่งทำให้เด็กด้อยโอกาสได้กลับมามีชีวิตใหม่อีกครั้ง และมองเห็นคุณค่าในตัวเองซึ่งผู้ศึกษาวิจัยได้เลือกกลุ่มผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองที่เกี่ยวข้องโดยการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 8 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3. กลุ่มญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านของแก๊งมังกรดำ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการกระทำของแก๊งมังกรดำ กระทั่งปัจจุบันแก๊งมังกรดำได้กลับตัวกลับใจ กลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้จึงเป็นผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) ที่สำคัญในการศึกษาวิจัยดังกล่าว เพื่อให้ได้กลุ่มเป้าหมายดังกล่าวผู้ศึกษาวิจัยจึงใช้การสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาของผู้วิจัยนั้น ได้กำหนดเครื่องมือที่มีความเหมาะสมในการที่จะนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งจัดทำขึ้นสำหรับ 3 กลุ่มเป้าหมายที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งได้แก่ แบบสัมภาษณ์สำหรับสมาชิกแก๊งมังกรดำ แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองที่เกี่ยวข้อง และแบบสัมภาษณ์สำหรับญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านของแก๊งมังกรดำ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ลักษณะเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ซึ่งเป็นการพูดคุยสนทนาตามธรรมชาติ (Naturalistic Inquiry) ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการสนทนาแลกเปลี่ยนกับสมาชิกแก๊งมั่งกรดำ ผู้นำชุมชนและฝ่ายปกครองที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้าน

การออกแบบโครงสร้างของข้อคำถามและหัวข้อ ในการสนทนาที่จะสามารถนำไปใช้ในการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์เป็น ลักษณะปลายเปิด มีการกำหนดคำสำคัญมาใช้ประกอบในการสัมภาษณ์ ร่วมกับการสนทนาจากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่เป็นตำรวจ ซึ่งข้อคำถามในการสัมภาษณ์นั้นมีความยืดหยุ่นสามารถที่จะปรับเปลี่ยนถ้อยคำของข้อคำถามให้มีความสอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนในแต่ละสถานการณ์เพื่อให้ได้ประเด็นที่ใช้ในการสนทนาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

จากนั้นรวบรวมข้อมูลแล้วตรวจสอบความถูกต้องเพื่อนำไปวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากนั้นสรุปนำเสนอเชิงพรรณนาความตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการศึกษา

1. **แก๊งมั่งกรดำมีจุดเริ่มต้นมาจากกลุ่มเด็กวัยรุ่น**ทั่วไปตระเวนสร้างความเดือดร้อนให้แก่สังคมโดยการก่อคดีอาชญากรรม เยาวชนเหล่านี้ถูกเรียกว่า เด็กชายขอบ ซึ่งเป็นเยาวชนที่อยู่นอกระบบการศึกษา ได้ตระเวนก่อความวุ่นวาย สร้างปัญหาให้แก่ครอบครัวและสังคมนานปีการ เช่น ปัญหาแม่วัยรุ่น หรือการตั้งครรภ์ในขณะที่ยังเป็นเด็ก หรือเยาวชน ปัญหาการก่อคดีอาชญากรรม ซึ่งหนึ่งในนั้นคือ แก๊งมั่งกรดำ ซึ่งถือเป็นแก๊งที่มีสมาชิกมากที่สุด มีจุดเริ่มต้นจากนายประดิษฐ์จรัส อสุชีวะ หรือ เปี้ยก อายุ 50 ปี ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าแก๊งมั่งกรดำ ซึ่งมีสมาชิกประมาณ 500 คน ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2541 มีการนำเอาสัญลักษณ์ศักดิ์สิทธิ์มาเป็นจุดศูนย์รวมใจของสมาชิกทำให้มีความน่าเกรงขามและเป็นที่ยอมรับของแก๊งอื่น ๆ ในขณะนั้น การใช้สัญลักษณ์นี้เองส่งผลให้เกิดการเริ่มต้นจากคนเพียงกลุ่มเล็กๆ นำไปสู่การขยายตัวของกลุ่มจนมีสมาชิกทั่วประเทศ ซึ่งสมาชิกโดยทั่วไปของแก๊งมั่งกรดำเป็นเด็กและ

เยาวชนที่ไม่ได้รับความเอาใจใส่ดูแลจากผู้ปกครอง กระบวนการในการพัฒนามาเป็นแก๊งมั่งกรดำเริ่มจากจำนวนสมาชิกจำนวน 14 คน มีการเพิ่มจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นมากกว่า 500 คน ซึ่งสมาชิกเหล่านี้เองต่างกระจายอยู่เขตพื้นที่ต่าง ๆ ถึง 16 จังหวัด โดยมีการบริหารและควบคุมสมาชิกของกลุ่มด้วยระบบพีระมิดแบ่งเป็น 3 ระดับ ประกอบด้วยตำแหน่งสูงสุดของแก๊ง คือ หัวหน้าแก๊งมั่งกรดำ ตำแหน่งรองลงมา คือ มั่งกรพยัคฆ์ และตำแหน่งมั่งกร ซึ่งถือเป็นสมาชิกทั่วไปของแก๊ง รูปแบบการดำเนินกิจกรรมของแก๊งมั่งกรดำ แสดงออกเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้างทำให้แก๊งมั่งกรดำเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป จากจุดเริ่มต้นที่แก๊งมั่งกรดำต่อต้านสังคมแบบทุนนิยมที่ไม่เป็นธรรม นำไปสู่การผันตัวเองออกจากระบบกฎหมายของสังคม เริ่มมีการก่อเหตุทะเลาะวิวาทในระดับบุคคล กระทั่งขยายตัวเป็นปัญหาระดับใหญ่ขึ้น รูปแบบการดำเนินกิจกรรมของแก๊งมั่งกรดำเป็นกิจกรรมที่ก่อปัญหาแก่สังคมทั้งสิ้น กล่าวคือแก๊งมั่งกรดำทำกิจกรรมทุกอย่างที่ขัดกับกฎหมายและระบบระเบียบอันดีของสังคมเป็นวัฒนธรรมกลุ่มที่สืบทอดกันมานับ 10 ปี การยอมรับ ปฏิสัมพันธ์ภายในแก๊งมั่งกรดำนั้นออกมาในด้านลบกล่าวคือสังคมต่างรู้จักแก๊งมั่งกรดำว่าเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนที่สร้างปัญหาต่างๆ นานา ซึ่งผลของพฤติกรรมของพวกเขาเหล่านั้นได้ส่งผลกระทบต่อครอบครัว เพื่อนบ้าน และสังคมเป็นวงกว้าง นำไปสู่การพยายามกวาดล้างของเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ซึ่งการกล่อมเกลาสมาชิกในกลุ่มของแก๊งมั่งกรดำใช้ระบบความเชื่อและค่านิยมที่มีอยู่ในตัววัยรุ่น นั่นคือความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ ความภาคภูมิใจในตนเอง รวมถึงความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ที่กล่าวมานี้เองจึงเป็นสิ่งที่กล่อมเกลาสมาชิกในกลุ่มให้ร่วมอุดมการณ์เดียวกัน

2. **ผู้ที่มีบทบาทในการสร้างจุดเปลี่ยน** ได้แก่ ครอบครัว ซึ่งเปี้ยก หัวหน้าแก๊งมั่งกรดำเป็นผู้ริเริ่มที่จะกลับตัวกลับใจหลังจากการเสียชีวิตของแม่ที่เขารักยิ่ง การจากไปของแม่ในขณะที่เขายังไม่ทันได้ดูแลและตอบแทนพระคุณ ทำให้เปี้ยกมีแนวคิดหรือมุมมองใหม่ที่ต้องการกลับตัวกลับใจซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของอนาคตแก๊งมั่งกรดำ และนำพาสมาชิกปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การสร้างสรรค์สังคมซึ่งถือเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงของแก๊งมั่งกรดำ นำไปสู่การเป็นต้นแบบของการทำความดีแก่สมาชิกในแก๊ง และองค์กรปกครองท้องถิ่น ซึ่งเทศบาลนครขอนแก่น ได้กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ ในการพัฒนาเทศบาลนครขอนแก่น มีกิจกรรมหรือองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดสู่จุดเปลี่ยนของเด็กชายขอบ เพื่อให้เกิดเป็น

กระบวนการเพื่อการเรียนรู้ตัวเอง และเคารพตนเอง ที่ท้ายที่สุดแล้วทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ลึกซึ้ง ทั้งในเรื่อง สุขภาพและการศึกษา โดยได้ร่วมกับสำนักงานส่งเสริม สังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ซึ่งเข้ามา สนับสนุนกิจกรรมที่ได้ดำเนินการอยู่แล้ว ทำให้การ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของแก๊งม้งกรด้าดังกล่าวเป็นรูปธรรม มากยิ่งขึ้น ซึ่งแก๊งม้งกรด้าได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการ สร้างสรรค์สังคมเอื้ออาทร เช่น การเป็นจิตอาสาในการ ซ่อมแซมบ้านเรือน สร้างศูนย์การศึกษา การจัดค่ายอบรม ห้องเรียนสัญจร

3. บทเรียนจากการศึกษาแก๊งม้งกรด้า จาก จุดเริ่มต้นที่เทศบาลนครขอนแก่น ได้สำรวจกลุ่มเยาวชนวัย เรียนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น พบว่ามีเด็กกลุ่มเสี่ยงกว่า หนึ่งพันคนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ และเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการ ก่ออาชญากรรม การดำเนินการช่วยเหลือ พี่นุฟ ดึงเด็กนอก ระบบกลุ่มนี้กลับเข้าสู่ระบบดังเดิมจึงเกิดขึ้น โดยได้ร่วมกับ เปี้ยก ซึ่งเป็นหัวหน้าแก๊งม้งกรด้าที่กลับตัวกลับใจจึงร่วม เสนอหนทางแก้ไข เทศบาลนครขอนแก่นได้ส่งเสริมให้มี กิจกรรมเป็นของตัวเอง เช่น ร้านนม ตลอดจนโครงการ พัฒนาอาชีพตามความถนัด โดยร่วมกับสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ที่เข้ามาส่งเสริมการประกอบอาชีพ และสำนักงานส่งเสริม สังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ที่สนับสนุนกิจกรรมที่ได้ดำเนินการอยู่แล้ว ทำให้การ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของแก๊งม้งกรด้าดังกล่าวเป็นรูปธรรม มากยิ่งขึ้น บทเรียนจากการศึกษาแก๊งม้งกรด้า จึงเห็นได้ว่า เป็นตัวอย่างของการพัฒนาคนที่มีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิภาพทั้งนี้เกิดจากการร่วมมือร่วมใจกันของทุกภาค ส่วนโดยไม่ผลักภาระความรับผิดชอบนำไปสู่สังคมแห่ง ความสุขต่อไป

อภิปรายผล

1. ปัญหาพฤติกรรมวัยรุ่น จากการศึกษาพบว่า สมาชิกแก๊งม้งกรด้าส่วนใหญ่เป็นเยาวชนที่มีปัญหา เช่น ครอบครัแตกแยก ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ปัญหา ยาเสพติด ปัญหาการเรียน นำไปสู่การรวมตัวของ เยาวชนซึ่งถือเป็นเด็กชายขอบ ที่ต้องการแสดงออกในด้าน ลบเพื่อสร้างความสนใจหรือเรียกร้องความสนใจจาก ครอบครัและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลจันทร์ ทศนชัยกุล (2549) ที่ได้ศึกษาเรื่องการกระทำผิด ของเด็กและเยาวชน : กรณีชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ ผลการวิจัยพบว่า เด็กและเยาวชนมีอายุเฉลี่ยขณะกระทำ ความผิด 17 ปี การศึกษาส่วนใหญ่ระดับ ป.6 การกระทำ ความผิดส่วนใหญ่กระทำในเวลากลางคืน สาเหตุจาก

ครอบครัที่มีจำนวนร้อยละ 60 ปัญหาครอบครั คือ ครอบครัแตกแยก ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูกไม่ดี ขาด ความรักและความอบอุ่น อีกทั้งบรรยากาศภายในครอบครั ไม่ดี มีความรุนแรงทั้งคำพูดและการกระทำ จึงเป็นปัจจัย ผลักดันให้เด็กและเยาวชนออกจากบ้าน สาเหตุพฤติกรรม เสี่ยงของวัยรุ่นดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ วชิราวุธ หนูยอด (2552) ที่ได้ทำการศึกษาแนวทางการ แก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าพฤติกรรม เสี่ยงของวัยรุ่นมีสาเหตุมาจาก 1) ด้านร่างกาย มีสาเหตุจาก การถูกกระตุ้นด้วยยาหรือสารเสพติดบางชนิด รองลงมาคือ ความบกพร่องทางสมอง ความพิการทางร่างกายและการ เคลื่อนไหว และมีโรคประจำตัวที่รักษาไม่หาย 2) ด้านจิตใจ มีสาเหตุจากครอบครัที่ยุ่ยาก คับแค้น รองลงมาคือ มีความรู้สึกต่อพ่อแม่ไปในทางที่ขัดแย้ง มีความรู้สึกขัดแย้ง กับสังคมรอบข้าง เป็นคนเก็บกดอยากได้อะไรต้องได้ดังใจ มีความรู้สึกขัดแย้งกับสถาบันการศึกษา มีความรู้สึก รักเกลียดและมีความรู้สึกขัดแย้งกับครูอาจารย์ และ 3) ด้าน สภาพแวดล้อม มีสาเหตุจากกลุ่มเพื่อนที่คบสูงที่สุด รองลงมาคือแหล่งอบายมุขสื่อต่าง ๆ และพื้นฐานทาง ครอบครั ผลการศึกษาวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของจตุพร เจริญจินดา (2556) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมของแก๊งจักรยานยนต์ วัยรุ่น พบว่าสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมแข่ง รถจักรยานยนต์บนถนนสาธารณะในยามวิกาลทั้ง 5 คน มีสาเหตุจากสภาพครอบครัแตกแยก หย่าร้าง การอบรม เลี้ยงดูไม่เหมาะสม ได้แก่ เลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยแบบ ตามใจ ใช้อำนาจในการอบรมสั่งสอน และขาดความอบอุ่น

การกล่อมเกลาสมาชิกในกลุ่มของแก๊งม้งกรด้า ใช้ระบบความเชื่อและค่านิยมที่มีอยู่ในตัววัยรุ่น นั่นคือความ ต้องการได้รับการยกย่องนับถือ ความภาคภูมิใจในตนเอง การทำตามเพื่อนเพื่อให้ยอมรับเป็นพวกเดียวกัน เป็นการ แสดงออกในลักษณะเห็นเพื่อนดีกว่าพ่อแม่ ญาติพี่น้อง ความต้องการความรักความอบอุ่น และเป็นที่รักของผู้อื่น เป็นการหาที่พึ่งมาเสริมความมั่นคงในจิตใจตนเอง ความ ต้องการแสดงความสามารถของตนออกมา ความอยากรเด่น อยากรลอง อยากให้ผู้อื่นยกย่องเป็นลักษณะเฉพาะของวัยรุ่น ผลจากการศึกษาดังกล่าวจึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ พันแก้ว (2557) ที่พบว่าสาเหตุพฤติกรรมเสี่ยงของ วัยรุ่นมาจากอิทธิพลของเพื่อน การติดสิ่งมีเมาหรือยาเสพติด และการเที่ยวกลางคืนตามสถานบันเทิง

2. พฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น ส่วนใหญ่เกิดจาก การคบเพื่อน อยากรู้ อยากรลอง การมีปัญหาคาครอบครั ซึ่ง ส่งผลต่อการเรียนตามมา นอกจากนี้การหันมาเสพยาเสพติดก็เป็นอีกหนึ่งสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น

ซึ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นในปัจจุบัน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี กล่าวคือ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต หรือแม้กระทั่งสื่อสังคมออนไลน์ที่เข้ามาส่งผลให้ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้สะดวกขึ้น จึงเป็นช่องทางของการรวมกลุ่มกัน นำไปสู่การยอมรับนับถือเอาพฤติกรรมที่ต่อต้านสังคมในแก๊งมาสู่ครอบครัวและสังคม เกิดเป็นปัญหาสังคมตามมา ซึ่งแก๊งมั่งกรดำ เป็นแก๊งที่มีชื่อเสียงสามารถรวบรวมเอาเยาวชนที่อยู่นอกระบบมารวมตัวกันอย่างมากมายมหาศาลเพื่อสร้างความเดือดร้อนให้แก่สังคม โดยมีค่านิยมภายในการก่อวินาศกรรมและการก่ออาชญากรรมตลอดจนการสร้างปัญหาในชุมชน ผลจากการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ อชรา พลายนหาร (2553) พบว่าพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น ที่มีระดับความรุนแรงมาก เกิดจากปัญหาสาเหตุ คือ การดื่มสุรา สูบบุหรี่ การเสพยาบ้า รองลงมาคือ การหนีเรียน เล่นการพนัน พุดจา ก้าวร้าว และขู่สาว ปัญหาเพศสัมพันธ์ ได้แก่ การตั้งท้องในวัยเรียน ซึ่งเป็นปัญหายุวชนที่มีระดับความรุนแรงในระดับปานกลาง โดยมีปัจจัยสาเหตุหลัก 3 ส่วน คือ ตัววัยรุ่นเอง มีความคิดคะนอง อยากรอง และพฤติกรรมการเล่นแบบปัจจัยด้านครอบครัว คือ พ่อ แม่ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอน ครอบครัวแตกแยก ขาดความอบอุ่น และวัยรุ่นอาศัยอยู่กับปู่ย่าตายาย ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม คือ เพื่อน ชักชวน สื่อลามก หน่วยงานภาครัฐไม่ดูแลใส่ใจปัญหายุวชน ชุมชนไม่มีสถานที่ให้เด็กทำกิจกรรม ส่งผลกระทบดังนี้คือ วัยรุ่นมีความประพฤติไม่เรียบร้อย ไม่จบการศึกษา มีปัญหาด้านสุขภาพ ทำให้ครอบครัวมีภาระทางการเงิน ครอบครัวขาดความสุข ชุมชนและสังคมอ่อนแอ คนขาดคุณภาพ เป็นแบบอย่างที่ไม่ดีให้กับรุ่นน้อง เกิดปัญหาหลักๆ ในชุมชน

3. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางลบของวัยรุ่น

พบว่า แนวทางและวิธีการป้องกันแก้ไขพฤติกรรมเสี่ยงในเด็กและเยาวชนควรเกิดจากการร่วมมือกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยเริ่มจากครอบครัว สถานศึกษา และหน่วยงานของรัฐในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเปี้ยก หัวหน้าแก๊งมั่งกรดำเป็นผู้ริเริ่มที่จะกลับตัวกลับใจหลังจากการเสียชีวิตของแม่ซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของอนาคตแก๊งมั่งกรดำ และนำพาสมาชิกปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การสร้างสรรค์สังคมซึ่งถือเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงของแก๊งมั่งกรดำ นำไปสู่การเป็นต้นแบบของการทำความดีแก่สมาชิกในแก๊ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มีส่วนสำคัญ โดยกิจกรรมหรือองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดสู่จุดเปลี่ยนของเด็กชายขอบ เพื่อให้เกิดเป็นกระบวนการเพื่อการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงตัวเอง ผลจากการศึกษาจึงสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ เสกสรร สนว (2560) ที่ได้ทำการศึกษากิจกรรมพัฒนามนุษย์ใน

ชุมชนท้องถิ่นกับความเป็นพลเมือง พบว่า แนวทางการพัฒนามนุษย์ในชุมชนท้องถิ่นควรมี 2 แนวทาง กล่าวคือ การพัฒนาด้านการศึกษาให้เข้าใจ เข้าถึง ความหมายของประชาธิปไตยได้อย่างถูกต้องโดยอาศัยความร่วมมือจากผู้รู้ด้านประชาธิปไตย ตัวแทนภาคท้องถิ่น และผู้นำชุมชน และ การใช้วัฒนธรรมชุมชนเป็นกิจกรรมสำหรับการพัฒนามนุษย์ในชุมชนให้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียม และสอดคล้องกับ อชรา พลายนหาร (2553) ที่ได้ศึกษาผลกระทบและแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหายุวชนในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลมะขามล้ม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายุวชนเสี่ยงในเด็กและเยาวชน ได้แก่ ครอบครัว ควรเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการป้องกันปัญหายุวชน พ่อแม่ต้องปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับลูก ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำที่ถูกต้อง สร้างความอบอุ่นให้กับครอบครัว ภาครัฐต้องเข้ามาดูแล เช่น การก่อสร้างสวนสาธารณะเพื่อให้ครอบครัวได้มีกิจกรรมร่วมกัน ก่อสร้างลานกีฬา เพื่อให้เด็กได้รวมกลุ่มกันทำกิจกรรมที่เกิดประโยชน์แทนการใช้เวลาจับกลุ่มมั่วสุม ซึ่งเสี่ยงต่อพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหายุวชนหรือจัดกิจกรรมศึกษาอบรมอย่างต่อเนื่องทุกปี นอกจากนั้น การศึกษาของจตุพร เจือจินดา (2556) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมของแก๊งจักรยานยนต์วัยรุ่น ยังพบว่าการให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล ทำให้วัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่ดี ใช้เวลาว่างเป็นประโยชน์มากขึ้น เห็นอกเห็นใจผู้อื่น และมีความเข้าใจตนเองมากขึ้น และ วชิราวุธ หนูยอด (2552) ยังพบว่าแนวทางการแก้ไขปัญหายุวชนก้าวร้าวของวัยรุ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ทำได้โดย การส่งเสริมการมีอาชีพเสริมหรือการฝึกอบรมอาชีพ การให้คำปรึกษากับเยาวชนที่มีปัญหาเรื่องต่าง ๆ การจัดส่งเยาวชนที่มีปัญหายาเสพติดไปบำบัดรักษาหรือฟื้นฟู เป็นต้น และสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของอัสระพงศ์ แซงมุกดา (2552) ที่ได้ศึกษาผลการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการจัดกิจกรรมโครงการมวลชนสัมพันธ์เพื่อแก้ปัญหาเยาวชน ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร อำเภอข้าสูง จังหวัดขอนแก่น พบว่า โครงการมวลชนสัมพันธ์ ทำให้เขาเกิดการยับยั้งชั่งใจด้วยปัญญา และสามารถที่จะพัฒนาตนให้เป็นผู้เจริญทั้งทางกายและจิตใจได้ในที่สุด

4. บทเรียนที่ได้รับจากการศึกษาแก๊งมั่งกรดำ

ในการนำไปพัฒนาเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยง พบว่า บทบาทของหัวหน้าแก๊งมีส่วนสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เปรียบเสมือนแรงขับเคลื่อนให้สมาชิกแก๊ง หรือ ลูกน้องกลับ

ตัวกลับใจ หันมาประกอบอาชีพสุจริต โดยมีแรงบันดาลใจมาจากครอบครัวซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของอนาคต แก้มังกรดำ และนำพาสมาชิกปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การสร้างสรรค์สังคม เข้าลักษณะของการคิดเป็น กล่าวคือ ราวการกระทำของตนมีผลต่อสังคม ทำแล้วตัดสินใจแล้วสบายใจและเต็มใจรับผิดชอบ แก้มังกรดำชีวิตประจำวันอย่างมีระบบ และรู้จักซึ้งน้ำหนักคุณค่ากับสิ่งรอบๆ ด้าน (สุกิจจา จันทะชุม, 2557) ประกอบกับภาคชุมชนทั้งผู้นำและคนในชุมชนที่เข้าใจปัญหาและพร้อมที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนเหล่านี้ โดยการสนับสนุนของเทศบาลนครขอนแก่น ที่ได้ดำเนินการช่วยเหลือ พี่นุญ เด็กกลุ่มเสี่ยงซึ่งอยู่นอกระบบการศึกษาให้กลับเข้าสู่ระบบดังเดิม ซึ่งจากการสำรวจกลุ่มเยาวชนวัยเรียนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น 90 ชุมชน พบว่ามีเด็กกลุ่มเสี่ยงกว่าหนึ่งพันคนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ และเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการก่ออาชญากรรม เมื่อมีหน่วยงานที่พร้อมจะแก้ปัญหาเช่นนี้ เบียด ซึ่งเป็นหัวหน้าแก้มังกรดำ จึงพร้อมที่จะกลับตัวกลับใจและร่วมเสนอหนทางแก้ไข จากการศึกษาครั้งนี้ จึงกล่าวได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั่นคือ เทศบาลนครขอนแก่นมีส่วนอย่างยิ่งที่จะช่วยในการพัฒนาเยาวชนกลุ่มนี้ให้กลับคืนสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ บทบาทของการเป็นผู้นำแห่งการพัฒนาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของเมืองขอนแก่น นั่นคือ "พัฒนาเมืองสู่สากล สร้างสังคมแห่งความสุข" นอกจากนี้ยังมีภาคีเครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วม เช่น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) เข้ามาส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพ ซึ่งเทศบาลนครขอนแก่นได้วางรากฐานด้านการศึกษาให้ความสำคัญด้านการศึกษาเป็นลำดับแรก ใช้การศึกษานอกระบบสร้างการยอมรับ โดยเด็กและเยาวชนชายขอบกลุ่มนี้จะได้กระบวนการเรียนรู้และรู้จักเคารพตัวเองนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ตรงจุด และยังได้ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับชาติที่เข้ามาสนับสนุนกิจกรรมที่ได้ดำเนินการอยู่แล้ว ทำให้การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของแก้มังกรดำดังกล่าวเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของวชิราวุธ หนูยอด (2552) ที่พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นซึ่งทำได้โดย การฝึกอบรมอาชีพ การสังคมสงเคราะห์โดยบำบัดหรือฟื้นฟูเด็กด้อยโอกาส และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

การร่วมมือกันของภาคส่วนต่างๆ ทั้งตัวผู้นำ แก้มังกรดำ ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานการศึกษาทั้งในและนอกระบบ และหน่วยงาน

ในระดับชาติ ดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นภาพของการร่วมแรงร่วมใจกันตั้งแต่ระดับพื้นฐานใกล้ตัวเด็กและเยาวชน กลุ่มเสี่ยงหรือที่เรียกกันว่า เด็กชายขอบ ไปจนถึงการร่วมมือในรูปแบบของหน่วยงานรัฐในท้องถิ่นกระทั่งถึงหน่วยงานในระดับชาติ ที่ต่างตระหนักและรับรู้ถึงปัญหา และการที่จะแก้ปัญหาว่าต้องมาจากการร่วมมือโดยไม่ผลักภาระการแก้ไขปัญหาให้เป็นของใครคนใดคนหนึ่ง บทเรียนที่ได้รับจากการศึกษาแก้มังกรดำในครั้งนี้จึงนับได้ว่าเป็นข้อค้นพบจากการศึกษาที่สำคัญที่จะสามารถนำไปพัฒนาเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงในบริบทที่ใกล้เคียงกันต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดเวทีหรือกิจกรรมสำหรับการพัฒนาเยาวชน หรือฝึกฝนให้เยาวชนกล้าแสดงออกอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดกิจกรรมแข่งขัน หรือการประกวด เพื่อส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนให้กล้าคิด กล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง

1.2 ครอบครัว ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนหน่วยงานของรัฐในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องควรผนึกกำลังเพื่อหาทางออกในการแก้ปัญหาเด็กเยาวชนชายขอบอย่างจริงจัง ควรมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อหาทางออกร่วมกันหรือดึงเอาเยาวชนที่กลับใจมาเป็นส่วนร่วมในการพัฒนา

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ครอบครัวต้องไม่ผลักภาระการอบรมเลี้ยงดูให้แก่สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานรัฐเพียงอย่างเดียว หากแต่ควรร่วมมือกันผนึกกำลังเป็นภาคีเครือข่ายในการพัฒนาเยาวชนตลอดจนการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด เช่น การใช้หลัก บวร (บ้าน วัด โรงเรียน)โดยการนำธรรมะเข้ามาใช้ในการปลูกฝังศีลธรรมและค่านิยมที่ดีแก่เยาวชน

2.2 สังคม ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลเยาวชนในท้องถิ่นเพื่อให้รู้เท่าทัน ซึ่งจะสามารถพัฒนาเยาวชนไปสู่การเป็นพลเมืองดี ตลอดจนการป้องกันปัญหาเยาวชนที่อาจจะเกิดขึ้นได้

2.3 จัดสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัย เช่น สวนสาธารณะ ห้องสมุดชุมชน สวนสุขภาพ ซึ่งจะทำให้เยาวชนหันมาทำกิจกรรมสร้างสรรค์ยิ่งขึ้น ตลอดจนการลดปัญหาพื้นที่เสี่ยง

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษารายกรณี (Case Study) ในชุมชนเพื่อลดปัญหาเยาวชนกลุ่มเสี่ยง

3.2 ควรมีการวิจัยบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงานอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการนำมาประยุกต์ใช้กับสังคมหรือชุมชนที่มีสภาพหรือบริบทใกล้เคียงกัน

เอกสารอ้างอิง

1. ขวัญเรียม แก้วสุวรรณ. (2554). **แก๊งเด็กแสบ' ใต้ดิน ขอนแก่นโมเดลสู่เด็กบดิน.** ค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2559, จาก <http://www.komchadluek.net/news/edu-health/108941>
2. จตุพร เจือจินดา. (2556). **พฤติกรรมของแก๊งจักรยานยนต์วัยรุ่น.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
3. นวลจันทร์ ทัศนชัยกุล. (2549). **การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์.** กรุงเทพมหานคร : รายงานการวิจัย คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
4. วชิราวุธ หนูยอด. (2552). **แนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด.** รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
5. ศิริรัตน์ พันแก้ว. (2557). **แนวทางป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรตอนต้น (ปวช.) ที่ศึกษาในสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากอนแก่นเขต 1 อำเภोजังหารจังหวัดขอนแก่น.** รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

6. สุกิจจา จันทะชุม. (2557). **เลี้ยงลูกอย่างไร? ให้คิดเป็นทำเป็น.** วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 5, 130-136.
7. เสกสรรค์ สนวา. (2560). **การพัฒนาคนในชุมชนท้องถิ่นกับความเป็นพลเมือง.** วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 7, 55-63.
8. สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณธรรม (สสค.). (2554). **จากแก๊งกวนเมืองสู่ร้านนม ทางสว่างของเด็กแว่นขอนแก่น ชาวภาคี สสค.** ค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2559, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/486210>
9. อัครา พลอยละหาร. (2553). **ผลกระทบและแนวทางป้องกัน และแก้ไขปัญหาวัยรุ่นในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลมะขามล้ม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี.** รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
10. อิศระพงศ์ แซ่มูกดา. (2552). **ศึกษาผลการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการจัดกิจกรรมโครงการมวลชน สัมพันธ์เพื่อแก้ปัญหาเยาวชนของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร อำเภोजังหาร จังหวัดขอนแก่น.** วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
ภาคการค้าในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

Environmental Factors in the Organization and the Capability in Trade Competition
of Small and Medium Enterprises in Hatyai District, Songkhla Province

เนาวาพ หลีสหัตต์¹

อนิวัช แก้วจำนงค์²

อรจันทร์ ศิริโชค³

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศและอายุของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าจำนวน 260 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยคือแบบสอบถาม โดยสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่า t-test, F-test และสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลวิจัยพบว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าที่มีเพศและอายุต่างกันมีความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน ความสามารถในการแข่งขัน ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้า

Abstract

This research aims to compare the capability in trade competition of Small and Medium Enterprises in trade classified by age and gender factor data of Small and Medium entrepreneurs, and to study the relationship between environmental factor in the organization and the capability in trade competition of Small and Medium Enterprises. Sample group of this research are Small and Medium entrepreneurs amounting to 260 people, selected by accidental sampling. Research tool is questionnaire. The data analysis is implemented by package software. The statistic that use in data analyzing are t-test, F-test, and Pearson Correlation. The research results that the comparison of the capability in competition found that Small and Medium entrepreneurs with different gender and ages have no difference in the overall business competition and also found that environmental factors in the organization have relationship with trade competition of Small and Medium Enterprises with statistical significance.

Keywords: Internal Environment, capability in competition, Small and Medium Enterprises

บทนำ

การประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) โดยเฉพาะภาคการค้าจากกล่าวได้ว่าเป็นธุรกิจที่มีผู้ประกอบการให้ความสนใจโดยเฉพาะในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่เป็นพื้นที่สำคัญในภาคใต้โดยเป็นศูนย์กลางทางการศึกษา ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อม

ต่อไปยังจังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้ได้ง่ายอีกทั้งยังสามารถเชื่อมต่อกับประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์และอินโดนีเซียได้ด้วย จึงทำให้ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่เกิดธุรกิจขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนองความต้องการซื้อของบุคคลทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ที่หลังไหลเข้ามาโดยยังคงมีกำลังซื้อสูงโดยเฉพาะธุรกิจภาคการค้าที่เพิ่งมีการจัดตั้งหรือที่ได้ดำเนินธุรกิจมาแล้วระยะหนึ่งที่มีความโดดเด่นโดยมีความสำเร็จในอดีตแต่

¹มหาบัณฑิต หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ

^{2,3}ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยทักษิณ

อาจจะยังไม่สามารถพัฒนาธุรกิจเพื่อให้สามารถรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์แล้ว และปัจจุบันที่รัฐบาลไทยได้เปิดโอกาสด้านการค้าและการลงทุนให้กับสมาชิกในกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อให้เดินทางเข้ามาในประเทศไทยและทำการค้าได้ ในอนาคตนักลงทุนและผู้ประกอบการธุรกิจคนไทยจึงอาจต้องเผชิญกับการจัดการธุรกิจที่มีความยุ่งยากมากขึ้นจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาเรียนรู้ตลอดเวลาเพื่อการพัฒนาคุณภาพและความสามารถของธุรกิจให้ทัดเทียมกับประเทศในอาเซียนได้ เพราะหากมีการเตรียมการเข้าไปก็อาจทำให้ยากที่จะประสบความสำเร็จในอนาคต (ศักดิ์ดา ศิริภัทรโสภณ, 2559)

โดยเฉพาะการเกิดขึ้นของผู้ประกอบการธุรกิจภาคการค้าในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีวัฒนธรรม ศาสนา ภาษาและประเพณีที่คล้ายกับวัฒนธรรมหลักของประชากรในประชาคมอาเซียน ซึ่งถือเป็นโอกาสที่ดีที่จะทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจการค้าจะทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมของเศรษฐกิจ ดังนั้น การพัฒนาความสามารถหรือศักยภาพผู้ประกอบการ SMEs เพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขันทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาคถือเป็นสิ่งสำคัญที่รัฐบาลจำเป็นต้องให้ความสำคัญและมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องรีบดำเนินการต่อไป (มีเดีย จูมะ, 2561)

ดังนั้น เมื่อผู้วิจัยได้มีโอกาสสอบถามพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้ประกอบการธุรกิจภาคการค้าในอำเภอหาดใหญ่พบว่าส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญไปที่ขีดความสามารถและคุณภาพการจัดการด้านการผลิตและการจัดการการตลาดเป็นส่วนใหญ่ การจัดการภายในองค์กรส่วนใหญ่ดำเนินการไปแบบวันต่อวันหรือตามสภาพการณ์ที่เผชิญและจากการสืบค้นข้อมูลการวิจัยก็ยังไม่พบว่ามีข้อมูลใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสภาพแวดล้อมภายในองค์กรทางธุรกิจโดยเฉพาะธุรกิจภาคการค้าส่วนใหญ่ยังไม่สามารถจัดการกับสภาพแวดล้อมภายในองค์กรได้อย่างเต็มที่อาจเป็นเพราะขาดความชำนาญในการจัดการจึงทำให้ยังคงมีปัญหาภายในกิจการที่จะต้องทำการแก้ไขกันไป ดังนั้น หากผู้ประกอบการเพียงแต่มีความมุ่งมั่นในด้านพัฒนาการผลิตและการทำตลาดแต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่มีข้อมูลด้านปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรก็อาจเป็นความยากที่จะพัฒนาความสามารถในการจัดการและพัฒนาองค์กรต่อไปในอนาคตเพื่อให้รองรับประชาคมอาเซียนและอุตสาหกรรมยุค 4.0 ได้และอาจจะไม่สามารถทำให้องค์กรและผู้ประกอบการสามารถก้าวสู่การเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในการจัดการธุรกิจได้ (อนิวัช แก้วจันทร์, 2562)

สำหรับอีกเหตุผลที่ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ภาคการค้าจะต้องพัฒนาความสามารถเชิงการแข่งขันเพื่อให้สามารถแข่งขันกับธุรกิจขนาดใหญ่และธุรกิจจากต่างประเทศที่กำลังจะเข้ามาลงทุนในประเทศไทยมากขึ้นในอนาคต ในการประกอบธุรกิจทุก ๆ องค์การทางธุรกิจย่อมมีความต้องการเห็นความสำเร็จขององค์กร ซึ่งความสำเร็จอาจกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการทุกคนตั้งความหวังหรือคาดหวังไว้จึงดำเนินการโดยนำเครื่องมือและกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่วิเคราะห์แล้วว่ามีความสำคัญและสามารถสร้างความสำเร็จให้กับองค์กรได้ (Kaplan and Norton, 1996)

โดยเฉพาะในเรื่องการจัดการองค์การทางธุรกิจในปัจจุบันที่ผู้บริหารควรมีรูปแบบการจัดการเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันที่เหมาะสม โดยผู้บริหารจำเป็นต้องทำหน้าที่ในการบริหารเพื่อการจัดการทรัพยากรภายในองค์กรให้สามารถนำไปใช้ในการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการปรับเปลี่ยนหรือมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ต่าง ๆ ให้สามารถปรับตัวกับสถานการณ์การแข่งขันต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นเพื่อเป้าหมายให้องค์กรประสบความสำเร็จได้ (ณอมศิลป์ จันคนากิตกุล กิตติชัย เจริญชัย และนิศาตร์ณ์ โชติเชย, 2562)

สำหรับการจัดการการปัจจัยภายในองค์กรเพื่อการแข่งขันที่ผู้วิจัยได้สืบค้นข้อมูลพบว่ายังมีน้อยมากที่ได้ทำวิจัยหรือทำการสำรวจเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน หากธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันจะสามารถใช้ข้อมูลในการพัฒนาเครื่องมือการจัดการและพัฒนาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ เนื่องจากความสำเร็จในการจัดการและดำเนินงานทางธุรกิจส่วนหนึ่งมาจากความสำเร็จในการจัดการปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมคิด บางโม (2559) ที่ได้เสนอความคิดเห็นว่าสถานประกอบการจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการแข่งขันเชิงธุรกิจส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและความสามารถในการประกอบการดังนั้นผู้ประกอบการที่ต้องการทำการแข่งขันได้และต้องการความสำเร็จของกิจการจึงต้องให้ความสำคัญและศึกษาเรื่องนี้อย่างจริงจัง ซึ่งยังสอดคล้องกับแนวคิดของจินตนา บุญบงการ (2552) ที่กล่าวถึงพลังของปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรว่ามีอิทธิพลอย่างมากองค์กรจึงต้องดำเนินการกับพลังภายในให้ได้จึงจะทำให้การจัดการองค์กรบรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารจะต้องรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายในองค์กรเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจว่าจะปรับตัวเพื่อให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรได้อย่างไรเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมหรือ

ทำการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมให้ได้เพราะเมื่อสภาพแวดล้อมภายในองค์กรเปลี่ยนไปจะทำให้เกิดความไม่แน่นอน ดังนั้นในการบริหารและการจัดการองค์การทางธุรกิจโดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ผู้บริหารมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการจัดการโดยทำการวิเคราะห์หรือวินิจฉัยว่าสภาพแวดล้อมต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อความสามารถขององค์การอย่างไร โดยเมื่อจะทำการตัดสินใจเพื่อการปรับและพัฒนาสภาพแวดล้อม (Adaptation to Environment) ให้เหมาะสมแล้วจำเป็นต้องทำการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมภายในองค์กรด้วยเพื่อเพิ่มสมรรถนะและความสามารถขององค์กรโดยต้องให้มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ภายนอกองค์กรที่เกิดขึ้นและปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา

ทั้งนี้ ผู้บริหารองค์การทางธุรกิจซึ่งโดยทั่วไปอาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้นำองค์การและต้องนำพาองค์การไปสู่การสร้างความสามารถในการแข่งขันเชิงธุรกิจจึงต้องตัดสินใจเลือกวิธีการในการบริหารจัดการที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดที่จะทำให้องค์การก้าวสู่การเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูงที่มีความสามารถในการทำการแข่งขันและประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจ (อนิวัช แก้วจันทน์, 2061) จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจทำวิจัยเรื่อง “ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” โดยผลวิจัยเป็นข้อมูลสำคัญต่อผู้ประกอบการธุรกิจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ประโยชน์ด้านสาธารณะเพื่อการถ่ายทอดความรู้สู่ผู้ประกอบการธุรกิจ ใช้ประโยชน์เชิงนโยบายในการจัดทำแผนปฏิบัติการและแผนพัฒนาธุรกิจและเป็นประโยชน์เชิงพาณิชย์เพื่อการพัฒนาองค์กรสู่ให้รองรับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศและอายุของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักวิชาการในสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 11 สงขลาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และสมาคมที่ปรึกษาธุรกิจภาคใต้สามารถนำข้อมูลจากงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้านสาธารณะเพื่อการถ่ายทอดความรู้สู่ผู้ประกอบการธุรกิจให้สามารถพัฒนาการจัดการภายในองค์กรได้

2. หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องและผู้ประกอบการธุรกิจสามารถนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบายในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ แผนพัฒนาและกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีผลการปฏิบัติงานสูง มีความสามารถในการแข่งขันและรองรับอุตสาหกรรมยุค 4.0 ได้

3. สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดสงขลา สามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์/การค้า โดยการจัดทำเป็นโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการและบุคลากรในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อให้มีความพร้อมในการจัดการสภาพแวดล้อมภายในองค์กรให้รองรับการเข้าสู่อุตสาหกรรมยุค 4.0 ได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการทำวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ด้านเนื้อหา ได้ปรับปรุงเนื้อหาจากแนวคิดปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในของ อนิวัช แก้วจันทน์ (2558) ได้แก่ ด้านบุคลากร การตลาดและการขาย การจัดหาหรือจัดซื้อ การเงิน เทคโนโลยีและนวัตกรรม สำหรับข้อมูลด้านความสามารถในการแข่งขันได้นำมาจากแนวคิดของ สุมณ มาลาสิทธิ์ (2546) ประกอบด้วยคุณภาพสินค้า ราคาสินค้า การจัดส่ง ความยืดหยุ่นและการบริการลูกค้า
2. ด้านพื้นที่ ผู้วิจัยเลือกทำการศึกษาเฉพาะในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีจำนวนธุรกิจภาคการค้าจำนวนมากที่มีการติดต่อธุรกิจกับลูกค้าทั้งภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง อีกทั้งยังมีการทำการค้ากับนักธุรกิจจากประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์และอินโดนีเซียที่เข้ามาติดต่อธุรกิจการค้าจึงถือเป็นตัวแทนด้านพื้นที่ของจังหวัดสงขลา

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ภาคการค้าที่จดทะเบียนในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 729 คน (สำนักงานจดทะเบียนพาณิชย์เทศบาลนครหาดใหญ่. 2561) ในการกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างได้ใช้การคำนวณโดยสูตรทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) (สุทธนู ศรีไสย์, 2551) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 260 คน โดยในขั้นแรกได้เลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยต้องเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ภาคการค้าหรือบุคคลที่ผู้ประกอบการได้มอบหมายให้ทำหน้าที่ให้ข้อมูลแทน หลังจากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Simple Random Sampling)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Self-administrative Questionnaire) ที่พัฒนาและออกแบบขึ้นจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย ในการออกแบบและสร้างแบบสอบถามจะมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยสภาพแวดล้อมทางธุรกิจภายในองค์กรและขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเครื่องมือได้ผ่านการตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการจำนวน 3 ท่านและหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficients of Alpha) ได้ค่าเท่ากับ .933 ผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขข้อคำถามในแบบสอบถามก่อนนำไปใช้จริงให้เป็นไปตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วและเพื่อให้เป็นไปตามหลักจริยธรรมในการวิจัย

5. การสร้างเครื่องมือในการทำวิจัย ได้ออกแบบสอบถามปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน SMEs ภาคการค้า ได้แก่ ด้านการจัดส่งสินค้า การตลาดและการขาย การจัดหาหรือจัดซื้อสินค้า การพัฒนาเทคโนโลยี/เทคโนโลยี

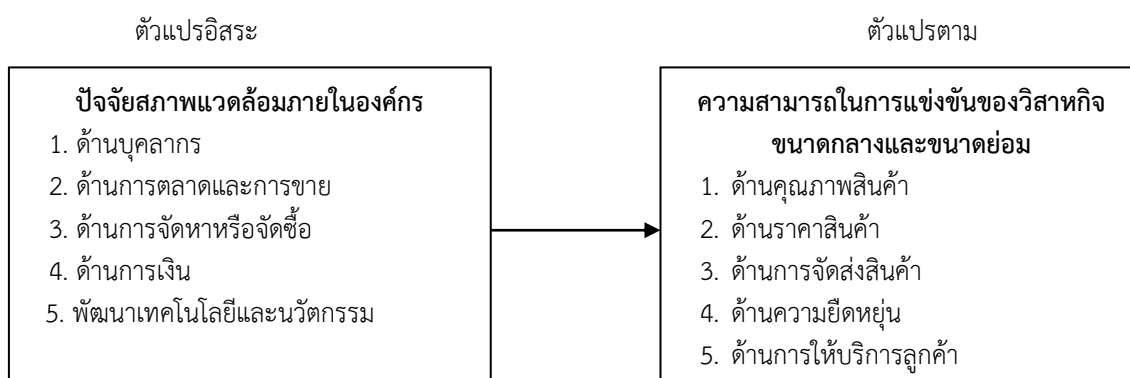
สารสนเทศและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ และความสามารถในการแข่งขันของ SMEs ภาคการค้า ได้แก่ ด้านคุณภาพสินค้า ราคาสินค้า การจัดส่งสินค้า ความยืดหยุ่นและด้านการให้บริการลูกค้า

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจาก 2 ทาง ได้แก่ การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยข้อมูลปฐมภูมิได้เก็บรวบรวมจากแบบสอบถามที่ผ่านการปรับแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านแล้ว สำหรับข้อมูลทุติยภูมิได้เก็บรวบรวมจากหนังสือ ตำรา งานวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

7. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่า t-test, F-test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยกำหนดนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับเกณฑ์ในการพิจารณาความสัมพันธ์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ดังนี้ (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2545 : 62)

ระดับสูงมาก	± 0.81 ถึง ± 1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์
ระดับสูง	± 0.61 ถึง ± 0.80 หมายถึง มีความสัมพันธ์
ระดับปานกลาง	± 0.41 ถึง ± 0.60 หมายถึง มีความสัมพันธ์
ระดับต่ำ	± 0.21 ถึง ± 0.40 หมายถึง มีความสัมพันธ์
ระดับต่ำมาก	± 0.00 ถึง ± 0.20 หมายถึง มีความสัมพันธ์

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สรุปผลวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยสรุปผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศและอายุของผู้ประกอบการ

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ

ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม	เพศ	N	$\bar{X}$	SD	t	df	Sig.
1. ด้านคุณภาพสินค้า	ชาย	64	4.26	0.56	0.47	258	.64
	หญิง	196	4.29	0.47	0.43		.67
2. ด้านราคาสินค้า	ชาย	64	4.27	0.50	0.31	258	.75
	หญิง	196	4.29	0.42	0.29		.78
3. ด้านการจัดส่งสินค้า	ชาย	64	4.18	0.57	2.15	258	.03*
	หญิง	196	4.33	0.47	1.95		.05
4. ด้านความยืดหยุ่น	ชาย	64	4.26	0.56	0.49	258	.62
	หญิง	196	4.29	0.43	0.43		.67
5. ด้านการให้บริการลูกค้า	ชาย	64	4.27	0.50	0.13	258	.90
	หญิง	196	4.27	.43	0.12		.91
ภาพรวม	ชาย	64	4.27	0.47	0.22	258	.83
	หญิง	196	4.28	0.37	0.19		.85

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศ พบว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้ามีเพศต่างกันมีความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาความสามารถในการ

แข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาของผู้ประกอบการเพศหญิง ($\bar{X} = 4.28$) มีความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าสูงกว่าเพศชาย ($\bar{X} = 4.27$) ยกเว้นการจัดส่งสินค้า (Sig=.05) ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามอายุ

ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาด กลางและขนาดย่อม	อายุ	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านคุณภาพสินค้า	ระหว่างกลุ่ม	1.78	3	.59	2.50	.06
	ภายในกลุ่ม	60.69	256	.24		
	รวม	62.47	259			
2. ด้านราคาสินค้า	ระหว่างกลุ่ม	.66	3	.22	1.15	.33
	ภายในกลุ่ม	49.20	256	.19		
	รวม	49.87	259			
3. ด้านการจัดส่งสินค้า	ระหว่างกลุ่ม	3.22	3	1.07	4.43	.00**
	ภายในกลุ่ม	61.98	256	.24		
	รวม	65.20	259			

ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	อายุ	SS	df	MS	F	Sig.
4. ด้านความยืดหยุ่น	ระหว่างกลุ่ม	1.67	3	.56	2.65	.05*
	ภายในกลุ่ม	53.80	256	.21		
	รวม	55.47	259			
5. ด้านการให้บริการลูกค้า	ระหว่างกลุ่ม	.89	3	.30	1.49	.22
	ภายในกลุ่ม	51.28	256	.20		
	รวม	52.17	259			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.93	3	.31	1.99	.12
	ภายในกลุ่ม	40.03	256	.16		
	รวม	40.96	259			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามอายุ ผลวิจัยพบว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าที่มีอายุต่างกันมีความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการจัดส่งสินค้า

(Sig=0.01) ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านความยืดหยุ่น (Sig= 0.05) ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้า

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กร	ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม		
	r	P value	ระดับความสัมพันธ์
1. ด้านบุคลากร	.600**	.00	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
2. ด้านการตลาดและการขาย	.546**	.00	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
3. ด้านการจัดหาและจัดซื้อ	.441**	.00	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
4. ด้านการเงินและงบประมาณ	.410**	.00	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
5. ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม	.450**	.00	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
รวม	.609**	.00	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลวิจัยพบว่าในภาพรวมปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในระดับปานกลาง ($r=.609^{**}$, Sig=.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรด้านที่มีค่าระดับความสัมพันธ์ในระดับปานกลางโดยอยู่ในลำดับแรก คือ ด้านบุคลากร ($r=.600^{**}$, Sig=.00) ตามมาด้วยด้านการตลาดและการขาย ($r=.546^{**}$, Sig=.00) ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ($r=.450^{**}$, Sig=.00) และด้านการจัดหาและจัดซื้อ ($r=.441^{**}$, Sig=.00) และด้านการเงินและงบประมาณ ($r=.410^{**}$, Sig=.00) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามเพศผลวิจัยพบว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าที่มีเพศต่างกันมีความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าเพศไม่ได้เป็นตัวชี้วัดที่จะระบุว่าเป็นความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการที่จะประสบความสำเร็จในการแข่งขันทางธุรกิจได้เสมอไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครเดช ไม้จันทร์ (2560) ที่ทำวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา ผลวิจัยพบว่าเมื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานจำแนกตามเพศโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามอายุ ผลวิจัยพบว่าผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าที่มีอายุต่างกันมีความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าอายุของผู้ประกอบการไม่ได้มีผลต่อความสามารถในการทำการแข่งขันทางธุรกิจ และในปัจจุบันผู้ประกอบการต้องให้บริการกับผู้บริโภคที่มีอายุแตกต่างกันและต้องให้บริการได้เป็นที่พึงพอใจไม่ว่าผู้ใช้บริการจะมีอายุแตกต่างกับผู้ประกอบการมากน้อยเพียงพใดและผู้ประกอบการต้องเป็นผู้ตัดสินใจทางธุรกิจจึงอาจต้องใช้ปัจจัยทางส่วนประสมทางการตลาดหลายปัจจัยเพื่อให้สามารถเป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่ ประกอบเข้าด้วยกันเพื่อให้สามารถทำการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้ของคู่แข่งได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรัชญา ธรรมกุลและอาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์ (2560) ที่ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาการให้บริการบัตรออมสินวิซ่า เดบิตธนาคารออมสินสาขาแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ที่ผลวิจัยพบว่าอายุของผู้ใช้บริการที่แตกต่างกันส่งผลต่อปัจจัยส่วนประสมการตลาด ได้แก่ สินค้า ราคา ช่องทางการจัดจำหน่ายและกระบวนการให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดใจ ผ่องแผ้วและนุจรี ภาคาสตัย (2559) ที่ทำวิจัยเรื่องรูปแบบความสามารถทางการแข่งขันของผู้ประกอบการ OTOP ที่เป็น SMEs ในประเทศไทย โดยผลวิจัยพบว่าตัวแบบความสัมพันธ์ภายในของปัจจัยเชิงสาเหตุของความสามารถทางการแข่งขันมี

อิทธิพลต่อการดำเนินงานทางธุรกิจ ทั้งนี้ มีผลการยืนยันโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสามารถทางการแข่งขันที่มีความสัมพันธ์กันกับความเป็นไปได้และความถูกต้องในการดำเนินงานโดยสามารถนำไปประยุกต์ได้จริง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในกับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยในภาพรวมผลวิจัยพบว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในระดับความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ซึ่งผลวิจัยได้แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการภายในองค์กรธุรกิจผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรด้วยเป็นปัจจัยหลักสำคัญที่มีผลทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จและสามารถแข่งขันในตลาดได้ผลวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วลัยพรรณ พรไพโรธสาร (2557) ที่ทำวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มอะไหล่รถยนต์ จังหวัดนครราชสีมา ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานโดยเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังมีผลสอดคล้องกับงานวิจัยของฤทธาภา รัตนมาลา (2560) ที่ทำวิจัยเรื่องปัจจัยด้านจิตวิทยาและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความสำเร็จในการจัดการของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 5 ค่ายพระปกเกล้า จังหวัดสงขลา โดยผลวิจัยพบว่าปัจจัยด้านปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับพฤติกรรมความสำเร็จในการจัดการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผลวิจัยที่พบว่าความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้าจำแนกตามเพศและอายุไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยแนะนำให้หน่วยงานภาครัฐและนักวิชาการข้อมูลนี้ไปใช้ประโยชน์ด้านสาธารณะเพื่อการถ่ายทอดความรู้และพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งเพศชายและเพศหญิงในทุกช่วงอายุให้มีความสามารถในการประกอบธุรกิจและแข่งขันกับคู่แข่งต่อไป

2. จากผลวิจัยพบว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการค้า ผู้วิจัยแนะนำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการและผู้ประกอบการได้นำ

ข้อมูลไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบายโดยนำไปประกอบการตัดสินใจพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมภายในองค์กรไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาความสามารถของบุคลากรและองค์กรเพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดการค้าทั้งในและต่างประเทศต่อไปได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเรื่องการเพิ่มสมรรถนะผู้ประกอบการเพื่อให้สามารถสร้างนวัตกรรมในการแข่งขันทางธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสงขลาเพื่อรองรับอุตสาหกรรม 4.0 หรือทำวิจัยเรื่องแนวทางการใช้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้ปฏิบัติงานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสงขลาเพื่อการต่อยอดในการสร้างนวัตกรรมในองค์กร

2. ควรทำวิจัยเรื่องการใช้ประโยชน์จากขีดความสามารถภายในของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อให้พัฒนาธุรกิจให้สามารถรองรับอุตสาหกรรมยุค 4.0 หรือทำวิจัยเรื่องแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้สามารถปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องเป็นไปตามคุณภาพมาตรฐานที่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสงขลาได้รับการรับรอง เป็นต้น

3. ควรให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมภายนอกด้วยโดยทำวิจัยเรื่องปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนานวัตกรรมการจัดการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสงขลา หรือ หรือนโยบายการพัฒนา นวัตกรรม การใช้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสงขลา หรือเรื่องปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลต่อการจัดการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสงขลาให้สามารถรองรับการเข้าสู่อุตสาหกรรมยุค 4.0 เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

1. กัลยา วานิชย์บัญชา. (2545). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
2. จินตนา บุญบงการ. (2552). สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 8. ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

3. ฤชากร รัตนมาลา. (2560). ปัจจัยด้านจิตวิทยาและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสร้างความสำเร็จในการจัดการของกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 5 ค่ายพระปกเกล้า จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ, คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
4. ถนอมศิลป์ จันคนากิติกุล กิตติชัย เจริญชัย และนิศาตร์น โขติเชย. (2562). รูปแบบการจัดการสมัยใหม่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 9(2), 64-68.
5. ปรัชญา ธรรมกุล และ อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์. (2560). การพัฒนาการให้บริการบัตร์ออลอินวัน เดบิต ธนาคารออมสิน สาขาแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 7(1), 57-66.
6. มีเดียณ จูมะ. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการมุสลิมขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก. 4(1), 218-230.
7. วลัยพรรณ พรไพเราะ. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มอะไหล่รถยนต์ จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
8. ศักดิ์ดา ศิริภัทรโสภณ. (2559). ศักยภาพในการแข่งขันและความพร้อมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วารสารสมาคมวิจัย, 21(1), 9-33.
9. สมคิด บางโม. (2559). การเป็นผู้ประกอบการ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: พัฒนวิทย์การพิมพ์.

10. สุทนต์ ศรีไสย์. (2551). **ระเบียบวิธีวิจัย**. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา.
11. สุดใจ ผ่องแผ้ว และนุจรี ภาควาสัตย์. (2559). **รูปแบบความสามารถทางการแข่งขันของผู้ประกอบการ OTOP ที่เป็น SMEs ในประเทศไทย**. วารสารฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ, 9(3), 1659-1675.
12. สุนน มาลาสิทธิ์. (2546). **การจัดการการผลิตและการดำเนินงาน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
13. สำนักงานจดทะเบียนพาณิชย์เทศบาลนครหาดใหญ่. (2560). **รายงานสรุปการยื่นคำขอจดทะเบียนพาณิชย์**. สงขลา: สำนักงานจดทะเบียนพาณิชย์เทศบาลนครหาดใหญ่.
14. อนิวัช แก้วจำนงค์. (2558). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. สงขลา: นาคิลป์โฆษณา.
15. _____. (2559). **หลักการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ 6. สงขลา: นาคิลป์โฆษณา.
16. _____. (2561). **ภาวะผู้นำกับความสำเร็จในการจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา**. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 7(2), 39-57.
17. _____. (2562). **ขีดความสามารถเชิงพฤติกรรมที่มีผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดสงขลาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน**. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 8(2), 103-117.
18. อัครเดช ไม้จันทร์. (2560). **ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
19. Kaplan, Robert S and David Norton. (1992). **The Balanced Scorecard: Measures that Drive Performance**. Harvard wBusiness Review, 70(1), 71-79.

พฤติกรรมและส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภค
ในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

Behavior and marketing mix towards consumer purchasing decision in bakery
in Mueang Nakhon Ratchasima district Nakhon Ratchasima Province

พิชัย สารภักดิ์¹
อภิมุข วันเพ็ญฟู²
เลิศลักษณ์ มูลตา³

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัย (1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา (2) เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคล และส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานด้วยค่าไคร์ สแควร์ (Chi Square)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 73.00 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 56.80 อายุ อยู่ระหว่าง 31- 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.00 การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 54.00 อาชีพข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 35.50 และมีรายได้ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.00 ตามลำดับ พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา ได้แก่ ความถี่ในการซื้อเบเกอรี่ครั้งละ 5- 6 ชิ้นต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 29.20 ปริมาณที่ซื้อเบเกอรี่ 4 – 6 ชิ้นต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 51.00 ค่าใช้จ่ายในการซื้อเบเกอรี่ต่ำกว่า 100 บาทต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 63.80 โอกาสในการซื้อเบเกอรี่ เป็นประจำมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 81.80 เหตุผลที่ซื้อเบเกอรี่เนื่องจากมีรูปลักษณ์ที่สวยงามคิดเป็นร้อยละ 54.80 และสถานที่เลือกซื้อเบเกอรี่ในมินิมาร์ท คิดเป็นร้อยละ 45.20 ตามลำดับ

2. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้ตอบแบบประเมินส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา พบว่า ด้านส่งเสริมทางการตลาด ($\bar{X} = 3.92$) ด้านส่งเสริมการจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 3.91$) ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X} = 3.87$) ด้านพนักงาน ($\bar{X} = 3.88$) ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 3.89$) ด้านราคา ($\bar{X} = 3.82$) ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 3.80$) ตามลำดับ

3. ผลการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา พบว่า 1) ความถี่ในการซื้อเบเกอรี่ มีความสัมพันธ์ กับอายุและรายได้ 2) โอกาสในการซื้อเบเกอรี่ มีความสัมพันธ์กับ เพศ อายุ และระดับการศึกษา 3) เหตุผลที่ซื้อเบเกอรี่ มีความสัมพันธ์กับ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ 4) .สถานที่เลือกซื้อเบเกอรี่มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา และส่วนประสมทางการตลาด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา พบว่า 1) ความถี่ในการซื้อเบเกอรี่ มีความสัมพันธ์กับ ผลิตภัณฑ์ ราคา การส่งเสริมการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด พนักงาน และกระบวนการ และลักษณะทางกายภาพ 2) ปริมาณที่ซื้อเบเกอรี่ มีความสัมพันธ์กับ ผลิตภัณฑ์ ราคา และพนักงานและลักษณะทางกายภาพ 3. ค่าใช้จ่ายในการซื้อเบเกอรี่ มีความสัมพันธ์ กับพนักงาน 4) โอกาสในการซื้อเบเกอรี่มีความสัมพันธ์ กับพนักงาน กระบวนการ และลักษณะทางกายภาพ 5.) รูปแบบในการซื้อเบเกอรี่มีความสัมพันธ์กับ ราคา การส่งเสริมการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด พนักงาน กระบวนการ และลักษณะทางกายภาพ 6) สถานที่เลือกซื้อเบเกอรี่มีความสัมพันธ์กับ ราคา การส่งเสริมการตลาด พนักงาน กระบวนการ และลักษณะทางกายภาพตามลำดับ

คำสำคัญ: ส่วนประสมการตลาด, พฤติกรรมการตัดสินใจ

¹⁻³ คณะบริหารธุรกิจ, วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์

Abstract

The research objectives were: (1) to study basic personal information relating to marketing mixes affecting behavior (2) To study the marketing mix of the consumers in the bakery in Mueang Nakhon Ratchasima District, and (3) to study the relationship between personal information and the marketing mix on the purchasing decision behavior of consumers in Mueang Nakhon Ratchasima District. The sample consisted of 400 samples, accidental sampling. The research instruments were questionnaires. The statistics used for data analysis are frequency distribution, calculation of percentage, average, standard deviation, hypothesis testing with Chi Square.

The research found that:

1. Most respondents are female = 73.00%, marital status = 56.80%, age between 31-40 years = 33.00% , Bachelor's degree education = 54.00 % , occupation, government official / state enterprise employee = 35.50% , and earning between 10,001 - 20,000 baht = 30.00% respectively. Behaviors of consumers in decision making to buy bakeries in Mueang Nakhon Ratchasima District include the frequency of buying bakeries 5-6 pieces per week = 29.20 % , the amount of buying 4 - 6 bakeries at a time = 51.00 , the cost of buying bakery goods is less than 100 baht per time = 63.80% , the reason of buying bakery is because it has beautiful appearance = 54.80% , and the place to buy bakery in minimart = 45.20% , respectively.

2. Most respondents responded to the evaluation of the marketing mix that affects the bakery buying behavior of consumers in Mueang Nakhon Ratchasima District, found that promotion aspect Marketing ($\bar{X}$ = 3.92), the distribution promotion ($\bar{X}$ = 3.91) in the Process ($\bar{X}$ = 3.89), Employees ($\bar{X}$ = 3.88), Physical characteristics ($\bar{X}$ = 3.87), Prices ($\bar{X}$ = 3.82), Products ($\bar{X}$ = 3.80) respectively.

3. **The results of the hypothesis testing at the statistical** significance level of 0.05 were personal data related to bakery purchasing behavior of consumers in Mueang Nakhon Ratchasima District, found that: 1) frequency of buying bakery items related with age and income, 2) the opportunity to buy a bakery correlated with gender, age and education level, 3) reasons to buy a bakery correlated with gender, age, status, education level and income, 4) the place to buy bakery items is related to the education level and marketing mix correlated with the purchasing decision behavior of consumers in Mueang Nakhon Ratchasima District, found that: 1) the frequency of bakery purchases, correlated with the product, price, promotion, promotion of marketing staff and processes and physical characteristics, 2) quantity of bakery items purchased correlate with the product, price, and staff and physical characteristics, 3) the cost of buying bakery have a relationship with staff, 4) the opportunity to buy a bakery related to the employees, the process and the physical characteristics, 5) the form of buying a bakery correlated with the price, sales promotion marketing promotion, staff, process, and physical characteristics, 6) the place to buy the bakery related with the price, marketing promotion, staff, process and physical characteristics respectively.

Keywords: marketing mix, decision making behavior

บทนำ

ในโลกปัจจุบันนี้ประชากรมีชีวิตความเป็นอยู่แบบเร่งรีบมากขึ้น และมีการรับเอาวัฒนธรรมความเป็นอยู่จากประเทศตะวันตกเข้ามา โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมการบริโภคอาหาร ซึ่งนิสัยการบริโภคอาหารที่เปลี่ยนไปนี้เองทำให้ผลิตภัณฑ์เบเกอรี่เข้ามามีบทบาทในสังคมไทยมากขึ้น

กล่าวคือ มีผู้คนจำนวนมากหันมาบริโภคผลิตภัณฑ์เบเกอรี่ชนิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลทุกเพศทุกวัย (กนิษฐกานต์ พรหมราษฎร์, 2556) ได้กล่าวถึงการดำเนินชีวิตของคนไทยยุคสมัยนี้เปลี่ยนไป มนุษย์เงินเดือนต้องการอยากมีธุรกิจเป็นของตนเอง และเป็นเจ้านายตนเอง จึงหันมาดำเนินธุรกิจส่วนตัว ซึ่งความคิดของคนรุ่นใหม่ได้หันมาสนใจ

เลือกใช้บริการร้านเบเกอรี่ รวมทั้งร้านกาแฟและร้านอาหารนอกบ้าน และค่านิยมของคนรุ่นใหม่ที่มีการใช้สื่อออนไลน์ (social media) หลายรูปแบบในการถ่ายทอดความรู้สึกจากการสำรวจพบว่าประเทศไทยมีขนาดตลาดขนมอบเป็นอันดับสามในกลุ่มอาเซียน ที่ทำให้เห็นถึงความนิยมในการบริโภคสินค้าประเภทเบเกอรี่มากขึ้น (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2556) และบริษัทศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด ก็ได้มีการสำรวจค่าใช้จ่ายในการรับประทานอาหารว่าง พบว่า ประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายในการรับประทานอาหารว่างค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียนถึง 4.2 ดอลลาร์สหรัฐ (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2556)

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ธุรกิจร้านเบเกอรี่มีอัตราการเติบโตอย่างรวดเร็ว และยังมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น สาเหตุเนื่องจากความนิยมในการบริโภคผลิตภัณฑ์เบเกอรี่ที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการสนใจที่เข้ามาลงทุนในธุรกิจร้านเบเกอรี่เพิ่มมากขึ้นและใช้กลยุทธ์ทางการตลาดหลายรูปแบบเช่นการจัดจำหน่าย ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา มีประชาชนเป็นจำนวนมากเพื่อมาทำงาน ศึกษาเล่าเรียน และยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวของประชาชน จึงทำให้รูปแบบการบริโภคอาหารจึงเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ธุรกิจร้านเบเกอรี่เข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตของคนในจังหวัดมากยิ่งขึ้นวิถีการดำเนินชีวิตของชาวไทยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมือง ที่ผู้คนทำงานนอกบ้านมากขึ้น ใช้ชีวิตด้วยความเร่งรีบ จึงมองหาสิ่งที่จะความรวดเร็วและสะดวกสบายไม่เว้นแม้แต่อาหาร ปัจจุบันผู้บริโภคชาวไทยได้ให้ความสำคัญกับการทำอาหารรับประทานเองในบ้านน้อยลง อาหารพร้อมทานจึงได้รับความนิยมมากขึ้นเป็นลำดับ และเบเกอรี่เป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคเลือกรับประทานเป็นอาหารว่าง รวมไปถึงการบริโภคแทนอาหารมื้อหลัก จากข้อมูลการสำรวจพฤติกรรมผู้บริโภคอาหารของประชากร พ.ศ. 2556 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ : 2560) พบว่า ประชากรไทยบริโภคอาหารว่างมากถึงร้อยละ 79.3 ของประชากร โดยวัยเด็กหรือผู้มีอายุระหว่าง 6-14 ปี เป็นกลุ่มที่มีการบริโภคอาหารว่างสูงสุด ร้อยละ 89.8 รองลงมาคือเยาวชนหรือผู้มีอายุระหว่าง 15-24 ปี ร้อยละ 85.5 วัยทำงานหรือผู้มีอายุระหว่าง 25-29 ปี ร้อยละ 77.6 ส่วนวัยสูงอายุหรือผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีอัตราการบริโภคอาหารว่างต่ำสุด ร้อยละ 70.8 แสดงให้เห็นว่าอาหารว่างเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของผู้บริโภคชาวไทยมากขึ้น ส่งผลให้ธุรกิจเกี่ยวกับอาหารว่างประเภทต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค เบเกอรี่เป็นธุรกิจหนึ่งที่มีความสนใจจากผู้ประกอบการเป็นจำนวนมาก เนื่องจากใช้เงินลงทุนไม่มากนัก ประกอบกับ

ผลิตเบเกอรี่สามารถเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานเลี้ยงสังสรรค์ งานสัมมนาวิชาการ บริการท่องเที่ยว หรือแม้แต่งานบุญงานศพ ทำให้ตลาด เบเกอรี่ในประเทศมีโอกาสขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากปี 2553 มูลค่าตลาดเบเกอรี่ 16,187 ล้านบาท ปรับตัวเพิ่มขึ้นเป็น 22,368 ล้านบาทในปี 2557 คิดเป็นอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 8.4 ต่อปี ซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคทุกกลุ่ม พัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีความสวยงามและดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภค ตลอดจนขยายช่องทางการจัดจำหน่ายเพื่อให้ผู้บริโภคเข้าถึงได้ง่าย ตอบสนองไลฟ์สไตล์ของกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย

ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ได้ศึกษาถึงปัจจัยทางการตลาด อันได้แก่ ตัวสินค้า ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการขาย บุคคลที่ให้บริการ และลักษณะทางกายภาพ เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการดำเนินการประกอบธุรกิจร้านเบเกอรี่ ให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและสามารถแข่งขันกับร้านเบเกอรี่ต่าง ๆ ในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา และนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงอันนำไปสู่ความสามารถในการพัฒนาตนเองและธุรกิจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยปัจจัยส่วนส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา ประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลที่มีผลต่อส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ของข้อมูลส่วนบุคคลและส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

4. เพื่อศึกษาหาข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาการศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ใช้ทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด ของคอตเลอร์ (Kotler) มี 7 ด้านได้แก่ (Kotler philip, 1997)

- 1.1 ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)
- 1.2 ด้านราคา (Price)
- 1.3 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n หมายถึง ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
N หมายถึง ขนาดของประชากร

e หมายถึง ความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นจากการสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดให้ e = 0.05

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= \frac{168,044}{1 + 168,044 (0.05)^2} \\ &= \frac{168,044}{1 + 168,044 (0.0025)} \\ &= \frac{168,044}{1 + 420.11} \\ &= \frac{168,044}{421.11} \\ &= 399.05 \\ N &= 400 \text{ คน} \end{aligned}$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ = 400 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร โดยมีการกำหนดการศึกษาตัวแปรต่าง ๆ มี 2 ประเภทคือ

3.1 ตัวแปรอิสระ หรือตัวแปรต้น (Independent Variables) การศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน และ ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อ

1.4 ด้านส่งเสริมการตลาด (Promotion)

1.5 ด้านบุคคล (People)

1.6 ด้านกระบวนการ (Process)

1.7 ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence)

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 168,044 คน (ระบบสถิติการทะเบียน ประจำเดือนธันวาคม 2561 จาก Stst.dopa.go.th/stat/statnew/upstat.age disp.php เข้าดูวันที่ 15 มกราคม 2562) กลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ได้จากการกำหนดตัวอย่างในการศึกษาโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามานะ (Taro Yamane, 1973:125) โดยจำแนกตามสัดส่วนประชากรและใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) คน โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 หรือ 0.05 ในการหา กลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรดังนี้

พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา แบ่งเป็น 7 ด้านได้แก่ 1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) 2. ด้านราคา (Price) 3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) 4. ด้านส่งเสริมการตลาด (Promotion) 5. ด้านบุคคล (People) 6. ด้านกระบวนการ (Process) และ 7. ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence)

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

การศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอร์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ความถี่ในการซื้อเบเกอร์ ต่อสัปดาห์ ปริมาณในการซื้อเบเกอร์ต่อครั้ง ค่าใช้จ่ายในการซื้อเบเกอร์ต่อครั้ง โอกาสในการซื้อเบเกอร์ รูปแบบในการซื้อเบเกอร์ และสถานที่ในการซื้อเบเกอร์

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นในระหว่างเดือนเมษายน 2561 ถึง เดือนกรกฎาคม 2561

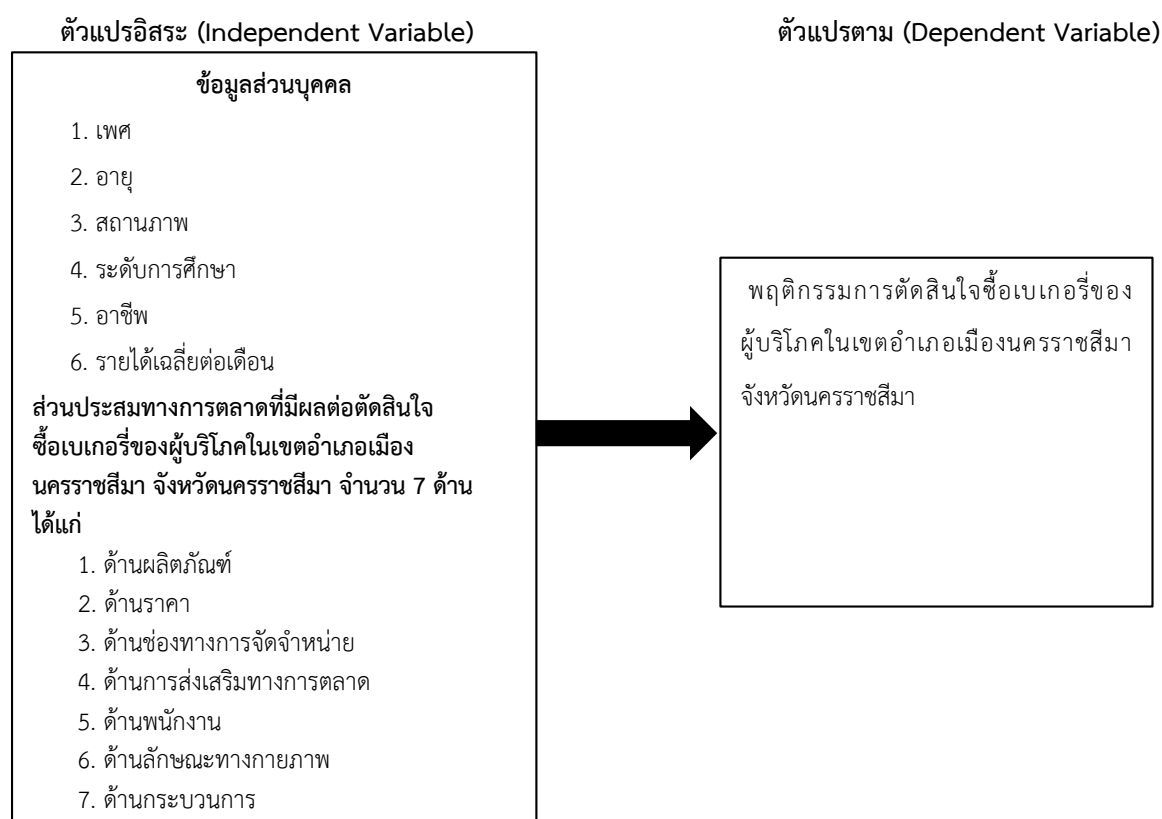
5. การสรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง

ๆที่ได้จากข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามเป็นหลัก และจากการสังเกต ตลอดจนข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาประกอบการตีความด้วย

6. การอธิบายตีความหมาย อาจอธิบายได้ชัดเจนในขอบเขตที่ได้ศึกษาการทำวิจัยและอาจขยายถึงส่วนอื่น ๆได้ตามสมควร ในกรณีของภูมิประเทศและขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นที่คล้ายคลึงกัน ส่วนที่ได้ศึกษาการทำวิจัยค่าที่ได้กล่าวมาแล้วอาจตีความครอบคลุมกันได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอร์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ปรับปรุงมาจากงานวิจัยของ (ปองพล ภาควัฒนสุข , 2553:3) ได้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 20 ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 168,044 คน กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการคำนวณหากลุ่มด้วยวิธีการของทาร์โร ยามาเนทาโร ยามาเน

(Yamane, 1970 : 725), ยุทธ ไกยวรรณ , 2544 : 58 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จึงเก็บข้อมูลเพิ่มให้ได้ครบจำนวน 400 ชุด ขนาดกลุ่มตัวอย่างมีระดับความเชื่อมั่น 95 % และมีความคลาดเคลื่อนได้ 5% (ยุทธิพงษ์ กัยวรรณ, 2543: 75)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน คำถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการทั่วไป (Check List)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวน 7 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านผลิตภัณฑ์ 2. ด้านราคา 3. ด้านสถานที่ 4. ด้านการส่งเสริมการตลาด 5.ด้านพนักงาน 6.ด้านกระบวนการ และ 7.ด้านลักษณะทางกายภาพ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดแบบช่วงหรืออันตรภาค (Interval Scale) 5 ระดับ (ณรงค์ โพธิ์พุกขานันท์, 2557: 213)

การวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา มีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ระดับ 5 มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การจัดระดับค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ดังนี้ (Best 1978 : 179 - 187)

ค่าเฉลี่ย ระดับความคิดเห็น

4.51 - 5.00 มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 มีความเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

(บุญชม ศรีสะอาด 2532 : 103)

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ 1. ความถี่ในการซื้อเบเกอรี่ต่อสัปดาห์ 2. ปริมาณที่ซื้อเบเกอรี่ต่อครั้งโดยเฉลี่ย 3.ค่าใช้จ่ายในการ

ซื้อเบเกอรี่ต่อครั้ง 4.โอกาสในการซื้อผลิตภัณฑ์เบเกอรี่มากที่สุด 5. เหตุผลในการซื้อเบเกอรี่ และ 6. สถานที่ที่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์เบเกอรี่ ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Opened -ended) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงการให้บริการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. เตรียมแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โดยการนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ออกมาจำนวน 400 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้สถิติเชิงพรรณนากับข้อมูลทั่วไปและตัวแปรตามเพื่ออธิบายผลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. โดยใช้ค่าไค-สแควร์ ในการทดสอบความเป็นอิสระระหว่างตัวแปรซึ่งจะทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้น ๆ เช่น พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา กับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล และพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พอสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 73.00 สถานภาพ สมรส คิดเป็นร้อยละ 54.00 อายุระหว่าง 31- 41 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.00 ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 54.00 รายได้ต่อปี มีรายได้ระหว่าง 100,001-200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.00 และอาชีพข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 35.50 ตามลำดับ

2. ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1	ด้านผลิตภัณฑ์	3.80	0.26	มาก	7
2	ด้านราคา	3.82	0.31	มาก	6
3	ช่องทางการจัดจำหน่าย	3.91	0.23	มาก	2
4	ด้านการส่งเสริมทางการตลาด	3.92	0.19	มาก	1
5	ด้านพนักงาน	3.88	0.24	มาก	4
6	ด้านลักษณะทางกายภาพ	3.87	0.23	มาก	5
7	ด้านกระบวนการ	3.89	0.28	มาก	3
	เฉลี่ยรวม	3.87	0.18	มาก	

ผลการศึกษาจากตารางที่ 1 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับแรกถึงลำดับสุดท้ายได้แก่ ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ($\bar{X} = 3.92$) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 3.91$) ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 3.89$) ด้านพนักงาน ($\bar{X} = 3.88$) ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X} = 3.87$) ด้านราคา ($\bar{X} = 3.82$) และด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 3.80$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามแต่ละด้านเป็นดังนี้

1) ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับแรกถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ ผู้บริโภคให้ความสำคัญในเรื่องรูปลักษณะเบเกอรี่ สวยงาม น่ารับประทาน ($\bar{X} = 4.08$) ให้ความสำคัญในเรื่องมีบรรจุภัณฑ์สวยงาม ($\bar{X} = 4.02$) เบเกอรี่รูปแบบใหม่ๆ ออกมาอยู่เสมอ ตามโอกาส หรือเทศกาลต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.97$) วัตถุดิบมีคุณภาพ ($\bar{X} = 3.95$) สินค้ามีความหลากหลาย ($\bar{X} = 3.88$) เบเกอรี่มีความสดใหม่ ($\bar{X} = 3.73$) มีคุณภาพทางโภชนาการ ($\bar{X} = 3.47$) มีการระบุวันหมดอายุของเบเกอรี่อย่างชัดเจนเป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{X} = 3.31$) ตามลำดับ

2) ด้านราคา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับแรกถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีสินค้าหลายชนิดในห่อเดียวกัน ($\bar{X} = 3.88$) การติดป้ายแสดงราคาสินค้าไว้ชัดเจน ($\bar{X} = 3.87$) รับชำระด้วยบัตรเครดิต ($\bar{X} = 3.83$) และราคาเหมาะสมกับคุณภาพและปริมาณ ($\bar{X} = 3.74$) ตามลำดับ

3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับแรกถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ เปิดร้านให้บริการทุกวัน ($\bar{X} = 4.05$) สถานที่จัดตั้งของร้านลูกค้ามองเห็นได้

ง่ายชัดเจน ($\bar{X} = 3.91$) มีบริการรับส่งซื้อเบเกอรี่หลายทาง เช่น ทางโทรศัพท์ หรือ ออนไลน์ พร้อมจัดส่ง ($\bar{X} = 3.90$) และตั้งอยู่ในย่านชุมชนย่านธุรกิจที่เข้าถึงได้สะดวก ($\bar{X} = 3.78$) ตามลำดับ

4) ด้านการส่งเสริมทางการตลาด พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับแรกถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีคู่มือลดราคา ($\bar{X} = 4.08$) มีการจัดรายการลดราคาสินค้า ($\bar{X} = 3.98$) มีการสาธิตการทำผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 3.81$) และมีผลิตภัณฑ์ให้ลองชิม ($\bar{X} = 3.80$) ตามลำดับ

5) ด้านพนักงาน พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับแรกถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ พนักงานมีความสุภาพ ($\bar{X} = 4.07$) พนักงานให้ข้อมูลและคำแนะนำตามความต้องการ ($\bar{X} = 3.91$) จำนวนพนักงานเพียงพอในการให้บริการ ($\bar{X} = 3.81$) และพนักงานแต่งกายสะอาด ($\bar{X} = 3.72$) ตามลำดับ

6) ด้านกระบวนการ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับแรกถึงลำดับสุดท้ายได้แก่ ให้บริการอุ่นเบเกอรี่ด้วยไมโครเวฟ ($\bar{X} = 3.99$) ความรวดเร็วในการให้บริการ ($\bar{X} = 3.93$) ลูกค้าสามารถเลือกสินค้าด้วยตัวเอง ($\bar{X} = 3.85$) รับทำเบเกอรี่รูปแบบต่าง ๆ ตามลูกค้าสั่ง ($\bar{X} = 3.82$) และให้บริการตามลำดับ ($\bar{X} = 3.79$) ตามลำดับ

7) ด้านทางกายภาพ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับแรกถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ การตกแต่งร้านสวยงาม ($\bar{X} = 4.00$) มีที่นั่งรับประทานภายในร้าน ($\bar{X} = 3.90$) มีสถานที่จอดรถสะดวกและเพียงพอ ($\bar{X} = 3.88$) และใช้บรรจุภัณฑ์สวยงาม ($\bar{X} = 3.79$) ตามลำดับ

3. วิเคราะห์ด้วยการทดสอบสมมติฐาน หาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา กับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล และพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา กับการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ด้วยค่าไคร์ สแควร์ (Chi Square) ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ 2 สมมติฐานดังนี้

3.1 สมมติฐานที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา กับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล จากสมมติฐานที่ 1 เขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ข้อมูลส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา

H_1 : ข้อมูลส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าข้อมูลส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่

ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา ตามลักษณะข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา มีความสัมพันธ์คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การศึกษา พบว่า

พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ต่อสัปดาห์ ข้อมูลส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์ คือ อายุ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ทั้งนี้เนื่องจากค่า Sig ที่ได้จาก การทดสอบความสัมพันธ์มีค่าน้อยกว่า 0.05

พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ข้อมูลส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์ คือ เพศ อายุ และ ระดับการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากค่า Sig ที่ได้จาก การทดสอบความสัมพันธ์มีค่าน้อยกว่า 0.05

พฤติกรรมการเลือกรูปแบบในการซื้อเบเกอรี่ข้อมูลส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์คือ คือ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ทั้งนี้เนื่องจากค่า Sig ที่ได้จาก การทดสอบความสัมพันธ์มีค่าน้อยกว่า 0.05

พฤติกรรมการเลือกสถานที่ในการซื้อเบเกอรี่ข้อมูลส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์คือ ระดับการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากค่า Sig ที่ได้จาก การทดสอบความสัมพันธ์มีค่าน้อยกว่า 0.05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของ ผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา	ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล					
	เพศ	อายุ	สถานภาพ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
1.ความถี่ในการซื้อเบเกอรี่ ต่อสัปดาห์	0.118	0.002 *	0.120	0.385	0.341	0.035 *
2.ปริมาณในการซื้อเบเกอรี่ต่อครั้ง	0.907	0.494	0.935	0.817	0.679	0.160
3.ค่าใช้จ่ายในการซื้อเบเกอรี่ต่อครั้ง	0.232	0.560	0.508	0.355	0.344	0.273
4.โอกาสในการซื้อเบเกอรี่	0.000*	0.030 *	0.532	0.026 *	0.249	0.133
5.รูปแบบในการซื้อเบเกอรี่	0.000 *	0.016 *	0.007*	0.000 *	0.147	0.000 *
6.สถานที่ในการซื้อเบเกอรี่	0.899	0.263	0.587	0.018 *	0.553	0.633

*หมายเหตุ ตัวเลขในตารางคือค่า Sig * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 สมมติฐานที่ 2 พฤติกรรมของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จากสมมติฐานที่ 2 เขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ส่วนประสมทางการตลาดไม่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา

H_1 : ส่วนประสมทางการตลาดของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีการ

ตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์คือก ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านพนักงาน

ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ ผลการศึกษา พบว่า

พฤติกรรมด้านความถี่ในการซื้อเบเกอรี่ ต่อสัปดาห์ กับส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการขาย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านพนักงาน ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ ทั้งนี้เนื่องจากค่า Sig ที่ได้จากการทดสอบมีความสัมพันธ์ที่มีค่าน้อยกว่า 0.05

พฤติกรรมด้านปริมาณในการซื้อเบเกอรี่ต่อครั้ง กับส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์คือ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านพนักงาน ทั้งนี้เนื่องจากค่า Sig ที่ได้จากการทดสอบมีความสัมพันธ์ที่มีค่าน้อยกว่า 0.05

พฤติกรรมด้านค่าใช้จ่ายในการซื้อเบเกอรี่ต่อครั้ง กับส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์คือ ด้านพนักงาน ทั้งนี้เนื่องจากค่า Sig ที่ได้จากการทดสอบมีความสัมพันธ์ที่มีค่าน้อยกว่า 0.05

พฤติกรรม ด้านโอกาสในการซื้อเบเกอรี่ กับส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์คือ ด้านพนักงาน ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ ทั้งนี้เนื่องจากค่า Sig ที่ได้จากการทดสอบมีความสัมพันธ์ที่มีค่าน้อยกว่า 0.05

พฤติกรรมด้านรูปแบบในการซื้อเบเกอรี่ กับส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมาส่วนประสมทางการตลาดในการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลนครบุรี มีความสัมพันธ์คือ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการขาย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านพนักงาน ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ ทั้งนี้เนื่องจากค่า Sig ที่ได้จากการทดสอบมีความสัมพันธ์ที่มีค่าน้อยกว่า 0.05

พฤติกรรมด้านสถานที่ในการซื้อเบเกอรี่ กับส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมาที่มีความสัมพันธ์คือ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านพนักงาน ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ ทั้งนี้เนื่องจากค่า Sig ที่ได้จากการทดสอบมีความสัมพันธ์ที่มีค่าน้อยกว่า 0.05 ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา	ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา						
	ผลิตภัณฑ์	ราคา	การจัดจำหน่าย	ส่งเสริมการตลาด	พนักงาน	กระบวนการ	ลักษณะทางกายภาพ
1.ความถี่ในการซื้อเบเกอรี่ ต่อสัปดาห์	0.000*	0.022*	0.000*	0.000*	0.000*	0.000*	0.000*
2.ปริมาณในการซื้อเบเกอรี่ต่อครั้ง	0.031*	0.072	0.103	0.380	0.002*	0.092	0.119
3.ค่าใช้จ่ายในการซื้อเบเกอรี่ต่อครั้ง	0.446	0.888	0.456	0.392	0.023*	0.761	0.533
4.โอกาสในการซื้อเบเกอรี่	0.126	0.566	0.152	0.645	0.041*	0.002*	0.014*
5.รูปแบบในการซื้อเบเกอรี่	0.060	0.000*	0.000*	0.000*	0.001*	0.000*	0.005*
6.สถานที่ในการซื้อเบเกอรี่	0.244	0.020*	0.178	0.018*	0.013*	0.003*	0.003*

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางคือค่า Sig * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ด้านผลิตภัณฑ์ ควรมีการระบุวันที่การหมดอายุของผลิตภัณฑ์ให้ชัดเจน เพิ่มคุณค่าทางโภชนาการผลิตภัณฑ์ให้มีความสดใหม่อยู่เสมอ และมีผลิตภัณฑ์ให้เลือกหลากหลาย

2. ด้านราคา ควรมีการปรับปรุงอัตราค่าบริการให้มีความเหมาะสม เพิ่มช่องทางการชำระสินค้าเพื่ออำนวยความสะดวกสบายให้ลูกค้า

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ควรมีเพิ่มสถานที่ให้บริการในแหล่งชุมชน เพื่อให้ลูกค้าเข้าถึงได้ง่าย มี

บริการในการสั่งซื้อสินค้าทางออนไลน์และ มีบริการจัดส่งสินค้าถึงหน้าบ้าน

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด ควรมีสินค้าตัวอย่างเพื่อให้ลูกค้าลองชิม ก่อนการตัดสินใจซื้อ สาธิตวิธีการทำต่อหน้าลูกค้าเพื่อสร้างความสนใจ และทำให้เห็นว่าเบเกอรี่มีการทำสดใหม่ทุกวัน

5. ด้านบุคลากร ควรฝึกอบรมพนักงานให้มีจิตสำนึกในการให้บริการ แต่งกายสะอาดเรียบร้อย สร้างความประทับใจให้กับลูกค้า

6. ด้านกระบวนการ ควรจัดลำดับขั้นตอนการซื้อสินค้าให้ลูกค้าเข้าใจได้ง่ายและไม่ยุ่งยากไม่รอนานจนเกินไป มีบริการรับทำเบเกอรี่ตามที่ลูกค้าสั่ง และสามารถเลือกสินค้าได้สะดวก

7. ด้านลักษณะทางกายภาพ ควรใช้บรรจุภัณฑ์ที่สวยงามเพื่อดึงดูดให้เบเกอรี่น่ารับประทานมากยิ่งขึ้น และมีสถานที่จอดรถสะดวกสบาย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลเฉพาะในเขตอำเภอเมือง นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ควรมีการศึกษาในเขตพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งเป็นพื้นที่ในเขตปริมณฑลหรือในระดับภูมิภาคเพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ จึงจะทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาพิจารณาเพิ่มเติมการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เช่นมีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม ควบคู่ไปกับการกระจายแบบสอบถาม เพื่อได้ข้อมูลเพิ่มเติมเจาะจงมากยิ่งขึ้นและเป็นแนวทางที่ผู้ประการได้นำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์ในการผลิตเบเกอรี่ในการนำไปใช้กับผู้มาใช้บริการซื้อผลิตภัณฑ์เบเกอรี่กับผู้ประกอบการเพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างแท้จริง

3. ควรทำการวิจัยเพิ่มเติมโดยเฉพาะผู้ประกอบการที่อยู่ตามท้องถิ่นซึ่งทางผู้ประกอบการจะได้ศึกษาและจะให้บริการตรงตามความต้องการของผู้บริโภคได้ชัดเจนขึ้นในแต่ละพื้นที่และทำให้ผู้วิจัยได้ทราบความต้องการของผู้บริโภคที่ใช้บริการในแต่ละพื้นที่แตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้ทางผู้ประกอบการสามารถปรับปรุงกลยุทธ์และการให้บริการได้ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายนั้นๆ ได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

1. กนิษฐ์กาน พรหมราชภูรี. (2556). กลยุทธ์การตลาดสำหรับธุรกิจเบเกอรี่. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, คณะบริหารธุรกิจ, สาขาการจัดการธุรกิจบริการระหว่างประเทศ.
2. ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์. (2557). **ระเบียบวิธีวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : เอ็กเปอร์เน็ทเนชั่น.
3. บุญชม ศรีสะอาด. (2532). **การวิจัยเบื้องต้น**. มหาสารคาม: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
4. ปองพล ภาควัฒนสุข . (2553). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการส่งอ้อยเข้าโรงงานน้ำตาลกรณีศึกษาผู้ปลูกอ้อยเขตอำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี**. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, จาก://www.ex.mba.buu.ac.th/research/Saraburi/y-MBA/4/51780239/abs.pdf เข้าดูเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2560.
5. ยุทธ ไกยวรรณ. (2544). **สถิติสำหรับการวิจัย**. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือราชภัฏพระนคร.
6. ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. (2543). **พื้นฐานการวิจัย**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
7. ระบบสถิติการทะเบียน ประจำเดือนธันวาคม. (2561). จาก Stst.dopa.go.th/stat/statnew/upstat.age disp.php สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2562)
8. ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2556). **รายงานอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มปี 2558**. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2560, จาก http://www.kasikornbank.com/SME/Ducoments/KSMEAnalysis/IndustrySolution_FoodsAndBeverages_2015.pdf
9. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). **พฤติกรรมผู้บริโภคอาหารของประชากร (2560)**. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2561 จาก www.nso.go.th.

10. Best. John W. (1978) **.Research in Education**. 3nd.ed., New Delhi:Prentice hall of India Inc.,1978.
11. Kotler, Philip. Kelier, Kevin Lane. (2009). **Marketing Management**. 13 th Edition. New Jercy. Pearson Education, Inc.
12. Yamane .Taro. (1970). **Statistics: An Introductory Analysis**. Tokyo: Haper International Edition, 1970
13. Philip Kotler. (2561). **ส่วนประสมทางการตลาด 7 อย่าง Marketing Mix. 7 P.s.** จ ำ ก http://publicandprivategolfcourses.b/ogspot.com/201/12/blog-post_3290.html. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2561

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มจังหวัดสกล

The Analysis of Instructional Leadership Confirmatory Factors of the School
Administrators in SANUK Province Cluster

วาโร เพ็งสวัสดิ์¹

นพพร วรรณทอง²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มจังหวัดสกล การดำเนินการวิจัยโดยการศึกษเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 500 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มจังหวัดสกลประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาตนเองและทีมงาน และด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 29.47 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 31 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (p-value) เท่ากับ 0.54459 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์พบว่าค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (ค่าไค-สแควร์/df) เท่ากับ 0.950 ซึ่งมีค่าต่ำกว่า 2 นอกจากนี้ ยังพบว่าค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.98 และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.000 เป็นไปตามหลักการพิจารณาความกลมกลืน แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลักที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน, ผู้บริหารโรงเรียน

Abstract

The objectives of this research were to analyze the instructional leadership confirmatory factors of the administrators in SANUK province cluster. The study was conducted by reviewing the related documents and research. The data were collected from 500 school administrators, who were selected from multi stage sampling. The collected data were analyzed for confirmatory factors by computer software.

The research findings revealed that the instructional leadership of administrators in SANUK province cluster comprised of 4 factors, included administration, curriculum and learning management, self and team development, and learning environmental development. The results of confirmatory factor analysis of instructional leadership model revealed that the model was highly in harmony with the empirical data by considering the Chi-Square valued at 29.47, degree of freedom was at 31, p-value was at 0.54459 with no statistical significant. Considering according to the criteria, it was found that X^2 / df value was 0.950, which was lower than 2. Besides, the GFI was 0.99, AGFI was 0.98, and RMSEA was 0.000. The results demonstrated the acceptance of the hypothesis that the model was in harmony with the empirical evidences.

Keywords: instructional leadership, instructional leadership development, school administrators

¹ประธานสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

²ประธานสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทนำ

ผู้บริหารโรงเรียนนับเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารการศึกษา และประสิทธิผลขององค์การทางการศึกษา นักวิชาการหลายท่านมีความเห็นตรงกันว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้นผู้บริหารนับว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญ (สัมมา รณินธ์, 2556) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทย คุณภาพและประสิทธิภาพทางการศึกษามักแปรปรวนไปตามผู้นำเสมอ หน้าที่ของผู้นำที่สำคัญนั้นจะต้องจัดการภายในองค์กรเพื่ออำนวยความสะดวกให้ทรัพยากรที่เป็นตัวคน และวัตถุประสงค์เข้าด้วยกัน สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และขณะเดียวกันจะต้องจัดการภายนอกองค์กร เพื่อนำองค์กรให้สามารถดำเนินไปได้ โดยมีการปรับตัวอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปอยู่ตลอดเวลา ผู้นำที่มีความสามารถจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความขยันขันแข็ง สามัคคี มุ่งมั่น เต็มใจ และมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้นำขาดความสามารถก็จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเฉื่อยชา เกิดความขัดแย้ง ขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลต่อความล้มเหลวขององค์การ โรงเรียนก็เช่นเดียวกัน คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนจะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนในการที่จะนำศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (วิโรจน์ สารรัตน์, 2557) แต่อย่างไรก็ตาม การที่ผู้บริหารโรงเรียนจะบริหารให้ได้ผลดีนั้น จำเป็นจะต้องมีการเสริมพลังให้ผู้บริหารได้มีโอกาสฝึกและใช้ความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำ (leadership) ได้อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้ผู้บริหารเป็นนักบริหารมืออาชีพ

“ภาวะผู้นำ” เป็นกระบวนการใช้อิทธิพลโน้มน้าวที่มีผลต่อการตัดสินใจและเป้าหมายขององค์การ เพื่อกระตุ้นพฤติกรรมการทำงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป็นกระบวนการรักษาสภาพและวัฒนธรรมของกลุ่ม (Yukl, 2010) การที่ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำสูงเชื่อว่าจะช่วยให้ได้ใช้ความรู้ความสามารถ และศักยภาพในการบริหารโรงเรียนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์ การที่จะทราบว่าผู้นำคนใดมีภาวะผู้นำที่เหมาะสมหรือไม่สามารถวัดได้จากประสิทธิผลภาวะผู้นำ (leadership effectiveness) ซึ่งเป็นการนำผลลัพธ์ที่คิดสรรมาใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดประสิทธิผลภาวะผู้นำ เช่น ผลการปฏิบัติงาน การบรรลุเป้าหมายกลุ่ม การอยู่รอดขององค์การ ความเจริญเติบโตขององค์การ ความสามารถในการเผชิญวิกฤติ ความพึงพอใจของผู้ตาม การอุทิศตน ความมีสภาพทางจิตวิทยาที่ดี และความมีเสถียรภาพของสถานภาพผู้นำ (Yukl, 2010)

การที่โรงเรียนจะมีประสิทธิผลทางวิชาการหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ซึ่งปัจจัยที่สำคัญก็คือภาวะผู้นำทางวิชาการ (instructional leadership) ของผู้บริหารโรงเรียน (วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2559) มีผลงานวิจัยจำนวนมากที่ยืนยันว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารส่งผลต่อประสิทธิผลทางวิชาการของโรงเรียน ประกอบกับปัจจุบันโรงเรียนเป็นนิติบุคคลที่ได้รับการกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการมาสู่โรงเรียนมากขึ้น ดังนั้น จะต้องอาศัยผู้บริหารโรงเรียนที่มีความสามารถและมีภาวะผู้นำทางวิชาการสูง

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่ผ่านมา ประกอบกับประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ได้ติดต่อประสานงานกับโรงเรียน ทั้งจากการออกไปนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และจากการสอนนักศึกษาในระดับปริญญาโทสาขาวิชาการบริหารการศึกษาซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริหารโรงเรียน จะพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน เพื่อตอบรับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ทั้งในเรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้อ การพัฒนานวัตกรรมสู่สถานศึกษา ตลอดจนความร่วมมือกับชุมชนในการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มจังหวัดสนุกลงจะทำให้ได้สารสนเทศที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งจะเป็นแนวทางในการเสริมสร้างพัฒนาสมรรถภาพความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนให้สามารถปฏิบัติงานในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มจังหวัดสนุกลง

กรอบความคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้อาศัยกรอบความคิดและผลการวิจัย ดังนี้

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอาศัยแนวคิดและผลการวิจัยของ Hallinger and Murphy (1987), Murphy (1990), Weber (1996), McEwan (1998), Dimmock and Walker (2005), Irving (2007), โกศิษฐ์ เปลรินทร์ (2552) และพิศุทธิ์ กิตติศรีวรพันธุ์ (2555) ซึ่งจะได้องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารจัดการ การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาตนเองและทีมงาน และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนจากแนวคิดของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบหลักที่ 1 การบริหารจัดการ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การจัดโครงสร้างองค์การ 2) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย และ 3) การบริหารการเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบหลักที่ 2 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 3) การนิเทศการเรียนการสอน องค์ประกอบหลักที่ 3 การพัฒนาตนเองและทีมงาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การเป็นแบบอย่าง 2) การพัฒนาบุคลากร และ 3) การสร้างเครือข่าย และองค์ประกอบหลักที่ 4 การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การ

จูงใจ 2) การสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ และ 3) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จากนั้นจึงนำสาระความรู้ที่ได้มาสร้างแบบสอบถาม แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) แล้วนำข้อมูลคำตอบของความคิดเห็นมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence : IOC) ผลการวิเคราะห์พบว่ามีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ด้านอำนาจจำแนก (discrimination) รายชื่อของแบบสอบถาม โดยใช้ค่า item total correlation และความเชื่อมั่น (reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของ Cronbach พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกรายชื่อระหว่าง 0.25-0.74 และมีความเชื่อมั่น 0.98 จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มจังหวัดสนุกที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) เพื่อนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มจังหวัดสนุก

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏผลดังตาราง 1 และภาพประกอบ 1 ดังนี้

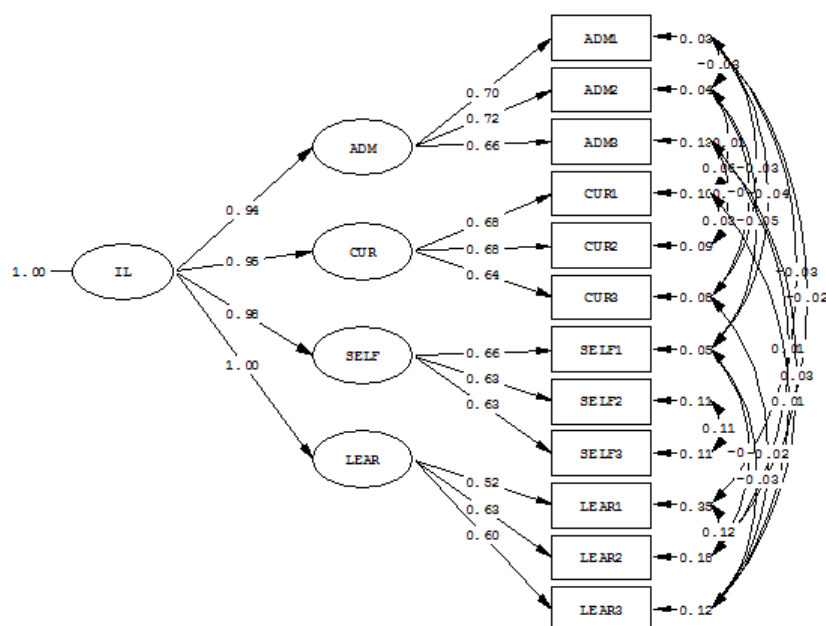
ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ b (SE)	สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2)	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ(FS)	ความคลาดเคลื่อนของตัวบ่งชี้ (e)
อันดับแรก				
ADM1	0.70**	0.94	0.72	0.03
ADM2	0.72**(0.02)	0.94	0.72	0.04
ADM3	0.66**(0.02)	0.77	0.05	0.13
CUR1	0.68**	0.82	0.25	0.10
CUR2	0.68**(0.02)	0.83	0.25	0.09
CUR3	0.64**(0.02)	0.83	0.40	0.08
SELF1	0.66**	0.91	0.81	0.05
SELF2	0.63**(0.02)	0.78	0.01	0.11
SELF3	0.63**(0.02)	0.78	0.01	0.11
LEAR1	0.52**	0.44	0.01	0.35

ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ b (SE)	สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2)	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ(FS)	ความคลาดเคลื่อนของตัวบ่งชี้ (e)
LEAR2	0.63**(0.03)	0.68	0.09	0.18
LEAR3	0.60**(0.03)	0.75	0.26	0.12
อันดับสอง				
ADM	0.94**	-	-	-
CUR	0.96**	-	-	-
SELF	0.98**	-	-	-
LEAR	1.00**	-	-	-

Chi-Square = 29.47 df = 31 p-value = 0.54459 GFI = 0.99

AGFI = 0.98 RMSEA = 0.000 **($p < .01$)

Chi-Square=29.47, df=31, P-value=0.54459, RMSEA=0.000

ภาพประกอบ 1 โมเดลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

จากตาราง 1 และภาพประกอบ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ของโมเดลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 29.47 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 31 คำนัยสำคัญทางสถิติ (p-value) เท่ากับ 0.545 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์พบว่าค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (ค่าไค-สแควร์/df) เท่ากับ 0.950 ซึ่งมีค่าต่ำกว่า 2 นอกจากนี้ ยังพบว่าค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.98 และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.000 เป็นไปตามหลักการพิจารณาความกลมกลืน แสดงว่าโมเดลการวิจัย

สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโมเดลพบว่าน้ำหนักองค์ประกอบหลักทั้ง 4 องค์ประกอบ มีค่าตั้งแต่ 0.94-1.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.70 และน้ำหนักองค์ประกอบย่อยทั้ง 12 องค์ประกอบย่อยมีค่าตั้งแต่ 0.52 – 0.72 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.30 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่าสามารถเขียนสมการโครงสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ได้ดังนี้

$$IL = 0.94(ADM) + 0.96(CUR) + 0.98(SELF) + 1.00(LEAR)$$

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล เพื่อนำมาคัดเลือกองค์ประกอบที่แสดงว่ามีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างหรือค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ตามเกณฑ์ พิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบตามเกณฑ์ ดังนี้ 1) เท่ากับหรือมากกว่า 0.70 สำหรับองค์ประกอบหลัก และ 2) เท่ากับหรือมากกว่า 0.30 สำหรับองค์ประกอบย่อย (ยุพิน อินธิแสง, 2559) ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 น้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ขององค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

องค์ประกอบหลัก	น้ำหนัก องค์ประกอบ b(SE)	องค์ประกอบย่อย	น้ำหนัก องค์ประกอบ b(SE)
การบริหารจัดการ (ADM)	0.94**	การจัดโครงสร้างองค์การ (ADM 1)	0.70**
		การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย (ADM 2)	0.72**(0.02)
		การบริหารการเปลี่ยนแปลง (ADM 3)	0.66**(0.02)
การบริหารจัดการ หลักสูตรและการสอน (CUR)	0.96**	การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (CUR 1)	0.68**
		การส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (CUR 2)	0.68**(0.02)
		การนิเทศการเรียนการสอน (CUR3)	0.64**(0.02)
การพัฒนาตนเอง และทีมงาน (SELF)	0.98**	การเป็นแบบอย่าง (SELF 1)	0.66**
		การพัฒนาบุคลากร (SELF 2)	0.63**(0.02)
		การสร้างเครือข่าย (SELF 3)	0.63**(0.02)
การสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ (LEAR)	1.00**	การจูงใจ (LEAR1)	0.52**
		การสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ (LEAR2)	0.63**(0.03)
		การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (LEAR3)	0.60**(0.03)

จากตาราง 2 พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ขององค์ประกอบหลักทั้ง 4 องค์ประกอบ มีค่าตั้งแต่ 0.94 – 1.00 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า เรียงลำดับจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากไปหาน้อย ได้แก่ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ (LEAR) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 การพัฒนาตนเองและ

ทีมงาน (SELF) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.98 การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (CUR) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.96 และการบริหารจัดการ (ADM) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.94 ตามลำดับ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบย่อยทั้ง 12 องค์ประกอบย่อยมีค่าระหว่าง 0.52-0.72 และมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า “โมเดลเชิงโครงสร้างองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์”

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการอภิปรายโดยยึดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า “เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มจังหวัดสุโขทัย” โดยตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า “โมเดลเชิงโครงสร้างองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์” ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาตนเองและทีมงาน และด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ โดยผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Murphy (1990) Hallinger and Murphy (1987) Dimmock and Walker (2005) ไกษะ วัลลภ (2552) และพิศุทธิ์ กิตติธรรมพันธุ์ (2555) ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำทางวิชาการจะประกอบด้วยการบริหารจัดการ การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาตนเองและทีมงาน และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ พบว่าองค์ประกอบด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ การพัฒนาตนเองและทีมงาน การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และการบริหารจัดการ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 1.00, 0.98, 0.96 และ 0.94 ตามลำดับ การที่องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้มีความสำคัญลำดับแรกเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนจะต้องสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในโรงเรียน เพื่อให้บุคลากรมีความกล้าในการแสดงความคิดเห็น ปฏิบัติและคิดอย่างมีอิสระและมีความคิดสร้างสรรค์ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นหมู่คณะ มีความเอื้ออาทรกัน จะเป็นแรงผลักดันสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง ส่วนภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการพัฒนาตนเองและทีมงานมีความสำคัญรองลงมา ซึ่ง Hoy and Miskel (2008) ได้กล่าวว่าบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำทางวิชาการ จะต้องเป็นผู้ที่มีความเป็นผู้นำในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีขีดความสามารถที่พึงปรารถนามากที่สุด สามารถพัฒนาคุณภาพด้านการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์

ของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะทางวิชาการจะต้องมีการพัฒนาตนเองและทีมงานเพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีศักยภาพในการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้นกว่าเดิมด้วยวิธีการใหม่ ๆ ที่หลากหลายอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมทางวิชาการที่สนองต่อเป้าหมายคุณภาพการศึกษานอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี มีมาตรฐานสูงในการทำงาน แสวงหาความรู้อยู่เสมอ เพื่อพัฒนาคุณภาพงานที่ดีกว่าเดิม สามารถเป็นพี่เลี้ยง ที่ปรึกษาที่ดีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้การสื่อสารและเทคโนโลยีที่ทันสมัย และใช้เครือข่ายทางวิชาการในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ของตนเองและทีมงานอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาตนเองและทีมงาน และด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ดังนั้น ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนควรให้ครอบคลุมทั้ง 4 องค์ประกอบหลักดังกล่าว

1.2 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้มีความสำคัญที่สุด ดังนั้น จึงควรดำเนินการพัฒนาเป็นอันดับแรก เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรสร้างหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนให้ครอบคลุมด้านการบริหารจัดการ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาตนเองและทีมงาน และด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

2.2 ควรหาวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

1. ไกษะ วัลลภ, เบลรินทร์. (2552). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

2. พิศุทธิ์ กิตติศรีวรพันธุ์. (2555). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
3. ยุพิน อินธิแสง. (2559). การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 13(63): 97-105.
4. วาโร เฟ่งสวัสดิ์. (2559). การพัฒนาชุดฝึกอบรมด้วยตนเองเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 35(5): 53-61.
5. วิโรจน์ สารรัตน์. (2557). ภาวะผู้นำ ทฤษฎีและนันทศาสตร์ร่วมสมัยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
6. สัมมา รณิธิย์. (2556). ภาวะผู้นำของผู้บริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
7. Dimmock, C. & Walker, A. (2005). **Educational Leadership: Culture and Diversity**. Gateshead: Athenaem Press.
8. Hallinger, P & Murphy, J. (1987). **Assessing and Developing Principal Instructional Leadership**. Educational Leadership. 45(1); 54-61.
9. Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2008). **Educational Administration: Theory, Research, and Practice**. 8th ed. New York: McGraw-Hill.
10. Irving. (2007). **Principal Job Description**. Irving Independent School District. Retrieved from 72.14.235.104/search?q=cache:AhJK87DWW8AJ:WWW.irvingisd.net.
11. McEwan, E. K. (1998). **Seven Steps to Effective Instructional Leadership**. California: Macmillan.
12. Murphy. (1990). **Educational Organization and Administration**. New Jersey: Prentice- Hall
13. Weber, J. (1996). **Leading the Instruction Program**. In S. Smith and P. Picle (Eds.). School Leadership. Clearinghouse of Educational Management Eugene Oregon.
14. Yukl, G. A. (2010). **Leadership in Organizations**. 7th ed. Upper Saddle River, N.J.: Prentice-Hall.